Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка

ОСВІТОЛОГІЯ:

ПІДГОТОВКА ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

За редакцією
доктора філософських наук,
професора, дійсного члена НАПН України
В. О. Огнев'юка

Київ – 2015

УДК 37.013(075.8)
ББК 74.00я73

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 5 від 28 травня 2015 року)

Рецензенти: **Олійник В. В.** – ректор Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти», доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України.
Таланова Ж. В. – менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ Офісу в Україні (Інститут лідерства, інновацій та розвитку ЄС), доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник.
Курбатов С. В. – завідувач відділу лідерства та інституційного розвитку вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України, член Національного агентства з якості вищої освіти, кандидат філософських наук.

Авторський колектив:
Передмова – В. О. Огнев'юк
В. О. Огнев'юк (1.3), С. О. Сисоєва (1.1, 1.8), О. Б. Жильцов (1.2, 1.4, 1.5), Л. В. Козак (1.7, 2), О. М. Кузьменко (1.3), І. І. Тригуб (1.1, 1.6), М. М. Галицька (1.6), Н. П. Мазур (1.4, 1.5), Н. А. Побірченко (2), В. О. Рябенко (2), М. Зельман (додатки), О. О. Коцур (додатки).

О-72 **Освітологія: підготовка експертів у галузі освіти:** навчально-методичний посібник / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, О. Б. Жильцов, Л. В. Козак, О. М. Кузьменко, І. І. Тригуб, М. М. Галицька, Н. П. Мазур, Н. А. Побірченко, В. О. Рябенко, М. Зельман, О. О. Коцур. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2015. – 464 с.

ISBN 978-966-2748-57-4 (присвоим после утверждения макета)

У навчально-методичному посібнику подано навчальну міждисциплінарну програму «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти», яка, інтегруючи знання окремих наук про освіту, сприяє всебічній підготовці експерта у галузі освіти, та методичні рекомендації щодо реалізації навчальних програм на міждисциплінарному рівні. Програми є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка. Вони розроблені згідно із навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» з метою освітньо-професійної підготовки магістрів.

Навчальна міждисциплінарна програма «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» складається з 8 макромодулів, які представляють собою структуровані модульні програми навчальних дисциплін освітологічної підготовки: «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті», «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти», «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення», «Освітній моніторинг», «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти», «Освітометрія (освітні вимірювання)», «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» та «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи».

Видання підготовлене за результатами досліджень науково-дослідної лабораторії освітології та інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

Видання адресовано керівникам освітніх установ усіх рівнів, викладачам навчальних закладів, магістрантам, аспірантам, науковцям, усім, хто цікавиться міждисциплінарним підходом до вивчення сфери освіти, освітологією.

УДК 37.013(075.8)
ББК 74.00я73

ISBN 978-966-2748-57-4

© Колектив авторів, 2015
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА: ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ 4

РОЗДІЛ І. Навчальна міждисциплінарна програма «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» 11

1.1. Макромодуль І. Сутність і зміст експертної діяльності в освіті 12

1.2. Макромодуль ІІ. Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти 60

1.3. Макромодуль ІІІ. Якість освіти та експертний супровід її забезпечення 105

1.4. Макромодуль IV. Освітній моніторинг 151

1.5. Макромодуль V. Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти 194

1.6. Макромодуль VI. Освітометрія (освітні вимірювання) 242

1.7. Макромодуль VII. Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти 270

1.8. Макромодуль VIII. Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи 320

РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо реалізації навчальної міждисциплінарної програми з підготовки експертів у галузі освіти 379

Вступ 381

2.1. Методика підготовки і проведення лекцій 385

2.2. Методика проведення семінарських і практичних занять 394

2.3. Організація самостійної роботи 406

2.4. Індивідуальна науково-дослідна робота 411

2.5. Оцінювання навчальних результатів 414

Список використаних джерел 425

ДОДАТКИ. Навчальна програма «Основи конструювання тестів» 426

Авторський колектив навчальної міждисциплінарної програми «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» 462

ПЕРЕДМОВА: ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Освіта в добу глобалізації та високих технологій виступає чинником соціальної стабільності, економічного добробуту країни, її конкурентоспроможності та національної безпеки[1]. На думку В. Г. Кременя, «у перспективі розвитку сучасної освіти важливе місце займає аналіз проблеми, її суті і значення, яка має не лише світоглядний, а й соціальний характер. Динамічні зміни в науці, виробництві й суспільному житті багатьох країн світу потребують оновлення системи освіти, яка допоможе подолати існуючі перепони в духовному, інтелектуальному розвитку в XXI ст.»[2].

Освіта як сфера людської діяльності стає найперспективнішою для інвестування[3]. У багатьох країнах освіта – це важлива складова національного багатства. Як сукупність компетенцій, вона є найефективнішим виробничим ресурсом, який, на відміну від матеріально-технічної бази, яка зношується, постійно оновлюється і вдосконалюється, забезпечуючи сталий розвиток сучасних націй. Освіта стає інноваційною, тобто такою, що постійно перебуває в процесі зміни змісту, методів і результатів, випереджаючи потреби трансформаційного суспільства.

Глобалізація освіти суттєво впливає на соціальні та культурні чинники об'єктивного і суб'єктивного перетворення особистості, створюючи нові форми артикуляції освіти, що формуються в процесі взаємодії національних систем освіти. Функції освіти полягають у тому, щоб знаходитися в епіцентрі цивілізаційних змін, бути одночасно і суб'єктом, і об'єктом цивілізаційних трансформацій. З одного боку, освіта є складовою кризових явищ і викликів, а з другого – стає трансформаційним агентом, носієм змін та викликів, продукує нову реальність, нові соціальні стосунки, виступає механізмом формування й відтворення людського потенціалу, його життєдіяльності[4].

1 Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – [2-е вид.]. – К.: Т-во «Знання» України, 2010. – 520 с. – С. 384 – 395.

2 Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с. – С. 480 – 494.

3 Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

4 Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освіта. – 2013. – № 1 – 2. – С. 6 – 11.

Будучи складовою культури, сучасна освіта водночас є і її способом існування, оскільки надбання культури не змогли б зберігатися та передаватися у спадок майбутнім поколінням, якби не існувало створеного суспільством інституту освіти[5].

Освіта є однією з найважливіших складових колективного життя суспільства, що визначає його розвиток, сприяє формуванню людського капіталу, індивідуально-особистісному розвитку кожного, забезпечує гармонізацію взаємодії суспільства і особистості.

Сучасна ситуація в нашій країні характеризується стрімкими змінами політичної, економічної, соціальної та культурної сфер людської діяльності. Зрозуміло, що в таких умовах освіта зазнає значних змін[6]:

– по-перше, освіта передусім покликана усвідомити нове соціальне замовлення, яке вимагає перенесення акценту з надання учням певного обсягу знань, умінь, навичок, на формування творчої особистості, яка бачить свою життєву перспективу, відповідально ставиться до прийнятих рішень, здатна виробити свою позицію в житті, свій світогляд та відстоювати обрані нею цінності. Отже, таке соціальне замовлення вимагає глибинних змін у всій системі освіти і виховання;

– по-друге, освіта має змінити свій статус, перестати бути частиною державної структури і стати системою громадсько-державною, переорієнтуватися на вирішення завдання і держави (формувати громадянина), і суспільства – зробити людину спроможною забезпечувати особисте самодостатнє життя. Водночас за свою діяльність система освіти повинна відповідати і перед громадськістю, і перед державою;

– по-третє, сучасна система освіти покликана стати відкритою та піддати себе певному нагляду й опіці з боку широкої, незалежної від школи, громадськості. На необхідності участі громадськості в управлінні освітою однозначно наголошується в Національній доктрині розвитку освіти.

Упродовж останніх десятиліть розвиток освіти став об’єктом спеціальних досліджень різних галузей знання, що зумовило розвиток нового наукового напряму дослідження сфери освіти – освітології.

5 Огнев’юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напряму «освітологія» / В. О. Огнев’юк // Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнаня освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за ред В. О. Огнев’юка. – К.: Київ. у-т ім. Б. Грінченка, 2010. – С. 5 – 9.

6 Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст]: Зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т; [голов. ред.: Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя: КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с. – С. 78 – 86.

Фундатори освітології зауважують, що вона покликана зосередитися на дослідженні сучасної освіти як цілісного суспільного феномену, на чинниках, що впливають на розвиток освіти і зумовлюють її вплив на розвиток сучасної цивілізації як цивілізації освіти й науки, цивілізації людини нового рівня – людини освіченої. Освітологія має інтегрувати всі напрями наукових досліджень у сфері освіти й запропонувати новітні шляхи розвитку освітньої сфери.

Активне впровадження в освітню практику інноваційних процесів, поширення різного роду нововведень стало поштовхом до розвитку освітнього консалтингу, який сьогодні затребуваний практично на всіх рівнях освіти. Відтак постала проблема запровадження експертизи як громадсько-державного інституту управління освітою. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання підготовки таких експертів у галузі освіти.

Провідною функцією експерта у галузі освіти є надання консультаційної допомоги різним категоріям осіб, включених в освітній процес: керівникам усіх рівнів (насамперед з питань вбудовування освіти в загальний модернізаційний контекст розвитку держави), педагогам, які впроваджують нові технології, батькам[7].

Практика доводить, що найбільш ефективно ця функція реалізується за умови здійснення її фахівцем, який має досвід експертно-консультативної діяльності. Причин тому декілька. По-перше, не кожен керівник здатен самостійно оцінити ситуацію, виявити проблеми, визначити шляхи їх подолання. По-друге, експерт у галузі освіти, будучи особою сторонньою щодо конкретної установи або якого-небудь іншого об'єкту освітньої діяльності, має можливість провести порівняльний аналіз досить широких освітніх фактів та явищ і має, як правило, високий рівень обізнаності в галузі освітньої політики.

Експертиза являє собою рефлексію практики, реконструкцію того, що відбулося, виявлення істотного і розглядається як вид аналізу, метою якого є співвіднесення уявлень про об'єкт з виявленими в результаті експертної діяльності характеристиками цього об'єкту[8].

Проблеми підготовки експертів у галузі освіти активно досліджуються у таких країнах, як Великобританія, Німеччина, США і Російська

7 Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

8 Там саме.

Федерація.

Необхідність розв'язання зазначеної проблеми підтверджують дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених щодо філософських та методологічних засад експертизи (М. Алексєєв, О. Анісімов, С. Баронене, Г. Прозументова, А. Тубедьський, Ю. Швалб, Г. Штомпель), структури експертизи в освіті (С. Бешелєв, В. Бухвалова, Ф. Гуревич, Я. Плинер, В. Черепанов), науково-методичного забезпечення експертної діяльності (І. Драннікова, Є. Стачєва, Є. Усова, В. Ясвін), проблем експертизи педагогічних об'єктів (М. Браун, Д. Екіерт-Грабоська, Л. Кронбах, С. Лівінгстон, К. Міскел, Д. Олдроуд, К. Росс, Дж. Тейлор), можливостей експертизи освітніх інновацій, освітніх систем (Л. Буркова, Л. Даниленко, О. Новикова, Т. Новикова, В. Паламарчук, Л. Подимова, В. Сластьонін, О. Шушпанова). Досліджуючи проблеми педагогічної експертизи, науковці наголошують на необхідності забезпечення гуманістичного характеру процесу експертизи (А. Асмолов, С. Братченко, А. Кац), спеціальної роботи із психологічної підготовки до експертизи практичних працівників (А. Асмолов, Л. Логінова).

Аналіз наукових праць свідчить, що експертом зазвичай називають висококваліфікованого авторитетного фахівця в певній галузі діяльності, який вирішує завдання, використовуючи власний досвід та знання. До того ж, експертом може бути призначена будь-яка особа, яка має необхідні знання для підготовки висновку з досліджуваних питань, незалежно від того, чи працює вона у спеціальній установі та є професійним експертом, чи не працює в такій установі й проведення експертизи не входить до кола її службових обов'язків. Експерт дає висновок від свого імені й несе за нього особисту відповідальність.

Тобто, експертом у галузі освіти має стати такий фахівець системи освіти різних напрямів (дошкільна, середня, вища освіта), який спеціалізується на питаннях розвитку освіти на основі сучасних освітніх і управлінських технологій та здатний[9]:

– надавати консультаційну допомогу керівникам всіх рівнів з питань вбудовування проблем освіти в стратегію розвитку регіону;

– здійснювати консультаційний супровід і підтримку процесів розвитку освіти.

Міждисциплінарна навчальна програма «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» є другим етапом підготовки фахівців-

9 О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.oulink.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

управлінців, здатних до експертної та консультативної діяльності у галузі освіти. Посібник є логічним продовженням навчально-методичного посібника «Освітологія: фахова підготовка» і має на меті підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» та напрямом підготовки «Управління навчальним закладом». Така міждисциплінарна навчальна програма дозволяє здійснювати комплексну підготовку управлінців в галузі освіти, які вже мають практичний досвід роботи і потребують додаткових компетенцій для ефективного вирішення стратегічних завдань розвитку освіти та її прогнозування.

У якості системотвірного принципу реалізації навчальної програми «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» вибрано ідею міждисциплінарної інтеграції галузей наукового знання, які відображають функції інших сфер суспільного розвитку, дотичних до освіти.

У навчально-методичному посібнику подано навчальну міждисциплінарну програму «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти», яка, інтегруючи знання окремих наук про освіту, сприяє всебічній підготовці експерта у галузі освіти та методичні рекомендації щодо реалізації навчальних програм на міждисциплінарному рівні. Програми є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка. Вони розроблені згідно із навчальним планом спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» з метою освітньо-професійної підготовки магістрів.

Навчальна міждисциплінарна програма «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» складається з 8 макромодулів, які є структурованими модульними програмами навчальних дисциплін освітологічної підготовки: «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті», «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти», «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення», «Освітній моніторинг», «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти», «Освітометрія (освітні вимірювання)», «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» та «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи».

Кожен макромодуль включає зміст, пояснювальну записку, опис предмету навчальної дисципліни, тематичний план, зміст навчальної дисципліни, навчально-методичну карту дисципліни, систему поточного і підсумкового контролю знань, контроль за самостійною та індивідуальною роботою студентів, підсумковий модульний контроль

(питання до екзамену або заліку), список рекомендованої літератури (основну та додаткову).

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Кожен макромодуль визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістр згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові й технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Макромодулі навчальної міждисциплінарної програми складаються зі змістових модулів. До кожного змістового модулю за кожною темою, яка є його складовою, входить опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. Структура опису кожної теми така: назва теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Варто зауважити, що проблема міждисциплінарних зв'язків є комплексною. Саме тому, при реалізації навчальної міждисциплінарної програми «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти», необхідно налагодити тісне співробітництво усіх викладачів, які здійснюють підготовку магістрантів.

Висловлюємо вдячність співробітникам Київського університету імені Бориса Грінченка, які долучилися до укладання міждисциплінарної навчальної програми. Маємо надію, що освітологія, поступово утверджуючись на науковій ниві, перетвориться на важливу й продуктивну світоглядну парадигму, спрямовану на розвиток суспільства засобами освіти, а пропонована програма стане основою цілісної підготовки управлінців у галузі освіти.

Видання адресовано керівникам освітніх установ усіх рівнів і типів, викладачам вищих навчальних закладів, магістрантам, аспірантам, слухачам закладів післядипломної освіти, науковцям, усім, хто цікавиться проблемами розвитку наукового напряму інтегрованого дослідження сфери освіти – освітології.

Будемо вдячні за зауваження і побажання, які просимо надсилати на електронну адресу: ndl.osv@ kubg.edu.ua

РОЗДІЛ І

НАВЧАЛЬНА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРОГРАМА «ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ»

МАКРОМОДУЛЬ І : СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 13

Структура програми навчальної дисципліни 19

І. Опис предмета навчальної дисципліни 19

ІІ. Тематичний план навчальної дисципліни 20

ІІІ. Програма 21
Змістовий модуль 1. Експертна діяльність в освіті 21
Тема 1. Експертна діяльність в освіті: цілі, завдання, зміст, об'єкти і суб'єкти. Етичні аспекти експертизи 21
Тема 2. Організаційні форми і методи експертної діяльності в освіті 27
Питання до модульного контролю 1 29
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1 31

Змістовий модуль 2. Діяльність експерта у галузі освіти 33
Тема 3. Експертиза і консультування у структурі професійної діяльності фахівця у галузі освіти 33
Тема 4. Ролі, функції та базові компетенції експерта у галузі освіти 37
Тема 5. Критерії ефективності експертної діяльності 40
Питання до модульного контролю 2 44
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2 45

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» 49

V. Карта самостійної роботи студента 51

VI. Контроль за індивідуальною роботою студентів 52

VII. Підсумковий модульний контроль 52

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю І 55
Основна література 55
Додаткова література 58

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Стрімкий розвиток глобальних та інтеграційних процесів у світі, поява нових інформаційних технологій, значущі соціально-економічні трансформації в країні висунули освіту на одне з пріоритетних місць у державній політиці, надали освіті статусу гаранта незалежності й національної безпеки держави.

Освіта впливає на всі напрями суспільного життя й обумовлює розвиток суспільства в цілому. Головна мета всіх суб'єктів освітнього процесу полягає в тому, щоб сприймати дійсне соціальне замовлення суспільства, фіксувати його, відстежувати зміни і трансформації у соціально-економічному розвитку суспільства та відображати їх у змісті професійної підготовки і професійного розвитку фахівців.

В умовах модернізації освіти в Україні пріоритетна увага надається підготовці нової генерації педагогічних, науково-педагогічних кадрів і управлінців у галузі освіти через магістратуру. Така підготовка спрямована на підвищення рівня психолого-педагогічної, методологічної та управлінської культури фахівця з вищою освітою через опанування знаннями щодо теорії і практики функціонування та розвитку сфери освіти.

Феномен сучасної освіти визначається її впливом на розвиток людини і всього суспільства в цілому. Освіта як потужний рушій розвитку суспільства стає об'єктом спеціальних досліджень різних галузей знання, а саме: філософії, економіки, педагогіки, психології, соціології, культурології, теорії управління, політики, права тощо. Необхідність всебічних і системних досліджень сфери освіти на основі інтеграції та об'єднання зусиль різних наукових галузей, спрямованих на вироблення найбільш ефективних, як особистісних, так і суспільних освітніх стратегій, стає потребою часу.

В Україні почав розвиватися науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти – освітологія. Як зазначає фундатор наукового напряму – дійсний член НАПН України В. О. Огнев'юк, освітологія покликана розкривати спрямованість розвитку самого інституту освіти у напрямі набуття ним функції важливого цивілізаційного механізму розвитку, відповідального за випереджальне формування якостей людини, суспільного інтелекту та якості самих освітніх систем, покликана

зосередитися на дослідженні сучасної освіти як цілісного суспільного феномену.

В умовах глобалізації, євроінтеграції та інформатизації суспільства освіта перетворюється на один із вирішальних засобів формування людського капіталу. Активне впровадження в освітню практику інноваційних процесів, поширення різного роду нововведень стало поштовхом до розвитку освітнього консалтингу, який сьогодні затребуваний практично на всіх рівнях освіти. Відтак, постала проблема запровадження експертизи як громадсько-державного інституту управління освітою. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває підготовка фахівців, здатних до експертної діяльності у галузі освіти.

У Державному класифікаторі професій України відсутня така професія як експерт у галузі освіти. Водночас існує загальносвітова практика підготовки таких спеціалістів в установах, які найчастіше мають дослідницький характер і займаються питанням оцінки якості освіти.

Підготовкою експертів у галузі освіти в зарубіжних країнах займаються такі установи: у Європі – Європейська Мережа (національних) агентств з гарантії якості освіти – Європейська асоціація із забезпечення якості у вищій освіті (міждержавна структура співробітництва країн-учасниць Болонської угоди); у США – Інститут політики у галузі вищої освіти, Американське товариство з контролю якості, Національний центр оцінки освіти та регіональної допомоги; у Великобританії – Агентство забезпечення якості вищої освіти; у Німеччині – Баварський державний інститут якості шкільної освіти та досліджень.

Підготовка експертів у галузі освіти здійснюється в рамках післядипломної освіти закладами вищої професійної освіти (як загальносвітова тенденція) та на рівні магістерських програм, а також різними недержавними організаціями, що займаються питаннями оцінки якості освіти (головним чином, це – загальноєвропейська практика і практика США). Форми реалізації програм підготовки таких фахівців можуть бути різними: від короткочасних (семінари, круглі столи), – до довгострокових (навчальні курси тривалістю до 500 год.). Структура програм підготовки відповідно співвідноситься з формою реалізації підготовки (семінар, курси підвищення кваліфікації, навчання в аспірантурі).

Одним із напрямів діяльності експерта у галузі освіти є визначення і підтримка інноваційних проектів у галузі освіти. Експерт у галузі освіти допомагає оцінити інноваційну складову проекту, допомагає розробити план дій з реалізації цього проекту. Основною проблемою у підготовці таких фахівців є відсутність практичного досвіду роботи в тій галузі, де вони збираються «управляти інноваціями». Найбільш ефективна підготовка цих фахівців можлива в умовах післядипломної освіти чи магістратури.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів згідно із навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом», загальний обсяг дисципліни складає три залікові кредити (108 годин), що об’єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (26 годин), самостійна робота (42 години), індивідуальна робота (4 години), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі екзамену.

Програма складається з 2-х змістових модулів. До кожного змістового модулю за кожною темою, яка входить до нього, включено опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. Структура опису кожної теми така: назва теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм

вивчення навчального матеріалу дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті», необхідне методичне забезпечення, складові й технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» є теоретичною і світоглядною основою фахової підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної та управлінської діяльності у галузі освіти.

Мета курсу «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» – забезпечити поглиблену теоретичну підготовку фахівця у галузі освіти щодо розуміння особливостей експертної та консультативної діяльності в освіті та сприяти формуванню знань, умінь і навичок з консультування й експертизи з питань розвитку системи освіти; розвиток професійної компетентності управлінця у галузі освіти.

Завдання вивчення дисципліни:

– оволодіння системою знань про експертну діяльність у галузі освіти;

– формування знань про функції, завдання і базові компетенції експерта у галузі освіти;

– оволодіння знаннями про сутність, зміст і етику експертної діяльності;

– опанування знаннями про експертизу і консультування як базові поняття експертної діяльності;

– оволодіння системою знань про аналітичні методи в експертній діяльності;

– поглиблення знань про технології та форми експертної діяльності;

– формування наукового світогляду і методологічної культури експерта у галузі освіти;

– розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Зміст навчальної дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» розроблено з урахуванням того, що магістранти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси із загальної педагогіки та психології. Навчальна дисципліна «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» вміщує теоретичні та технологічні аспекти з підготовки експертів у галузі освіти та спрямована на розвиток

професійно-значущих якостей управлінця, його здатності до науково-педагогічної та інноваційної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» **магістрант повинен:**

– засвоїти основні категорії, поняття і терміни, які відображають експертну діяльність;

– оволодіти компетенціями необхідними для експертної діяльності;

– удосконалити уміння і навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел;

– сформувати власний стиль наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування;

– розвинути уміння і навички навчання упродовж життя;

– розширити свій науковий світогляд і підвищити рівень методологічної культури.

Зміст самостійної роботи з курсу «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті» спрямований на поглиблення теоретичних знань та формування наукового світогляду, розвиток методологічної й управлінської культури згідно зі змістом навчальної дисципліни, самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, вмінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації й методичних джерел.

Все це має сприяти професійному розвитку і саморозвитку управлінців у галузі освіти, їх професійній підготовці до інноваційної професійно-педагогічної та управлінської діяльності.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.

2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), та з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).

3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями наукових уподобань.

4. Порівняння змісту матеріалів з певного питання, взятого із різних джерел.

5. Формувати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру згідно із кожною темою, що сприяє усвідомленню актуальних проблем й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають відповідно до конкретних умов педагогічного процесу.

6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті», важливо оцінити якість засвоєння навчального матеріалу магістрантами в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни в науковому світогляді кожного магістранта, рівень сформованості його методологічної і управлінської культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **3 кредити** Змістові модулі: **2 модулі** Загальний обсяг дисципліни (години): **108 годин** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	**Нормативна** **Рік підготовки: 1/2** **Семестр: 2/2** Аудиторні заняття: **30 годин,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **10 годин** Семінарські заняття: **12 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Самостійна робота: **42 години** Модульний контроль: **4 години** Підсумковий модульний контроль[10]: **36 годин**

10 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	**Аудиторні**	**Лекції**	**Семінарських**	**Індивідуальна робота**	**Самостійна робота**	**Модульний контроль**	**Підсумковий контроль (екзамен)**
Змістовий модуль 1. **ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ**									
1.	Експертна діяльність в освіті: цілі, завдання, зміст, об'єкти і суб'єкти. Етичні аспекти експертизи	16	10	2	4	4	6		
2.	Організаційні форми і методи експертної діяльності в освіті	12	6	2	2		6	2	
Разом:		**28**	**16**	**4**	**6**	**4**	**12**	**2**	
Змістовий модуль 2. **ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ**									
3.	Експертиза і консультування у структурі професійної діяльності фахівця у галузі освіти	14	4	2	2		10		
4.	Ролі, функції та базові компетенції експерта у галузі освіти	14	4	2	2		10		
5.	Критерії ефективності експертної діяльності	16	6	2	2		10	2	
Разом:		**80**	**14**	**6**	**6**		**30**	**2**	**36**
Всього за навчальним планом:		**108**	**30**	**10**	**12**	**4**	**42**	**4**	**36**

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ

Основні поняття модулю:

Експертиза; експертиза в освіті; предмет експертизи; види експертизи; функції експертизи; принципи експертизи; типологія експертиз; експертиза освітніх інновацій; сутність експертної діяльності; зміст експертної діяльності; цілі експертної діяльності в освіті; головні завдання експертної діяльності; об'єкти експертизи; суб'єкти експертизи; етика; етичний кодекс; етика експертної діяльності; форми експертної діяльності в освіті; методи експертної діяльності в освіті; експертні оцінки; групи і види експертних методів; види аналізу; аналітичні методи; технології експертної діяльності в освіті.

ТЕМА 1. ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ: ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ОБ'ЄКТИ І СУБ'ЄКТИ. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКСПЕРТИЗИ

ЛЕКЦІЯ 1.

Зміст поняття «експертиза». Поняття «експертиза в освіті». Предмет експертизи. Види експертизи. Функції експертизи. Принципи експертизи. Типологія експертиз. Експертиза освітніх інновацій. Загальна характеристика експертної діяльності. Значення експертизи для освіти.

Поняття «експертна діяльність в освіті». Особливості експертної діяльності. Основні засади експертної діяльності. Сутність та зміст експертної діяльності.

Цілі експертної діяльності в освіті. Головні завдання експертної діяльності в освіті, їх типи. Завдання експерта у галузі освіти відповідно до напряму діяльності. Об'єкти експертизи в освіті. Суб'єкти експертизи в освіті.

Етика і етикет у професійній діяльності. Етичні принципи експерта у галузі освіти: компетентності експерта; неупередженості експерта; попередження (незаконних дій представників освітньої установи);

конфіденційності. Етичні правила здійснення експертної діяльності: взаємоповаги експерта і представників освітньої установи, що проходить експертизу; співпраці експерта і представників освітнього закладу; дистанції у професійному спілкуванні; обґрунтованості результатів експертизи; адекватності методів експертизи; науковості результатів експертизи.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Експертна діяльність в освіті

План

1. Мета та предмет експертної діяльності в освіті.
2. Об'єкти і суб'єкти експертної діяльності в освіті.
3. Труднощі й суперечності в експертній діяльності.
4. Основні напрями експертної діяльності в освіті.
5. Зміст експертної діяльності у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К.: Маклаут, 2008. – 444 с.

Иванов Д. А. Экспертиза в образовании: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Д. А. Иванов. – М.: Академия, 2008. – 329 с.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Новикова Т. Экспертиза инноваций в образовании. Подготовка экспертов гражданских институтов / Т. Новикова //Народное образование. – 2006. – № 4. – С. 104 – 109.

Новикова Т. Г. Типология экспертизы в образовании / Т. Г. Новикова // Журнал «Муниципальное образование: инновации и эксперимент» № 5, 2009. – С. 37 – 42.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва // НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сисоєва С. О. Педагогічний експеремент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня«, 2009. – 460 с.

Сисоєва С. О. Педагогічні технології професійної підготовки фахівців: навчальний тренінг / С. О. Сисоєва, Л. І. Бондарєва. – К.: Університет «Україна». – 2007. – 185 с.

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Інноваційні педагогічні технології навчання професії: Монографія / [Нікуліна А. С., Максименко Ю. Б., Матвєєв Г. П., Засланська С. А. та ін.]; за ред. Нікуліної А. С. – Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. – 385 с.

Лозниця В. С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. – 512 с.

Метод експертних оцінок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://textbooks.net.ua/content/view/5372/46/

Методи експертних оцінок для розв'язання задач прийняття рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/313/11.pdf

Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров]; под ред. Е. С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.

Панюкова С. В. Информационные и коммуникационные технологии в личностно ориентированном обучении / С. В. Панюкова. – М.: Изд-во ИОСО РАО, 1998. – 225 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі практичні завдання:

1. Здійснити пошук і відбір методів діяльності експерта у галузі освіти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Етика професійної діяльності експерта у галузі освіти

План

1. Цілі та завдання діяльності експерта у галузі освіти.
2. Професійно-значущі та особистісні якості експерта.
3. Етичні проблеми експертної практики в освіті.
4. Етичні принципи діяльності експерта у галузі освіти.
5. Етичні правила експертизи в освіті.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник / Т. А. Колтунович. – Чернівці: ЧНУ, 2007. – 232 с.

Симаева И. Н. Этические аспекты экспертной деятельности в образовании [Электронный ресурс] / И. Н. Симаева // Внедрение европейских стандартов и рекомендаций в системы гарантии качества образования / сборник материалов шестой Всероссийской научно-практической конференции Гильдии экспертов в сфере профессионального образования. – Москва, 2011. – Режим доступа: http://expert-nica.ru/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=203

Спільник І., Спільник П. Етичні засади діяльності у консультаційній сфері [Електронний ресурс] / І. Спільник, П. Спільник. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_8_2/pdf/spilnyk.pdf

Додаткова література:

Етичні аспекти консультативної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita-plaza.in.ua/publ/etichni_aspekti_konsultativnoji_ dijalnosti /279-1-0-27223

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 1.1.

Тема: Кодекс професійної етики експерта у галузі освіти.

Мета: розробити і обґрунтувати етичний кодекс експерта у галузі освіти.

Завдання: на основі вивчення науково-педагогічної літератури скласти проект кодексу професійної етики експерта у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Волот О. І. Експертні методи оцінок та їх використання в управлінні економічними об'єктами [Електронний ресурс] / О. І. Волот. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/10_109835.doc.htm

Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К.: Маклаут, 2008. – 444 с.

Иванов Д. А. Экспертиза в образовании: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Д. А. Иванов. – М.: Академия, 2008. – 329 с.

Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник / Т. А. Колтунович. – Чернівці: ЧНУ, 2007. – 232 с.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Новикова Т. Экспертиза инноваций в образовании. Подготовка экспертов гражданских институтов / Т. Новикова //Народное образование. – 2006. – № 4. – С. 104 – 109.

Новикова Т. Г. Типология экспертизы в образовании / Т. Г. Новикова // Журнал «Муниципальное образование: инновации и эксперимент» № 5, 2009. – С. 37 – 42.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Симаева И. Н. Этические аспекты экспертной деятельности в образовании [Электронный ресурс] / И. Н. Симаева // Внедрение европейских стандартов и рекомендаций в системы гарантии качества образования / сборник материалов шестой Всероссийской научно-практической конференции Гильдии экспертов в сфере

профессионального образования. – Москва, 2011. – Режим доступа: http://expert-nica.ru/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=203

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва // НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сисоєва С. О. Педагогічний експеремент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня«, 2009. – 460 с.

Сисоєва С. О. Педагогічні технології професійної підготовки фахівців: навчальний тренінг / С. О. Сисоєва, Л. І. Бондарєва. – К.: Університет «Україна». – 2007. – 185 с.

Спільник І., Спільник П. Етичні засади діяльності у консультаційній сфері [Електронний ресурс] / І. Спільник, П. Спільник. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_8_2/pdf/spilnyk.pdf

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Етичні аспекти консультативної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita-plaza.in.ua/publ/etichni_aspekti_konsultativnoji_ dijalnosti /279-1-0-27223

Інноваційні педагогічні технології навчання професії: Монографія / [Нікуліна А. С., Максименко Ю. Б., Матвєєв Г. П., Засланська С. А. та ін.]; за ред. Нікуліної А. С. – Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. – 385 с.

Лозниця В. С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. – 512 с.

Метод експертних оцінок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://textbooks.net.ua/content/view/5372/46/

Методи експертних оцінок для розв’язання задач прийняття рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/313/11.pdf

Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров]; под ред. Е. С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.

Панюкова С. В. Информационные и коммуникационные технологии в личностно ориентированном обучении / С. В. Панюкова. – М.: Изд-во ИОСО РАО, 1998. – 225 с.

ТЕМА 2.
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

ЛЕКЦІЯ 2.

Організаційні форми експертизи в освіті: педагогічний аудит, психолого-педагогічна експертиза, комплексна гуманітарна експертиза, консалтинг тощо.

Групи та види експертних методів. Експертні оцінки. Методи експертних оцінок. Індивідуальні експертні методи. Необхідні умови ефективного застосування методів експертної оцінки. Отримання інформації при застосуванні експертних оцінок. Метод інтерв'ю. Метод анкетування (аналітичного експертного оцінювання). Методи колективних експертних оцінок. Особливості методів колективних експертних оцінок. Зміст методу колективної експертної оцінки. Метод колективної генерації ідей (конференція ідей). Метод «Дельфі». Метод комісії (проведення виробничих нарад, конференцій, семінарів, дискусій за «круглим столом»). Метод відстороненого оцінювання. Метод проектів. Навчальний тренінг. Метод дискусії. Ігровий метод. Метод «мозкової атаки». Проблемне навчання. Кейс-метод.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Організація експертизи у галузі освіти

План

1. Відбір організаційних форм та методів експертної діяльності.
2. Підготовка інструментарію для проведення експертизи.
3. Технологія проведення експертизи.
4. Статистичний аналіз результатів.
5. Підготовка звіту за результатами експертного оцінювання.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г. Математико-статистические методы экспертных оценок / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич. – М.: Статистика, 1980. – 263 с.

Волот О. І. Експертні методи оцінок та їх використання в управлінні економічними об'єктами [Електронний ресурс] / О. І. Волот. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/10_109835.doc.htm

Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Ситнюк. – К.: Маклаут, 2008. – 444 с.

Иванов Д. А. Экспертиза в образовании: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Д. А. Иванов. – М.: Академия, 2008. – 329 с.

Мойсеюк Н. Э. Педагогика / Н. Э. Мойсеюк // Навч. пос., 3-е изд., 2001. – 608 с.

Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень. Навч. пос. / В. К. Сидоренко, П. В. Дмитренко. – К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.

Стась Н. Ф. Комплексный подход к экспертной оценке тестовых измерителей / Н. Ф. Стась // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2008. – № 5. – С. 25 – 30.

Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. – К.: Знання-прес, 2002. – 295 с.

Додаткова література:

Аналітичні методи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://marketing-helping.com/konspekti-lekcz/21-konspekt-lekczj-qosnovi-marketinguq/430-analtichn-metodi.html

Кузьмінський А. І., Омельяненко С. В. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / А. І. Кузьмінський, С. В. Омельяненко. – К., 2010. – 335 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Класифікувати аналітичні методи експертної діяльності в освіті.
2. Скласти власну модель індивідуальної професійної діяльності експерта у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г. Математико-статистические методы экспертных оценок / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич. – М.: Статистика, 1980. – 263 с.

Волот О. І. Експертні методи оцінок та їх використання в управлінні економічними об'єктами [Електронний ресурс] / О. І. Волот. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/10_109835.doc.htm

Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Ситнюк. – К.: Маклаут, 2008. – 444 с.

Иванов Д. А. Экспертиза в образовании: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Д. А. Иванов. – М.: Академия, 2008. – 329 с.

Мойсеюк Н. Э. Педагогика / Н. Э. Мойсеюк // Навч. пос., 3-е изд., 2001. – 608 с.

Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень. Навч. пос. / В. К. Сидоренко, П. В. Дмитренко. – К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.

Стась Н. Ф. Комплексный подход к экспертной оценке тестовых измерителей / Н. Ф. Стась // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2008. – № 5. – С. 25 – 30.

Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. – К.: Знання-прес, 2002. – 295 с.

Додаткова література:

Аналітичні методи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://marketing-helping.com/konspekti-lekcz/21-konspekt-lekczj-qosnovi-marketinguq/430-analtichn-metodi.html

Кузьмінський А. І., Омельяненко С. В. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / А. І. Кузьмінський, С. В. Омельяненко. – К., 2010. – 335 с.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1.

1. Зміст поняття «експертиза».
2. Поняття «експертиза в освіті».
3. Предмет експертизи.
4. Види експертизи.
5. Функції експертизи.
6. Принципи експертизи.
7. Типологія експертиз.
8. Експертиза освітніх інновацій.
9. Загальна характеристика експертної діяльності.
10. Значення експертизи для освіти.
11. Поняття «експертна діяльність в освіті».
12. Особливості експертної діяльності.
13. Основні засади експертної діяльності.
14. Сутність та зміст експертної діяльності у галузі освіти.

15. Цілі експертної діяльності в освіті.
16. Головні завдання експертної діяльності в освіті, їх типи.
17. Завдання експерта у галузі освіти відповідно до напряму діяльності.
18. Об'єкти і суб'єкти експертної діяльності в освіті.
19. Методологія експертної діяльності.
20. Мета і предмет експертної діяльності у галузі освіти.
21. Труднощі й суперечності в експертній діяльності.
22. Основні напрями експертної діяльності в освіті.
23. Етика професійної діяльності експерта у галузі освіти.
24. Етичні принципи експерта у галузі освіти.
25. Етичні правила здійснення експертної діяльності.
26. Професійно-значущі та особистісні якості експерта.
27. Етичні проблеми експертної практики в освіті.
28. Кодекс професійної етики експерта у галузі освіти.
29. Організаційні форми експертизи в освіті.
30. Експертні оцінки. Методи експертних оцінок.
31. Групи та види експертних методів.
32. Необхідні умови ефективного застосування методів експертної оцінки.
33. Індивідуальні експертні методи. Отримання інформації при застосуванні експертних оцінок. Метод інтерв'ю. Метод анкетування (аналітичного експертного оцінювання).
34. Методи колективних експертних оцінок. Метод колективної генерації ідей (конференція ідей). Метод «Дельфі». Метод комісії (проведення виробничих нарад, конференцій, семінарів, дискусій за «круглим столом»). Метод відстороненого оцінювання. Метод проектів. Навчальний тренінг. Метод дискусії. Ігровий метод. Метод «мозкової атаки». Проблемне навчання. Кейс-метод.
35. Відбір організаційних форм та методів експертної діяльності.
36. Підготовка інструментарію для проведення експертизи.
37. Технологія проведення експертизи.
38. Статистичний аналіз результатів.
39. Підготовка звіту за результатами експертного оцінювання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г. Математико-статистические методы экспертных оценок / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич. – М.: Статистика, 1980. – 263 с.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Волот О. І. Експертні методи оцінок та їх використання в управлінні економічними об'єктами [Електронний ресурс] / О. І. Волот. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/10_109835.doc.htm

Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К.: Маклаут, 2008. – 444 с.

Иванов Д. А. Экспертиза в образовании: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Д. А. Иванов. – М.: Академия, 2008. – 329 с.

Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник / Т. А. Колтунович. – Чернівці: ЧНУ, 2007. – 232 с.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Мойсеюк Н. Э. Педагогика / Н. Э. Мойсеюк // Навч. пос., 3-е изд., 2001. – 608 с.

Новикова Т. Г. Типология экспертизы в образовании / Т. Г. Новикова // Журнал «Муниципальное образование: инновации и эксперимент» № 5, 2009. – С. 37 – 42.

Новикова Т. Экспертиза инноваций в образовании. Подготовка экспертов гражданских институтов / Т. Новикова //Народное образование. – 2006. – № 4. – С. 104 – 109.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень. Навч. пос. / В. К.Сидоренко, П. В. Дмитренко. – К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.

Симаева И. Н. Этические аспекты экспертной деятельности в образовании [Электронный ресурс] / И. Н. Симаева // Внедрение европейских стандартов и рекомендаций в системы гарантии качества образования / сборник материалов шестой Всероссийской научно-практической конференции Гильдии экспертов в сфере профессионального образования. – Москва, 2011. – Режим доступа: http://expert-nica.ru/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=203

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва // НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сисоєва С. О. Педагогічний експеремент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня«, 2009. – 460 с.

Сисоєва С. О. Педагогічні технології професійної підготовки фахівців: навчальний тренінг / С. О. Сисоєва, Л. І. Бондарєва. – К.: Університет «Україна». – 2007. – 185 с.

Спільник І., Спільник П. Етичні засади діяльності у консультаційній сфері [Електронний ресурс] / І. Спільник, П. Спільник. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_8_2/pdf/spilnyk.pdf

Стась Н. Ф. Комплексный подход к экспертной оценке тестовых измерителей / Н. Ф. Стась // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2008. – № 5. – С. 25 – 30.

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. – К.: Знання-прес, 2002. – 295 с.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Аналітичні методи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://marketing-helping.com/konspekti-lekcz/21-konspekt-lekczj-qosnovi-marketinguq/430-analtichn-metodi.html

Етичні аспекти консультативної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita-plaza.in.ua/publ/etichni_aspekti_konsultativnoji_ dijalnosti / 279-1-0-27223

Інноваційні педагогічні технології навчання професії: Монографія / [Нікуліна А. С., Максименко Ю. Б., Матвєєв Г. П., Засланська С. А. та ін.]; за ред. Нікуліної А. С. – Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. – 385 с.

Кузьмінський А. І., Омельяненко С. В. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / А. І. Кузьмінський, С. В. Омельяненко. – К., 2010. – 335 с.

Лозниця В. С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. – 512 с.

Метод експертних оцінок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://textbooks.net.ua/content/view/5372/46/

Методи експертних оцінок для розв'язання задач прийняття рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/313/11.pdf

Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров]; под ред. Е. С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.

Панюкова С. В. Информационные и коммуникационные технологии в личностно ориентированном обучении / С. В. Панюкова. – М.: Изд-во ИОСО РАО, 1998. – 225 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Основні поняття модулю:

Експерт; консультант; експерт у галузі освіти; консультант у галузі освіти; менеджер з освіти; фахівець з управління проектами; менеджер інноваційного бізнесу; експертиза; консультування; експертиза в освіті; ролі експертів у галузі освіти; функції експерта у галузі освіти; завдання експерта у галузі освіти; базові компетенції експерта у галузі освіти; ефективність експертизи; критерії ефективності експертизи; компоненти підготовки до експертної діяльності; критерії якості експертизи.

ТЕМА 3.
ЕКСПЕРТИЗА І КОНСУЛЬТУВАННЯ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 3.

Освіта як об'єкт експертизи.

Експертиза та консультування в освіті як вид професійної діяльності.

Особливості наукової та гуманітарної експертизи.

Процес консультування. Етапи консультування. Особистісно орієнтоване консультування в освіті. Психологічне консультування в освіті. Управлінське консультування. Консультування керівників освітніх установ.

Експерт у галузі освіти як фахівець у галузі освіти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.2.
Зміст підготовки до експертної діяльності

План

1. Системний характер експертної діяльності в освіті (взаємозв'язок експертизи та консультування).
2. Творчий характер експертної діяльності.
3. Структура змісту підготовки фахівців у галузі освіти до експертної діяльності.
4. Зміст теоретичного компоненту підготовки до експертної діяльності.
5. Організаційно-методична підготовка експерта у галузі освіти.
6. Технологія проведення освітньої експертизи.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.2.

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Ефремов К. Психологические аспекты экспертизы образовательных программ / К. Ефремов // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 1. – С. 6 – 15.

Захир Ю., Полянская С., Дубинина О. Внешняя экспертиза деятельности школы как средство управления качеством образования / Ю. Захир, С. Полянская, О. Дубинина // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 3. – С. 127 – 130.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Пахальян В. Э. Личностно-ориентированное консультирование в образовании. Материалы к организации и проведению учебных занятий. Часть 3. Практикум / В. Э. Пахальян. – Изд-во ПЕР СЭ, 2003. – 64 с.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Реморенко И. Экспертиза учебных изданий / И. Реморенко // Народное образование. – 2008. – № 1. – С. 12 – 14.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Соловей М. В. До питання про поняття педагогічної експертизи та її нормативно-правових основ / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2007. – Вип. 1. – С. 132 – 135.

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Чеснокова Г. Аттестация школы: экспертиза образовательных программ / Г. Чеснокова // Народное образование. – 2006. – № 2. – С. 99 – 106.

Шамова Т. И., Худин А. Н., Подчалимова Г. Н. [и др.]. Экспертная деятельность в процессе аттестации школы / Т. И. Шамова, А. Н. Худин, Г. Н. Подчалимова, И. В. Ильина, С. Н. Белова: [Общая характеристика экспертной деятельности в период аттестации образовательных учреждений: правовые и организационные вопросы аттестации школ, факторы, принципы, содержание, условия, формы, методы, обеспечивающие качество ее проведения; технология деятельности экспертов]. – М.: Педагогическое общество России, 2006. – 112 с.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М.: Смысл, 1999. – 121 с.

Татарченкова С. С. Педагогическая экспертиза как фактор совершенствования профессиональной компетентности учителя: Дисс….канд.пед. наук / С. С. Татарченкова – СП-б., 1997. – 229 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати таке практичне завдання:

1. Скласти технологію експертизи наукового чи навчально-методичного видання на вибір: підручника / хрестоматії / навчального посібника.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Ефремов К. Психологические аспекты экспертизы образовательных программ / К. Ефремов // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 1. – С. 6 – 15.

Захир Ю., Полянская С., Дубинина О. Внешняя экспертиза деятельности школы как средство управления качеством образования / Ю. Захир, С. Полянская, О. Дубинина // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 3. – С. 127 – 130.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Пахальян В. Э. Личностно-ориентированное консультирование в образовании. Материалы к организации и проведению учебных занятий. Часть 3. Практикум / В. Э. Пахальян. – Изд-во ПЕР СЭ, 2003. – 64 с.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Реморенко И. Экспертиза учебных изданий / И. Реморенко // Народное образование. – 2008. – № 1. – С. 12 – 14.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Соловей М. В. До питання про поняття педагогічної експертизи та її нормативно-правових основ / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2007. – Вип. 1. – С. 132 – 135.

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Чеснокова Г. Аттестация школы: экспертиза образовательных программ / Г. Чеснокова // Народное образование. – 2006. – № 2. – С. 99 – 106.

Шамова Т. И., Худин А. Н., Подчалимова Г. Н. [и др.]. Экспертная деятельность в процессе аттестации школы / Т. И. Шамова, А. Н. Худин, Г. Н. Подчалимова, И. В. Ильина, С. Н. Белова: [Общая характеристика экспертной деятельности в период аттестации образовательных учреждений: правовые и организационные вопросы аттестации школ, факторы, принципы, содержание, условия, формы, методы, обеспечивающие качество ее проведения; технология деятельности экспертов]. – М.: Педагогическое общество России, 2006. – 112 с.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М.: Смысл, 1999. – 121 с.

Татарченкова С. С. Педагогическая экспертиза как фактор совершенствования профессиональной компетентности учителя: Дисс….канд.пед. наук / С. С. Татарченкова – СП-б., 1997. – 229 с.

ТЕМА 4.
РОЛІ, ФУНКЦІЇ ТА БАЗОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 4.

Ролі експертів у галузі освіти: експерт, консультант, аналітик, менеджер тощо. Провідні функції експерта у галузі освіти.

Вимоги до експертів у галузі освіти. Базові компетенції експерта у галузі освіти. Спільне та відмінне між кваліфікаціями «експерт у галузі освіти», «менеджер з освіти», «фахівець з управління проектами», «менеджер інноваційного бізнесу».

Методи відбору експертів у галузі освіти: евристичні, статистичні, тестові, документальні та комбіновані. Процедура добору групи експертів (визначення кількості експертів, складання списку експертів, отримання згоди на участь у роботі). Принципи діяльності у творчих групах.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5.2.
Професійна компетентність експерта у галузі освіти

План

1. Формування професійної компетентності експерта у галузі освіти.
2. Характеристика теоретичних знань експерта у галузі освіти.
3. Вимоги до практичного досвіду експертної діяльності фахівця.
4. Основні фахові компетентності експерта у галузі освіти: комунікативні, аналітичні, прогностичні, проектувальні.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 5.2.

Основна література:

Атестація педагогічних працівників: нормативний і науково-методичний аспекти. – Харків: ХОНМІБО, 2004. – 104 с.

Єльникова Г. Теорія та методика оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. Єльникова // Теорія та методика управління освітою, 2012. – Випуск № 8. – 12 с. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2012_8/4.pdf

Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст]: зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т; [голов. ред.: Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя: КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с.

Методика оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/metodika_ocenivanija_kachestva_obrazovanija.pdf

О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освітаю – 2013. – № 1 – 2. – С. 6 – 11.

Соловей М. В. Підготовка магістрів до експертизи діяльності навчального закладу / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2009. – Вип. 5. – С. 207 – 209.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. / М. М. Фіцула. – Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

Додаткова література:

Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика [Текст]: Дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанінов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 509 с.

Положение о сертификации аттестационных экспертов в сфере образования Республики Татарстан [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://base.garant.ru/8151502/

Положение о сертификации экспертов в области педагогических измерений в Томской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pandia.org/text/79/457/27656.php

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Скласти освітньо-кваліфікаційну характеристику кваліфікації «Експерт у галузі освіти» за своєю спеціальністю та напрямом підготовки.

Список рекомендованої літератури до теми 4.

Основна література:

Атестація педагогічних працівників: нормативний і науково-методичний аспекти. – Харків: ХОНМІБО, 2004. – 104 с.

Єльникова Г. Теорія та методика оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. Єльникова // Теорія та методика управління освітою, 2012. – Випуск № 8. – 12 с. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2012_8/4.pdf

Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст]: зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т; [голов. ред.: Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя: КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с.

Методика оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/metodika_ocenivanija_kachestva_obrazovanija.pdf

О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освітаю – 2013. – № 1 – 2. – С. 6 – 11.

Соловей М. В. Підготовка магістрів до експертизи діяльності навчального закладу / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2009. – Вип. 5. – С. 207 – 209.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. / М. М. Фіцула. – Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

Додаткова література:

Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика [Текст]: Дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанінов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 509 с.

Положение о сертификации аттестационных экспертов в сфере образования Республики Татарстан [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://base.garant.ru/8151502/

Положение о сертификации экспертов в области педагогических измерений в Томской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pandia.org/text/79/457/27656.php

ТЕМА 5.
КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЛЕКЦІЯ 5.

Поняття «ефективність експертизи». Визначення чинників, що впливають на ефективність експертної діяльності в освіті.

Критерії ефективності експертизи: критерії якості відбору експертів (професійна компетентність експерта, дотримання процесуальних вимог, методика експертного дослідження); комунікативні уміння та навички; критерії ефективності процесу експертизи (результативність, рівень аналітичного узагальнення, економічність: витрати часу та витрати коштів).

Інтенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті: застосування науково-обґрунтованих методів та сучасних методик проведення досліджень; застосування комп’ютерних технологій в ході проведення дослідження; налагодження чіткої та злагодженої взаємодії між суб’єктами призначення та проведення експертизи; підвищення професійної компетентності експертів. Екстенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті: збільшення часу для проведення експертних досліджень; збільшення кількості осіб, що залучаються до проведення експертного дослідження; матеріальне стимулювання експертів, які залучаються до проведення експертизи.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6.2.
Підготовка експертів з освіти за кордоном

План

1. Підготовка експертів у галузі освіти у європейських агенціях з гарантії якості освіти.
2. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у Західній Європі.
3. Особливості професійної підготовки експертів у галузі освіти у Східній Європі.
4. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у США.
5. Підготовка провідних консультантів з питань розвитку системи освіти у Російській Федерації.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 6.2.

Основна література:

Атестація педагогічних працівників: нормативний і науково-методичний аспекти. – Харків: ХОНМІБО, 2004. – 104 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Єльникова Г. Теорія та методика оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. Єльникова // Теорія та методика управління освітою, 2012. – Випуск № 8. – 12 с. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2012_8/4.pdf

Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст]: зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т; [голов. ред.: Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя: КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – [2-е вид.]. – К.: Т-во «Знання» України, 2010. – 520 с.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Методика оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/metodika_ocenivanija_kachestva_obrazovanija.pdf

О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освітаю – 2013. – № 1 – 2. – С. 6 – 11.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напряму «освітологія» / В. О. Огнев'юк // Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнаня освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за ред В. О. Огнев'юка. – К.: Київ. у-т ім. Б. Грінченка, 2010. – С. 5 – 9.

Проведение исследований по выявлению актуальных направлений подготовки ведущих консультантов по вопросам образования (к Отчету по исполнению Государственного контракта № 03.р.20.11.0026 от 12.08.2011) [Электронный ресурс] // Министерство образования и науки РФ, Муждународный институт менджмента ЛИНК. – Том № 1.3. – 223 с. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/research.doc

Соловей М. В. До питання про поняття педагогічної експертизи та її нормативно-правових основ / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2007. – Вип. 1. – С. 132 – 135.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. / М. М. Фіцула. – Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

Додаткова література:

Мамонова Д. А. Сутність та порядок оцінки якості та ефективності судово-бухгалтерської експертизи [Електронний ресурс] / Д. А. Мамонова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32564.doc.htm

Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика [Текст]: Дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанінов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 509 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 5.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Систематизувати основні ідеї зарубіжних науковців з підготовки експертів у галузі освіти.

2. Класифікувати напрями сучасних досліджень із заданої проблематики.

Список рекомендованої літератури до теми 5.

Основна література:

Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст]: зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т; [голов. ред.: Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя: КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – [2-е вид.]. – К.: Т-во «Знання» України, 2010. – 520 с.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освітаю – 2013. – № 1 – 2. – С. 6 – 11.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напряму «освітологія» / В. О. Огнев'юк // Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнаня освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за ред В. О. Огнев'юка. – К.: Київ. у-т ім. Б. Грінченка, 2010. – С. 5 – 9.

Проведение исследований по выявлению актуальных направлений подготовки ведущих консультантов по вопросам образования (к Отчету по исполнению Государственного контракта № 03.р.20.11.0026 от 12.08.2011) [Электронный ресурс] // Министерство образования и науки РФ, Муждународный институт менджмента ЛИНК. – Том № 1.3. – 223 с. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/research.doc

Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

Атестація педагогічних працівників: нормативний і науково-методичний аспекти. – Харків: ХОНМІБО, 2004. – 104 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Єльникова Г. Теорія та методика оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. Єльникова // Теорія та методика управління освітою, 2012. – Випуск № 8. – 12 с. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2012_8/4.pdf

Методика оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/metodika_ocenivanija_kachestva_obrazovanija.pdf

Соловей М. В. До питання про поняття педагогічної експертизи та її нормативно-правових основ / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2007. – Вип. 1. – С. 132 – 135.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. / М. М. Фіцула. – Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

Додаткова література:

Мамонова Д. А. Сутність та порядок оцінки якості та ефективності судово-бухгалтерської експертизи [Електронний ресурс] / Д. А. Мамонова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32564.doc.htm

Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика [Текст]: Дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанінов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 509 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.

1. Освіта як об'єкт експертизи.
2. Експертиза та консультування в освіті як вид професійної діяльності.
3. Процес консультування.
4. Етапи консультування.
5. Особистісно орієнтоване консультування в освіті.
6. Психологічне консультування в освіті.
7. Управлінське консультування.
8. Консультування керівників освітніх установ.
9. Сутність консультативної діяльності.
10. Системний характер експертної діяльності в освіті.
11. Творчий характер експертної діяльності.
12. Експерт у галузі освіти як фахівець.
13. Ролі експертів у галузі освіти.
14. Провідні функції експерта у галузі освіти.
15. Базові компетенції експерта у галузі освіти.
16. Вимоги до експертів у галузі освіти.
17. Спільне та відмінне між кваліфікаціями «експерт у галузі освіти», «менеджер з освіти», «фахівець з управління проектами», «менеджер інноваційного бізнесу».

18. Методи та процедури відбору експертів у галузі освіти.
19. Структура змісту підготовки фахівців у галузі освіти до експертної діяльності.
20. Зміст теоретичного компоненту підготовки до експертної діяльності.
21. Організаційно-методична підготовка експерта у галузі освіти.
22. Поняття «ефективність експертизи».
23. Критерії ефективності експертизи.
24. Інтенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті.
25. Екстенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті.
26. Професійна підготовка експертів та консультантів з освіти за кордоном
27. Підготовка експертів у галузі освіти у європейських агенціях з гарантії якості освіти.
28. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у Західній Європі.
29. Особливості професійної підготовки експертів у галузі освіти у Східній Європі.
30. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у США.
31. Підготовка провідних консультантів з питань розвитку системи освіти у Російській Федерації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Атестація педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. – Харків: ХОНМІБО, 2004. – 104 с.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Ефремов К. Психологические аспекты экспертизы образовательных программ / К. Ефремов // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 1. – С. 6 – 15.

Єльникова Г. Теорія та методика оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. Єльникова // Теорія та методика управління освітою, 2012. – Випуск № 8. – 12 с. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2012_8/4.pdf

Захир Ю., Полянская С., Дубинина О. Внешняя экспертиза деятельности школы как средство управления качеством образования / Ю. Захир, С. Полянская, О. Дубинина // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 3. – С. 127 – 130.

Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст]: зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т; [голов. ред.: Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя: КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – [2-е вид.]. – К.: Т-во «Знання» України, 2010. – 520 с.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Идеальный эксперт в образовании / С. Кучер // Народное образование. – 2008. – № 5. – С. 102 – 107.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Лобок А. Профессиональная педагогическая экспертиза: как преодолеть миражи? / А. М. Лобок. – М.: Чистые пруды, 2008. – 32 с. – (Библиотечка «Первого сентября», серия «Воспитание. Образование. Педагогика»; вып. 13).

Новикова Т. Экспертиза инноваций в образовании. Подготовка экспертов гражданских институтов / Т. Новикова //Народное образование. – 2006. – № 4. – С. 104 – 109.

Новикова Т. Г. Типология экспертизы в образовании / Т. Г. Новикова // Журнал «Муниципальное образование: инновации и эксперимент» № 5, 2009. – С. 37 – 42.

Методика оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/metodika_ocenivanija_kachestva_obrazovanija.pdf

О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освітаю – 2013. – № 1 – 2. – С. 6 – 11.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напряму «освітологія» / В. О. Огнев'юк // Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнаня освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за ред В. О. Огнев'юка. – К.: Київ. у-т ім. Б. Грінченка, 2010. – С. 5 – 9.

Пахальян В. Э. Личностно-ориентированное консультирование в образовании. Материалы к организации и проведению учебных занятий. Часть 3. Практикум / В. Э. Пахальян. – Изд-во ПЕР СЭ, 2003. – 64 с.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Проведение исследований по выявлению актуальных направлений подготовки ведущих консультантов по вопросам образования (к Отчету по исполнению Государственного контракта № 03.р.20.11.0026 от 12.08.2011) [Электронный ресурс] // Министерство образования и науки РФ, Муждународный институт менджмента ЛИНК. – Том № 1.3. – 223 с. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/research.doc

Прусак А. И. Актуальное требование к экспертам в сфере образования: мудрость / А. И. Прусак // Школьные технологии. – 2006. – № 5. – С. 161 – 165.

Реморенко И. Экспертиза учебных изданий / И. Реморенко // Народное образование. – 2008. – № 1. – С. 12 – 14.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Самигуллина Г., Багавиев И. Экспертиза работы учителя: что должен и чего не должен делать эксперт / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Директор школы. – 2007. – № 8. – С. 47 – 52.

Соловей М. В. До питання про поняття педагогічної експертизи та її нормативно-правових основ / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2007. – Вип. 1. – С. 132 – 135.

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. / М. М. Фіцула. – Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

Чеснокова Г. Аттестация школы: экспертиза образовательных программ / Г. Чеснокова // Народное образование. – 2006. – № 2. – С. 99 – 106.

Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

Шамова Т. И., Худин А. Н., Подчалимова Г. Н. [и др.]. Экспертная деятельность в процессе аттестации школы / Т. И. Шамова, А. Н. Худин, Г. Н. Подчалимова, И. В. Ильина, С. Н. Белова: [Общая характеристика экспертной деятельности в период аттестации образовательных учреждений: правовые и организационные вопросы аттестации школ, факторы, принципы, содержание, условия, формы, методы, обеспечивающие качество ее проведения; технология деятельности экспертов]. – М.: Педагогическое общество России, 2006. – 112 с.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Боровиков В. П. Statistica: искусство анализа данных на компьютере. Для профессионалов / В. П. Боровников. – Питер, Санкт-Петербург, 2001. – 656 с.

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М.: Смысл, 1999. – 121 с.

Мамонова Д. А. Сутність та порядок оцінки якості та ефективності судово-бухгалтерської експертизи [Електронний ресурс] / Д. А. Мамонова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32564.doc.htm

Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика [Текст]: Дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанінов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 509 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

Положение о сертификации аттестационных экспертов в сфере образования Республики Татарстан [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://base.garant.ru/8151502/

Положение о сертификации экспертов в области педагогических измерений в Томской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pandia.org/text/79/457/27656.php

Татарченкова С. С. Педагогическая экспертиза как фактор совершенствования профессиональной компетентности учителя: Дисс….канд.пед. наук / С. С. Татарченкова – СП-б., 1997. – 229 с.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті»

Разом: 108 год., лекції – 10 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 4 год., екзамен.

Коефіцієнт перерахунку балів 186 : 60 = 3,1

Семестр						
Тиждень						
Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	**Експертна діяльність в освіті**			**Діяльність експерта у галузі освіти**		
К-ть балів за модуль	100 балів			86 балів		
Лекції	1		2	3	4	5
Дати						
Теми лекцій	Експертна діяльність в освіті: цілі, завдання, зміст, об'єкти і суб'єкти. Етичні аспекти експертизи		Організаційні форми і методи експертної діяльності в освіті	Експертиза і консультування у структурі професійної діяльності фахівця у галузі освіти	Ролі, функції та базові компетенції експерта у галузі освіти	Критерії ефективності експертної діяльності
Відвід, лекц.	1б.		1б.	1б.	1б.	1б.
Теми семінарських занять	Експертна діяльність в освіті	Етика професійної діяльності експерта у галузі освіти	Організація експертизи у галузі освіти	Зміст підготовки до експертної діяльності	Професійна компетентність експерта у галузі освіти	Підготовка експертів з освіти за кордоном
Відвід. семін.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
Самостійна робота	5 б.		5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
ІНДЗ	Кодекс професійної етики експерта у галузі освіти					
Оцінювання ІНДЗ	30 б.					
Опрацювання фахових видань та першоджерел				10 б.		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)					

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**5**
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	**1**	**6**
3	Виконання завдання для самостійної роботи	**5**	**25**
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь – виступ – повідомлення – участь у дискусії	**Всього 10, у тому числі за видами**	**60**
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	**30**	**30**
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	**10**	**10**
7	Написання реферату	**15**	**-**
8	Виконання модульної контрольної роботи	**25**	**50**
9	Виконання тестового контролю, експрес-контролю	**10**	**-**
10	Лабораторна робота у тому числі: – допуск – виконання – захист	**Всього 10, у тому числі за видами**	**-**
11	Творча робота (у тому числі есе)	**20**	**-**
	Загальна кількість балів:		**186**
Коефіцієнт перерахунку 186 : 60 = 3,1			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Екзамен			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	**Академічний контроль**	**Бали**	**Термін виконання (тижні)**
Змістовий модуль 1. **Експертна діяльність в освіті**			
Експертна діяльність в освіті: цілі, завдання, зміст, об'єкти і суб'єкти. Етичні аспекти експертизи (6 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	5	I-II
Організаційні форми і методи експертної діяльності в освіті (6 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	II-III
Змістовий модуль 2. **Діяльність експерта у галузі освіти**			
Експертиза і консультування у структурі професійної діяльності фахівця у галузі освіти (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	III-IV
Ролі, функції та базові компетенції експерта у галузі освіти (10 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	5	IV-V
Критерії ефективності експертної діяльності (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	V-VI
Разом: 42 год.	**Разом: 25 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідність змісту меті і завданням роботи	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання	12 балів
3.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Поняття «експертна діяльність в освіті».
2. Особливості експертної діяльності.
3. Основні засади експертної діяльності.
4. Сутність та зміст експертної діяльності у галузі освіти.
5. Цілі експертної діяльності в освіті.
6. Головні завдання експертної діяльності в освіті, їх типи.
7. Завдання експерта у галузі освіти відповідно до напряму діяльності.
8. Об'єкти і суб'єкти експертної діяльності в освіті.
9. Методологія експертної діяльності.
10. Мета і предмет експертної діяльності у галузі освіти.
11. Труднощі й суперечності в експертній діяльності.
12. Основні напрями експертної діяльності в освіті.
13. Етика професійної діяльності експерта у галузі освіти.
14. Етичні принципи експерта у галузі освіти.

15. Етичні правила здійснення експертної діяльності.
16. Професійно-значущі та особистісні якості експерта.
17. Етичні проблеми експертної практики в освіті.
18. Кодекс професійної етики експерта у галузі освіти.
19. Організаційні форми експертизи в освіті.
20. Експертні оцінки. Методи експертних оцінок.
21. Групи та види експертних методів.
22. Необхідні умови ефективного застосування методів експертної оцінки.
23. Індивідуальні експертні методи. Отримання інформації при застосуванні експертних оцінок. Метод інтерв'ю. Метод анкетування (аналітичного експертного оцінювання).
24. Методи колективних експертних оцінок. Метод колективної генерації ідей (конференція ідей). Метод «Дельфі». Метод комісії (проведення виробничих нарад, конференцій, семінарів, дискусій за «круглим столом»). Метод відстороненого оцінювання. Метод проектів. Навчальний тренінг. Метод дискусії. Ігровий метод. Метод «мозкової атаки». Проблемне навчання. Кейс-метод.
25. Відбір організаційних форм та методів експертної діяльності.
26. Підготовка інструментарію для проведення експертизи.
27. Технологія проведення експертизи.
28. Статистичний аналіз результатів.
29. Підготовка звіту за результатами експертного оцінювання.
30. Зміст поняття «експертиза».
31. Поняття «експертиза в освіті».
32. Предмет експертизи.
33. Види експертизи.
34. Функції експертизи.
35. Принципи експертизи.
36. Типологія експертиз.
37. Експертиза освітніх інновацій.
38. Загальна характеристика експертної діяльності.
39. Значення експертизи для освіти.
40. Освіта як об'єкт експертизи.
41. Експертиза та консультування в освіті як вид професійної діяльності.

42. Процес консультування.
43. Етапи консультування.
44. Особистісно орієнтоване консультування в освіті.
45. Психологічне консультування в освіті.
46. Управлінське консультування.
47. Консультування керівників освітніх установ.
48. Сутність консультативної діяльності.
49. Системний характер експертної діяльності в освіті.
50. Творчий характер експертної діяльності.
51. Експерт у галузі освіти як фахівець.
52. Ролі експертів у галузі освіти.
53. Провідні функції експерта у галузі освіти.
54. Базові компетенції експерта у галузі освіти.
55. Вимоги до експертів у галузі освіти.
56. Спільне та відмінне між кваліфікаціями «експерт у галузі освіти», «менеджер з освіти», «фахівець з управління проектами», «менеджер інноваційного бізнесу».
57. Методи та процедури відбору експертів у галузі освіти.
58. Структура змісту підготовки фахівців у галузі освіти до експертної діяльності.
59. Зміст теоретичного компоненту підготовки до експертної діяльності.
60. Організаційно-методична підготовка експерта у галузі освіти.
61. Поняття «ефективність експертизи».
62. Критерії ефективності експертизи.
63. Інтенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті.
64. Екстенсивні чинники підвищення ефективності експертизи в освіті.
65. Професійна підготовка експертів та консультантів з освіти за кордоном
66. Підготовка експертів у галузі освіти у європейських агенціях з гарантії якості освіти.
67. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у Західній Європі.
68. Особливості професійної підготовки експертів у галузі освіти у Східній Європі.

69. Професійна підготовка експертів у галузі освіти у США.

70. Підготовка провідних консультантів з питань розвитку системи освіти у Російській Федерації.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ І

Основна література:

Антонова Т. А. Проведение внутренней экспертизы качества школьной образовательной среды / Т. А. Антонова // Управление качеством образования. – 2007. – № 4. – С. 61 – 72.

Атестація педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. – Харків: ХОНМІБО, 2004. – 104 с.

Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г. Математико-статистические методы экспертных оценок / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич. – М.: Статистика, 1980. – 263 с.

Боровиков В. П. Statistica: искусство анализа данных на компьютере. Для профессионалов / В. П. Боровников. – Питер, Санкт-Петербург, 2001. – 656 с.

Валеев Г. Х. Экспертиза научных исследований в сфере социогуманитарного знания / Г. Х. Валеев // Педагогика. – 2006. – № 5. – С. 23 – 29.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Волот О. І. Експертні методи оцінок та їх використання в управлінні економічними об'єктами [Електронний ресурс] / О. І. Волот. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/10_109835.doc.htm

Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К.: Маклаут, 2008. – 444 с.

Ефремов К. Психологические аспекты экспертизы образовательных программ / К. Ефремов // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 1. – С. 6 – 15.

Єльникова Г. Теорія та методика оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. Єльникова // Теорія та методика управління освітою, 2012. – Випуск № 8. – 12 с. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2012_8/4.pdf

Захир Ю., **Полянская С., Дубинина О.** Внешняя экспертиза деятельности школы как средство управления качеством образования / Ю. Захир, С. Полянская, О. Дубинина // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 3. – С.127 – 130.

Иванов Д. А. Экспертиза в образовании: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Д. А. Иванов. – М.: Академия, 2008. – 329 с.

Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [Текст] : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т ; [голов. ред. : Сущенко Т. І.]. – Запоріжжя : КПУ. – Вип. № 21 (73). – 2011. – 502 с.

Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога: Навчальний посібник / Т. А. Колтунович. – Чернівці: ЧНУ, 2007. – 232 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – [2-е вид.]. – К.: Т-во «Знання» України, 2010. – 520 с.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Курганская С. М. Экспертиза годового плана работы школы / С. М. Курганская // Педагогическая диагностика. – 2007. – № 6. – С. 5 – 12.

Кучер С. Идеальный эксперт в образовании / С. Кучер // Народное образование. – 2008. – № 5. – С. 102 – 107.

Кучер С. Н. Основные подходы к экспертизе в образовании / С. Н. Кучер // Педдиагностика. – 2007. – № 2. – С. 50 – 57.

Лобок А. Профессиональная педагогическая экспертиза: как преодолеть миражи? / А. М. Лобок. – М.: Чистые пруды, 2008. – 32 с. – (Библиотечка «Первого сентября», серия «Воспитание. Образование. Педагогика»; вып. 13).

Новикова Т. Экспертиза инноваций в образовании. Подготовка экспертов гражданских институтов / Т. Новикова // Народное образование. – 2006. – № 4. – С. 104 – 109.

Новикова Т. Г. Типология экспертизы в образовании / Т. Г. Новикова // Журнал «Муниципальное образование: инновации и эксперимент». – № 5, 2009. – С. 37 – 42.

Методика оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://estetika.at.ua/metodika_ocenivanija_kachestva_obrazovanija.pdf

Мойсеюк Н. Э. Педагогика. / Н. Э. Мойсеюк // Навч. пос., 3-е изд., 2001. – 608 с.

О ведущих консультантах по вопросам развития системы образования (результаты аналитического исследования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/o_ved_cons.pdf

Огнев'юк В. О. Багатомірна людина. Епоха трансформацій. Освіта / В. О. Огнев'юк // Неперервна професійна освітаю – 2013. – № 1-2. – С. 6 – 11.

Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напряму «освітологія» / В. О. Огнев'юк // Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнаня освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за ред В. О. Огнев'юка. – К.: Київ. у-т ім. Б. Грінченка, 2010. – С. 5 – 9.

Пахальян В. Э. Личностно-ориентированное консультирование в образовании. Материалы к организации и проведению учебных занятий. Часть 3. Практикум / В. Э. Пахальян. – Изд-во ПЕР СЭ, 2003. – 64 с.

Педагогическая экспертиза школы. Пособие для методистов, завучей и директоров школ / авт.-сост.: В. А. Бухвалов, Я. Г. Плинер; гл. ред. В. М. Лизинский. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2000. – 160 с.

Проведение исследований по выявлению актуальных направлений подготовки ведущих консультантов по вопросам образования (к Отчету по исполнению Государственного контракта № 03.р.20.11.0026 от 12.08.2011) [Электронный ресурс] // Министерство образования и науки РФ, Муждународный институт менджмента ЛИНК. – Том № 1.3. – 223 с. – Режим доступа: http://www.ou-link.ru/projects/files/research.doc

Прусак А. И. Актуальное требование к экспертам в сфере образования: мудрость / А. И. Прусак // Школьные технологии. – 2006. – № 5. – С. 161 – 165.

Реморенко И. Экспертиза учебных изданий / И. Реморенко // Народное образование. – 2008. – № 1. – С. 12 – 14.

Самигуллин Г. Х., Багавиев И. И. Педагогическая экспертиза методической работы / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Методист. – 2007. – № 3. – С. 31 – 33.

Самигуллина Г., Багавиев И. Экспертиза работы учителя: что должен и чего не должен делать эксперт / Г. Х. Самигуллин, И. И. Багавиев // Директор школы. – 2007. – № 8. – С.47 – 52.

Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень. Навч. пос. / В. К. Сидоренко, П. В. Дмитренко. – К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.

Симаева И. Н. Этические аспекты экспертной деятельности в образовании [Электронный ресурс] / И. Н. Симаева // Внедрение европейских стандартов и рекомендаций в системы гарантии качества образования / сборник материалов шестой Всероссийской научно-практической конференции Гильдии экспертов в сфере профессионального образования. – Москва, 2011. – Режим доступа: http://expert-nica.ru/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=203

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва // НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сисоєва С. О. Педагогічний експеремент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня«, 2009. – 460 с.

Сисоєва С. О. Педагогічні технології професійної підготовки фахівців: навчальний тренінг / С. О. Сисоєва, Л. І. Бондарєва. – К.: Університет «Україна». – 2007. – 185 с.

Соловей М. В. Підготовка магістрів до експертизи діяльності навчального закладу / М. В. Соловей // Педагогічний дискурс. – 2009. – Вип. 5. – С. 207 – 209.

Спільник І., Спільник П. Етичні засади діяльності у консультаційній сфері [Електронний ресурс] / І. Спільник, П. Спільник. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_8_2/pdf/spilnyk.pdf

Стась Н. Ф. Комплексный подход к экспертной оценке тестовых измерителей / Н. Ф. Стась // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2008. – № 5. – С. 25 – 30.

Тубельский А. Какие способы экспертизы известны в культуре? / А. Тубельский // Педагогическая диагностика. – 2008. – № 4. – С. 7 – 27.

Федоров Ю. М. Гуманитарная экспертиза: основные понятия интратеории / Ю. М. Федоров // Гуманитарная экспертиза. Возможности и перспективы. – Новосибирск: Наука. Сибирск. отд., 1992. – С. 33 – 66.

Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. / М. М. Фіцула // Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

Чеснокова Г. Аттестация школы: экспертиза образовательных программ / Г. Чеснокова // Народное образование. – 2006. – № 2. – С. 99 – 106.

Чечель И. Д. Эксперт-консультант по вопросам образования: особенности подготовки и направления деятельности [Электронный ресурс] / И. Д. Чечель // Сетевой научно-практический журнал «Управление образованием: теория и практика». – Институт управления образованием Российской Академии образования. – 2012 г. – № 3 (выпуск 7). – С. 82 – 85. – Режим доступа: http://iuorao.ru/images/jurnal/12_3/chechel.pdf

Шамова Т. И., Худин А. Н., Подчалимова Г. Н. [и др.]. Экспертная деятельность в процессе аттестации школы / Т. И. Шамова, А. Н. Худин, Г. Н. Подчалимова, И. В. Ильина, С. Н. Белова: [Общая характеристика экспертной деятельности в период аттестации образовательных учреждений: правовые и организационные вопросы аттестации школ, факторы, принципы, содержание, условия, формы, методы, обеспечивающие качество ее проведения; технология деятельности экспертов]. – М.: Педагогическое общество России, 2006. – 112 с.

Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник / В. М. Шейко, Н М. Кушнаренко. – К.: Знання-прес, 2002. – 295 с.

Ясвин В. А. Экспертиза школьной образовательной среды / В. А. Ясвин; отв. ред. к. п. н. С. А. Ушаков. – М.: «Сентябрь», 2000. – 128 с. – (Биб-ка ж. «Директор школы», вып. 2, 2000 г.).

Додаткова література:

Аналітичні методи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://marketing-helping.com/konspekti-lekcz/21-konspekt-lekczj-qosnovi-marketinguq/430-analtichn-metodi.html

Боровиков В. П. Statistica: искусство анализа данных на компьютере. Для профессионалов / В. П. Боровников. – Питер, Санкт-Петербург, 2001. – 656 с.

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М.: Смысл, 1999. – 121 с.

Етичні аспекти консультативної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita-plaza.in.ua/publ/etichni_aspekti_konsultativnoji_ dijalnosti / 279-1-0-27223

Інноваційні педагогічні технології навчання професії: Монографія / [Нікуліна А. С., Максименко Ю. Б., Матвєєв Г. П., Засланська С. А. та ін.]; за ред. Нікуліної А. С. – Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. – 385 с.

Кузьмінський А. І., Омельяненко С. В. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / А. І. Кузьмінський, С. В. Омельяненко. – К., 2010. – 335 с.

Лозниця В. С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. – 512 с.

Мамонова Д. А. Сутність та порядок оцінки якості та ефективності судово-бухгалтерської експертизи [Електронний ресурс] / Д. А. Мамонова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32564.doc.htm

Метод експертних оцінок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://textbooks.net.ua/content/view/5372/46/

Методи експертних оцінок для розв'язання задач прийняття рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/313/11.pdf

Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика [Текст]: Дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанінов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 509 с.

Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров]; под ред. Е. С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

Панюкова С. В. Информационные и коммуникационные технологии в личностно ориентированном обучении / С. В. Панюкова. – М.: Изд-во ИОСО РАО, 1998. – 225 с.

Положение о сертификации аттестационных экспертов в сфере образования Республики Татарстан [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://base.garant.ru/8151502/

Положение о сертификации экспертов в области педагогических измерений в Томской области [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.pandia.org/text/79/457/27656.php

Татарченкова С. С. Педагогическая экспертиза как фактор совершенствования профессиональной компетентности учителя: Дисс….канд.пед. наук / С. С. Татарченкова. – СП-б., 1997. – 229 с.

МАКРОМОДУЛЬ ІІ : НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 61

Структура програми навчальної дисципліни 66

І. Опис предмета навчальної дисципліни 66

ІІ. Тематичний план навчальної дисципліни 67

ІІІ. Програма 68

Змістовий модуль 1. Нормативно-правове регулювання експертно-консультативної діяльності 68
Тема 1. Нормативно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні 68
Тема 2. Ліцензування та акредитація 70
Питання до модульного контролю 1 74
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1 75

Змістовий модуль 2. Діяльність експерта у галузі освіти на різних етапах освітньої діяльності 77
Тема 3. Експертиза навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності. Рамка кваліфікацій 77
Тема 4. Діяльність експерта у галузі освіти на етапі започаткування освітньої діяльності 81
Тема 5. Експертно-консультативна діяльність за створенням складових державних стандартів освіти 84
Тема 6. Експертно-консультативна діяльність за організацією навчально-виховного процесу 86
Питання до модульного контролю 2 88
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2 91

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» 94

V. Карта самостійної роботи студента 96

VI. Контроль індивідуальної роботи студентів 97

VII. Підсумковий модульний контроль 97

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю ІІ 100
Основна література 100
Додаткова література 103

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку нашого суспільства освіта стає пріоритетним напрямом державної політики України.

Нормативно-правова база організації навчального процесу у навчальних закладах базується на Законі України «Про освіту», державних стандартах освіти, інших актах законодавства України з питань освіти.

Ст. 53 Конституції України закріпила право громадян на освіту. Повна загальна середня освіта оголошена обов'язковою. Держава взяла на себе обов'язок забезпечувати доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам. Громадяни мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі. Громадянам, які належать до національних меншин, згідно із законом гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Стаття 4 Закону України «Про освіту» проголосила, що Україна визнає освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства. Державна політика в галузі освіти визначається Верховною Радою України згідно із Конституцією України і здійснюється органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

З метою забезпечення реалізації єдиної державної політики в галузі освіти державний контроль за діяльністю закладів освіти здійснюється незалежно від форм власності. Державний контроль проводиться центральними і місцевими органами управління освітою та Державною інспекцією закладів освіти при Міністерстві освіти і науки України. Положення про центральні державні органи управління освітою, про Державну інспекцію закладів освіти при Міністерстві освіти і науки України затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Навчальний процес в Україні організується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання і орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки і технологій, системах управління й організації праці в умовах ринкової економіки.

Навчальний процес визначається освітньо-професійною програмою підготовки, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та вищих навчальних закладів.

Зміст освіти складається з нормативної та вибіркової частин. Нормативна частина змісту освіти визначається відповідним державним стандартом освіти. Вибіркова частина змісту освіти визначається вищим навчальним закладом.

Сьогоднішній стан розвитку суспільства і економіки визначає необхідність розв'язання проблем, що існують у сфері освіти, на системно-аналітичному рівні шляхом запровадження нової, прогресивної моделі освітньої політики. Ця модель повинна базуватися на основі законодавства України у сфері освіти, оперативно реагувати на еволюційні процеси, що відбуваються в українському суспільстві та у світі і покликана реально забезпечити ключову роль освіти в інноваційному суспільно-економічному розвитку України та її окремих регіонів, перетворити Україну в державу, в якій буде реалізовано конституційне право громадян на рівний доступ до якісної освіти. Таку модель здатні запропонувати нові фахівці – експерти у галузі освіти.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальним планом за спеціальностю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає три залікові кредити (108 годин) і об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (28 годин), самостійна робота (40 годин), індивідуальна робота (4 години), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі екзамену.

Програма складається з 2-х змістових модулів. Кожний змістовий модуль за кожною темою, яка входить до нього, включає опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. Структура опису кожної теми така: назву теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти», необхідне методичне забезпечення, складові і технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» є теоретичною і світоглядною основою фахової підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної та управлінської діяльності в галузі освіти.

Мета курсу «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» – забезпечити поглиблену теоретичну підготовку фахівця у галузі освіти щодо розуміння особливостей нормативно-правових засад експертної діяльності у галузі освіти і сприяти формуванню знань, умінь та навичок з експертно-консультативної діяльності експертів у галузі освіти на різних етапах освітньої діяльності, а також розвиток професійної компетентності управлінця у галузі освіти.

Завдання вивчення дисципліни:

– отримання знань про нормативно-правові засади експертно-консультативної діяльності;

– оволодіння знаннями про нормативно-правове регулювання освітньої діяльності;

– поглиблення знань про діяльність експерта у галузі освіти на етапі започаткування освітньої діяльності;

– опанування знаннями про експертно-консультативну діяльність за створенням складових державних стандартів освіти;

– засвоєння знань про експертно-консультативну діяльність за організацією навчально-виховного процесу;

– оволодіння системою знань про експертизу навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності;

– формування наукового світогляду і методологічної культури експерта у галузі освіти;

– опанування знаннями про розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Зміст навчальної дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» складений з урахуванням того, що магістранти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси із загальної педагогіки і психології. До складу навчальної дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» входять теоретичні й технологічні матеріали з підготовки експертів у галузі освіти, спрямовані на розвиток професійно-значущих якостей управлінця, його здатності до науково-педагогічної та інноваційної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» **магістрант має:**

– засвоїти основні категорії, поняття і терміни, які відображають нормативно-правове регулювання експертно-консультативної діяльності;

– опанувати якості, необхідні для діяльності експерта у галузі освіти на різних етапах освітньої діяльності;

– удосконалити уміння й навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел;

– на основі самопізнання сформувати власний стиль наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування;

– розвивати уміння й навички навчання упродовж життя;

– розширити свій науковий світогляд і підвищити рівень методологічної культури.

Зміст самостійної роботи з курсу «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» спрямований на поглиблення теоретичних знань і формування наукового світогляду, розвиток методологічної та управлінської культури згідно із змістом навчальної дисципліни, самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, вмінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації й методичних джерел.

Все це має сприяти професійному розвитку і саморозвитку управлінців у галузі освіти, їх професійній підготовці до інноваційної професійно-педагогічної та управлінської діяльності.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями наукових уподобань.
4. Порівняння змісту матеріалу з певного питання в різних джерелах.
5. Вміння формувати й висловлювати свою думку щодо питань проблемного характеру згідно із кожною темою, що сприяє усвідомленню актуальних проблем й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають за певних умов перебігу педагогічного процесу.
6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти» важливо оцінити якість засвоєння навчального матеріалу магістрантами в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни в науковому світогляді кожного магістранта, рівень сформованості його методологічної та управлінської культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **3 кредити** Змістові модулі: **2 модулі** Загальний обсяг дисципліни (години): **108 годин** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	Нормативна Рік підготовки: 1/2 **Семестр: 2/2** Аудиторні заняття: **32 годин,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **12 годин** Семінарські заняття: **12 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Самостійна робота: **40 годин** Модульний контроль: **4 години** Підсумковий модульний контроль[11]: **36 годин**

11 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль (екзамен)
Змістовий модуль 1. **НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПЕРТНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**									
1.	Нормативно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні	22	2	2			20		
2.	Ліцензування та акредитація	10	10	2	2	4		2	
Разом:		**32**	**12**	**4**	**2**	**4**	**20**	**2**	
Змістовий модуль 2. **ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**									
3.	Експертиза навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності. Рамка кваліфікацій	11	6	2	4		5		
4.	Діяльність експерта у галузі освіти на етапі започаткування освітньої діяльності	9	4	2	2		5		
5.	Експертно-консультативна діяльність за створенням складових державних стандартів освіти	9	4	2	2		5		
6.	Експертно-консультативна діяльність за організацією навчально-виховного процесу	11	6	2	2		5	2	
Разом:		**76**	**20**	**8**	**10**	**0**	**20**	**2**	
Всього за навчальним планом:		**108**	**32**	**12**	**12**	**4**	**40**	**4**	**36**

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПЕРТНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основні поняття модулю:

Нормативна база освіти України; нормативно-правові акти, накази, укази, закони; правове регулювання освіти; освітнє право; освітня діяльність в Україні; ліцензування; ліцензування діяльності з надання освітніх послуг; акредитація; акредитація вищого навчального закладу; рівні акредитації; акредитація спеціальностей і напрямів.

ТЕМА 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

ЛЕКЦІЯ 1.

Освітня діяльність в Україні. Становлення і розвиток освітньої діяльності в Україні. Проблема правового регулювання освіти в Україні на сучасному етапі у різноманітних наукових підходах. Особливості становлення освітнього права як нової галузі в системі права України.

Нормативно-правове регулювання освіти в умовах трансформації освітнього процесу і становлення інформаційного суспільства. Конституційні засади правового регулювання здобуття освіти та освітньої діяльності. Аналіз нормативно-правової бази сучасного розвитку системи вищої освіти України в контексті проблеми інтеграції в європейське і світове співтовариство.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1 .

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Систематизувати основні засади реформування освітньої діяльності в Україні на основі нормативно-правових документів України.

2. Запропонувати шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання освітньої діяльності в Україні.

3. Дослідити і описати особливості організації міжнародної співпраці у сфері освітньої діяльності.

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Анрущенко. – К.: Знання України, 2005. – 804 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III-IV рівнів акредит. / за ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання. / зб. норм.-прав. актів. – Т.1, Т.2. – К., 2007.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: Пед. думка, 2011. – 304 с.

Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.01.2008 р. – № 34. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – С. 259.

Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – С. 230.

Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України: Указ Президента України від 17.02.2004 р. № 199/2004 // Урядовий кур'єр. – 2004. – 25 лютого.

Про заходи щодо державної підтримки освіти в Україні: Указ Президента України від 09.06.1994 р. № 290/94. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президент України від 17.04.2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002. – 12 квітня.

Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – С. 451.

Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – С. 393.

Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 32. – С. 215.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. – № 785 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 66. – 236 с.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. – № 24 // Офіційний вісник України – 2004. – № 2. – С. 49.

Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні : Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/knc.

Про затвердження Положення про визнання іноземних документів про освіту: Наказ МОН України від 20.08.2003 р. – № 563 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 40. – С. 21 – 47.

Про затвердження Типового договору про навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації або про надання додаткових освітніх послуг навчальними закладами : Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.03.2002 р. – № 183 // Офіційний вісник України – 2002. – № 15. – С. 831.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз [Текст] / Н. В. Абашкіна [та ін.]; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – 2. вид. – К. : Вибір, 2002. – 322 с.

ТЕМА 2.
ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЯ

ЛЕКЦІЯ 2.

Поняття «ліцензування». Ліцензування діяльності з надання освітніх послуг. Підготовка і проведення ліцензування.

Поняття «акредитація». Порядок проведення акредитації. Акредитація вищого навчального закладу і рівні акредитації. Акредитація спеціальностей і напрямів.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Проблеми правового регулювання освітньої діяльності в Україні

План

1. Нормативно-правове регулювання діяльності закладів освіти в Україні.
2. Проблеми правового регулювання освітньої діяльності в Україні.
3. Ліцензування та акредитація освітньої діяльності.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Анрущенко. – К. : Знання України, 2005. – 804 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III-IV рівнів акредит. / За ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання. / зб. норм.-прав. актів. – Т.1, Т.2. – К., 2007.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2011. – 304 с.

Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.01.2008 р. – № 34 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

Про вдосконалення системи акредитації як механізму забезпечення якості освіти на рівні вимог міжнародної освітньої спільноти. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України 02. 06. 05 за № 5 / 3-6 // Інформ. зб. МОН України. – 2005. – № 21. – С. 27 – 28.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – С. 259.

Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – С. 230.

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України :Указ Президента України від 17.02.2004 р. № 199/2004 // Урядовий кур'єр. – 2004. – 25 лютого.

Про заходи щодо державної підтримки освіти в Україні: Указ Президента України від 09.06.1994 р. № 290/94. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 1946.

Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президент України від 17.04.2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002. – 12 квітня.

Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – С. 451.

Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – С. 393.

Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 32. – С. 215.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. – № 785 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 66. – 236 с.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. – № 24 [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України – 2004. – № 2. – С. 49.

Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/knc.

Про затвердження Положення про визнання іноземних документів про освіту: Наказ МОН України від 20.08.2003 р. – № 563 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 40. – С. 21 – 47.

Про затвердження Типового договору про навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації або про надання додаткових освітніх послуг навчальними закладами: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.03.2002 р. – № 183 // Офіційний вісник України – 2002. – № 15. – С. 831.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз [Текст] / Н. В. Абашкіна [та ін.]; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – 2. вид. – К. : Вибір, 2002. – 322 с.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 1.1.

Тема: Ліцензування та акредитація у вищій освіті як напрям діяльності експерта у галузі освіти.

Мета: оволодіння навичками діяльності з ліцензування та акредитації як складових напрямів професійної діяльності експерта у галузі освіти.

Завдання: на основі вивчення нормативно-правових документів скласти пакет документів для ліцензування діяльності вищого навчального закладу (за вибором) з надання освітніх послуг та акредитації спеціальності «Експерт у галузі освіти» в обраному навчальному закладі.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Анрущенко. – К. : Знання України, 2005. – 804 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III-IV рівнів акредит. / За ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання. / зб. норм.-прав. актів. – Т.1, Т.2. – К., 2007.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2011. – 304 с.

Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.01.2008 р. – № 34 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

Про вдосконалення системи акредитації як механізму забезпечення якості освіти на рівні вимог міжнародної освітньої спільноти. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України 02. 06. 05 за № 5 / 3 – 6 // Інформ. зб. МОН України. – 2005. – № 21. – С. 27 – 28.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – С. 259.

Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – С. 230.

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України :Указ Президента України від 17.02.2004 р. № 199/2004 // Урядовий кур'єр. – 2004. – 25 лютого.

Про заходи щодо державної підтримки освіти в Україні: Указ Президента України від 09.06.1994 р. № 290/94. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 1946.

Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президент України від 17.04.2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002. – 12 квітня.

Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – С. 451.

Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – С. 393.

Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 32. – С. 215.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. – № 785 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 66. – 236 с.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. – № 24 [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України – 2004. – № 2. – С. 49.

Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/knc.

Про затвердження Положення про визнання іноземних документів про освіту: Наказ МОН України від 20.08.2003 р. – № 563 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 40. – С. 21 – 47.

Про затвердження Типового договору про навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації або про надання додаткових освітніх послуг навчальними закладами: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.03.2002 р. – № 183 // Офіційний вісник України – 2002. – № 15. – С. 831.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз [Текст] / Н. В. Абашкіна [та ін.]; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – 2. вид. – К. : Вибір, 2002. – 322 с.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1.

1. Освітня діяльність в Україні.
2. Становлення і розвиток освітньої діяльності в Україні.
3. Проблема правового регулювання освіти в Україні на сучасному етапі у різноманітних наукових підходах.
4. Особливості становлення освітнього права як нової галузі в системі права України.
5. Нормативно-правове регулювання освіти в умовах трансформації освітнього процесу і становлення інформаційного суспільства.
6. Конституційні засади правового регулювання здобуття освіти і освітньої діяльності.
7. Аналіз нормативно-правової бази сучасного розвитку системи вищої освіти України в контексті проблеми інтеграції в європейське і світове співтовариство.

8. Ліцензування діяльності з надання освітніх послуг.
9. Підготовка і проведення ліцензування.
10. Акредитація вищого навчального закладу і рівні акредитації.
11. Акредитація спеціальностей і напрямів.
12. Нормативно-правове регулювання діяльності закладів освіти в Україні.
13. Проблеми правового регулювання освітньої діяльності в Україні.
14. Ліцензування та акредитація освітньої діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.

Основна література:

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Анрущенко. – К. : Знання України, 2005. – 804 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III-IV рівнів акредит. / За ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання. / зб. норм.-прав. актів. – Т.1, Т.2. – К., 2007.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2011. – 304 с.

Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.01.2008 р. – № 34 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

Про вдосконалення системи акредитації як механізму забезпечення якості освіти на рівні вимог міжнародної освітньої спільноти. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України 02. 06. 05 за № 5 / 3-6 // Інформ. зб. МОН України. – 2005. – № 21. – С. 27 – 28.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – С. 259.

Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – С. 230.

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України :Указ Президента України від 17.02.2004 р. № 199/2004 // Урядовий кур'єр. – 2004. – 25 лютого.

Про заходи щодо державної підтримки освіти в Україні: Указ Президента України від 09.06.1994 р. № 290/94. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 1946.

Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президент України від 17.04.2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002. – 12 квітня.

Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – С. 451.

Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – С. 393.

Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 32. – С. 215.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. – № 785 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 66. – 236 с.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. – № 24 [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України – 2004. – № 2. – С. 49.

Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/knc.

Про затвердження Положення про визнання іноземних документів про освіту: Наказ МОН України від 20.08.2003 р. – № 563 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 40. – С. 21 – 47.

Про затвердження Типового договору про навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації або про надання додаткових освітніх послуг навчальними закладами: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.03.2002 р. – № 183 // Офіційний вісник України – 2002. – № 15. – С. 831.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз [Текст] / Н. В. Абашкіна [та ін.]; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – 2. вид. – К. : Вибір, 2002. – 322 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основні поняття модулю:

Етап започаткування освітньої діяльності; ліцензійна експертиза; ліцензування освітніх послуг; ліцензія; моніторинг ринку праці та ринку освітніх послуг; навчальний план; ОПП; ОКХ; навчальні та робочі програми дисциплін; система стандартів вищої освіти; державний стандарт вищої освіти; галузеві стандарти вищої освіти в Україні; навчально-виховний процес; науково-методичне забезпечення навчального процесу; форми організації виховного процесу; принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу; графік і план навчального процесу; підручник, навчальний посібник, збірник наукових праць, періодичні видання, методичні рекомендації; Національна Рамка Кваліфікацій України.

ТЕМА 3. ЕКСПЕРТИЗА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ

ЛЕКЦІЯ 3.

Навчально-методичне забезпечення. Графік і план навчального процесу. Індивідуальний навчальний план. Навчальна програма. Підручник, навчальний посібник, збірник наукових праць, періодичні видання, методичні рекомендації.

Взаємозв’язок освітньої програми і кваліфікації. Академічна і професійна кваліфікація. Рівень кваліфікації. Кваліфікаційна спеціалізація. Стан розробки Національної Рамки Кваліфікацій в Європі. Стан розробки Національної Рамки Кваліфікацій України. Розвиток національної рамки кваліфікацій в Україні. Стадії створення Національних Рамок Кваліфікацій. Рекомендована практика розробки Національної Рамки Кваліфікацій.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.2.

Концептуальні основи Національної Рамки Кваліфікацій України та компетентнісного підходу у професійній підготовці педагогічних фахівців

План

1. Освіта як відкрита система та її місія.
2. Сутність і зміст поняття «кваліфікація».
3. Визнання кваліфікації вищої освіти.
4. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівця.
5. Компетентність фахівця.
6. Універсальні компетенції: соціально-особистісні, інструментальні, загальнонаукові, професійні.
7. Рамка кваліфікацій в університетах світу.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.2.

Основна література:

Державні стандарти і якість вищої освіти : навч. посіб. / М. В. Михайліченко, М. В. Кудла – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 165 с. – (серія «Педагогіка вищої школи»).

Луговий В. І. Національна рамка кваліфікацій, які пов'язані з вищою освітою: стан і труднощі розроблення в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/219-nacionalna-ramka-kvalifikacij.html

Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія / І. В. Мороз. – К.: Т-во «Освіта України», КОО, 2005. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Указ президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Національний класифікатор України, класифікатор Професій дк 003:2005 – прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту України від 26 грудня 2005 р. № 375. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vobu.com.ua/ua/info/classproff/1-0.html#prfs1

Сухарніков Ю. Диверсифікація вищої освіти в контексті розробки Національної рамки кваліфікації України / Ю. Сухарніков // Вища школа. – 2009. – № 3. – С. 26 – 43.

Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Від педагогічної думки до нової філософії освіти / С. У. Гончаренко // Рідна школа, 1998. – № 10.

Словник термінів [Електронний ресурс] // Інформаційний пакет ПНПУ. – Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/ua/glossary.php

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.2.
Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності вищих навчальних закладів

План

1. НРК, НСКО в Україні.
2. Навчальні та робочі навчальні плани.
3. Навчальні та робочі навчальні програми навчальних дисциплін.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.2.

Основна література:

Державні стандарти і якість вищої освіти: навч. посіб. / М. В. Михайліченко, М. В. Кудла. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 165 с. − (серія «Педагогіка вищої школи»).

Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія / І. В. Мороз. – К.: Т-во «Освіта України», КОО, 2005. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] // Указ президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Організаційно-педагогічні основи методичної роботи / Заг. ред. В. І. Пудцова. – К., 1995. – 180 с.

Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Від педагогічної думки до нової філософії освіти // Рідна школа, 1998. – № 10.

Жерносек І. П. Науково-методична робота відділу освіти / І. П. Жерносек // Рідна школа, 1997. – № 7 – 8. – С. 31 – 50.

Словник термінів [Електронний ресурс] // Інформаційний пакет ПНПУ. – Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/ua/glossary.php

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Розробити та класифікувати компетенції, якими має володіти експерт у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Державні стандарти і якість вищої освіти: навч. посіб. / М. В. Михайліченко, М. В. Кудла. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 165 с. − (серія «Педагогіка вищої школи»).

Луговий В. І. Національна рамка кваліфікацій, які пов'язані з вищою освітою: стан і труднощі розроблення в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Луговий. – Режим доступу: http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/219-nacionalna-ramka-kvalifikacij.html

Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія / І. В. Мороз. – К.: Т-во «Освіта України», КОО, 2005. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] // Указ президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Національний класифікатор України, класифікатор Професій дк 003:2005 – прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту України від 26 грудня 2005 р. № 375. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vobu.com.ua/ua/info/classproff/1-0.html#prfs1

Організаційно-педагогічні основи методичної роботи / Заг. ред. В. І. Пудцова. – К., 1995. – 180 с.

Сухарніков Ю. Диверсифікація вищої освіти в контексті розробки Національної рамки кваліфікації України / Ю. Сухарніков // Вища школа. – 2009. – № 3. – С. 26 – 43.

Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Від педагогічної думки до нової філософії освіти // Рідна школа, 1998. – № 10.

Жерносек І. П. Науково-методична робота відділу освіти / І. П. Жерносек // Рідна школа, 1997. – № 7-8. – С. 31 – 50.

Словник термінів [Електронний ресурс] // Інформаційний пакет ПНПУ. – Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/ua/glossary.php

ТЕМА 4.
ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ НА ЕТАПІ ЗАПОЧАТКУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЛЕКЦІЯ 4.

Сутність поняття «етап започаткування освітньої діяльності».

Поняття «ліцензія». Ліцензійна експертиза. Ліцензування освітніх послуг. Процедура проведення ліцензійної експертизи. Процедура оформлення супроводжувальної документації. Моніторинг ринку праці та ринку освітніх послуг, що заявляються на ліцензування та які вже надаються у певному регіоні.

Навчальний план, ОПП, ОКХ. Навчальні і робочі програми дисциплін та їх головні складові.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.2.
Моніторинг ринку освітніх послуг

План

1. Перспективи освітньої системи України на ринку міжнародних освітніх послуг.
2. Загальна характеристика і перспективи розвитку регіону щодо потреби у фахівцях заявленого напряму на термін 5 років.
3. Загальна характеристика навчального закладу.
4. Наявні і потенційні можливості щодо надання освітніх послуг.
5. Матеріальна база і перспективи її розвитку.
6. Кадровий склад.
7. Навчально-методичне забезпечення.
8. Перспективи наукової та науково-видавничої діяльності.
9. Зв’язок вищої освіти і ринку праці.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.2.

Основна література:

Администратор образования: управленческая компетентность в современных условиях: сб. мат. науч.-практ. конф. НИРО / Нижегородский ин-т развития образования / В. М. Соколов (отв. ред. редкол.) – Нижний Новгород: Нижегородский гуманитарный центр, 2000. – 241 с.

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III – IV рівнів акредит. / За ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про документи для проведення ліцензування // Наказ МОН України № 30 від 21.01.2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.drohobych.net/ddpu/nmv/6/5%20PRO%20DOKUMENTY%20DLYa%20PROVEDENNYa%20LICENZUVANNYA.htm

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 1946.

Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] // Лист Міністерства освіти і науки України від 31.07.2008 р. N 1/9-484 Головам робочих груп МОН України з розроблення галузевих стандартів вищої освіти та головам науково-методичних комісій МОН України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Розробити і скласти пакет документів для створення спеціальності «Експерт у галузі освіти».

Список рекомендованої літератури до теми 4.

Основна література:

Администратор образования: управленческая компетентность в современных условиях: сб. мат. науч.-практ. конф. НИРО / Нижегородский ин-т развития образования / В. М. Соколов (отв. ред. редкол.) – Нижний Новгород: Нижегородский гуманитарный центр, 2000. – 241 с.

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III – IV рівнів акредит. / За ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про документи для проведення ліцензування [Електронний ресурс] // Наказ МОН України № 30 від 21.01.2009. – Режим доступу: http://www.drohobych.net/ddpu/nmv/6/5%20PRO%20DOKUMENTY%20DLYa%20PROVEDENNYa%20LICENZUVANNYA.htm

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 1946.

Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] // Лист Міністерства освіти і науки України від 31.07.2008 р. N 1/9-484 Головам робочих груп МОН України з розроблення галузевих стандартів вищої освіти та головам науково-методичних комісій МОН України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Додаткова література:

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

ТЕМА 5.
ЕКСПЕРТНО-КОНСУЛЬТАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА СТВОРЕННЯМ СКЛАДОВИХ ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 5.

Система стандартів вищої освіти. Державний стандарт вищої освіти.

Сутність і зміст поняття галузеві стандарти вищої освіти в Україні. Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників вищих навчальних закладів. Освітньо-професійні програми підготовки. Засоби діагностики якості вищої освіти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5.2.
Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів

План

1. Сутність і зміст поняття «стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів». Державні та галузеві стандарти вищої освіти в Україні.
2. Спеціальності та напрями підготовки фахівців. Питання ступеневої освіти в контексті відповідності напрямів і спеціальностей.
3. Варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик.
4. Варіативні частини освітньо-професійних програм підготовки.
5. Варіативні частини засобів діагностики якості вищої освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 5.2.

Основна література:

Вікторов В. Нові моделі управління освітою / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66 – 71.

Лист «Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти» від 31.07.2008 р. N 1/9-484 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник / Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. – К.: Знання, 2005. – 655 с.

Додаткова література:

Байденко В. И. Образовательный стандарт: теоретические и концептуальные основы (Опыт системного исследования). – Дисс. д-ра пед. наук. – М., 1999. – 298 с.

Система стандартів вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lektsii.com/1-29484.html

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі практичні завдання:

1. Здійснити пошук і відбір модулів та тем до навчальної дисципліни з професійної підготовки фахівців експертів у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до теми 5.

Основна література:

Вікторов В. Нові моделі управління освітою / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66 – 71.

Лист «Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти» від 31.07.2008 р. N 1/9-484 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник / Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. – К.: Знання, 2005. – 655 с.

Додаткова література:

Байденко В. И. Образовательный стандарт: теоретические и концептуальные основы (Опыт системного исследования). – Дисс. д-ра пед. наук. – М., 1999. – 298 с.

Система стандартів вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lektsii.com/1-29484.html

ТЕМА 6.
ЕКСПЕРТНО-КОНСУЛЬТАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ОРГАНІЗАЦІЄЮ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

ЛЕКЦІЯ 6.

Навчання, виховання, розвиток. Навчально-виховний процес. Основні характеристики навчально-виховного процесу. Контрольні заходи. Державна атестація. Навчальний час студента. Навчальний час викладача. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.

Організація навчально-виховного процесу на різних рівнях освіти. Принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу. Створення безпечних умов організації навчально-виховного процесу. Вимоги щодо організації навчально-виховного процесу. Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6.2.
Експертна оцінка організації навчально-виховного процесу і його науково-методичного забезпечення у вищих навчальних закладах

План

1. Вимоги до організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
2. Навчально-методичне забезпечення і документація.
3. Якість навчально-методичного забезпечення і вимоги до його розробки.
4. Вимоги до написання підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів.
5. Оцінювання навчальної діяльності студентів за кредитно-модульної системи організації навчання.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 6.2.

Основна література:

Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / І. В. Зайченко. – [2-е вид.] – К. : «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / За заг. ред акад. О. Г. Морозова. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Положення про організацію навчального процессу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова на 2015/2016 навчальний рік [Електронний ресурс]. – Вінниця, 2015. – Режим доступу: http://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_org_navch_proces.pdf

Подласый В. И. Педагогика. Новый курс / В. И. Подласый. – В 2-х кн. – Кн. 2 «Общие основы. Теория обучения». – М., 1996.

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (Затверджено наказом Міністерства освіти України № 161 від 2.06.1993р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93

Психологічні аспекти гуманізації освіти / За ред. Г. О. Балла. – К. – Рівне, 1996. – 168 с.

Додаткова література:

Принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу за ідеями Марії Монтессорі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ikpp_kkp_Psih-ped_osnovi_rozvutku_dite_Montessory/120.html

Про використання інструктивно-методичних матеріалів з питань створення безпечних умов організації навчально-виховного процесу в групі продовженого дня загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-503 від 18.07.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36562/

Про організацію навчально-виховного процесу у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів і вивчення базових дисциплін в основній школі [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-368 від 24.05.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36003/

САМОСТІЙНА РОБОТА 5.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати таке практичне завдання:

1. Розробити методичні рекомендації з експертно-консультативної діяльності з організації навчально-виховного процесу.

Список рекомендованої літератури до теми 6.

Основна література:

Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / І. В. Зайченко. – [2-е вид.] – К. : «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / За заг. ред акад. О. Г. Морозова. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова на 2015/2016 навчальний рік [Електронний ресурс]. – Вінниця, 2015. – Режим доступу: http://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_org_navch_proces.pdf

Подласый В. И. Педагогика. Новый курс / В. И. Подласый. – В 2-х кн. – Кн. 2 «Общие основы. Теория обучения». – М., 1996.

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (Затверджено наказом Міністерства освіти України № 161 від 2.06.1993р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93

Психологічні аспекти гуманізації освіти / За ред. Г. О. Балла. – К. – Рівне, 1996. – 168 с.

Додаткова література:

Принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу за ідеями Марії Монтессорі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ikpp_kkp_Psih-ped_osnovi_rozvutku_dite_Montessory/120.html

Про використання інструктивно-методичних матеріалів з питань створення безпечних умов організації навчально-виховного процесу в групі продовженого дня загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-503 від 18.07.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36562/

Про організацію навчально-виховного процесу у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів і вивчення базових дисциплін в основній школі [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-368 від 24.05.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36003/

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.

1. Процедура проведення ліцензійної експертизи.
2. Моніторинг ринку праці та ринку освітніх послуг, що заявляються на ліцензування і які вже надаються у певному регіоні.
3. Навчальний план, ОПП, ОКХ.
4. Навчальні і робочі програми дисциплін та їх головні складові.
5. Моніторинг ринку освітніх послуг
6. Перспективи освітньої системи України на ринку міжнародних освітніх послуг.
7. Загальна характеристика і перспективи розвитку регіону щодо потреби у фахівцях заявленого напряму на термін 5 років.
8. Загальна характеристика навчального закладу.
9. Наявні та потенційні можливості щодо надання освітніх послуг.
10. Матеріальна база і перспективи її розвитку.

11. Кадровий склад.
12. Навчально-методичне забезпечення.
13. Перспективи наукової та науково-видавничої діяльності.
14. Зв'язок вищої освіти і ринку праці.
15. Система стандартів вищої освіти.
16. Державний стандарт вищої освіти.
17. Сутність і зміст поняття галузеві стандарти вищої освіти в Україні.
18. Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників вищих навчальних закладів.
19. Освітньо-професійні програми підготовки.
20. Засоби діагностики якості вищої освіти.
21. Сутність і зміст поняття «стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів». Державні та галузеві стандарти вищої освіти в Україні.
22. Спеціальності та напрями підготовки фахівців. Питання ступеневої освіти в контексті відповідності напрямів і спеціальностей.
23. Варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик.
24. Варіативні частини освітньо-професійних програм підготовки.
25. Варіативні частини засобів діагностики якості вищої освіти.
26. Навчально-виховний процес.
27. Основні характеритистики навчально-виховного процесу.
28. Контрольні заходи.
29. Державна атестація.
30. Навчальний час студента.
31. Навчальний час викладача.
32. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
33. Організація навчально-виховного процесу на різних рівнях освіти.
34. Принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу.
35. Створення безпечних умов організації навчально-виховного процесу.
36. Вимоги щодо організації навчально-виховного процесу.
37. Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу.

38. Вимоги до організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

39. Навчально-методичне забезпечення і документація.

40. Якість навчально-методичного забезпечення і вимоги до його розробки.

41. Вимоги до написання підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів.

42. Оцінювання навчальної діяльності студентів за кредитно-модульної системи організації навчання.

43. Навчально-методичне забезпечення.

44. Графік і план навчального процесу.

45. Індивідуальний навчальний план.

46. Підручник, навчальний посібник, збірник наукових праць, періодичні видання, методичні рекомендації.

47. Взаємозв'язок освітньої програми і кваліфікації.

48. Академічна і професійна кваліфікація.

49. Рівень кваліфікації.

50. Кваліфікаційна спеціалізація.

51. Стан розробки Національної Рамки Кваліфікацій в Європі.

52. Стан розробки Національної Рамки Кваліфікацій України.

53. Розвиток національної рамки кваліфікацій в Україні.

54. Стадії створення Національних Рамок Кваліфікацій.

55. Рекомендована практика розробки Національної Рамки Кваліфікацій.

56. Освіта як відкрита система та її місія.

57. Сутність і зміст поняття «кваліфікація».

58. Визнання кваліфікації вищої освіти.

59. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівця.

60. Компетентність фахівця.

61. Універсальні компетенції: соціально-особистісні, інструментальні, загальнонаукові, професійні.

62. Рамка кваліфікацій в університетах світу.

63. НРК, НСКО в Україні.

64. Навчальні та робочі навчальні плани.

65. Навчальні та робочі навчальні програми навчальних дисциплін.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

Основна література:

Администратор образования: управленческая компетентность в современных условиях: сб. мат. науч.-практ. конф. НИРО / Нижегородский ин-т развития образования / В. М. Соколов (отв. ред. редкол.) – Нижний Новгород: Нижегородский гуманитарный центр, 2000. – 241 с.

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Вища освіта: норм.-прав. акти про орг. освіти у ВНЗ III-IV рівнів акредит. / За ред. Панова М. І. – К., 2006. – 688 с.

Вікторов В. Нові моделі управління освітою / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66 – 71.

Державні стандарти і якість вищої освіти: навч. посіб. / М. В. Михайліченко, М. В. Кудла. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2013. – 165 с. − (серія «Педагогіка вищої школи»).

Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / І. В. Зайченко. – [2-е вид.] – К. : «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Лист «Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти» від 31.07.2008 р. N 1/9-484 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Луговий В. І. Національна рамка кваліфікацій, які пов'язані з вищою освітою: стан і труднощі розроблення в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Луговий. – Режим доступу: http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/219-nacionalna-ramka-kvalifikacij.html

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / За заг. ред акад. О.Г. Морозова. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія / І. В. Мороз. – К.: Т-во «Освіта України», КОО, 2005. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Указ президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Національний класифікатор України, класифікатор Професій дк 003:2005 – прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту україни від 26 грудня

2005 р. № 375. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vobu.com.ua/ua/info/classproff/1-0.html#prfs1

Організаційно-педагогічні основи методичної роботи / Заг. ред. В. І. Пудцова. – К., 1995. – 180 с.

Положення про організацію навчального процессу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова на 2015/2016 навчальний рік [Електронний ресурс]. – Вінниця, 2015. – Режим доступу: http://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_org_navch_proces.pdf

Подласый В. И. Педагогика. Новый курс / В. И. Подласый. – В 2-х кн. – Кн. 2 «Общие основы. Теория обучения». – М., 1996.

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (Затверджено наказом Міністерства освіти України № 161 від 2.06.1993р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про документи для проведення ліцензування // Наказ МОН України № 30 від 21.01.2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.drohobych.net/ddpu/nmv/6/5%20PRO%20DOKUMENTY%20DLYa%20PROVEDENNYa%20LICENZUVANNYA.htm

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 1946.

Психологічні аспекти гуманізації освіти / За ред. Г. О. Балла. – К. – Рівне, 1996. – 168 с.

Сухарніков Ю. В. Диверсифікація вищої освіти в контексті розробки Національної рамки кваліфікацій України / Ю. Сухарніков // Вища школа. – 2009. – № 3. – С. 26 – 43.

Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] // Лист Міністерства освіти і науки України від 31.07.2008 р. N 1/9-484 Головам робочих груп МОН України з розроблення галузевих стандартів вищої освіти та головам науково-методичних комісій МОН України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : Навчальний посібник / Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. – К.: Знання, 2005. – 655 с.

Додаткова література:

Байденко В. И. Образовательный стандарт: теоретические и концептуальные основы (Опыт системного исследования). – Дисс. д-ра пед. наук. – М., 1999. – 298 с.

Гончаренко С. У. Від педагогічної думки до нової філософії освіти / С. У. Гончаренко // Рідна школа, 1998. – № 10.

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. –№ 2. – С. 2–6; № 3. – С. 2-8.

Жерносек І. П. Науково-методична робота відділу освіти / І. П. Жерносек // Рідна школа, 1997. – № 7 – 8. – С. 31 – 50.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

Принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу за ідеями Марії Монтессорі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ikpp_kkp_Psih-ped_osnovi_rozvutku_dite_Montessory/120.html

Про використання Інструктивно-методичних матеріалів з питань створення безпечних умов організації навчально-виховного процесу в групі продовженого дня загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-503 від 18.07.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36562/

Про організацію навчально-виховного процесу у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів і вивчення базових дисциплін в основній школі [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-368 від 24.05.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36003/

Система стандартів вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lektsii.com/1-29484.html

Словник термінів [Електронний ресурс] // Інформаційний пакет ПНПУ. – Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/ua/glossary.php

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти»

Разом: 108 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., екзамен.

Коефіцієнт перерахунку балів 182 : 60 = 3,03

Семестр							
Тиждень							
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
Назва модуля	**Нормативно-правове регулювання експертно-консультативної діяльності**		**Діяльність експерта у галузі освіти на різних етапах освітньої діяльності**				
К-ть балів за модуль	**78 балів**		**104 бали**				
Лекції	1	2	3		4	5	6
Дати							
Теми лекцій	Нормативно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні	Ліцензування та акредитація	Експертиза навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності. Рамка кваліфікацій		Діяльність експерта у галузі освіти на етапі започаткування освітньої діяльності	Експертно-консультативна діяльність за створенням складових державних	Експертно-консультативна діяльність за організацією навчально-виховного процесу
Відвід. лекц.	1б.	1 б.	1 б.		1 б.	1 б.	1 б.
Теми семінарських занять		Проблеми правового регулювання освітньої діяльності в Україні	Концептуальні основи Національної Рамки Кваліфікацій України та компетентнісного підходу у професійній підготовці педагогічних фахівців	Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності вищих навчальних закладів	Моніторинг ринку освітніх послуг	Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів	Експертна оцінка організації навчально-виховного процесу та його науково-методичного забезпечення у вищих навчальних закладах
Відвід. семін.		1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
Робота на семінарах		10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
Самостійна робота	10 б.		5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
ІНДЗ		Ліцензування та акредитація у вищій освіті як напрям діяльності експерта у галузі освіти					
Оцінювання ІНДЗ		30 б.					30 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)				
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)						

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**5**
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	**1**	**6**
3	Виконання завдання для самостійної роботи	**5**	**25**
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь; – виступ; – повідомлення; – участь у дискусії, тощо.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**60**
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	**30**	**30**
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	**10**	**10**
7	Написання реферату	**15**	**-**
8	Виконання модульної контрольної роботи	**25**	**50**
9	Виконання тестового контролю, експрес-контролю	**10**	**-**
10	Лабораторна робота у тому числі: – допуск; – виконання; – захист.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**-**
11	Творча робота (у тому числі есе)	**20**	**-**
	Загальна кількість балів:		**186**
Коефіцієнт перерахунку 186 : 60 = 3,1			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Екзамен			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	**Академічний контроль**	**Бали**	**Термін виконання (тижні)**
Змістовий модуль 1. **Нормативно-правове регулювання експертно-консультативної діяльності**			
Нормативно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні (20 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	10	I-II
Змістовий модуль 2. **Діяльність експерта у галузі освіти на різних етапах освітньої діяльності**			
Експертиза навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності. Рамка кваліфікацій (5 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	5	II-III
Діяльність експерта у галузі освіти на етапі започаткування освітньої діяльності (5 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	III-IV
Експертно-консультативна діяльність за створенням складових державних стандартів освіти (5 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	IV-V
Експертно-консультативна діяльність за організацією навчально-виховного процесу (5 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	V-VI
Разом: 40 год.	**Разом: 30 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідність змісту меті і завданням роботи	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання	12 балів
3.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Освітня діяльність в Україні.
2. Становлення і розвиток освітньої діяльності в Україні.
3. Проблема правового регулювання освіти в Україні на сучасному етапі у різноманітних наукових підходах.
4. Особливості становлення освітнього права як нової галузі в системі права України.
5. Нормативно-правове регулювання освіти в умовах трансформації освітнього процесу та становлення інформаційного суспільства.
6. Конституційні засади правового регулювання здобуття освіти і освітньої діяльності.
7. Аналіз нормативно-правової бази сучасного розвитку системи вищої освіти України в контексті проблеми інтеграції в європейське і світове співтовариство.
8. Ліцензування діяльності з надання освітніх послуг.

9. Підготовка і проведення ліцензування.
10. Акредитація вищого навчального закладу і рівні акредитації.
11. Акредитація спеціальностей та напрямів.
12. Нормативно-правове регулювання діяльності закладів освіти в Україні.
13. Проблемні питання у правовому регулюванні освітньої діяльності в Україні.
14. Ліцензування та акредитація освітньої діяльності.
15. Процедура проведення ліцензійної експертизи.
16. Моніторинг ринку праці та ринку освітніх послуг, що заявляються на ліцензування та які вже надаються у даному регіоні.
17. Навчальний план, ОПП, ОКХ.
18. Навчальні і робочі програми дисциплін та їх головні складові.
19. Моніторинг ринку освітніх послуг
20. Перспективи освітньої системи України на ринку міжнародних освітніх послуг.
21. Загальна характеристика і перспективи розвитку регіону щодо потреби у фахівцях заявленого напряму на термін 5 років.
22. Загальна характеристика навчального закладу.
23. Наявні та потенційні можливості щодо надання освітніх послуг.
24. Матеріальна база і перспективи її розвитку.
25. Кадровий склад.
26. Навчально-методичне забезпечення.
27. Перспективи наукової та науково-видавничої діяльності.
28. Зв’язок вищої освіти і ринку праці.
29. Система стандартів вищої освіти.
30. Державний стандарт вищої освіти.
31. Сутність і зміст поняття галузеві стандарти вищої освіти в Україні.
32. Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників вищих навчальних закладів.
33. Освітньо-професійні програми підготовки.
34. Засоби діагностики якості вищої освіти.
35. Сутність і зміст поняття «стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів». Державні та галузеві стандарти вищої освіти в Україні.

36. Спеціальності та напрями підготовки фахівців. Питання ступеневої освіти в контексті відповідності напрямів і спеціальностей.
37. Варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик.
38. Варіативні частини освітньо-професійних програм підготовки.
39. Варіативні частини засобів діагностики якості вищої освіти.
40. Навчально-виховний процес.
41. Основні характеритистики навчально-виховного процесу.
42. Контрольні заходи.
43. Державна атестація.
44. Навчальний час студента.
45. Навчальний час викладача.
46. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
47. Організація навчально-виховного процесу на різних рівнях освіти.
48. Принципи, зміст і напрями побудови навчально виховного процесу.
49. Створення безпечних умов організації навчально виховного процесу.
50. Вимоги щодо організації навчально-виховного процесу.
51. Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу.
52. Вимоги до організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
53. Навчально-методичне забезпечення та документація.
54. Якість навчально-методичного забезпечення і вимоги до його розробки.
55. Вимоги до написання підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів.
56. Оцінювання навчальної діяльності студентів за кредитно-модульної системи організації навчання.
57. Навчально-методичне забезпечення.
58. Графік і план навчального процесу.
59. Індивідуальний навчальний план.
60. Підручник, навчальний посібник, збірник наукових праць, періодичні видання, методичні рекомендації.
61. Взаємозв’язок освітньої програми і кваліфікації.

62. Академічна та професійна кваліфікація.
63. Рівень кваліфікації.
64. Кваліфікаційна спеціалізація.
65. Стан розробки Національної Рамки Кваліфікацій в Європі.
66. Стан розробки Національної Рамки Кваліфікацій України.
67. Розвиток національної рамки кваліфікацій в Україні.
68. Стадії створення Національних Рамок Кваліфікацій.
69. Рекомендована практика розробки Національної Рамки Кваліфікацій.
70. Освіта як відкрита система та її місія.
71. Сутність і зміст поняття «кваліфікація».
72. Визнання кваліфікації вищої освіти.
73. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівця.
74. Компетентність фахівця.
75. Універсальні компетенції: соціально-особистісні, інструментальні, загальнонаукові, професійні.
76. Рамка кваліфікацій в університетах світу.
77. НРК, НСКО в Україні.
78. Навчальні та робочі навчальні плани.
79. Навчальні та робочі навчальні програми навчальних дисциплін.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ ІІ

Основна література:

Администратор образования: управленческая компетентность в современных условиях: сб. мат. науч.-практ. конф. НИРО / Нижегородский ин-т развития образования / В. М. Соколов (отв. ред. редкол.). – Нижний Новгород: Нижегородский гуманитарный центр, 2000. – 241 с.

Акредитація від А до Я. Глосарій з акредитації. Навчально-методичний посібник / М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Анрущенко. – К.: Знання України, 2005. – 804 с.

Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання / зб. норм.-прав. актів. – Т.1, Т.2. – К., 2007.

Вікторов В. Нові моделі управління освітою / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66 – 71.

Державні стандарти і якість вищої освіти : навч. посіб. / М. В. Михайліченко, М. В. Кудла. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2013. – 165 с. – (серія «Педагогіка вищої школи»).

Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / І. В. Зайченко. – [2-е вид.] – К.: «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.

Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М. І. Панова. – Харків: Гриф, 2003. – 336 с.

Лист «Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти» від 31.07.2008 р. N 1/9-484. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Луговий В. І. Національна рамка кваліфікацій, які пов'язані з вищою освітою: стан і труднощі розроблення в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Луговий. – Режим доступу: http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/219-nacionalna-ramka-kvalifikacij.html

Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / За заг. ред акад. О. Г. Морозова. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія / І. В. Мороз. – К.: Т-во «Освіта України», КОО, 2005. – 196 с.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; редкол. В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), В. М. Мадзігон (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2011. – 304 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Указ президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Національний класифікатор України, класифікатор Професій дк 003:2005 – прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту україни від 26 грудня 2005 р. № 375. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vobu.com.ua/ua/info/classproff/1-0.html#prfs1

Організаційно-педагогічні основи методичної роботи / Заг. ред. В. І. Пудцова. – К., 1995. – 180 с.

Положення про організацію навчального процессу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова на 2015/2016 навчальний рік [Електронний ресурс]. – Вінниця, 2015. – Режим доступу: http://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_org_navch_proces.pdf

Подласый В. И. Педагогика. Новый курс / В. И. П одласый. – В 2-х кн. – Кн. 2 «Общие основы. Теория обучения». – М., 1996.

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (Затверджено наказом Міністерства освіти України № 161 від 2.06.1993р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93

Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.01.2008 р. – № 34 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

Про вдосконалення системи акредитації як механізму забезпечення якості освіти на рівні вимог міжнародної освітньої спільноти. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України 02. 06. 05 за № 5 / 3 – 6 // Інформ. зб. МОН України. – 2005. – № 21. – С. 27 – 28.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Про документи для проведення ліцензування [Електронний ресурс] // Наказ МОН України № 30 від 21.01.2009. – Режим доступу: http://www.drohobych.net/ddpu/nmv/6/5%20PRO%20DOKUMENTY%20DLYa%20PROVEDENNYa%20LICENZUVANNYA.htm

Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – С. 259.

Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – С. 230.

Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – С. 218.

Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України:Указ Президента України від 17.02.2004 р. № 199/2004 // Урядовий кур'єр. – 2004. – 25 лютого.

Про заходи щодо державної підтримки освіти в Україні: Указ Президента України від 09.06.1994 р. № 290/94 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

Про ліцензування освітніх послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 36. – С. 19 – 46.

Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президент України від 17.04.2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002. – 12 квітня.

Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – С. 451.

Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – С. 393.

Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 32. – С. 215.

Психологічні аспекти гуманізації освіти / За ред. Г. О. Балла. – К. – Рівне, 1996. – 168 с.

Сухарніков Ю. В. Диверсифікація вищої освіти в контексті розробки Національної рамки кваліфікацій України / Ю. Сухарніков // Вища школа. – 2009. – № 3. – С. 26 – 43.

Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] // Лист Міністерства освіти і науки України від 31.07.2008 р. N 1/9-484 Головам робочих груп МОН України з розроблення галузевих стандартів вищої освіти та головам науково-методичних комісій МОН України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8203.html

Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник / С. Д. Гусарєв, О. Д. Тихомиров. – К.: Знання, 2005. – 655 с.

Додаткова література:

Байденко В. И. Образовательный стандарт: теоретические и концептуальные основы (Опыт системного исследования). – Дисс. д-ра пед. наук. – М., 1999. – 298 с.

Гончаренко С. У. Від педагогічної думки до нової філософії освіти / С. У Гончаренко // Рідна школа, 1998. – № 10.

Гончаренко С. У. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. У. Гончаренко // Шлях освіти. – К., 2001. – № 2. – С. 2 – 6; № 3. – С. 2 – 8.

Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. – № 785 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 66. – 236 с.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. – № 24 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 2. – С. 49.

Жерносек І. П. Науково-методична робота відділу освіти / І. П. Жерносек // Рідна школа, 1997. – № 7 – 8. – С. 31 – 50.

Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/knc.

Методика визначення можливостей навчального закладу, іншої юридичної особи щодо започаткування (продовження) діяльності з надання освітніх послуг, збільшення або перерозподілу ліцензованого обсягу у сфері вищої освіти [Електронний ресурс] // Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2009 року № 30. – Режим доступу: http://udpu.org.ua/files/license/lic/metoduka.pdf

Принципи, зміст і напрями побудови навчально-виховного процесу за ідеями Марії Монтессорі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ikpp_kkp_Psih-ped_osnovi_rozvutku_dite_Montessory/120.html

Про використання Інструктивно-методичних матеріалів з питань створення безпечних умов організації навчально-виховного процесу в групі продовженого дня загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-503 від 18.07.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36562/

Про затвердження Положення про визнання іноземних документів про освіту: Наказ МОН України від 20.08.2003 р. – № 563 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 40. – С. 21 – 47.

Про затвердження Типового договору про навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації або про надання додаткових освітніх послуг навчальними закладами: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.03.2002 р. – № 183 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 15. – С. 831.

Про організацію навчально-виховного процесу у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів і вивчення базових дисциплін в основній школі [Електронний ресурс] // Лист МОН № 1/9-368 від 24.05.13 року. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36003/

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз [Текст] / Н. В. Абашкіна [та ін.]; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – 2. вид. – К. : Вибір, 2002. – 322 с.

Система стандартів вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lektsii.com/1-29484.html

Словник термінів [Електронний ресурс] // Інформаційний пакет ПНПУ. – Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/ua/glossary.php

МАКРОМОДУЛЬ ІІІ : ЯКІСТЬ ОСВІТИ ТА ЕКСПЕРТНИЙ СУПРОВІД ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 106

Структура програми навчальної дисципліни 110

І. Опис предмета навчальної дисципліни 110

ІІ. Тематичний план навчальної дисципліни 111

ІІІ. Програма 111

Змістовий модуль 1. Якість освіти та експертний супровід її забезпечення 111
Тема 1. Якість освіти і загальні принципи її забезпечення 112
Тема 2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти 119
Тема 3. Експертно-консультативний супровід процесів забезпечення якості освіти 129

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» 140

V. Карта самостійної роботи студента 141

VI. Контроль індивідуальної роботи студентів 142

VII. Підсумковий модульний контроль 142

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю ІІІ 144
Основна література 144
Додаткова література 149

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Одним із основних викликів сьогодення є необхідність підвищення якості української освіти. Будучи інтегральною характеристикою системи освіти, якість освіти відображає ступінь відповідності реальних освітніх результатів, що досягаються, нормативним вимогам, соціальним і особистісним очікуванням. Необхідність забезпечення якості освіти відтак відповідає інтересам як окремих освітніх закладів і здобувачів освіти, роботодавців і зовнішніх стейкхолдерів, так і всього суспільства в цілому. Наскрізність означеної проблематики проявляється у реалізації відповідних програм на галузевому, регіональному, національному і міжнаціональному рівнях, а також на рівні окремих навчальних закладів.

Відтак забезпечення якості освіти сьогодні вважається центральним завданням усіх інституційних змін у сфері освіти, а тому нерозривно пов'язане із питаннями управління. Як зазначається у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки, «якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування новий життєвих орієнтирів особистості»[12].

Робоча навчальна програма з дисципліни «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів згідно з навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає один заліковий кредит (36 годин), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (20 годин), самостійна робота

12 Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf

(16 годин), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі заліку.

Програма складається з 1 змістового модулю, до якого за кожною темою, яка входить до нього, включено опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. Структура опису кожної теми така: назву теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення», необхідне методичне забезпечення і технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» є теоретико-практичною основою фахової підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної та управлінської діяльності в галузі освіти.

Мета курсу «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» – забезпечити поглиблену теоретичну та практичну підготовку щодо забезпечення якості освіти на основі сучасних освітніх і управлінських технологій; формування здатності здійснювати експертно-консультаційний супровід процесів забезпечення та вдосконалення якості освіти.

Завдання вивчення дисципліни:

– отримання знань про сутність управління освітою з позиції забезпечення якості освітньої діяльності;

– засвоєння основних стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості освіти;

– сприяння формуванню вмінь оцінювання та складання експертних висновків щодо освітньої політики в питаннях забезпечення якості освіти;

– формування вміння зіставляти ініціативи із забезпечення якості освіти на міжнародному, національному та регіональному рівнях;

– сприяння формуванню вмінь розробки рекомендацій щодо забезпечення якості освітньої діяльності;

– оволодіння методами і технологіями експертного супроводу забезпечення якості освіти;

– усвідомлення критеріїв і показників ефективності діяльності експерта з якості освіти;

– формування наукового світогляду та методологічної культури;

– розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності у сфері освіти.

Місце курсу у професійній підготовці майбутнього управлінця та експерта з якості освіти. Навчальна дисципліна «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» вміщує теоретико-практичні та технологічні проблеми розвитку сучасної освіти і спрямована на розвиток професійно-значущих якостей управлінця, його здатності до інноваційної та експертно-консультативної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» **магістрант має:**

– засвоїти основні категорії, поняття і терміни щодо якості освіти та експертного супроводу її забезпечення;

– опанувати систему знань щодо модернізації сфери освіти за рахунок підвищення якості освітньої діяльності;

– удосконалити уміння і навички самостійної навчальної роботи, опрацювання та аналізу наукової інформації і методичних джерел;

– сформувати навички наукової, професійно-педагогічної, управлінської та експертної діяльності;

– розширити свій науковий світогляд і підвищити рівень методологічної культури.

Зміст самостійної роботи з курсу «Якість освіти та експертний супровід її забезпечення» спрямований на поглиблення теоретичних знань та формування наукового світогляду, практичних навичок і умінь експертно-консультативної діяльності, розвиток методологічної та управлінської культури згідно зі змістом навчальної дисципліни, самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, вмінь щодо здобуття, обробки й аналізу наукової інформації та методичних джерел тощо.

Усе це має сприяти професійному розвитку і саморозвитку управлінців та експертів з якості освіти, їх подальшій підготовці до

інноваційної професійно-педагогічної, управлінської й експертно-консультативної діяльності.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями його наукових уподобань.
4. Порівняння викладу (або змісту) матеріалу з певного питання в різних джерелах.
5. Формування і висловлювання своїх міркувань щодо питань проблемного характеру відповідно до кожної теми, що сприяє усвідомленню актуальних проблем вищої освіти й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають за певних умов педагогічного процесу та життєвих ситуацій.
6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **1 кредит** Змістові модулі: **1 модуль** Загальний обсяг дисципліни (години): **36 годин** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	Нормативна Рік підготовки: 1/2 **Семестр: 2/2** Аудиторні заняття: **20 годин,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **6 годин** Семінарські заняття: **6 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Самостійна робота: **16 годин** Модульний контроль: **2 години** Вид підсумкового контролю[13]: залік **2 години**

13 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1. **ЯКІСТЬ ОСВІТИ ТА ЕКСПЕРТНИЙ СУПРОВІД ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**									
1.	Якість освіти і загальні принципи її забезпечення	9	4	2	2		5		
2.	Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти	11	6	2	2	2	5		
3.	Експертно-консультаційний супровід процесів забезпечення якості освіти	12	6	2	2	2	6		
Разом:		**36**	**20**	**6**	**6**	**4**	**16**	**2**	2

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЯКІСТЬ ОСВІТИ ТА ЕКСПЕРТНИЙ СУПРОВІД ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основні поняття модулю:

Якість; якість освіти; якість освітньої діяльності; забезпечення якості освіти; цілі забезпечення якості освіти; етапи процесу забезпечення якості освіти; показники / критерії якості освіти; «цикл якості»; управління якістю освіти; система забезпечення якості освіти; внутрішні та зовнішні процедури забезпечення якості; експертно-консультаційний супровід процесів забезпечення якості; агенції із зовнішнього забезпечення якості освіти.

ТЕМА 1.
ЯКІСТЬ ОСВІТИ І ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЛЕКЦІЯ 1.

Визначення понять «якість», «якість освіти», «якість освітньої діяльності». Залежність трактування поняття «якість освіти» від цінностей, цілей, ресурсів зацікавлених сторін, а також загального контексту.

Якість освіти як філософська категорія та як педагогічна проблема. Різні аспекти якості освіти: якість знань, якість навчання, результати освітньої діяльності. Внутрішні та зовнішні компоненти якості освіти.

«Англійська» та «французька» моделі якості освіти.

Розмежування понять «управління якістю освіти», «забезпечення якості освіти», «вимірювання якості освіти», «моніторинг якості освіти», «вдосконалення якості освіти», «контроль якості освіти».

Забезпечення якості освіти як центральне завдання всіх інституціональних змін у сфері освіти. Забезпечення якості у цілях навчання, контролю, управління та відповідальності.

Нові підходи до процесу забезпечення якості сучасної освіти в Україні та світі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Система забезпечення якості освіти в Україні

План

1. Забезпечення якості в дошкільній освіті України.
2. Система забезпечення якості середньої освіти в Україні.
3. Якість української професійної освіти: проблеми та перспективи.
4. Специфіка процесу забезпечення якості в системі вищої освіти України.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Антохов А. А. Якість вищої освіти в системі забезпечення відповідності регіонального ринку освітніх послуг та ринку праці / А. А. Антохов // Регіональна

економіка: науково-практичний журнал / НАН України; Мін.ек.Укр; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2010. – № 2 (56). – С. 151 – 157.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Будак В. Якість педагогічної освіти – умова сталого інноваційного розвитку держави / В. Будак // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського: Педагогічна освіта: історія, технології, педагогічна майстерність, професіоналізм: зб. наук. праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 17 – 21. – (Серія: Педагогічні науки ; вип. 1.40 (92)).

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Гриценко М. В. Забезпечення якості та доступності університетської освіти в «трикутнику» освіта-дослідження-інновації / М. В. Гриценко // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики»: 21 – 22 берез. 2013 р. / «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики», міжнар. наук.-теорет. конф. – Київ : НАКККіМ, 2013. – С. 137 – 140.

Державні стандарти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/

Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / За ред. Т. Добка, М. Головянко, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тііхонена. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт»», 2014. – 572 с.

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Луговий В. І. Чинники і умови забезпечення якості вищої освіти в Україні в процесі євроінтеграції / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 98 – 103. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96).

Ляшенко О. Українська школа на шляху до якісної освіти / О. Ляшенко // Директор школи, ліцею, гімназії : всеукраїнський науково-практичний журнал : фахове видання з педагогічних та психологічних наук / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; АПНУ ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2011. – № 4. – С. 60 – 63.

Михайліченко М. Якість вищої освіти як провідний імператив Болонських угод / М. Михайліченко, В. Шинкарук // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 14 – 18.

Набок М. В. Якість загальної середньої освіти як засіб оцінювання ефективності управління освітою регіону / М. В. Нобок // Педагогіка і психологія : вісник НАПН України : науково-теоретичний та інформаційний вісник / Національна акад. пед. наук України. – Київ, 2012. – № 4 (77). – С. 80 – 87.

Огнев'юк В. Основні тенденції розвитку сучасної освіти / В. Огнев'юк // польсько-український / українсько-польський щорічник «Освітологія». – К.: ВП «Едельвейс». – 2013. – Випуск ІІ. – 170с. – С. 9 – 14.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Сидоренко О. Л. Якість загальної середньої освіти крізь призму ЗНО: до питання про створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 29 – 31.

Сисоєва С. О. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. О. Сисоєва // Освітологія : науково-методичний щорічник / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка; Вища педагогічна школа Спілки польських вчителів. – Варшава ; Київ, 2013. – № 2. – С. 36 – 45.

Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – № 1 (52). – С. 72 – 78.

Шинкарук В. Шлях до якісної вищої освіти / В. Шинкарук // Дзеркало тижня : інформаційно-аналітичний тижневик. – Київ, 2013. – 23лютого – 1 березня (№ 7). – С. 12.

Щудло С. А. Якість освіти у вищій школі: виклики суспільства знань / С. А. Щудло // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2010. – Т. 16. – С. 165 – 172.

Додаткова література:

Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні : Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2012. – № 7/8. – С. 13 – 67.

Будак В. Д. Якість вищої педагогічної освіти в умовах євроінтеграційних процесів / В. Д. Будак, О. М. Пєхота // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 5 – 9. – (Серія «Педагогічні науки» ; вип. 1.43 (98)).

Глобалізація і якість освіти / Є. В. Кузьмінський, О. М. Швед, К. О. Щурська, О. В. Швед, В. П. Новіков // Вісник Національної академії наук України : загальнонауковий та громадсько-політичний журнал / Національна академія наук України. – Київ, 2013. – № 6. – С. 52 – 60.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8).

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Гриневич Л. Методологічні засади цілісності системи моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Освіта і управління : науково-практичний журнал / Президія АН вищої школи України. – Київ, 2010. – Т. 13, ч. 4. – С. 18 – 25.

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Коцан І. Я. Університети на шляху до нової якості / І. Я. Коцан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 83 – 87. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96). – ISSN 1728-3817

Мазаракі А. Майбутнє вищої освіти: думка експертів / А. Мазаракі // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 18 лютого (№ 7). – С. 4.

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін [Електронний ресурс] / Національна Академія педагогічних наук України. – Режим доступу: http://naps.gov.ua/ua/press/releases/442/

Ятокина В. В., **Пузырева И. Ю.** Положение об оценке качества обучения и воспитания в детском доме / В. В**.** Ятокина, И. Ю. Пузырева, // Работа социального педагога в школе и микрорайоне. – 2013. – № 1. – С. 111 – 116.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків.

В. На основі опрацьованої наукової літератури виконати такі завдання:

1. Проаналізувати освітнє законодавство України в контексті проблеми забезпечення якості освіти (на вибір – у сфері дошкільної, початкової, середньої, вищої освіти). Підготувати експертний висновок про ефективність державної політики щодо забезпечення якості освіти (в обраній сфері).
2. Розробити рекомендації щодо забезпечення якості освіти на рівні держави (в обраній сфері).

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Антохов А. А. Якість вищої освіти в системі забезпечення відповідності регіонального ринку освітніх послуг та ринку праці / А. А. Антохов // Регіональна

економіка : науково-практичний журнал / НАН України; Мін.ек.Укр; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2010. – № 2 (56). – С. 151 – 157.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Будак В. Якість педагогічної освіти – умова сталого інноваційного розвитку держави / В. Будак // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського : Педагогічна освіта: історія, технології, педагогічна майстерність, професіоналізм : зб. наук. праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 17 – 21. – (Серія: Педагогічні науки ; вип. 1.40 (92)).

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Гриценко М. В. Забезпечення якості та доступності університетської освіти в «трикутнику» освіта-дослідження-інновації / М. В. Гриценко // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики», міжнар. наук.-теорет. конф. – Київ : НАКККіМ, 2013. – С. 137 – 140.

Глобалізація і якість освіти / Є. В. Кузьмінський, О. М. Швед, К. О. Щурська, О. В. Швед, В. П. Новіков // Вісник Національної академії наук України : загальнонауковий та громадсько-політичний журнал / Національна академія наук України. – Київ, 2013. – № 6. – С. 52 – 60.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Державні стандарти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/

Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання [Електронний ресурс] ; пер. з англ. – варіант від 19.09.13. – Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf

Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / За ред. Т. Добка, М. Головянко, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіихонена. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт»», 2014. – 572 с.

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Лігум Ю. С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю. С. Лігум // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 2 (71). – С. 22 – 27.

Луговий В. І. Чинники і умови забезпечення якості вищої освіти в Україні в процесі євроінтеграції / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Вісник Київського

національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 98 – 103. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96).

Ляшенко О. Українська школа на шляху до якісної освіти / О. Ляшенко // Директор школи, ліцею, гімназії : всеукраїнський науково-практичний журнал : фахове видання з педагогічних та психологічних наук / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; АПНУ ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2011. – № 4. – С. 60 – 63.

Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / М-во культури України ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв [та ін.] ; [редкол.: Чернець В. Г. (голова) та ін.]. – Київ : НАКККіМ, 2013. – 257, [1] с. : табл. – Бібліогр. в кінці ст.

Михайліченко М. Якість вищої освіти як провідний імператив Болонських угод / М. Михайліченко, В. Шинкарук // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 14 – 18.

Набок М. В. Якість загальної середньої освіти як засіб оцінювання ефективності управління освітою регіону / М. В. Нобок // Педагогіка і психологія : вісник НАПН України : науково-теоретичний та інформаційний вісник / Національна акад. пед. наук України. – Київ, 2012. – № 4 (77). – С. 80 – 87.

Огнев'юк В. Основні тенденції розвитку сучасної освіти / В. Огнев'юк // польсько-український / українсько-польський щорічник «Освітологія». – К.: ВП «Едельвейс». – 2013. – Випуск ІІ. – 170с. – С. 9 – 14.

Огнев'юк В. Реформування – як сутнісна характеристика сучасної освіти. / В. Огнев'юк / Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 460 с.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Сидоренко О. Л. Якість загальної середньої освіти крізь призму ЗНО: до питання про створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 29 – 31.

Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г.С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Освітологія: науково-методичний щорічник / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка; Вища педагогічна школа Спілки польських вчителів. – Варшава ; Київ, 2013. – № 2. – С. 36 – 45.

Софій Н. З., Панченко А. Гн. Державно-громадське оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу / Н. З. Софій, А. Гн. Панченко // Директор школи. – 2012. – 9(69). – С. 16 – 39.

Тараненко Ю. К. Інноваційні технології контролю якості освіти / Ю. К. Тараненко, Н. О. Різун // Академічний огляд. Економіка та підприємництво :

науково-практичний журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2012. – № 1 (36). – С. 19 – 25.

Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – № 1 (52). – С. 72 – 78.

Шинкарук В. Шлях до якісної вищої освіти / В. Шинкарук // Дзеркало тижня : інформаційно-аналітичний тижневик. – Київ, 2013. – 23лютого – 1 березня (№ 7). – С. 12.

Щудло С. А. Якість освіти у вищій школі: виклики суспільства знань / С. А. Щудло // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2010. – Т. 16. – С. 165 – 172.

CEDEFOP «Glossary of quality in education and training», Publications Office of the European Union, Luxembourg 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libserver.cedefop.europa.eu/F/3L5X7H9UVIJLBTTUYN1GI9KYFGL9J5G727CVIV2SS38GBYAT7J-15330?func=full-set-set&set_number=000122&set_entry=000022&format=999

Додаткова література:

Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні : Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2012. – № 7/8. – С. 13 – 67.

Будак В. Д. Якість вищої педагогічної освіти в умовах євроінтеграційних процесів / В. Д. Будак, О.М. Пєхота // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 5 – 9. – (Серія «Педагогічні науки» ; вип. 1.43 (98)).

Глобалізація і якість освіти / Є. В. Кузьмінський, О. М. Швед, К. О. Щурська, О. В. Швед, В. П. Новіков // Вісник Національної академії наук України : загальнонауковий та громадсько-політичний журнал / Національна академія наук України. – Київ, 2013. – № 6. – С. 52 – 60.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Гриневич Л. Методологічні засади цілісності системи моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Освіта і управління : науково-практичний журнал / Президія АН вищої школи України. – Київ, 2010. – Т. 13, ч. 4. – С. 18 – 25.

Ільєнкова С. У контексті поняття [Електронний ресурс] / С. Ільєнкова // Перший інформаційний портал КНЕУ. – Режим доступу: http://sarkneu.at.ua/index/komisija_z_pitan_pidvishhennja_jakosti_osviti/0-20

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Коцан І. Я. Університети на шляху до нової якості / І. Я. Коцан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 83 – 87. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96). – ISSN 1728-3817

Мазаракі А. Майбутнє вищої освіти: думка експертів / А. Мазаракі // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 18 лютого (№ 7). – С. 4.

Огнев'юк В. Розвиток в університетській освіті акме-компетентнісного потенціалу майбутнього фахівця / В. Огнев'юк // Акмеологія – наука XXI століття: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конфер. / заг. ред. В.О. Огнев'юка. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – 230с. – С. 6 – 10.

Огнев'юк В. Роль освіти у формуванні цінностей демократичного суспільства / В. Огнев'юк // Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти: зб. наук. праць / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Світлани Сисоєвої. – Хмельницький: ПП Заколодний М.І., 2011. – 433 с.

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін [Електронний ресурс] / Національна Академія педагогічних наук України. – Режим доступу: http://naps.gov.ua/ua/press/releases/442/

Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій / І. Силадій // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / МОНУ ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т вищ. освіти НАПН України та ін. – Київ, 2011. – № 4 (43). – С. 105 – 112.

Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

ТЕМА 2.
СТАНДАРТИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 2.

«Цикл якості», або чотири етапи процесу забезпечення якості: планування; впровадження, оцінювання; перегляд.

Методи забезпечення якості освіти: опитування; аналіз документації; спостереження; інтерв'ю; використання існуючих статистичних даних.

Показники / критерії якості освіти: стан матеріально-технічної бази навчального закладу; якість інфраструктури; якість викладацького складу; якість навчальних програм; якість студентів / учнів; якість

знань; інноваційна активність керівництва; впровадження інновацій; затребуваність випускників; досягнення випускників.

Вимірювані цілі та стандарти. Необхідні ресурси в процесі забезпечення якості освіти. Внутрішні та зовнішні процедури забезпечення якості: самооцінювання; інспекції, акредитація, ліцензування, сертифікація; вебсайт; міжінституційні опитування студентів; рейтингування. Механізми зворотного зв'язку. Відкритий доступ до результатів оцінки.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Реалізація стандартів щодо забезпечення якості освіти: український і міжнародний досвід

План

1. Вітчизняні та європейські стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти: порівняльний аспект.
2. Агенції із забезпечення якості освіти: український і міжнародний досвід.
3. Проблема співставлення ініціатив із забезпечення якості освіти на міжнародному та національному рівнях.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Антонюк Л. А. Європейський пріоритет – якість університетської вищої освіти / Л. А. Антонюк // Міжнародна наукова конференція «Ідея університету: сучасний дискурс» : матеріали конф., 26 – 27 трав. 2011 р., м. Київ / «Ідея університету: сучасний дискурс», міжнар. наук. конф. – Київ : Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2011. – С. 80 – 81.

Антохов А. А. Якість вищої освіти в системі забезпечення відповідності регіонального ринку освітніх послуг та ринку праці / А. А. Антохов // Регіональна економіка : науково-практичний журнал / НАН України; Мін.ек.Укр; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2010. – № 2 (56). – С. 151 – 157.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Бухарестське Комюніке. Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти [Електронний ресурс].

– Бухарест, 26 та 27 квітня 2012 р. – Режим доступу: http://nau.edu.ua/ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes/buxarestske-komyunike.html

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Глобалізація і якість освіти / Є. В. Кузьмінський, О. М. Швед, К. О. Щурська, О. В. Швед, В. П. Новіков // Вісник Національної академії наук України : загальнонауковий та громадсько-політичний журнал / Національна академія наук України. – Київ, 2013. – № 6. – С. 52 – 60.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Державні стандарти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/

Декларация Европейской Комиссии и министров профессионального образования европейских стран по развитию сотрудничества в области профессионального образования и обучения в Европе, принятая на заседании 29 – 30 ноября 2002 года в Копенгагене (Копенгагенская декларация) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.volgmed.ru/uploads/files/2012-1/8787-kopengagenskaya_deklaraciya.doc

Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання [Електронний ресурс] ; пер. з англ. – варіант від 19.09.13. – Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Луговий В. І. Чинники і умови забезпечення якості вищої освіти в Україні в процесі євроінтеграції / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 98 – 103. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96).

Михайліченко М. Якість вищої освіти як провідний імператив Болонських угод / М. Михайліченко, В. Шинкарук // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 14 – 18.

Огнев'юк В. Основні тенденції розвитку сучасної освіти / В. Огнев'юк // польсько-український / українсько-польський щорічник «Освітологія». – К.: ВП «Едельвейс». – 2013. – Випуск ІІ. – 170с. – С. 9 – 14.

Олейникова О. Н., Муравьева А. А., Аксѐнова Н. М. Обеспечение качества профессионального образования и обучения в Европе: современное состояние и основные тенденции / О. Н. Олейникова, А. А. Муравьева, Н. М. Аксенова. – М. : АНО Центр ИРПО, 2011. – 100 с.

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Петросян Г. Процесс обеспечения качества профессионального образования / Г. Петросян // Личность и культура. – 2013. – № 3. – С. 63 – 66.

Прилипко С. М. Якість вищої освіти України в контексті Болонського процесу / С. М. Прилипко, Г. П. Клімова // Право та інновації : науково-практичний журнал / Нац. акад. правових наук України ; Н.-д. ін-т правового забезпеч. інновац. розвитку. – Харків, 2014. – № 1/2 (5/6). – С. 80 – 87.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г.С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Освітологія: науково-методичний щорічник / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка; Вища педагогічна школа Спілки польських вчителів. – Варшава ; Київ, 2013. – № 2. – С. 36 – 45.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [Електронний ресурс] / Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. – Режим доступу: http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian.pdf

Старостина С. Е., Казачек, Н. А. Система гарантии качества образования / С. Е. Старостина, Н. А. Казачек, // Стандарты и качество. – 2013. – № 10. – С. 104 – 107.

Туринский процесс 2014 [Електронний ресурс]. – Европейский фонд образования, 2014. – 62 с. – С. 7. – Режим доступу: http://www.etf.europa.eu/webatt.nsf/0/1BF7B0A0EF7C6D12C1257C9A0054A861/$file/Torino%20Process%202014_RU.pdf

European Association for Quality Assurance in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enqa.eu

European Association of Institutions in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurashe.eu

European Quality Assurance in Vocational Education and Training. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/home.aspx

European Quality Assurance Reference Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-quality-assurance-reference-framework.aspx

European Quality Assurance Register [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eqar.eu

European Students' Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esu-online.org

European University Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eua.be/Home.aspx

Додаткова література:

Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні : Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2012. – № 7/8. – С. 13 – 67.

Гриневич Л. Концептуальні засади системи індикаторів національного моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти, видавництво «Факт». – Харків, 2009. – № 6. – С. 11 – 16.

Гриценко М. В. Забезпечення якості та доступності університетської освіти в «трикутнику» освіта-дослідження-інновації / М. В. Гриценко // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики», міжнар. наук.-теорет. конф. – Київ : НАКККіМ, 2013. – С. 137 – 140.

Лігум Ю. С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю. С. Лігум // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 2 (71). – С. 22 – 27.

Мазаракі А. Майбутнє вищої освіти: думка експертів / А. Мазаракі // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 18 лютого (№ 7). – С. 4.

Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / М-во культури України ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв [та ін.] ; [редкол.: Чернець В. Г. (голова) та ін.]. – Київ : НАКККіМ, 2013. – 257, [1] с. : табл. – Бібліогр. в кінці ст.

Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін [Електронний ресурс] / Національна Академія педагогічних наук України. – Режим доступу: http://naps.gov.ua/ua/press/releases/442/

Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій / І. Силадій // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / МОНУ ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т вищ. освіти НАПН України та ін. – Київ, 2011. – № 4 (43). – С. 105 – 112.

Топчий Т. В. Возможности участия Украины в международном мониторинге непрерывного образования / Т. В. Топчий // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2011. – Т. 17. – С. 65 – 73.

Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – № 1 (52). – С. 72 – 78.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків.

В. На основі опрацьованої наукової літератури виконати такі завдання:

1. Розробити рекомендації щодо забезпечення якості освітньої діяльності структурного підрозділу навчального закладу (методичного кабінету, кафедри, лабораторії, адміністративної одиниці).
2. Розробити Кодекс Якості для вихователя / вчителя / викладача / управлінця в галузі освіти (на вибір).

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Андрюшина О. Теоретико-методологічні засади використання індикаторів моніторингу якості освіти в США / О. Андрюшина // Вища школа : науково-практичне видання / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – № 8. – С. 104 – 113.

Антонюк Л. А. Європейський пріоритет – якість університетської вищої освіти / Л. А. Антонюк // Міжнародна наукова конференція «Ідея університету: сучасний дискурс» : матеріали конф., 26 – 27 трав. 2011 р., м. Київ / «Ідея університету: сучасний дискурс», міжнар. наук. конф. – Київ : Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2011. – С. 80 – 81.

Антохов А. А. Якість вищої освіти в системі забезпечення відповідності регіонального ринку освітніх послуг та ринку праці / А. А. Антохов // Регіональна економіка : науково-практичний журнал / НАН України; Мін.ек.Укр; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2010. – № 2 (56). – С. 151 – 157.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Бухарестське Комюніке. Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти [Електронний ресурс]. – Бухарест, 26 та 27 квітня 2012 р. – Режим доступу: http://nau.edu.ua/ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes/buxarestske-komyunike.html

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Глобалізація і якість освіти / Є. В. Кузьмінський, О. М. Швед, К. О. Щурська, О. В. Швед, В. П. Новіков // Вісник Національної академії наук України : загальнонауковий та громадсько-політичний журнал / Національна академія наук України. – Київ, 2013. – № 6. – С. 52 – 60.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Гриневич Л. Концептуальні засади системи індикаторів національного моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти, видавництво «Факт». – Харків, 2009. – № 6. – С. 11 – 16.

Державні стандарти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/

Декларация Европейской Комиссии и министров профессионального образования европейских стран по развитию сотрудничества в области профессионального образования и обучения в Европе, принятая на заседании 29 – 30 ноября 2002 года в Копенгагене (Копенгагенская декларация) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.volgmed.ru/uploads/files/2012-1/8787-kopengagenskaya_deklaraciya.doc

Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання [Електронний ресурс] ; пер. з англ. – варіант від 19.09.13. – Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf

Колесников А., Лебедева И. Образовательная услуга: оценка социально-педагогической эффективности на основе статистических методов / А. Колесников, И. Лебедева // Проблемы теории и практики управления. – 2013. – № 9. – С. 115 – 121.

Колесников А. Статистический анализ факторов удовлетворенности учащихся образовательными программами / Лебедева, И. // Педагогические измерения. – 2013. – № 3. – С. 45 – 59.

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Луговий В. І. Чинники і умови забезпечення якості вищої освіти в Україні в процесі євроінтеграції / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 98 – 103. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96).

Михайліченко М. Якість вищої освіти як провідний імператив Болонських угод / М. Михайліченко, В. Шинкарук // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 14 – 18.

Огнев'юк В. Основні тенденції розвитку сучасної освіти / В. Огнев'юк // польсько-український / українсько-польський щорічник «Освітологія». – К.: ВП «Едельвейс». – 2013. – Випуск ІІ. – 170с. – С. 9 – 14.

Олейникова О. Н., Муравьева А. А., Аксенова Н. М. Обеспечение качества профессионального образования и обучения в Европе: современное состояние и основные тенденции / О. Н. Олейникова, А. А. Муравьева, Н. М. Аксенова. – М. : АНО Центр ИРПО, 2011. – 100 с.

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Петросян Г. Процесс обеспечения качества профессионального образования / Г. Петросян // Личность и культура. – 2013. – № 3. – С. 63 – 66.

Прилипко С. М. Якість вищої освіти України в контексті Болонського процесу / С. М. Прилипко, Г. П. Клімова // Право та інновації : науково-практичний журнал / Нац. акад. правових наук України ; Н.-д. ін-т правового забезпеч. інновац. розвитку. – Харків, 2014. – № 1/2 (5/6). – С. 80 – 87.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Романенко Ю. А. Еталон знань як елемент моніторингу вищої освіти / Ю. А. Романенко // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 3 (72). – С. 42 – 50.

Саблукова А. В. Общественное мнение как инструмент социальной экспертизы в сфере образования / А. В. Саблукова // Право и образование. – 2013. – № 7. – С. 41 – 56.

Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г.С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Освітологія: науково-методичний щорічник / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка; Вища педагогічна школа Спілки польських вчителів. – Варшава ; Київ, 2013. – № 2. – С. 36 – 45.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [Електронний ресурс] / Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. – Режим доступу: http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian.pdf

Старостина С. Е., Казачек, Н. А. Система гарантии качества образования / С. Е. Старостина, Н. А. Казачек, // Стандарты и качество. – 2013. – № 10. – С. 104 – 107.

Темирова А. Экспертиза и аккредитация: путь к созданию целостной системы // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 4 – 8.

Туринский процесс 2014 [Електронний ресурс]. Европейский фонд образования, 2014. – 62 с. – С. 7. – Режим доступу: http://www.etf.europa.eu/webatt.nsf/0/1BF7B0A0EF7C6D12C1257C9A0054A861/$file/Torino%20Process%202014_RU.pdf

Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – № 1 (52). – С. 72 – 78.

Шинкарук В. Шлях до якісної вищої освіти / В. Шинкарук // Дзеркало тижня : інформаційно-аналітичний тижневик. – Київ, 2013. – 23лютого – 1 березня (№ 7). – С. 12.

Шулікін Д. Якість освіти підвищуватимуть на всіх «фронтах» / Д. Шулікін // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 8 квітня (№ 14). – С. 4.

European Association for Quality Assurance in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enqa.eu

European Association of Institutions in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurashe.eu

European Quality Assurance in Vocational Education and Training [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/home.aspx

European Quality Assurance Reference Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-quality-assurance-reference-framework.aspx

European Quality Assurance Register [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eqar.eu

European Students' Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esu-online.org

European University Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eua.be/Home.aspx

Додаткова література:

Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні : Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2012. – № 7/8. – С. 13 – 67.

Гелясина Е. В. Показатели качества как основная характеристика оценки дистанционного повышения квалификации педагогов / Е. В. Гелясина // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2013. – № 8. – С. 43 – 61.

Гриневич Л. Методологічні засади цілісності системи моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Освіта і управління : науково-практичний журнал / Президія АН вищої школи України. – Київ, 2010. – Т. 13, ч. 4. – С. 18 – 25.

Гриценко М. В. Забезпечення якості та доступності університетської освіти в «трикутнику» освіта-дослідження-інновації / М. В. Гриценко // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики», міжнар. наук.-теорет. конф. – Київ : НАКККіМ, 2013. – С. 137 – 140.

Коцан І. Я. Університети на шляху до нової якості / І. Я. Коцан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 83 – 87. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96). – ISSN 1728-3817

Лігум Ю. С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю. С. Лігум // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 2 (71). – С. 22 – 27.

Мазаракі А. Майбутнє вищої освіти: думка експертів / А. Мазаракі // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 18 лютого (№ 7). – С. 4.

Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / М-во культури України ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв [та ін.] ; [редкол.: Чернець В. Г. (голова) та ін.]. – Київ : НАКККіМ, 2013. – 257, [1] с. : табл. – Бібліогр. в кінці ст.

Петросян Г. Процесс обеспечения качества профессионального образования / Г. Петросян // Личность и культура. – 2013. – № 3. – С. 63 – 66.

Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін [Електронний ресурс] / Національна Академія педагогічних наук України. – Режим доступу: http://naps.gov.ua/ua/press/releases/442/

Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій / І. Силадій // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / МОНУ ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т вищ. освіти НАПН України та ін. – Київ, 2011. – № 4 (43). – С. 105 – 112.

Тараненко Ю. К. Інноваційні технології контролю якості освіти / Ю. К. Тараненко, Н. О. Різун // Академічний огляд. Економіка та підприємництво : науково-практичний журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2012. – № 1 (36). – С. 19 – 25.

Топчий Т. В. Возможности участия Украины в международном мониторинге непрерывного образования / Т. В. Топчий // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2011. – Т. 17. – С. 65 – 73.

Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – № 1 (52). – С. 72 – 78.

CEDEFOP «Glossary of quality in education and training», Publications Office of the European Union, Luxembourg 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libserver.cedefop.europa.eu/F/3L5X7H9UVIJLBTTUYN1GI9KYFGL9J5G727CVIV2SS38GBYAT7J-15330?func=full-set-set&set_number=000122&set_entry=000022&format=999

ТЕМА 3.
ЕКСПЕРТНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 3.

Технології експертно-консультаційного супроводу процесів забезпечення якості освіти.

Експертний супровід внутрішніх процесів забезпечення якості освіти: визначення політики закладу і процедур забезпечення якості; затвердження, моніторинг і періодичний перегляд навчальних програм; визначення критеріїв, правил і процедур оцінювання студентів; визначення процедур і критеріїв забезпечення якості викладацького складу; перегляд і вдосконалення ефективності інформаційних служб, служб підтримки та навчальних ресурсів.

Експертний супровід зовнішнішнього забезпечення якості освіти: розробка процесів зовнішнього забезпечення якості; визначення основних критеріїв якості освіти.

Експертний супровід у забезпеченні якості діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості: визначення критеріїв і процедури підзвітності.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Компетентнісна характеристика експерта із забезпечення якості освіти

План

1. Спеціалізації в експертній освітній діяльності.
2. Критерії та показники ефективності діяльності експерта з якості освіти.
3. Методи і технології експертного супроводу забезпечення якості освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Гелясина Е. В. Показатели качества как основная характеристика оценки дистанционного повышения квалификации педагогов / Е. В. Гелясина // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2013. – № 8. – С. 43 – 61.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / За ред. Т. Добка, М. Головянко, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіихонена. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт»», 2014. – 572 с.

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Колесников А., Лебедева И. Образовательная услуга: оценка социально-педагогической эффективности на основе статистических методов / А. Колесников, И. Лебедева // Проблемы теории и практики управления. – 2013. – № 9. – С. 115 – 121.

Колесников А. Статистический анализ факторов удовлетворенности учащихся образовательными программами / А. Колесников // Педагогические измерения. – 2013. – № 3. – С. 45 – 59.

Лащенко Л. І. Використання результатів зовнішнього незалежного оцінювання для моніторингу якості освіти на регіональному рівні: досвід і перспективи / Л. І. Лащенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 38 – 39.

Лігум Ю. С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю. С. Лігум // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 2 (71). – С. 22 – 27.

Моніторинг професійної діяльності вчителя: теорія і практика: метод. посіб. / За заг. ред. В.О. Огнев'юка, Л.Л. Хоружої / Огнев'юк В.О., Хоружа Л.Л. [та ін.]. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2009. – 60 с. – Бібліогр. : с. 41 – 43.

Набок М. В. Якість загальної середньої освіти як засіб оцінювання ефективності управління освітою регіону / М. В. Нобок // Педагогіка і психологія : вісник НАПН України : науково-теоретичний та інформаційний вісник / Національна акад. пед. наук України. – Київ, 2012. – № 4 (77). – С. 80 – 87.

Панченко А. Експертне оцінювання методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі [Електронний ресурс] / А. Панченко // Освітологічний дискурс, 2011, № 1 (3). – Режим доступу: http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/viewFile/57/78

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та

регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Петросян Г. Процесс обеспечения качества профессионального образования / Г. Петросян // Личность и культура. – 2013. – № 3. – С. 63 – 66.

Приходько В. М. Вимірювання й оцінювання якості освіти у системі моніторингових досліджень освітньої діяльності загальноосвітніх навчальних закладів як предмет психологічного пізнання / В. М. Приходько // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Київ, 2013. – Т. 1, вип. 37/38 : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. – С. 190 – 197.

Проблеми розбудови національної системи моніторингу якості освіти України // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 2.

Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (Затверджена Ухвалою Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 7 листопада 2011 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Progr_zabezp_yakost_osv.doc

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Романенко Ю. А. Еталон знань як елемент моніторингу вищої освіти / Ю. А. Романенко // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 3 (72). – С. 42 – 50.

Саблукова А. В. Общественное мнение как инструмент социальной экспертизы в сфере образования / А. В. Саблукова // Право и образование. – 2013. – № 7. – С. 41 – 56.

Сисоєва С. О. Освіта як об’єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Соболева Э. Зарубежная практика работы с экспертами по оценке качества / Э. Соболева // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 29 – 31.

Софій Н. З., Панченко А. Гн. Державно-громадське оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу / Н. З. Софій, А. Гн. Панченко // Директор школи. – 2012. – 9(69). – С. 16 – 39.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [Електронний ресурс] / Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. – Режим доступу: http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian.pdf

Старостина С. Е., Казачек, Н. А. Система гарантии качества образования / С. Е. Старостина, Н. А. Казачек, // Стандарты и качество. – 2013. – № 10. – С. 104 – 107.

Тараненко Ю. К. Інноваційні технології контролю якості освіти / Ю. К. Тараненко, Н. О. Різун // Академічний огляд. Економіка та підприємництво :

науково-практичний журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2012. – № 1 (36). – С. 19 – 25.

Темирова А. Экспертиза и аккредитация: путь к созданию целостной системы / А. Темирова // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 4 – 8.

Шостак А. «Як підрахувати якість освіти?» / А. Шостак // Сучасна освіта : всеукраїнський інформаційно-рекламний журнал / Фірма «Поіс-Плюс». – Київ, 2010. – № 9 (71). – С. 32 – 36.

Ятокина В. В., **Пузырева И. Ю.** Положение об оценке качества обучения и воспитания в детском доме / В. В**.** Ятокина, И. Ю. Пузырева, // Работа социального педагога в школе и микрорайоне. – 2013. – № 1. – С. 111 – 116.

European Association for Quality Assurance in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enqa.eu

European Association of Institutions in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurashe.eu

European Quality Assurance in Vocational Education and Training [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/home.aspx

European Quality Assurance Reference Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-quality-assurance-reference-framework.aspx

European Quality Assurance Register [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eqar.eu

European Students' Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esu-online.org

European University Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eua.be/Home.aspx

Додаткова література:

Андронова Р. Е. Стимулирование эффективности образовательной деятельности в системе управления качеством образования / Р. Е. Андронова, И. И. Бурлакова, А. В. Курсаков // Право и образование. – 2013. – № 8. – С. 14 – 19.

Будак В. Якість педагогічної освіти – умова сталого інноваційного розвитку держави / В. Будак // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського : Педагогічна освіта: історія, технології, педагогічна майстерність, професіоналізм : зб. наук. праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 17 – 21. – (Серія: Педагогічні науки ; вип. 1.40 (92)).

Будак В. Д. Якість вищої педагогічної освіти в умовах євроінтеграційних процесів / В.Д. Будак, О.М. Пєхота // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім.В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 5 – 9. – (Серія «Педагогічні науки» ; вип. 1.43 (98)).

Гриневич Л. Методологічні засади цілісності системи моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Освіта і управління : науково-практичний журнал / Президія АН вищої школи України. – Київ, 2010. – Т. 13, ч. 4. – С. 18 – 25.

Гриневич Л. Концептуальні засади системи індикаторів національного моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти, видавництво «Факт». – Харків, 2009. – № 6. – С. 11 – 16.

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Кушерець Т. В. Якість педагогічної освіти в оцінках випускників та їх роботодавців / Т. В. Кушерець, О. П. Щотка // Соціологічні студії : науково-практичний журнал / Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 1. – С. 97 – 101.

Ляшенко О. Методологічні засади моніторингу якості освіти / О. Ляшенко // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 47 – 49.

Сидоренко О. Л. Визначення прогностичної валідності тестів як шлях до створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2010. – № 889. – С. 148 – 151. – (Соціологічні дослідження сучасного суспільства:методологія,теорі, методи ; Вип. 25).

Сидоренко О. Л. Якість загальної середньої освіти крізь призму ЗНО: до питання про створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 29 – 31.

Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій / І. Силадій // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / МОНУ ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т вищ. освіти НАПН України та ін. – Київ, 2011. – № 4 (43). – С. 105 – 112.

Шулікін Д. Якість освіти підвищуватимуть на всіх «фронтах» / Д. Шулікін // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 8 квітня (№ 14). – С. 4.

Щудло С. А. Якість освіти у вищій школі: виклики суспільства знань / С. А. Щудло // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2010. – Т. 16. – С. 165 – 172.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків.

В. На основі опрацьованої наукової літератури виконати такі завдання:

1. На основі Державних стандартів проаналізувати одну із навчальних програм (на вибір – для дошкільної / початкової / середньої

/ професійної / вищої освіти). Підготувати експертний висновок щодо її якості.

2. Підготувати експертний висновок щодо відповідності обраного для аналізу підручника (на вибір – для дошкільної / початкової / середньої / вищої освіти) до основних положень законодавчих актів, норм та вимог Міністерства освіти і науки України.

3. Сформувати критерії і показники якісної та ефективної діяльності вихователя / вчителя / педагога / освітнього менеджера (на вибір). Результати оформити у вигляді таблиці.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 1.1.

Тема: Забезпечення якості освітньої діяльності навчального закладу.

Мета: осмислення та розробка основних заходів, спрямованих на забезпечення якості освіти у навчальному закладі.

Завдання: на основі вивчення науково-педагогічної літератури, нормативних документів, практичного досвіду розробити Програму заходів із забезпечення якості освіти навчального закладу (на вибір – у дитячому садку, школі, професійно-технічному училищі, університеті) за таким планом:

1. Заходи, спрямовані на вдосконалення навчальних програм.
2. Заходи, спрямовані на підвищення кваліфікації педагогічних / науково-педагогічних працівників.
3. Заходи, спрямовані на вдосконалення методів викладання і підвищення рівня об’єктивності оцінювання.
4. Політика навчального закладу щодо формування контингенту вихованців / учнів / студентів.
5. Встановлення зворотних зв’язків між учасниками навчального процесу.
6. Самооцінка ефективності діяльності із забезпечення якості.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні : Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» //

Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2012. – № 7/8. – С. 13 – 67.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Гелясина Е. В. Показатели качества как основная характеристика оценки дистанционного повышения квалификации педагогов / Е. В. Гелясина // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2013. – № 8. – С. 43 – 61.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Державні стандарти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/

Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / За ред. Т. Добка, М. Головянко, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тііхонена. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт»», 2014. – 572 с.

Колесников А. Статистический анализ факторов удовлетворенности учащихся образовательными программами / А. Колесников // Педагогические измерения. – 2013. – № 3. – С. 45 – 59.

Колесников А., Лебедева И. Образовательная услуга: оценка социально-педагогической эффективности на основе статистических методов / А. Колесников, И. Лебедева // Проблемы теории и практики управления. – 2013. – № 9. – С. 115 – 121.

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Лащенко Л. І. Використання результатів зовнішнього незалежного оцінювання для моніторингу якості освіти на регіональному рівні: досвід і перспективи / Л. І. Лащенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 38 – 39.

Лігум Ю. С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю. С. Лігум // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 2 (71). – С. 22 – 27.

Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / М-во культури України ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв [та ін.] ; [редкол.: Чернець В. Г. (голова) та ін.]. – Київ : НАКККіМ, 2013. – 257, [1] с. : табл. – Бібліогр. в кінці ст.

Моніторинг професійної діяльності вчителя: теорія і практика: метод. посіб. / За заг. ред. В.О. Огнев'юка, Л.Л. Хоружої / Огнев'юк В.О., Хоружа Л.Л. [та ін.]. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2009. – 60 с. – Бібліогр. : с. 41 – 43.

Набок М. В. Якість загальної середньої освіти як засіб оцінювання ефективності управління освітою регіону / М. В. Нобок // Педагогіка і психологія : вісник НАПН України : науково-теоретичний та інформаційний вісник / Національна акад. пед. наук України. – Київ, 2012. – № 4 (77). – С. 80 – 87.

Панченко А. Експертне оцінювання методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі [Електронний ресурс] / А. Панченко // Освітологічний дискурс, 2011, № 1 (3). – Режим доступу: http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/viewFile/57/78

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Петросян Г. Процесс обеспечения качества профессионального образования / Г. Петросян // Личность и культура. – 2013. – № 3. – С. 63 – 66.

Приходько В. М. Вимірювання й оцінювання якості освіти у системі моніторингових досліджень освітньої діяльності загальноосвітніх навчальних закладів як предмет психологічного пізнання / В. М. Приходько // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Київ, 2013. – Т. 1, вип. 37/38 : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. – С. 190 – 197.

Проблеми розбудови національної системи моніторингу якості освіти України // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 2.

Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (Затверджена Ухвалою Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 7 листопада 2011 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Progr_zabezp_yakost_osv.doc

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Романенко Ю. А. Еталон знань як елемент моніторингу вищої освіти / Ю. А. Романенко // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 3 (72). – С. 42 – 50.

Саблукова А. В. Общественное мнение как инструмент социальной экспертизы в сфере образования / А. В. Саблукова // Право и образование. – 2013. – № 7. – С. 41 – 56.

Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Соболева Э. Зарубежная практика работы с экспертами по оценке качества / Э. Соболева // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 29 – 31.

Софій Н. З., Панченко А. Гн. Державно-громадське оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу / Н. З. Софій, А. Гн. Панченко // Директор школи. – 2012. – 9(69). – С. 16 – 39.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [Електронний ресурс] / Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. – Режим доступу: http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian.pdf

Старостина С. Е., Казачек, Н. А. Система гарантии качества образования / С. Е. Старостина, Н. А. Казачек, // Стандарты и качество. – 2013. – № 10. – С. 104 – 107.

Тараненко Ю. К. Інноваційні технології контролю якості освіти / Ю. К. Тараненко, Н. О. Різун // Академічний огляд. Економіка та підприємництво : науково-практичний журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2012. – № 1 (36). – С. 19 – 25.

Темирова А. Экспертиза и аккредитация: путь к созданию целостной системы / А. Темирова // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 4 – 8.

Шостак А. «Як підрахувати якість освіти?» / А. Шостак // Сучасна освіта : всеукраїнський інформаційно-рекламний журнал / Фірма «Поіс-Плюс». – Київ, 2010. – № 9 (71). – С. 32 – 36.

Ятокина В. В., **Пузырева И. Ю.** Положение об оценке качества обучения и воспитания в детском доме / В. В**.** Ятокина, И. Ю. Пузырева, // Работа социального педагога в школе и микрорайоне. – 2013. – № 1. – С. 111 – 116.

European Association for Quality Assurance in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enqa.eu

European Association of Institutions in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurashe.eu

European Quality Assurance in Vocational Education and Training [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/home.aspx

European Quality Assurance Reference Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-quality-assurance-reference-framework.aspx

European Quality Assurance Register [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eqar.eu

European Students' Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esu-online.org

European University Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eua.be/Home.aspx

Додаткова література:

Андронова Р. Е. Стимулирование эффективности образовательной деятельности в системе управления качеством образования / Р. Е. Андронова, И. И. Бурлакова, А. В. Курсаков // Право и образование. – 2013. – № 8. – С. 14 – 19.

Андрюшина О. Теоретико-методологічні засади використання індикаторів моніторингу якості освіти в США / О. Андрюшина // Вища школа : науково-практичне

видання / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – № 8. – С. 104 – 113.

Будак В. Д. Якість вищої педагогічної освіти в умовах євроінтеграційних процесів / В. Д. Будак, О.М. Пєхота // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 5 – 9. – (Серія «Педагогічні науки» ; вип. 1.43 (98)).

Будак В. Якість педагогічної освіти – умова сталого інноваційного розвитку держави / В. Будак // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського : Педагогічна освіта: історія, технології, педагогічна майстерність, професіоналізм : зб. наук. праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 17 – 21. – (Серія: Педагогічні науки ; вип. 1.40 (92)).

Гриневич Л. Концептуальні засади системи індикаторів національного моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти, видавництво «Факт». – Харків, 2009. – № 6. – С. 11 – 16.

Гриневич Л. Методологічні засади цілісності системи моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Освіта і управління : науково-практичний журнал / Президія АН вищої школи України. – Київ, 2010. – Т. 13, ч. 4. – С. 18 – 25.

Гриценко М. В. Забезпечення якості та доступності університетської освіти в «трикутнику» освіта-дослідження-інновації / М. В. Гриценко // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики», міжнар. наук.-теорет. конф. – Київ : НАКККіМ, 2013. – С. 137 – 140.

Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання [Електронний ресурс] ; пер. з англ. – варіант від 19.09.13. – Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Кушерець Т. В. Якість педагогічної освіти в оцінках випускників та їх роботодавців / Т. В. Кушерець, О. П. Щотка // Соціологічні студії : науково-практичний журнал / Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 1. – С. 97 – 101.

Ляшенко О. Методологічні засади моніторингу якості освіти / О. Ляшенко // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 47 – 49.

Михайліченко М. Якість вищої освіти як провідний імператив Болонських угод / М. Михайліченко, В. Шинкарук // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 14 – 18.

Олейникова О. Н., Муравьева А. А., Аксенова Н. М. Обеспечение качества профессионального образования и обучения в Европе: современное состояние и основные тенденции / О. Н. Олейникова, А. А. Муравьева, Н. М. Аксенова. – М. : АНО Центр ИРПО, 2011. – 100 с.

Сидоренко О. Л. Визначення прогностичної валідності тестів як шлях до створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2010. – № 889. – С. 148 – 151. – (Соціологічні дослідження сучасного суспільства:методологія,теорі, методи ; Вип. 25).

Сидоренко О. Л. Якість загальної середньої освіти крізь призму ЗНО: до питання про створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 29 – 31.

Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій / І. Силадій // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / МОНУ ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т вищ. освіти НАПН України та ін. – Київ, 2011. – № 4 (43). – С. 105 – 112.

Шулікін Д. Якість освіти підвищуватимуть на всіх «фронтах» / Д. Шулікін // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 8 квітня (№ 14). – С. 4.

Щудло С. А. Якість освіти у вищій школі: виклики суспільства знань / С. А. Щудло // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2010. – Т. 16. – С. 165 – 172.

IV. Навчально-методична карта дисципліни
«Якість освіти та експертний супровід її забезпечнння»

Разом: 36 год., лекції – 6 год., семінарські заняття – 6 год. індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота –16 год., модульний контроль – 2 год., залік – 2 год.

Семестр			
Тиждень			
Модулі	Змістовий модуль 1		
Назва модуля	**Якість освіти та експертний супровід її забезпечення**		
К-ть балів за модуль	**106 балів**		
Лекції	1	2	3
Дати			
Теми лекцій	Якість освіти і загальні принципи її забезпечення	Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти	Експертно-консультаційний супровід процесів забезпеченні якості освіти
Відвід, лекц.	1 б.	1 б.	1 б.
Теми семінарських занять	Система забезпечення якості освіти в Україні	Реалізація стандартів щодо забезпечення якості освіти: український і міжнародний досвід	Компетентнісна характеристика експерта із забезпечення якості
Відвід. семін.	1 б.	1 б.	1 б.
Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.
ІНДЗ	Ліцензування та акредитація у вищій освіті як напрям діяльності експерта у галузі освіти		
Оцінювання ІНДЗ	30 б.		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Залік (40 балів)		

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Якість освіти та експертний супровід її забезпечнння»

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**3**
2	Відвідування семінарів	**1**	**3**
3	Усна відповідь на семінарському занятті	**10**	**30**
4	МКР	**25**	**25**
5	Самостійна робота	**5**	**15**
6	ІНДЗ	**30**	**30**
	Загальна кількість балів:		**106**
Коефіцієнт перерахунку = 106 : 60 = 1,76			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Залік			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. **Якість освіти та експертний супровід її забезпечення**			
Якість освіти і загальні принципи її забезпечення (5 год.)	Семінарське заняття. Звіт про виконання	5	I
Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти (5 год.)	Семінарське заняття. Звіт про виконання	5	II-III
Експертно-кунсультаційний супровід процесів забезпеченні якості освіти (6 год.)	Семінарське заняття. Звіт про виконання. Модульний контроль	5	III-IV
Разом: 16 год.	**Разом: 15 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань і визначення методів дослідження	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності	10 балів
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблем	12 балів
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Розмежуйте поняття «управління якістю освіти», «забезпечення якості освіти», «вимірювання якості освіти», «моніторинг якості освіти», «вдосконалення якості освіти», «контроль якості освіти».
2. Порівняйте англійську та французьку моделі якості освіти.
3. Доведіть, що забезпечення якості освіти є центральним завданням всіх інституціональних змін у сфері освіти.
4. Проаналізуйте освітнє законодавство України в контексті забезпечення якості освіти.
5. Проаналізуйте, як відбувається забезпечення якості в системі дошкільної освіти України.
6. Проаналізуйте, як відбувається забезпечення якості в системі середньої освіти України.
7. Проаналізуйте, як відбувається забезпечення якості в системі професійної освіти України.
8. Проаналізуйте, як відбувається забезпечення якості в системі вищої освіти України.
9. Назвіть і охарактеризуйте основні етапи процесу забезпечення якості освіти.

10. Проаналізуйте вітчизняні стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти.

11. Проаналізуйте європейські стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти.

12. Дайте свої пропозиції щодо вирішення проблеми співставлення ініціатив із забезпечення якості освіти на міжнародному та національному рівнях.

13. Проаналізуйте ефективність внутрішніх процедур забезпечення якості освіти в Україні.

14. Проаналізуйте ефективність зовнішніх процедур забезпечення якості освіти в Україні.

15. Порівняйте український і міжнародний досвід діяльності агенцій із забезпечення якості освіти.

16. Складіть компетентнісну характеристику експерта із забезпечення якості освіти.

17. Сформулюйте критерії і показники якісної та ефективної діяльності вчителя / педагога / керівника / освітнього менежера (на вибір).

18. Сформулюйте критерії і показники якісної та ефективної діяльності навчального закладу.

19. Обґрунтуйте Кодекс якості для вихованця / учня / студента.

20. Сформулюйте методичні рекомендації та заходи щодо вдосконалення навчальних програм (для дошкільних навчальних закладів, шкіл, вищих навчальних закладів – на вибір).

21. Сформулюйте методичні рекомендації щодо написання підручника / посібника.

22. Назвіть необхідні заходи, спрямовані на підвищення кваліфікації педагогічних / науково-педагогічних працівників.

23. Назвіть необхідні заходи, спрямовані на вдосконалення методів викладання і підвищення рівня об’єктивності оцінювання.

24. Поміркуйте, якою має бути політика навчального закладу щодо формування контингенту вихованців / учнів / студентів.

25. Висловіть свою думку щодо необхідності самооцінки ефективності діяльності із забезпечення якості.

26. Назвіть спеціалізації в експертній освітній діяльності і проаналізуйте їх затребуваність на ринку праці.

27. Проаналізуйте основні напрями експертного супроводу у внутрішньому забезпеченні якості освіти.

28. Назвіть основні технології експертного супроводу забезпечення якості освіти.

29. Проаналізуйте основні напрями експертного супроводу у зовнішньому забезпеченні якості освіти.

30. Проаналізуйте основні напрями експертного супроводу у забезпечення якості діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ III

Основна література:

Антонюк Л. А. Європейський пріоритет – якість університетської вищої освіти / Л. А. Антонюк // Міжнародна наукова конференція «Ідея університету: сучасний дискурс» : матеріали конф., 26 – 27 трав. 2011 р., м. Київ / «Ідея університету: сучасний дискурс», міжнар. наук. конф. – Київ : Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2011. – С. 80 – 81.

Антохов А. А. Якість вищої освіти в системі забезпечення відповідності регіонального ринку освітніх послуг та ринку праці / А. А. Антохов // Регіональна економіка : науково-практичний журнал / НАН України; Мін.ек.Укр; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2010. – № 2 (56). – С. 151 – 157.

Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Будак В. Д. Якість вищої педагогічної освіти в умовах євроінтеграційних процесів / В. Д. Будак, О.М. Пєхота // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 5 – 9. – (Серія «Педагогічні науки» ; вип. 1.43 (98)).

Гелясина Е. В. Показатели качества как основная характеристика оценки дистанционного повышения квалификации педагогов / Е. В. Гелясина // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2013. – № 8. – С. 43 – 61.

Глобалізація і якість освіти / Є. В. Кузьмінський, О. М. Швед, К. О. Щурська, О. В. Швед, В. П. Новіков // Вісник Національної академії наук України : загальнонауковий та громадсько-політичний журнал / Національна академія наук України. – Київ, 2013. – № 6. – С. 52 – 60.

Гончаренко М. Наша мета – суттєве підвищення якості освіти / М. Гончаренко // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – 20 лютого (№ 8)

Горох В. П. Використання міжнародних порівняльних досліджень якості освіти в національних системах моніторингу якості освіти / В. П. Горох // Вісник ТІМО.

Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 26 – 28.

Гриневич Л. Концептуальні засади системи індикаторів національного моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти, видавництво «Факт». – Харків, 2009. – № 6. – С. 11 – 16.

Гриценко М. В. Забезпечення якості та доступності університетської освіти в «трикутнику» освіта-дослідження-інновації / М. В. Гриценко // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики», міжнар. наук.-теорет. конф. – Київ : НАКККіМ, 2013. – С. 137 – 140.

Державні стандарти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/

Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання [Електронний ресурс] ; пер. з англ. – варіант від 19.09.13. – Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf

Ільєнкова С. У контексті поняття [Електронний ресурс] / С. Ільєнкова // Перший інформаційний портал КНЕУ. – Режим доступу: http://sarkneu.at.ua/index/komisija_z_pitan_pidvishhennja_jakosti_osviti/0-20

Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / За ред. Т. Добка, М. Головянко, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тііхонена. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2014. – 572 с.

Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dovira.eu/images/QA_concept_Final.pdf

Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс] / Е. Коротков // Освіта.ua. – 05.07.2006. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/manage/general/1342/

Лігум Ю. С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю. С. Лігум // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 2 (71). – С. 22 – 27.

Луговий В. І. Чинники і умови забезпечення якості вищої освіти в Україні в процесі євроінтеграції / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 98 – 103. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96).

Ляшенко О. Методологічні засади створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Ляшенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 6 – 7.

Мазаракі А. Майбутнє вищої освіти: думка експертів / А. Мазаракі // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 18 лютого (№ 7). – С. 4.

Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» : 21 – 22 берез. 2013 р. / М-во культури України ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. акад.

кер. кадрів культури і мистецтв [та ін.] ; [редкол.: Чернець В. Г. (голова) та ін.]. – Київ : НАКККіМ, 2013. – 257, [1] с. : табл. – Бібліогр. в кінці ст.

Михайліченко М. Якість вищої освіти як провідний імператив Болонських угод / М. Михайліченко, В. Шинкарук // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 14 – 18.

Моніторинг професійної діяльності вчителя: теорія і практика: метод. посіб. / За заг. ред. В. О. Огнев'юка, Л. Л. Хоружої / Огнев'юк В. О., Хоружа Л. Л. [та ін.]. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2009. – 60 с. – Бібліогр. : с. 41 – 43.

Набок М. В. Якість загальної середньої освіти як засіб оцінювання ефективності управління освітою регіону / М. В. Нобок // Педагогіка і психологія : вісник НАПН України : науково-теоретичний та інформаційний вісник / Національна акад. пед. наук України. – Київ, 2012. – № 4 (77). – С. 80 – 87.

Огнев'юк В. Основні тенденції розвитку сучасної освіти / В. Огнев'юк // польсько-український / українсько-польський щорічник «Освітологія». – К.: ВП «Едельвейс». – 2013. – Випуск ІІ. – 170с. – С. 9 – 14.

Огнев'юк В. Реформування – як сутнісна характеристика сучасної освіти. / В. Огнев'юк / Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 460с.

Огнев'юк В. Розвиток в університетській освіті акме-компетентнісного потенціалу майбутнього фахівця / В. Огнев'юк // Акмеологія – наука XXI століття: матеріали ІІІ Міжнар. наук.-практ. конфер. / заг. ред. В. О. Огнев'юка. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – 230с. – С. 6 – 10.

Олейникова О. Н., Муравьева А. А., Аксенова Н. М. Обеспечение качества профессионального образования и обучения в Европе: современное состояние и основные тенденции / О. Н. Олейникова, А. А. Муравьева, Н. М. Аксенова. – М. : АНО Центр ИРПО, 2011. – 100 с.

Панченко А. Експертне оцінювання методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі [Електронний ресурс] / А. Панченко // Освітологічний дискурс, 2011, № 1 (3). – Режим доступу: http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/viewFile/57/78

Пашков А. П. Якість професорсько-викладацького складу ВНЗ – запорука ефективної підготовки фахівців / А. П. Пашков, Л. А. Нападовська // Держава та регіони : науково-виробничий журнал / Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2012. – С. 228 – 234. – (Економіка та підприємництво ; № 2 (65)).

Петросян Г. Процесс обеспечения качества профессионального образования / Г. Петросян // Личность и культура. – 2013. – № 3. – С. 63 – 66.

Прилипко С. М. Якість вищої освіти України в контексті Болонського процесу / С. М. Прилипко, Г. П. Клімова // Право та інновації : науково-практичний журнал / Нац. акад. правових наук України ; Н.-д. ін-т правового забезпеч. інновац. розвитку. – Харків, 2014. – № 1/2 (5/6). – С. 80 – 87.

Приходько В. М. Вимірювання й оцінювання якості освіти у системі моніторингових досліджень освітньої діяльності загальноосвітніх навчальних закладів як предмет психологічного пізнання / В. М. Приходько // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту

психології імені Г. С. Костюка НАПН України / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Київ, 2013. – Т. 1, вип. 37/38 : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. – С. 190 – 197.

Проблеми розбудови національної системи моніторингу якості освіти України // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 2.

Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін [Електронний ресурс] / Національна Академія педагогічних наук України. – Режим доступу: http://naps.gov.ua/ua/press/releases/442/

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Романенко Ю. А. Еталон знань як елемент моніторингу вищої освіти / Ю. А. Романенко // Педагогіка і психологія : вісник АПН України : науково-теоретичний та інформаційний журнал / Акад. пед. наук України. – Київ, 2011. – № 3 (72). – С. 42 – 50.

Саблукова А. В. Общественное мнение как инструмент социальной экспертизы в сфере образования / А. В. Саблукова // Право и образование. – 2013. – № 7. – С. 41 – 56.

Сидоренко О. Л. Якість загальної середньої освіти крізь призму ЗНО: до питання про створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 29 – 31.

Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій / І. Силадій // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / МОНУ ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т вищ. освіти НАПН України та ін. – Київ, 2011. – № 4 (43). – С. 105 – 112.

Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г.С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.

Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Освітологія: науково-методичний щорічник / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка; Вища педагогічна школа Спілки польських вчителів. – Варшава ; Київ, 2013. – № 2. – С. 36 – 45.

Соболева Э. Зарубежная практика работы с экспертами по оценке качества / Э. Соболева // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 29 – 31.

Софій Н. З., Панченко А. Гн. Державно-громадське оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу / Н. З. Софій, А. Гн. Панченко // Директор школи. – 2012. – 9(69). – С. 16 – 39.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [Електронний ресурс] / Європейська асоціація із забезпечення якості

вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. – Режим доступу: http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian.pdf

Старостина С. Е., Казачек Н. А. Система гарантии качества образования / С. Е. Старостина, Н. А. Казачек // Стандарты и качество. – 2013. – № 10. – С. 104 – 107.

Тараненко Ю. К. Інноваційні технології контролю якості освіти / Ю. К. Тараненко, Н. О. Різун // Академічний огляд. Економіка та підприємництво : науково-практичний журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2012. – № 1 (36). – С. 19 – 25.

Темирова А. Экспертиза и аккредитация: путь к созданию целостной системы / А. Темирова // Качество образования. – 2013. – № 8. – С. 4 – 8.

Філософсько-методологічні засади підвищення якості вищої освіти в Україні:європейський вимір / [Андрущенко В. та ін.]; НАПН України, Ін-т вищ. освіти. – К. : Пед. думка, 2012. – 218 с. : табл. – Авт. зазнач. на с. 217 – 218. – Бібліогр. наприкінці ст.

Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – № 1 (52). – С. 72 – 78.

Шинкарук В. Шлях до якісної вищої освіти / В. Шинкарук // Дзеркало тижня : інформаційно-аналітичний тижневик. – Київ, 2013. – 23лютого – 1 березня (№ 7). – С. 12.

Шостак А. «Як підрахувати якість освіти?» / А. Шостак // Сучасна освіта : всеукраїнський інформаційно-рекламний журнал / Фірма «Поіс-Плюс». – Київ, 2010. – № 9 (71). – С. 32 – 36.

Шулікін Д. Якість освіти підвищуватимуть на всіх «фронтах» / Д. Шулікін // Освіта України : офіційне видання Мін. освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2013. – 8 квітня (№ 14). – С. 4.

Щудло С. А. Якість освіти у вищій школі: виклики суспільства знань / С. А. Щудло // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2010. – Т. 16. – С. 165 – 172.

European Association for Quality Assurance in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enqa.eu

European Association of Institutions in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurashe.eu

European Quality Assurance in Vocational Education and Training [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/home.aspx

European Quality Assurance Reference Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-quality-assurance-reference-framework.aspx

European Quality Assurance Register [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eqar.eu

European Students' Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esu-online.org

European University Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eua.be/Home.aspx

Додаткова література:

Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні : Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2012. – № 7/8. – С. 13 – 67.

Андронова, Р. Е. Стимулирование эффективности образовательной деятельности в системе управления качеством образования / Р. Е. Андронова, И. И. Бурлакова, А. В. Курсаков // Право и образование. – 2013. – № 8. – С. 14 – 19.

Андрюшина О. Теоретико-методологічні засади використання індикаторів моніторингу якості освіти в США / О. Андрюшина // Вища школа : науково-практичне видання / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ, 2012. – № 8. – С. 104 – 113.

Будак В. Якість педагогічної освіти – умова сталого інноваційного розвитку держави / В. Будак // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського : Педагогічна освіта: історія, технології, педагогічна майстерність, професіоналізм : зб. наук. праць / Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2013. – С. 17 – 21. – (Серія: Педагогічні науки ; вип. 1.40 (92)).

Бухарестське Комюніке. Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти [Електронний ресурс]. – Бухарест, 26 та 27 квітня 2012 р. – Режим доступу: http://nau.edu.ua/ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes/buxarestske-komyunike.html

Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практ. посіб. / За ред. С. Гришко, Т. Добка, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіхонена. – Львів: Видавництво Компанія «Манускрипт», 2014. – 168 с.

Гриневич Л. Методологічні засади цілісності системи моніторингу якості освіти / Л. Гриневич // Освіта і управління : науково-практичний журнал / Президія АН вищої школи України. – Київ, 2010. – Т. 13, ч. 4. – С. 18 – 25.

Декларация Европейской Комиссии и министров профессионального образования европейских стран по развитию сотрудничества в области профессионального образования и обучения в Европе, принятая на заседании 29 – 30 ноября 2002 года в Копенгагене (Копенгагенская декларация) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.volgmed.ru/uploads/files/2012-1/8787-kopengagenskaya_deklaraciya.doc

Колесников А., Лебедева И. Образовательная услуга: оценка социально-педагогической эффективности на основе статистических методов / А. Колесников, И. Лебедева // Проблемы теории и практики управления. – 2013. – № 9. – С. 115 – 121.

Колесников А. Статистический анализ факторов удовлетворенности учащихся образовательными программами / А. Колесников // Педагогические измерения. – 2013. – № 3. – С. 45 – 59.

Коцан І. Я. Університети на шляху до нової якості / І. Я. Коцан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – С. 83 – 87. – (Філософія. Політологія ; Вип. 94/96). – ISSN 1728-3817

Кушерець Т. В. Якість педагогічної освіти в оцінках випускників та їх роботодавців / Т. В. Кушерець, О. П. Щотка // Соціологічні студії : науково-практичний журнал / Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 1. – С. 97 – 101.

Лащенко Л. І. Використання результатів зовнішнього незалежного оцінювання для моніторингу якості освіти на регіональному рівні: досвід і перспективи / Л. І. Лащенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті / Міжнародний фонд «Відродження»; Видавництво «Факт». – Харків, 2013. – № 1/2. – С. 38 – 39.

Ляшенко О. Методологічні засади моніторингу якості освіти / О. Ляшенко // Післядипломна освіта в Україні : методологія, педагогіка, психологія, управління, досвід, нормативно-методична база / Центральний ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – Київ, 2012. – № 2 (21). – С. 47 – 49.

Ляшенко О. Українська школа на шляху до якісної освіти / О. Ляшенко // Директор школи, ліцею, гімназії : всеукраїнський науково-практичний журнал : фахове видання з педагогічних та психологічних наук / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; АПНУ ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2011. – № 4. – С. 60 – 63.

Огнев'юк В. Роль освіти у формуванні цінностей демократичного суспільства / В. Огнев'юк // Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти: зб. наук. праць / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Світлани Сисоєвої. – Хмельницький: ПП Заколодний М. І., 2011. – 433 с.

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (Затверджена Ухвалою Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 7 листопада 2011 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Progr_zabezp_yakost_osv.doc

Сидоренко О. Л. Визначення прогностичної валідності тестів як шлях до створення національної системи моніторингу якості освіти / О. Л. Сидоренко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2010. – № 889. – С. 148 – 151. – (Соціологічні дослідження сучасного суспільства:методологія,теорі, методи ; Вип. 25).

Топчий Т. В. Возможности участия Украины в международном мониторинге непрерывного образования / Т. В. Топчий // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» : збірник наукових праць / Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Харків, 2011. – Т. 17. – С. 65 – 73.

Туринский процесс 2014 [Електронний ресурс]. Европейский фонд образования, 2014. – 62 с. – С. 7. – Режим доступу:

http://www.etf.europa.eu/webatt.nsf/0/1BF7B0A0EF7C6D12C1257C9A0054A861/$file/Torino%20Process%202014_RU.pdf

Ятокина В. В., **Пузырева И. Ю.** Положение об оценке качества обучения и воспитания в детском доме / В. В. Ятокина, И. Ю. Пузырева, // Работа социального педагога в школе и микрорайоне. – 2013. – № 1. – С. 111 – 116.

CEDEFOP «Glossary of quality in education and training», Publications Office of the European Union, Luxembourg 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libserver.cedefop.europa.eu/F/3L5X7H9UVIJLBTTUYN1GI9KYFGL9J5G727CVIV2SS38GBYAT7J-15330?func=full-set-set&set_number=000122&set_entry=000022&format=999

МАКРОМОДУЛЬ IV : ОСВІТНІЙ МОНІТОРИНГ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 152

Структура програми навчальної дисципліни 156

I. Опис предмета навчальної дисципліни 156

II. Тематичний план навчальної дисципліни 157

III. Програма 158

Змістовий модуль 1. Загальні підходи до моніторингу освітньої діяльності 158
Тема 1. Поняття «моніторинг» та «освітній моніторинг». Становлення моніторингу в освіті 158
Тема 2. Види моніторингу та їх класифікація 163
Питання до модульного контролю 1 170
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1 171

Змістовий модуль 2. Моніторинг як практична система 173
Тема 3. Етапи проведення моніторингового дослідження 173
Тема 4. Створення моніторингової системи 178
Питання до модульного контролю 2 183
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2 184

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітній моніторинг» 187

V. Карта самостійної роботи студента 189

VI. Контроль індивідуальної роботи студентів 189

VII. Підсумковий модульний контроль 190

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю IV 191
Основна література 191
Додаткова література 192

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Згідно із Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки одним із пріоритетних стратегічних напрямів розвитку освіти є створення національної системи моніторингу якості освіти. Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг. З огляду на визначені пріоритети, найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості.

Все більшу увагу в Україні надають підвищенню рівня кваліфікації фахівців, підготовка яких здійснюється у вищих навчальних закладах. Одним із варіантів розв'язання цього питання є використання сучасних технологій здійснення моніторингу освіти, зокрема: моніторинг якості освіти, моніторинг навчальної діяльності, моніторинг навчальних досягнень учнів, моніторинг методів, які мають забезпечити якіснішу підготовку слухачів, підготовку та перепідготовку кваліфікованих кадрів, на основі освоєння і впровадження наукоємних та інформаційних технологій.

Переорієнтація суспільства на активні (творчі) конструктивні практичні дії, спрямовані на розвиток різнобічної, креативної особистості, викликала зростання вимог до якості підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Освітній моніторинг» складена згідно із освітньо-професійною програмою підготовки ОКР магістр за спеціальністю 8.18010020 «Управління начальним закладом» і розроблена з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.).

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка згідно із вимогами ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни «Освітній моніторинг» відводиться 72 години.

Згідно з навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає два залікових кредити (72 години) і об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (28 годин), самостійна робота (40 годин), індивідуальна робота (4 години), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем.

Програма складається з 2-х змістових модулів. Кожний змістовий модуль містить за кожною темою, яка входить до нього, опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. Структура опису кожної теми включає: назву теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Освітній моніторинг», необхідне методичне забезпечення, складові, а також технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Метою навчального курсу «Освітній моніторинг» є: систематизація знань магістрантів про моніторинг навчальної діяльності, засвоєння основ дидактики педагогічного моніторингу.

Завданнями вивчення дисципліни є:

– ознайомлення студентів з поняттям «моніторинг» та «освітній моніторинг»;

– з'ясування завдань і функцій моніторингу в освіті;

– визначення видів моніторингу та їх класифікації;

– дослідження та розробка моніторингового дослідження як у загальноосвітніх, так і у вищих навчальних закладах.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Зміст навчальної дисципліни «Освітній моніторинг» складений з урахуванням того, що магістранти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси із загальної педагогіки та психології. До навчальної дисципліни «Освітній моніторинг» входять теоретичні і технологічні матеріали з підготовки експертів у галузі освіти. Курс спрямовано на розвиток професійно-значущих якостей управлінця, його здатності до науково-педагогічної та інноваційної діяльності.

Після вивчення дисципліни «Освітній моніторинг» магістранти **мають знати**:

– особливості моніторингу і передумови його ефективності;

– визначення поняття моніторингу і освітнього моніторингу, різні підходи до трактування термінів;

– підходи до поетапного проведення моніторингу;

– рекомендації та вимоги до проведення моніторингових досліджень.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти мають набути такі **вміння**:

– аналізуати схеми і моделі моніторингових досліджень;

– класифікувати моніторингові дослідження за різними ознаками;

– аналізувати доцільність застосування певного виду моніторрингу;

– розробляти програму моніторингу;

– здійснювати відбір інструментарію дослідження;

– визначати ефективність розробленого та проведеного моніторингу навчально-виховного процесу.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.

2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).

3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями наукових уподобань.

4. Порівняння змісту матеріалу з певного питання, взятого з різних джерел.

5. Формувати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру згідно з кожною темою, що сприяє усвідомленню актуальних проблем й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають в певних умовах педагогічного процесу.

6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення дисципліни «Освітній моніторинг», важливо проаналізувати оцінку магістрантами якості його засвоєння в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни в науковому світогляді кожного магістранта, рівень сформованості його методологічної та управлінської культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **2 кредити** Змістові модулі: **2 модулі** Загальний обсяг дисципліни (години): **72 години** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	Нормативна Рік підготовки: 1/2 **Семестр: 2/2** Аудиторні заняття: **32 години,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **12 годин** Семінарські заняття: **12 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Самостійна робота: **40 годин** Модульний контроль: **2 години** Підсумковий модульний контроль[14]: залік **2 години**

14 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	**Аудиторні**	**Лекції**	**Практичні заняття**	**Індивідуальна робота**	**Самостійна робота**	**Модульний контроль**	**Підсумковий контроль**
Змістовий модуль 1. **Загальні підходи до моніторингу освітньої діяльності**									
1.	Поняття «моніторинг» та «освітній моніторинг». Становлення моніторингу в освіті	14	4	2	2		10		
2.	Види моніторингу та їх класифікація	18	8	4	4		10		
Разом:		**35**	**15**	**6**	**6**	**2**	**20**	**1**	
Змістовий модуль 2. **Моніторинг як практична система**									
3.	Етапи проведення моніторингового дослідження	9	4	2	2		5		
4.	Створення моніторингової системи	25	10	4	4		15		
Разом:		**37**	**17**	**6**	**6**	**2**	**20**	**1**	**2**
Всього за навчальним планом:		**72**	**32**	**12**	**12**	**4**	**40**	**2**	**2**

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО МОНІТОРИНГУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основні поняття модулю:

Моніторинг; освітній моніторинг; педагогічний моніторинг; завдання освітнього моніторингу; функції моніторингу; становлення моніторингових досліджень; класифікація видів моніторингу; інструментарій моніторингового дослідження.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ «МОНІТОРИНГ» ТА «ОСВІТНІЙ МОНІТОРИНГ». СТАНОВЛЕННЯ МОНІТОРИНГУ В ОСВІТІ

ЛЕКЦІЯ 1.

Особливості моніторингу і передумови його ефективності.

Визначення поняття моніторингу, освітнього моніторингу. Різні підходи до трактування термінів.

Задачі освітнього моніторингу.

Функції моніторингу в освіті: інформаційна, діагностична, корекційна, кваліметрична, аналітична, моделююча, прогностична, управлінська.

Схеми і моделі моніторингових досліджень.

Становлення моніторингу в освіті.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Освітній моніторинг та етапи його становлення

Завдання для виконання

1. Розкрити поняття «моніторингу», «освітнього моніторингу» та суміжних понять.
2. Охарактеризувати підходи до трактування поняття «моніторинг» у науковій літературі. Результат подати у вигляді таблиці з вказанням спільних і відмінних ознак.

3. Проаналізувати задачі, що ставляться перед педагогічним моніторингом.

4. Охарактеризувати функції моніторингу в освіті.

5. Дослідити наявні схеми і моделі моніторингових досліджень. Навести приклади.

6. Охарактеризувати становлення моніторингу в освіті. Результат подати у вигляді міні-презентації.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 1.1.

Основна література:

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С.Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Лунячек В., Рябова З. Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати таке завдання:

1. Здійснити відбір діючих нормативно-правових документів щодо функціонування системи моніторингу якості освіти в Україні. Результат представити у вигляді таблиці:

№	Назва документу	Дата затвердження	Стислий огляд змісту з питань організації та проведення моніторингу

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., **Кальней В. А.** Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Лунячек В., **Рябова З.** Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ТЕМА 2.
ВИДИ МОНІТОРИНГУ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

ЛЕКЦІЯ 2.

Класифікація та види моніторингу за А. Майоровим – класифікація за: сферою використання; способами проведення; способами отримання даних; орієнтацією на конкретного споживача; часом реалізації; масштабністю; розповсюдженням інформації.

Класифікація та види моніторингу за Д. Уілмсом: моніторинг узгодження управління; моніторинг діагностики; моніторинг діяльності.

Класифікаційний поділ моніторингу за функціями (В. Звонніков): інформаційний, діагностичний, порівняльний, прогностичний.

Класифікаційний поділ моніторингу за об'єктом оцінювання: зовнішній і внутрішній моніторинги. Особливості внутрішнього та зовнішнього оцінювання.

Класифікаційний поділ моніторингу за ієрархією систем управління – шкільний (або внутрішньошкільний), муніципальний (районний), обласний (регіональний), національний (федеральний або загальнодержавний), міжнародний.

Класифікаційний поділ моніторингу за С. Шишовим, В. Кальнеєм – поділ за: масштабом цілей освіти (стратегічний, тактичний, оперативний); етапами навчання (вхідний, або відбірковий; навчальний, або проміжний; вихідний, або підсумковий); часовою залежністю (ретроспективний; попереджувальний, або випереджаючий; поточний); частотою процедур (разовий, періодичний, систематичний); охопленням об'єкту спостереження (локальний, вибірковий, суцільний); організаційними формами (індивідуальний, груповий, фронтальний); формами об'єкт-суб'єктних відносин (зовнішній, або соціальний; взаємоконтроль; самоаналіз); використаним інструментарієм (стандартизований, нестандартизований, матричний).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Види моніторингу в освіті (управлінський аспект)

Завдання для виконання

1. Розкрити класифікацію моніторингу за об'єктом оцінювання – зовнішній і внутрішній моніторинги.

2. Проаналізувати особливості внутрішнього та зовнішнього оцінювання.

3. Охарактеризувати переваги зовнішнього моніторингу якості освіти.

4. Розкрити класифікацію видів моніторингу за ієрархією систем управління. Результат подати у вигляді таблиці з вказанням спільних і відмінних рис.

5. Розкрити класифікаційний поділ за масштабом цілей освіти. Обґрунтувати доцільність такого поділу.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 2.1.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е,

исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Овчинникова И. В., **Кирмач Г. А**. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Види освітнього моніторингу в освіті

Завдання для виконання

1. Охарактеризувати класифікаційний поділ за функціями моніторингу. Визначити особливості використання кожного з видів. Відповідь обґрунтувати.
2. Проаналізувати класифікацію та види моніторингу за А. Майоровим.
3. Дослідити, які види моніторингових досліджень є доцільними в межах загальноосвітніх навчальних закладів.
4. Охарактеризувати інструментарій освітнього моніторингу. Визначити, в чому полягає специфіка вибору інструментарію в залежності від виду моніторингового дослідження. Відповідь обґрунтувати.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 3.1.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Овчинникова И. В., **Кирмач Г. А**. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати таке завдання:

1. Дослідити, які моніторингові дослідження проводяться у загальноосвітніх навчальних закладах м. Києва та в Україні.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Овчинникова И. В., **Кирмач Г. А**. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1.

1. Особливості моніторингу і передумови його ефективності.
2. Визначення поняття моніторингу, освітнього моніторингу. Різні підходи до трактування термінів.
3. Задачі освітнього моніторингу.
4. Функції моніторингу в освіті.
5. Схеми і моделі моніторингових досліджень.
6. Становлення моніторингу в освіті.
7. Класифікація та види моніторингу за А. Майоровим.
8. Класифікація та види моніторингу за Д. Уілмсом.
9. Класифікаційний поділ моніторингу за функціями (В. Звонніков).
10. Поділ видів моніторингу за об'єктом оцінювання.
11. Особливості внутрішнього та зовнішнього оцінювання.

12. Переваги зовнішнього моніторингу якості освіти.

13. Поділ видів моніторингу за ієрархією систем управління.

14. Класифікаційний поділ за: масштабом цілей освіти; охопленням об'єкту спостереження; формами об'єкт-суб'єктних відносин.

15. Класифікаційний поділ за: етапами навчання; часовою залежністю; частотою процедур; організаційними формами; використаним інструментарієм.

16. Відбір інструментарію моніторингового дослідження.

17. Специфіка вибору інструментарію в залежності від виду моніторингового дослідження.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Овчинникова И. В., Кирмач Г. А. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Лунячек В., Рябова З. Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
МОНІТОРИНГ ЯК ПРАКТИЧНА СИСТЕМА

Основні поняття модулю:

Програма дослідження; етапи організації та проведення моніторингу; моніторингова система; показники ефективності моніторингу, інструментарій моніторингу; управлінські рішення.

ТЕМА 3.
ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ЛЕКЦІЯ 3.

Програма моніторингового дослідження. Схема моніторингу.

Розподіл функціональних обов'язків з виконання моніторингу.

Підходи до поетапного проведення моніторингу.

Визначення та характеристики етапів:

1) нормативно-настановчий;
2) аналітико-діагностичний;
3) прогностичний;
4) діяльнісно-технологічний;
5) проміжний діагностичний;
6) підсумково-діагностичний.

Аналіз результатів.

Напрями застосування результатів моніторингу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.2.
Моделі та етапи проведення моніторингу

Завдання для виконання

1. Розкрити організацію моніторингу та визначення видів оптимального поєднання різних його форм.
2. Охарактеризувати формування моніторингової системи.
3. З'ясувати, що таке «програма моніторингу» та які її функції. Навести приклади програм.
4. Охарактеризуввати підходи до поетапного проведення моніторингу.
5. Розкрити визначення та характеристики етапів моніторингового дослідження. Результат подати у вигляді таблиці. Відповідь обґрунтувати.
6. Навести приклади сучасних технологій навчання та реалізації у їх межах моніторингу освітньої діяльності.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 4.2.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Лукіна Т. О. Загальні принципи та організаційні засади моніторингу як засобу управління якістю освіти на різних рівнях / Т. О. Лукіна // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 52 – 40.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник. // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати таке завдання:

1. Проаналізувати етапи реалізації моніторингових процедур та їх результати (на прикладі одного з досліджень).

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Лукіна Т. О. Загальні принципи та організаційні засади моніторингу як засобу управління якістю освіти на різних рівнях / Т. О. Лукіна // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 52 – 40.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від.

освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ТЕМА 4.
СТВОРЕННЯ МОНІТОРИНГОВОЇ СИСТЕМИ

ЛЕКЦІЯ 4.

Визначення показників ефективності.

Рекомендації щодо проведення моніторингових досліджень.

Вимоги до проведення моніторингу навчальної діяльності.

Приклади програм моніторингового дослідження, аналіз їх ефективності.

Розробка інструментарію моніторингу навчальної діяльності.

Показники, що характеризують результати моніторингу (за метою їх використання; за об’єктами оцінки; за рівнями системи освіти; за формою подання інформації; за методами отримання показників; за можливістю їх використання для визначення зв’язків в навчальному процесі тощо).

Принципи відбору показників стану навчальної діяльності.

Коригування навчально-виховного процесу за результатами моніторингового дослідження.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.2.
Розробка і проведення моніторингового дослідження в освіті

Завдання для виконання

1. Розкрити послідовність формування моніторингової системи. Результат подати у вигляді схеми або блок-схеми.
2. Проаналізувати здійснення моніторингу навчальної діяльності.
3. Дослідити показники ефективності системи. Результат подати у вигляді організаційної діаграми. Відповідь обґрунтувати.
4. Розкрити як визначається стабільність інструменту моніторингу.
5. Проаналізувати застосування шкалювання тестів та обробки

результатів тестування як основного інструментарію отримання даних моніторингу.

6. Охактеризувати напрями застосування результатів моніторингу.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 5.2.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Овчинникова И. В., Кирмач Г. А. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати таке завдання:

1. Розробити алгоритм прийняття управлінських рішень у випадку проведення моніторингу навчальної діяльності на базі загальноосвітнього навчального закладу.

Список рекомендованої літератури до теми 4.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д.М. Полев, Н.Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Овчинникова И. В., Кирмач Г. А. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ).

Тема: Розробка і проведення моніторингового дослідження в загальноосвітньому навчальному закладі.

Мета: розробити і проаналізувати ефективність освітнього моніторингового дослідження у межах загальноосвітнього навчального закладу.

Завдання: на основі вивчення наукової літератури та Інтернет-джерел виконати такі завдання:

– вибрати певну дисципліну, що вивчається паралеллю класів загальноосвітнього навчального закладу;

– розробити програму моніторингу для вибраної дисципліни з урахуванням специфіки навчання, в якій вказати: мету проведення, гіпотезу, об'єкт і предмет дослідження; завдання, які ставить перед собою дослідник; критерії оцінювання очікуваних результатів; етапи проведення моніторингу з вказанням мети їх застосування;

– визначити і розробити інструментарій для проведення моніторингу навчальних досягнень учнів, наприклад:

- інструкції для проведення моніторингу у навчальному закладі;
- анкети, що дозволяють отримати інформацію, яка необхідна для визначення критеріїв та чинників, що впливають на стан навчальної діяльності;
- опитувальники;
- бази запитань для тестового контролю;
- бази завдань для контрольного комплексу робіт;
- інструкцію для кваліметрії, шкалювання, аналізу та інтерпретації результатів дослідження виконаних робіт;
- алгоритм прийняття відповідних управлінських рішень за результатами проведеного моніторингового дослідження тощо;

– підібрати комп'ютерне програмне забезпечення для збору даних (якщо цей процес відбувається за допомогою комп'ютерного тестування або анкетування) та для обробки отриманих результатів;

– здійснити відбір даних про учнів однієї паралелі;

– подати отримані результати за певною шкалою (шкалою відношень, шкалою інтервалів, за порядковою (ранговою) шкалою або номінальною шкалою (шкалою найменувань);

– використовуючи параметричні або непараметричні методи (залежно від обраної шкали та об'єктів аналізу), перевірити результати експерименту;

– на основі результатів аналізу, розробити рекомендації щодо удосконалення навчально-методичного забезпечення вивчення вибраної дисципліни.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.

1. Організація моніторингу та визначення видів оптимального поєднання різних його форм.
2. Формування моніторингової системи.
3. Програма моніторингового дослідження.
4. Схема моніторингу.
5. Розподіл функціональних обов'язків з виконання моніторингу.
6. Підходи до поетапного проведення моніторингу.
7. Визначення та характеристики етапів.

8. Аналіз результатів дослідження.
9. Напрями застосування результатів моніторингу.
10. Сучасні технології навчання та реалізації в них моніторингу освітньої діяльності.
11. Рекомендації до проведення моніторингових досліджень.
12. Вимоги до проведення моніторингу навчальної діяльності.
13. Приклади програм моніторингового дослідження, аналіз їх ефективності.
14. Розробка інструментарію моніторингу навчальної діяльності.
15. Показники, що характеризують результати моніторингу.
16. Здійснення моніторингу навчальної діяльності.
17. Визначення показників ефективності системи.
18. Стабільність інструменту моніторингу.
19. Шкалювання тестів і обробка результатів тестування як основного інструментарію отримання даних моніторингу.
20. Принципи відбору показників стану навчальної діяльності.
21. Коригування навчально-виховного процесу за результатами моніторингового дослідження.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Лукіна Т. О. Загальні принципи та організаційні засади моніторингу як засобу управління якістю освіти на різних рівнях / Т. О. Лукіна // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 52 – 40.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Овчинникова И. В., Кирмач Г. А. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітній моніторинг»

Разом: 72 год., лекції – 12 год., практичні заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., залік.

Семестр						
Тиждень	1	2	3	4	5	6
Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	**Загальні підходи до моніторингу освітньої діяльності**			**Моніторинг як практична система**		
К-ть балів за модуль	76 б.			76 б.		
Лекції	1	2		3	4	
Дати						
Теми лекцій	Поняття «моніторинг» та «освітній моніторинг». Становлення моніторингу в освіті	Види моніторингу та їх класифікація		Етапи проведення моніторингового дослідження	Створення моніторингової системи	
Відвід, лекц.	1б.	1 б.	1 б.	1 б.	2 б.	
Теми семінарських занять	Освітній моніторинг та етапи його становлення	Види моніторингу в освіті (управлінський аспект)	Види освітнього моніторингу в освіті	Моделі та етапи проведення моніторингу	Розробка і проведення моніторингового дослідження в освіті	
Відвід. семін.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	2 б.	
Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	20 б.	
Самостійна робота	5 б.	10 б.		5 б.	10 б.	
ІНДЗ	Розробка і проведення моніторингового дослідження в загальносовтньому навчальному закладі					
Оцінювання ІНДЗ	30 б.					
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 б.)			Модульна контрольна робота (25 б.)		
Підсумковий контроль	Залік (40 б.)					

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю з дисципліни «Освітній моніторинг»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**6**
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	**1**	**6**
3	Виконання завдання для самостійної роботи	**5**	**30**
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь; – виступ; – повідомлення; – участь у дискусії, тощо.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**60**
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	**30**	**30**
6	Виконання модульної контрольної роботи	**25**	**50**
	Загальна кількість балів:		**182**
Коефіцієнт перерахунку 182 : 60 = 3,03			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Залік			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. **Загальні підходи до моніторингу освітньої діяльності**			
Поняття «моніторинг» та «освітній моніторинг». Становлення моніторингу в освіті (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	I-II
Види моніторингу та їх класифікація (10 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	10	II-IV
Змістовий модуль 2. **Моніторинг як практична система**			
Етапи проведення моніторингового дослідження (5 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	IV-V
Розробка і проведення моніторингового дослідження в освіті (15 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	10	V-VI
Разом: 40 год.	**Разом: 30 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань і визначення методів дослідження	3 бали
2.	Складання плану проекту	3 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв’язання проблеми, визначення перспектив дослідження. Наявність складових проекту	20 балів
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (проекту)	4 бали
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Особливості моніторингу і передумови його ефективності.
2. Визначення поняття моніторингу, освітнього моніторингу. Різні підходи до трактування термінів.
3. Задачі освітнього моніторингу.
4. Функції моніторингу в освіті.
5. Схеми і моделі моніторингових досліджень.
6. Становлення моніторингу в освіті.
7. Класифікація та види моніторингу за А. Майоровим.
8. Класифікація та види моніторингу за Д. Уілмсом.
9. Класифікаційний поділ моніторингу за функціями (В. Звонніков).
10. Поділ видів моніторингу за об'єктом оцінювання.
11. Особливості внутрішнього та зовнішнього оцінювання.
12. Переваги зовнішнього моніторингу якості освіти.
13. Поділ видів моніторингу за ієрархією систем управління.
14. Класифікаційний поділ за: масштабом цілей освіти; охопленням об'єкту спостереження; формами об'єкт-суб'єктних відносин.
15. Класифікаційний поділ за: етапами навчання; часовою залежністю; частотою процедур; організаційними формами; використаним інструментарієм.
16. Відбір інструментарію моніторингового дослідження.
17. Специфіка вибору інструментарію залежно від виду моніторингового дослідження.
18. Організація моніторингу та визначення видів оптимального поєднання різних його форм.
19. Формування моніторингової системи.
20. Програма моніторингового дослідження.
21. Схема моніторингу.
22. Розподіл функціональних обов'язків з виконання моніторингу.
23. Підходи до поетапного проведення моніторингу.
24. Визначення та характеристики етапів.
25. Аналіз результатів дослідження.
26. Напрями застосування результатів моніторингу.
27. Сучасні технології навчання та реалізації у них моніторингу освітньої діяльності.

28. Рекомендації до проведення моніторингових досліджень.
29. Вимоги до проведення моніторингу навчальної діяльності.
30. Приклади програм моніторингового дослідження, аналіз їх ефективності.
31. Розробка інструментарію моніторингу навчальної діяльності.
32. Показники, що характеризують результати моніторингу.
33. Здійснення моніторингу навчальної діяльності.
34. Визначення показників ефективності системи.
35. Стабільність інструменту моніторингу.
36. Шкалювання тестів та обробка результатів тестування як основного інструментарію отримання даних моніторингу.
37. Принципи відбору показників стану навчальної діяльності.
38. Коригування навчально-виховного процесу за результатами моніторингового дослідження.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ IV

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 134 с.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гронлунд Н. Оцінювання студентської успішності: [практичний посібник] / Н. Гронлунд, Е. Норман. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В.Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Лукіна Т. О. Загальні принципи та організаційні засади моніторингу як засобу управління якістю освіти на різних рівнях / Т. О. Лукіна // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 52 – 40.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Овчинникова И. В., **Кирмач Г. А.** Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., **Кальней В. А.** Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Лунячек В., **Рябова З.** Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Раков С. А. Пропозиції до концепції національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО) / С. А. Раков // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 1/2. – С. 8 – 22.

Свет О. Основні напрямки комп'ютерного моніторингу функціонування багатопрофільного ліцею / О. Свет // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 101 – 105.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

МАКРОМОДУЛЬ V : ЗОВНІШНІЙ І ВНУТРІШНІЙ МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 195

Структура програми навчальної дисципліни 199

I. Опис предмета навчальної дисципліни 199

II. Тематичний план навчальної дисципліни 200

III. Програма 201

Змістовий модуль 1. Внутрішній моніторинг..... 201
Тема 1. Педагогічний моніторинг як інструмент управління навчально-виховним процесом 201
Тема 2. Моніторинг якості вищої освіти..... 208
Питання до модульного контролю 1..... 212
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1 213

Змістовий модуль 2. Зовнішній моніторинг і його вплив на формування змісту навчання 216
Тема 3. Індикатори якості національної освіти..... 217
Тема 4. Міжнародні програми якості навчальних досягнень учнів..... 220
Тема 5. Міжнародні та Всеукраїнські рейтинги вищих навчальних закладів 224
Питання до модульного контролю 2..... 227
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2 228

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти» 231

V. Карта самостійної роботи студента 233

VI. Контроль індивідуальної роботи студентів 234

VII. Підсумковий модульний контроль 234

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю V 236
Основна література..... 236
Додаткова література 239

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Прагнення держав забезпечити високу якість національної освітньої системи спричинило рух до вироблення міжнародних освітніх стандартів і навчання громадян на рівні кращих світових стандартів; використання найсучасніших засобів і технологій оцінювання якості освіти на всіх етапах навчання.

Нині оцінка якості освіти стала одним із найважливіших показників, за якими визначається ефективність функціонування системи освіти будь-якої держави. Основою сучасних моніторингових досліджень у галузі освіти є точні масові педагогічні вимірювання, пов'язані з об'єктивним оцінюванням досягнутого учнями і студентами рівня навченості та встановлення його відповідності запланованим результатам і нормам навчання, визначення рівня викладання, якості, актуальності та повноти змістового наповнення навчальних предметів тощо. Об'єктами моніторингу якості освіти найчастіше виступають зміст освіти; рівень і якість сформованості знань, вмінь та навичок учнів/студентів (рівень навчальних досягнень); результати навчально-виховного процесу; засоби, що використовуються для досягнення освітніх цілей; різноманітні аспекти діяльності навчальних закладів тощо.

У контексті зближення України з міжнародним співтовариством, одним із завдань, поставлених сьогодні перед вищою школою, є досягнення нової сучасної якості освіти, орієнтованої не тільки на засвоєння майбутніми вчителями необхідної кількості знань, але і на розвиток особистості кожного студента, його пізнавальних можливостей.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти» складена згідно із освітньо-професійною програмою підготовки ОКР магістр за спеціальністю 8.18010020 «Управління начальним закладом» і розроблена з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.).

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка та згідно із вимогами ОКХ і алгоритмом вивчення навчального матеріалу

дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти» відводиться 72 години.

Згідно з навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає два залікових кредити (72 години) і об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (28 годин), самостійна робота (40 годин), індивідуальна робота (4 години), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем.

Програма складається з 2-х змістових модулів. Кожний змістовий модуль за кожною темою, яка входить до нього, включає опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю. Структура опису кожної теми така: назва теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Метою навчального курсу «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти» є: узагальнення знань магістрантів про організацію та проведення моніторингових досліджень як у світі, так і в Україні; формування у студентів бажання використовувати моніторингові дослідження у власній освітній або управлінській діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є:

– ознайомлення студентів зі структурою моніторингу і його складових елементів на різних організаційних рівнях;

– з'ясування вимог, що висуваються суспільством і управлінським апаратом під час реалізації моніторингових технологій;

– визначення завдань, що постають перед особами, які реалізують моніторингові дослідження в освітньому закладі;

– дослідження технологій, на основі яких можна реалізувати моніторинг навчальної діяльності та меж їх застосування, яких варто

притримуватись, щоб не перевищити можливості використання конкретної моніторингової технології тощо.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Курс з навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти» сформовано з урахуванням того, що магістранти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси із загальної педагогіки та психології. До навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти» включені теми з теоретичної та технологічної підготовки експертів у галузі освіти. Вона спрямована на розвиток професійно-значущих якостей управлінця, його здатності до науково-педагогічної та інноваційної діяльності.

Опанувавши курс «Зовнішній і внутрішній моніторинг», студент **має знати**:

– різні аспекти якості освіти: якість знань, якість навчання, результати освітньої діяльності;

– відмінності між організацією і проведенням зовнішнього та внутрішнього моніторингів;

– хронологію становлення моніторингу в освіті;

– технологію проведення найпоширеніших міжнародних педагогічних досліджень;

– вплив рейтингів на зміст і організацію навчального процесу;

– специфіку моніторингу якості освіти навчального закладу;

– переваги та недоліки педагогічних тестувань, їх ефективність;

– тлумачення поняття «таксономія» та види освітніх таксономій;

– вимоги, функції, методи моніторингу якості вищої освіти тощо.

Магістрант має **вміти**:

– аналізувати показники, за якими здійснюється зовнішнє оцінювання;

– класифікувати пакети показників якості освіти;

– досліджувати завдання та узагальнювати результати участі у міжнародних програмах визначення якості навчальних досягнень учнів;

– здійснювати пошук даних про результати фахових моніторингових досліджень як у загальноосвітніх, так і у вищих навчальних закладів;

– визначати ефективність педагогічного моніторингу, вимоги до його проведення;

– аналізувати результати моніторингу навчально-виховного процесу;

– розробляти технологію рейтингової оцінки успішності учня/студента у класі/групі або на паралелі;

– розробляти педагогічний тест і досліджувати його ефективність тощо.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.

2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).

3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями наукових уподобань.

4. Порівняння змісту матеріалу з певного питання, взятого з різних джерел.

5. Формувати й висловлювати у межах кожної теми свою думку щодо питань проблемного характеру, що сприяє усвідомленню актуальних проблем й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають у певних умовах педагогічного процесу.

6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти», важливо проаналізувати оцінку магістрантами якості його засвоєння вцілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни у науковому світогляді кожного магістранта, рівень сформованості його методологічної та управлінської культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **2 кредити** Змістові модулі: **2 модулі** Загальний обсяг дисципліни (години): **72 години** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	Нормативна Рік підготовки: 1/2 **Семестр: 1/2** Аудиторні заняття: **32 години,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **12 годин** Практичні заняття: **12 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Самостійна робота: **40 годин** Модульний контроль: **2 години** Підсумковий модульний контроль[15]: залік **2 години**

15 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	**Аудиторні**	**Лекції**	**Практичні заняття**	**Індивідуальна робота**	**Самостійна робота**	**Модульний контроль**	**Підсумковий контроль**
Змістовий модуль 1. **Внутрішній моніторинг**									
1.	Педагогічний моніторинг як інструмент управління навчально-виховним процесом	11	6	2	4		5		
2.	Моніторинг якості вищої освіти	18	8	4	2	2	10		
Разом:		**32**	**17**	**6**	**6**	**2**	**15**	**1**	2
Змістовий модуль 2. **Зовнішній моніторинг і його вплив на формування змісту навчання**									
3.	Індикатори якості національної освіти	11	4	2	2		7		
4.	Міжнародні програми якості навчальних досягнень учнів	16	4	2	2		12		
5.	Міжнародні та Всеукраїнські рейтинги вищих навчальних закладів	12	6	2	2	2	6		
Разом:		**40**	**15**	**6**	**6**	**2**	**25**	**1**	
Всього за навчальним планом:		**72**	**32**	**12**	**12**	**4**	**40**	**2**	**2**

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВНУТРІШНІЙ МОНІТОРИНГ

Основні поняття модулю:

Моніторинг; порівняльний моніторинг; пролонгований моніторинг; констатувальний моніторинг; діагностуючий моніторинг; прогнозуючий моніторинг; рейтинг; рейтинг в освіті; тест; педагогічний тест; таксономія; шкалювання; якість освіти; якість вищої освіти; процесуальний підхід; система управління якістю.

ТЕМА 1. ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ

ЛЕКЦІЯ 1.

Моніторинг навчально-виховного процесу на прикладі школи. Система внутрішньошкільного педагогічного моніторингу. Порівняльний, пролонгований, констатувальний, діагностуючий і прогнозуючий характери педагогічного моніторингу. Ефективність педагогічного моніторингу.

Специфіка моніторингу якості освіти навчального закладу. Моніторинг навчальних досягнень як основний елемент оцінки і управління навчальним процесом.

Використання рейтингу в моніторингових дослідженнях. Етапи введення рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень учнів. Приклади застосування рейтингу в загальноосвітньому навчальному закладі.

Тест як основна форма моніторингу знань учнів. Поняття педагогічного тесту.

Поняття «таксономія». Приклади таксономій. Таксономія Блума та її модифікації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Поняття педагогічного моніторингу. Мета. Задачі. Класифікації

Завдання для виконання

1. Дослідити зміст дидактичного, виховного, психолого-педагогічного і медичного моніторингів. Здійсити їх порівняльний аналіз, визначити спільні та відмінні риси. Результат подати у вигляді схеми або таблиці.
2. З'ясувати, які задачі та класифікації використовуються під час педагогічного моніторингу.
3. Визначити, у чому полягає специфіка моніторингу якості освіти навчального закладу.
4. Дослідити доцільність та ефективність використання рейтингу в моніторингових дослідженнях.
5. Розглянути приклади застосування рейтингу в загальноосвітньому навчальному закладі. На одному з прикладів здійснити детальний аналіз технології формування та обчислення рейтингу. Результат подати у вигляді схеми або блок-схеми.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 1.1.

Основна література:

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / За ред. А. Тайджнмана і Т.Н. Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Овчинникова И. В., **Кирмач Г. А.** Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В.А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В.Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Лунячек В., **Рябова З.** Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Шамова Т. И. Управление образовательными системами / Т. И. Шамова, П. И. Третьяков, М.П. Капустин. – М.: Владос, 2001. – 320 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Психолого-педагогічні та методичні особливості формування і проведення моніторингових тестувань

Завдання для виконання

1. Розкрити зміст поняття «педагогічний тест» та його класифікації. Результат подати у вигляді двох організаційних діаграм.
2. Дослідити переваги та недоліки педагогічних тестувань, їх ефективність. Відповідь аргументувати.
3. Представити послідовність створення та використання тестів у вигляді схеми. Довести ефективність такої технології.
4. Поаналізувати підходи до тлумачення поняття «таксономія».
5. Розглянути зміст таксономії Блума та її модифікації. Результат порівняння представити через діаграми Ейлера.
6. Проаналіувати зміст освітніх таксономій: еволюції освіти; на підставі навчальних програм; структурної диференціації; структурно-функційна тощо. Їх спільні та відмінні риси подати у вигляді таблиці.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 2.1.

Основна література:

Болюбаш Я. Я., Булах І. Є., Мруга М. Р., Філончук І. В. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила. Стандарти. Відповідальність. Наукове видання / Я. Я. Болюбаш, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, І. В. Філончук. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Кузьмінський А. І., **Єфименко В. І.** Тест навчальних досягнень особистості як засіб педагогічного вимірювання: Навчальний посібник для викладачів ВНЗ, вчителів ЗОШ / А. І. Кузьмінський, В. І. Єфименко – Черкаси: Видавничий відділ Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2002. – 64 с.

Кухар Л. О., **Сергієнко В. П.** Конструювання тестів. Курс лекцій: Навч. посібник. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Михайлычев Е. А. Дидактическая тестология / Е. А. Михайлычев. – М.: Народное образование, 2001. – 432 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / За ред. А. Тайджнмана і Т. Н. Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Самылкина Н. Н. Современные средства оценивания результатов обучения / Н. Н. Самылкина. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007. – 172 с.

Andreas Frey, **Nicki-Nils Seitz**. Multidimensional adaptive testing in educational and psychological measurement: Current state and future challenges. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 2 – 3. – P. 89 – 94.

Додаткова література:

Підласий І. П. Поглиблення євроінтеграції української системи вищої технічної освіти [Електронний ресурс]: посіб. / І. П. Підласий, А. І. Підласий; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 123 с.

Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М., Ассоциация инженеров-педагогов, 1996. – 191 с.

Анастази А., Урбина С. Психологическое тестирование / А. Анастази, С. Урбина. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 688 с.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Вербицкий А. А. Возможности теста как средства диагностики качества образования: мифы и реальность / А. А. Вербицкий, Е. Б. Пучкова // Высшее образование в России : науч.-пед. журн. МОН РФ. – 2013. – № 6. – С. 33 – 44.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Іващенко А. А. Комп'ютерне адаптивне тестування та умови його реалізації / А. А. Іващенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 19 – 21.

Майоров А. Н. Тесты школьных достижений: Конструирование, проведение, использование / А. Н. Майоров. – СПб.: Образование и культура, 1997. – 284 с.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

Seongah Im, Yue Yinb. Diagnosing skills of statistical hypothesis testing using the Rule Space Method. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 4. – P. 193 – 199.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати такі завдання:

1. Розробити технологію рейтингового оцінювання навчальних досягнень учнів у класі на 1 семестр.

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Болюбаш Я. Я., Булах І. Є., Мруга М. Р., Філончук І. В. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила. Стандарти. Відповідальність. Наукове видання / Я. Я. Болюбаш, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, І. В. Філончук. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Кузьмінський А. І., Єфименко В. І. Тест навчальних досягнень особистості як засіб педагогічного вимірювання: Навчальний посібник для викладачів ВНЗ, вчителів ЗОШ / А. І. Кузьмінський, В. І. Єфименко – Черкаси: Видавничий відділ Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2002. – 64 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: Навч. посібник. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Михайлычев Е. А. Дидактическая тестология / Е. А. Михайлычев. – М.: Народное образование, 2001. – 432 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / За ред. А. Тайджнмана і Т. Н. Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Овчинникова И. В., Кирмач Г. А. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Самылкина Н. Н. Современные средства оценивания результатов обучения / Н. Н. Самылкина. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007. – 172 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Andreas Frey, Nicki-Nils Seitz. Multidimensional adaptive testing in educational and psychological measurement: Current state and future challenges. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 2 – 3. – P. 89 – 94.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

Додаткова література:

Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М., Ассоциация инженеров-педагогов, 1996. – 191 с.

Анастази А., Урбина С. Психологическое тестирование / А. Анастази, С. Урбина. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 688 с.

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С.Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Вербицкий А. А. Возможности теста как средства диагностики качества образования: мифы и реальность / А. А. Вербицкий, Е. Б. Пучкова // Высшее образование в России : науч.-пед. журн. МОН РФ. – 2013. – № 6. – С. 33 – 44.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Іващенко А. А. Комп'ютерне адаптивне тестування та умови його реалізації / А. А. Іващенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 19 – 21.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Лунячек В., Рябова З. Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Майоров А. Н. Тесты школьных достижений: Конструирование, проведение, использование / А. Н. Майоров. – СПб.: Образование и культура, 1997. – 284 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підласий І. П. Поглиблення євроінтеграції української системи вищої технічної освіти [Електронний ресурс]: посіб. / І. П. Підласий, А. І. Підласий; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 123 с.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Шамова Т. И. Управление образовательными системами / Т. И. Шамова, П. И. Третьяков, М. П. Капустин. – М.: Владос, 2001. – 320 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

Seongah Im, Yue Yinb. Diagnosing skills of statistical hypothesis testing using the Rule Space Method. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 4. – P. 193 – 199.

ТЕМА 2.
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 2.

Технології моніторингу якості освітнього процесу у вищих навчальних закладах.

Вимоги, функції, методи моніторингу якості вищої освіти. Типові моніторингові функції на кожному з організаційних рівнів вищих навчальних закладах.

Історія становлення системи управління якістю вищих навчальних закладів.

Процесний підхід до управління.

Система управляння якістю.

Система моніторингу систем управління якістю вищих навчальних закладів за стандартами ISO 9000:2000.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Моніторинг систем управління якістю освіти вищих навчальних закладів. Традиційний підхід

Завдання для виконання

1. Обґрунтувати Вашу думку щодо рівня суспільної затребуваності вищих навчальних закладів.
2. Проаналізувати вимоги та функції моніторингу якості вищої освіти.
3. Розкрити у мініпрезентації розуміння бази даних інформаційного середовища.
4. Дослідити можливості, доцільність і ефективність віртуальної кафедри, віртуальної спеціальності в підсистемі менеджменту цінності вищих навчальних закладів.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 3.1.

Основна література:

Барахсанова Е. Педагогическая оценка готовности студентов к творческой деятельности / Е. Барахсанова // Стандарты и качество. – 2003. – № 8. – С. 96 – 98.

Березанская Н., Шурков В., Химичева Л., Хвостов К. Разработка системы психологического обследования и мониторинга универсальных умений в целях аттестации и подбора персонала / Н. Березанская, В. Шурков, Л. Химичева, К. Хвостов // Развитие личности. – 2002. – № 2. – С. 136 – 156.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного уневерситета, 2004. – 134 с.

Гуськова Н., Макаркин И., Салимова Т. Мониторинг качества образования [Елктронний ресурс] / Н. Гуськова, И. Макаркин, Т. Салимова. – Режим доступу: htpp://ISO9000.by.ru

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В.Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Карпенко Д. С., Карпенко О. М., Шлихунова Е. И. Автоматизированная система мониторинга – эффективное усвоение знаний и качества тестовых заданий / Д. С. Карпенко, О. М. Карпенко, Е. И. Шлихунова // Информатизация образования. – 2001. – № 2. – С. 69 – 85.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н.П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Шкарин В., Буланов Г. Внутривузовское управление качеством обучения / В. Шкарин, Г. Буланов // Высшее образование в России. – 2002. – № 5. – С. 29 – 33

ISO/TR 10017 Guidance on statistical techniques for ISO 9001:2000, ISO 2003 page 26

Додаткова література:

Лосєва Н. Тестування в умовах багаторівневої підготовки фахівців у вищій школі / Н. Лосєва // Освіта і управління. – 2002. – № 4. – С. 150 – 156

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Огнев'юк В. О. Освіта – важіль економіки / В. О. Огнев'юк // Освіта. – 2013. – 2 – 9 січ. – С. 12.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Ханна М. Управління виробництвом з метою задоволення споживача / М. Ханна. – Київ, 2003. – 225 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати таке завдання:

1. Підготувати елементарну базу даних інформаційного середовища.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Барахсанова Е. Педагогическая оценка готовности студентов к творческой деятельности / Е. Барахсанова // Стандарты и качество. – 2003. – № 8. – С. 96 – 98.

Березанская Н., Шурков В., Химичева Л., Хвостов К. Разработка системы психологического обследования и мониторинга универсальных умений в целях

аттестации и подбора персонала / Н. Березанская, В. Шурков, Л. Химичева, К. Хвостов // Развитие личности. – 2002. – № 2. – С. 136 – 156.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного уневерситета, 2004. – 134 с.

Гуськова Н., Макаркин И., Салимова Т. Мониторинг качества образования [Електронний ресурс] / Н. Гуськова, И. Макаркин, Т. Салимова. – Режим доступу: htpp://ISO9000.by.ru

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Карпенко Д. С., Карпенко О. М., Шлихунова Е. И. Автоматизированная система мониторинга – эффективное усвоение знаний и качества тестовых заданий / Д. С. Карпенко, О. М. Карпенко, Е. И. Шлихунова // Информатизация образования. – 2001. – № 2. – С. 69 – 85.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Шкарин В., Буланов Г. Внутривузовское управление качеством обучения / В. Шкарин, Г. Буланов // Высшее образование в России. – 2002. – № 5. – С. 29 – 33.

ISO/TR 10017 Guidance on statistical techniques for ISO 9001:2000, ISO 2003 page 26

Додаткова література:

Лосєва Н. Тестування в умовах багаторівневої підготовки фахівців у вищій школі / Н. Лосєва // Освіта і управління. – 2002. – № 4. – С. 150 – 156.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Огнев'юк В. О. Освіта – важіль економіки / В. О. Огнев'юк // Освіта. – 2013. – 2 – 9 січ. – С. 12.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Ханна М. Управління виробництвом з метою задоволення споживача / М. Ханна. – Київ, 2003. – 225 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 1.1.

Тема: Внутрішній моніторинг.

Мета: аналіз і наукове осмислення доцільності здійснення внутрішнього моніторингу якості навчання у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Завдання: на основі вивчення наукової літератури та Інтернет-джерел:

– навести обґрунтовані докази необхідності проведення внутрішнього моніторингу;

– вказати переваги та недоліки внутрішнього оцінювання. Висновки обґрунтувати.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1.

1. Моніторинг навчально-виховного процесу на прикладі школи.
2. Система внутрішньошкільного педагогічного моніторингу.
3. Порівняльний, пролонгований, констатувальний, діагностуючий і прогнозуючий характери педагогічного моніторингу.
4. Ефективність педагогічного моніторингу.
5. Задачі та класифікації, що використовуються під час педагогічного моніторингу.
6. Дидактичний моніторинг, виховний моніторинг, психолого-педагогічний моніторинг, медичний моніторинг.
7. Специфіка моніторингу якості освіти навчального закладу.
8. Моніторинг навчальних досягнень як основний елемент оцінки і управління навчальним процесом.
9. Використання рейтингу в моніторингових дослідженнях.
10. Етапи введення рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень учнів.
11. Приклади застування рейтингу в загальноосвітньому навчальному закладі.
12. Тест як основна форма моніторингу знань учнів. Поняття педагогічного тесту та його класифікація.
13. Переваги та недоліки педагогічних тестувань. Їх ефективність.
14. Послідовність створення та використання тестів.

15. Поняття «таксономія». Таксономія Блума та її модифікації.
16. Приклади освітніх таксономій.
17. Технології моніторингу якості освітнього процесу у вищих навчальних закладах.
18. Вимоги, функції, методи моніторингу якості вищої освіти.
19. Типові моніторингові функції на кожному з організаційних рівнів вищих навчальних закладів.
20. База даних інформаційного середовища.
21. Віртуальна кафедра, віртуальна спеціальність у підсистемі Історія становлення системи управління якістю вищих навчальних закладів.
22. Процесний підхід до управління.
23. Система управляння якістю.
24. Моніторинг систем управління якістю вищих навчальних закладів за стандартами ISO 9000:2000.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.

Основна література:

Барахсанова Е. Педагогическая оценка готовности студентов к творческой деятельности / Е. Барахсанова // Стандарты и качество. – 2003. – № 8. – С. 96 – 98.

Березанская Н., Шурков В., Химичева Л., Хвостов К. Разработка системы психологического обследования и мониторинга универсальных умений в целях аттестации и подбора персонала / Н. Березанская, В. Шурков, Л. Химичева, К. Хвостов // Развитие личности. – 2002. – № 2. – С. 136 – 156.

Болюбаш Я. Я., Булах І. Є., Мруга М. Р., Філончук І. В. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила. Стандарти. Відповідальність. Наукове видання / Я. Я. Болюбаш, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, І. В. Філончук. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного уневерситета, 2004. – 134 с.

Гуськова Н., Макаркин И., Салимова Т. Мониторинг качества образования [Електронний ресурс] / Н. Гуськова, И. Макаркин, Т. Салимова. – Режим доступу: htpp://ISO9000.by.ru

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова,

Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Карпенко Д. С., Карпенко О. М., Шлихунова Е. И. Автоматизированная система мониторинга – эффективное усвоение знаний и качества тестовых заданий / Д. С. Карпенко, О. М. Карпенко, Е. И. Шлихунова // Информатизация образования. – 2001. – № 2. – С. 69 – 85.

Кузьмінський А. І., Єфименко В. І. Тест навчальних досягнень особистості як засіб педагогічного вимірювання: Навчальний посібник для викладачів ВНЗ, вчителів ЗОШ / А. І. Кузьмінський, В. І. Єфименко – Черкаси: Видавничий відділ Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2002. – 64 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: Навч. посібник. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Михайлычев Е. А. Дидактическая тестология / Е. А. Михайлычев. – М.: Народное образование, 2001. – 432 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / За ред. А. Тайджнмана і Т. Н. Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Овчинникова И. В., **Кирмач Г. А.** Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В.С., 2009. – 356 с.

Самылкина Н. Н. Современные средства оценивания результатов обучения / Н. Н. Самылкина. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007. – 172 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Шкарин В., Буланов Г. Внутривузовское управление качеством обучения / В. Шкарин, Г. Буланов // Высшее образование в России. – 2002. – № 5. – С. 29 – 33.

Andreas Frey, Nicki-Nils Seitz. Multidimensional adaptive testing in educational and psychological measurement: Current state and future challenges. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 2 – 3. – P. 89 – 94.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

ISO/TR 10017 Guidance on statistical techniques for ISO 9001:2000, ISO 2003 p.26

Додаткова література:

Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М., Ассоциация инженеров-педагогов, 1996. – 191 с.

Анастази А., Урбина С. Психологическое тестирование / А. Анастази, С. Урбина. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 688 с.

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Вербицкий А. А. Возможности теста как средства диагностики качества образования: мифы и реальность / А. А. Вербицкий, Е. Б. Пучкова // Высшее образование в России : науч.-пед. журн. МОН РФ. – 2013. – № 6. – С. 33 – 44.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Іващенко А. А. Комп'ютерне адаптивне тестування та умови його реалізації / А. А. Іващенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 19 – 21.

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Лосєва Н. Тестування в умовах багаторівневої підготовки фахівців у вищій школі / Н. Лосєва // Освіта і управління. – 2002. – № 4. – С. 150 – 156.

Лунячек В., Рябова З. Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Майоров А. Н. Тесты школьных достижений: Конструирование, проведение, использование / А. Н. Майоров. – СПб.: Образование и культура, 1997. – 284 с.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В.М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Огнев'юк В. О. Освіта – важіль економіки / В. О. Огнев'юк // Освіта. – 2013. – 2 – 9 січ. – С. 12.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Підласий І. П. Поглиблення євроінтеграції української системи вищої технічної освіти [Електронний ресурс]: посіб. / І. П. Підласий, А. І. Підласий; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 123 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Ханна М. Управління виробництвом з метою задоволення споживача / М. Ханна. – Київ, 2003. – 225 с.

Шамова Т. И. Управление образовательными системами / Т. И. Шамова, П. И. Третьяков, М.П. Капустин. – М.: Владос, 2001. – 320 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

Seongah Im, Yue Yinb. Diagnosing skills of statistical hypothesis testing using the Rule Space Method. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 4. – P. 193 – 199.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗОВНІШНІЙ МОНІТОРИНГ І ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ

Основні поняття модулю:

Освіта; якість освіти; система стандартів; міжнародні організації; індикатори; освітні індикатори; освітня статистика; моніторинг якості освіти; міжнародні порівняльні дослідження; рейтинг; міжнародні та всеукраїнські рейтинги; рейтинг вищого навчального закладу.

ТЕМА 3.
ІНДИКАТОРИ ЯКОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 3.

Індикатори якості освіти. Класифікації пакетів показників якості освіти.

Індикатори якості освіти Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

Показники якості освіти, що використовуються ЮНЕСКО.

Індикатори ООН щодо рівня людського розвитку. Індекс людського розвитку.

Освітні індикатори, рекомендовані Радою з освіти Європейського Союзу. Індикатори навчальних досягнень учнів. Індикатори успіхів і переходу або змін. Індикатори моніторингу освіти. Індикатори ресурсів і структури.

Класифікація індикаторів в освіті за зовнішньою соціальною якістю та внутрішньою якістю шкільної освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.2.
Аналіз індикаторів якості освіти та їх вплив на формування національної освіти

Завдання для виконання

1. Розкрити зміст поняття «якість освіти» та його трактування як педагогічної проблеми.
2. Проаналізувати індикатори якості освіти (підходи до їх вибору та класифікації).
3. Здійснити огляд індикаторів якості освіти Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).
4. Проаналізувати показники якості освіти, що використовуються ЮНЕСКО. Охарактеризуйте систему освіти України за цими індикаторами.
5. Дослідити індикатори ООН стосовно рівня людського розвитку. Розкрийте технологію визначення Індексу людського розвитку.
6. Проаналізувати освітні індикатори, рекомендовані Радою з освіти Європейського Союзу.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 4.2.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гриневич Л. М. Освітні індикатори для міжнародного оцінювання [Електронний ресурс] / Л. М. Гриневич // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/7/3.pdf.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Локшина О. І. Міжнародні порівняльні дослідження якості знань учнів як інструмент діагностики якості освітніх систем / О. І. Локшина // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 60 – 70.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Паращенко Л. І. Наукове обґрунтування критеріїв і показників для національної системи моніторингу якості освіти / Л. І. Паращенко // Освіта і управління. – 2009. – Т. 12. – С. 110–117.

Цюк О. Забезпечення якості вищої освіти: освітні індикатори та міжнародні організації [Електронний ресурс] / О.Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 4 (18). – С. 119 – 124. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2013/chast-4/19.pdf.

Додаткова література:

Андрущенко В. П. Університетська освіта: тенденції змін / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2012. – № 2 (45). – С. 5 – 15.

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Індикатори якості освіти за класифікацією OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.timo.com.ua/wiki/index.php

Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи стандартів вищої освіти / за заг. ред. В. Д. Шинкарука: [укл.: К. М. Лемківський та

ін.]; до упорядкування матеріалів залучали: [В. І. Калініченко та ін.].; МОН України: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. – К., 2007. – 79 с.

Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: монографія / авт. кол. О. А. Дубасенюк [та ін.] / за заг. ред. Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 300 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25.06.2013 № 344/2013

Самостійна робота 3.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати такі завдання:

1. Проаналізувати наявність даних про стан системи освіти України за міжнародними індикаторами.
2. Дослідити використання стандартів ISO у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гриневич Л. М. Освітні індикатори для міжнародного оцінювання [Електронний ресурс] / Л. М. Гриневич // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/7/3.pdf.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Локшина О. І. Міжнародні порівняльні дослідження якості знань учнів як інструмент діагностики якості освітніх систем / О. І. Локшина // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 60 – 70.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Паращенко Л. І. Наукове обґрунтування критеріїв і показників для національної системи моніторингу якості освіти / Л. І. Паращенко // Освіта і управління. – 2009. – Т. 12. – С. 110–117.

Цюк О. Забезпечення якості вищої освіти: освітні індикатори та міжнародні організації [Електронний ресурс] / О. Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 4 (18). – С. 119 – 124. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2013/chast-4/19.pdf.

Додаткова література:

Андрущенко В. П. Університетська освіта: тенденції змін / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2012. – № 2 (45). – С. 5 – 15.

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Індикатори якості освіти за класифікацією OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.timo.com.ua/wiki/index.php

Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи стандартів вищої освіти / за заг. ред. В. Д. Шинкарука: [укл.: К. М. Лемківський та ін.]; до упорядкування матеріалів залучали: [В. І. Калініченко та ін.].; МОН України: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. – К., 2007. – 79 с.

Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: монографія / авт. кол. О. А. Дубасенюк [та ін.] / за заг. ред. Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 300 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25.06.2013 № 344/2013

ТЕМА 4.
МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

ЛЕКЦІЯ 4.

Міжнародні програми з оцінки якості освіти. Становлення моніторингу в освіті.

Міжнародне дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти TIMSS.

PISA – Міжнародна програма оцінки знань та умінь учнів за напрямами «грамотність читання», «математична грамотність», «природничо-наукова грамотність».

Міжнародний проект «Вивчення якості читання та розуміння тексту» PIRLS.

Дослідження порівняльної оцінки математичної підготовки учнів IEAP.

Порівняльне дослідження інформаційних та комунікаційних технологій в освіті SITES.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.2.
Міжнародні порівняльні дослідження навчальних досягнень учнів

Завдання для виконання

1. Охарактеризувати хронологію становлення моніторингу в освіті.
2. Дослідити Міжнародне дослідження TIMSS: зміст, особливості реалізації, результати. Результат подайте у вигляді мініпрезентації.
3. Проаналізувати Міжнародну програму оцінки знань та умінь учнів PISA.
4. Розкрити процедуру проведення Міжнародного дослідження якості читання та розуміння тексту PIRLS.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 5.2.

Основна література:

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Гриневич Л. М. Освітні індикатори для міжнародного оцінювання [Електронний ресурс] / Л. М. Гриневич // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/7/3.pdf.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

IEA International Association for the Evaluation of Educational Achievement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iea.nl

OECD Programme for International Student Assessment (PISA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pisa.oecd.org

TIMSS & PIRLS International Study Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://timss.bc.edu/

Додаткова література:

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Дослідження TIMSS в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.google.com/site/ukrtimss

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сидоренко О. Л., Раков С. А., Русанова Н. О. Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти [Електронний ресурс] / О. Л. Сидоренко, С. А. Раков, Н. О. Русанова – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Sidor.pdf

Сисоєва С. О., **Батечко Н. Г.** Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.testportal.gov.ua/.

International Project on Mathematical Attainments – IPMA // International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide, Monograph 4, 2004. – 292 p.

Kassel Project, final report, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 3, 2004. – 130 p.

Teacher Training, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 2. – Centre for Innovation in Mathematical Teaching, University of Exeter, United Kingdom, 2004. – 272 p.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати такі завдання:

1. Дослідити пріоритетні напрями участі України у міжнародних програмах оцінки якості освіти.
2. Проаналізувати результати участі учнів України у міжнародних порівняльних дослідженнях навчальних досягнень.

Список рекомендованої літератури до теми 4.

Основна література:

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Гриневич Л. М. Освітні індикатори для міжнародного оцінювання [Електронний ресурс] / Л. М. Гриневич // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/7/3.pdf.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

IEA International Association for the Evaluation of Educational Achievement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iea.nl

OECD Programme for International Student Assessment (PISA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pisa.oecd.org

TIMSS & PIRLS International Study Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://timss.bc.edu/

Додаткова література:

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Дослідження TIMSS в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.google.com/site/ukrtimss

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В.Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сидоренко О. Л., **Раков С. А., Русанова Н. О.** Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти [Електронний ресурс] / О. Л. Сидоренко, С. А. Раков, Н. О. Русанова – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Sidor.pdf

Сисоєва С. О., **Батечко Н. Г.** Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.testportal.gov.ua/.

International Project on Mathematical Attainments – IPMA // International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide, Monograph 4, 2004. – 292 p.

Kassel Project, final report, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 3, 2004. – 130 p.

Teacher Training, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 2. – Centre for Innovation in Mathematical Teaching, University of Exeter, United Kingdom, 2004. – 272 p.

ТЕМА 5.
МІЖНАРОДНІ ТА ВСЕУКРАЇНСЬКІ РЕЙТИНГИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ЛЕКЦІЯ 5.

Міжнародні програми з оцінювання діяльності вищих навчальних закладів.

Вебометричний рейтинг університетів світу. Параметри здійснення рейтингу за версією Webometrics ranking of world's universities.

Академічний рейтинг університетів світу (Academic Ranking of World Universities) та його показники.

Рейтинг кращих університетів світу за версією організації QS (QS World University Ranking). Методика оцінювання.

Проект «Компас».

Менеджмент державної і суспільної цінності вищих навчальних закладів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.2.
Світові університетські рейтинги та місце українських вищих навчальних закладів у них

Завдання для виконання

1. Дослідити поняття цифрового університету, корпоративного та студентського порталів.
2. Здійснити загальний огляд світових рейтингів вищих навчальних закладів. Результат подати у вигляді таблиці.
3. Охарактеризувати Вебометричний рейтинг університетів світу як показника представлення університету в глобальній мережі Інтернет.
4. Розкрити технологію розрахунку Академічного рейтингу університетів світу.
5. Здійснити аналіз Всеукраїнських рейтингів оцінки якості функціонування вищих навчальних закладів України.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 6.2.

Основна література:

Інші світові рейтинги ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.euroosvita.net/index.php/?category=59

Компас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bestuniversities.com.ua.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Ranking Web of Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine

Додаткова література:

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В.Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сидоренко О. Л., **Раков С. А., Русанова Н. О.** Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти [Електронний ресурс] / О. Л. Сидоренко, С. А. Раков, Н. О. Русанова – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Sidor.pdf

Сисоєва С. О., **Батечко Н. Г.** Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 5.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

В. На основі опрацювання наукової літератури та Інтернет-джерел виконати таке завдання:

1. Дослідити результати досягнень українських вищих навчальних закладів у системі міжнародних рейтингів вищих навчальних закладів.

Список рекомендованої літератури до теми 5.

Основна література:

Інші світові рейтинги ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.euroosvita.net/index.php/?category=59.

Компас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bestuniversities.com.ua.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Ranking Web of Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine

Додаткова література:

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сидоренко О. Л., **Раков С. А., Русанова Н. О.** Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти [Електронний ресурс] / О. Л. Сидоренко, С. А. Раков, Н. О. Русанова – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Sidor.pdf

Сисоєва С. О., **Батечко Н. Г.** Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 2.2.

Тема: Зовнішній моніторинг і його вплив на формування змісту навчання.

Мета: аналіз і наукове осмислення доцільності здійснення зовнішнього моніторингу (зовнішнього оцінювання) якості національної освіти.

Завдання: на основі вивчення наукової літератури та Інтернет-джерел:

– навести обґрунтовані докази необхідності проведення зовнішнього моніторингу;

– вказати переваги і недоліки зовнішнього оцінювання. Висновки обґрунтувати.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.

1. Поняття «якість освіти».
2. Якість освіти як філософська категорія та педагогічна проблема.
3. Різні аспекти якості освіти: якість знань, якість навчання, результати освітньої діяльності.
4. Підходи до трактування поняття «якість освіти».
5. Внутрішні та зовнішні компоненти якості освіти.
6. Індикатори якості освіти.
7. Класифікації пакетів показників якості освіти.
8. Індикатори якості освіти Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).
9. Показники якості освіти, що використовуються ЮНЕСКО.
10. Індикатори ООН щодо рівня людського розвитку.
11. Індекс людського розвитку. Технологія його обчислення.

12. Освітні індикатори, рекомендовані Радою з освіти Європейського Союзу.

13. Класифікація індикаторів в освіті за зовнішньою соціальною якістю та внутрішньою якістю шкільної освіти.

14. Міжнародні програми з оцінки якості освіти (загальний огляд).

15. Хронологія становлення моніторингу в освіті.

16. Міжнародне дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти TIMSS.

17. PISA – Міжнародна програма оцінки знань та умінь учнів за напрямками «грамотність читання», «математична грамотність», «природничо-наукова грамотність».

18. Міжнародний проект «Вивчення якості читання та розуміння тексту» PIRLS.

19. Дослідження порівняльної оцінки математичної підготовки учнів IEAP.

20. Порівняльне дослідження інформаційних і комунікаційних технологій в освіті SITES.

21. Міжнародні програми з оцінювання діяльності вищих навчальних закладів (загальний огляд).

22. Вебометричний рейтинг університетів світу. Параметри здійснення рейтингу за версією Webometrics ranking of world's universities.

23. Академічний рейтинг університетів світу (Academic Ranking of World Universities) та його показники.

24. Рейтинг кращих університетів світу за версією організації QS (QS World University Ranking). Методика оцінювання.

25. Всеукраїнські рейтинги навчальних закладів (загальний огляд).

26. Проект «Компас».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html.

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гриневич Л. М. Освітні індикатори для міжнародного оцінювання [Електронний ресурс] / Л. М. Гриневич // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/7/3.pdf.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Інші світові рейтинги ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.euroosvita.net/index.php/?category=59.

Компас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bestuniversities.com.ua.

Локшина О. І. Міжнародні порівняльні дослідження якості знань учнів як інструмент діагностики якості освітніх систем / О. І. Локшина // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 60 – 70.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Ляшенко О. І. Організаційно – методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / за ред. А. Тайджмана, Т. Невілла Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Паращенко Л. І. Наукове обґрунтування критеріїв і показників для національної системи моніторингу якості освіти / Л. І. Паращенко // Освіта і управління. – 2009. – Т. 12. – С. 110–117.

Цюк О. Забезпечення якості вищої освіти: освітні індикатори та міжнародні організації [Електронний ресурс] / О. Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 4 (18). – С. 119 – 124. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2013/chast-4/19.pdf.

IEA International Association for the Evaluation of Educational Achievement. – http://www.iea.nl

OECD Programme for International Student Assessment (PISA). – http://www.pisa.oecd.org

Ranking Web of Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine

TIMSS & PIRLS International Study Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://timss.bc.edu/

Додаткова література:

Андрущенко В. П. Університетська освіта: тенденції змін / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2012. – № 2 (45). – С. 5 – 15.

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С. Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Боровкова Т. И., Морев И. А. Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Дослідження TIMSS в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.google.com/site/ukrtimss

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В. Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Індикатори якості освіти за класифікацією OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.timo.com.ua/wiki/index.php

Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи стандартів вищої освіти / за заг. ред. В. Д. Шинкарука: [укл.: К. М. Лемківський та ін.]; до упорядкування матеріалів залучали: [В. І. Калініченко та ін.].; МОН України: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. – К., 2007. – 79 с.

Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: монографія / авт. кол. О. А. Дубасенюк [та ін.] / за заг. ред. Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 300 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25.06.2013 № 344/2013

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сидоренко О. Л., **Раков С. А., Русанова Н. О.** Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти [Електронний ресурс] / О. Л. Сидоренко, С. А. Раков, Н. О. Русанова – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Sidor.pdf

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.testportal.gov.ua/.

International Project on Mathematical Attainments – IPMA // International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide, Monograph 4, 2004. – 292 p.

Kassel Project, final report, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 3, 2004. – 130 p.

Teacher Training, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 2. – Centre for Innovation in Mathematical Teaching, University of Exeter, United Kingdom, 2004. – 272 p.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти»

Разом: 72 год., лекції – 12 год., практичні заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., залік.

Коефіцієнт перерахунку балів 212: 60 = 3,53

Семестр						
Тиждень	1	2	3	4	5	6
Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	**Внутрішній моніторинг**			**Зовнішній моніторинг і його вплив на формування змісту навчання**		
К-ть балів за модуль	106 б.			106 б.		
Лекції	1	2		3	4	5
Дати						
Теми лекцій	Педагогічний моніторинг як інструмент управління навчально-виховним процесом	Моніторинг якості вищої освіти		Індикатори якості національної освіти	Міжнародні програми якості навчальних досягнень учнів	Міжнародні та Всеукраїнські рейтинги вищих навчальних закладів
Відвід, лекц.	1б.	2 б.		1 б.	1 б.	1 б.
Теми семінарських занять	Поняття педагогічного моніторингу. Мета. Задачі. Класифікації	Психолого-педагогічні та методичні особливості формування і проведення моніторингових тестувань	Моніторинг систем управління якістю освіти вищих навчальних закладів. Традиційний підхід	Аналіз індикаторів якості освіти та їх вплив на формування національної освіти	Міжнародні порівняльні дослідження навчальних досягнень учнів	Світові університетські рейтинги та місце українських вищих навчальних закладів у них
Відвід. семін.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
ІНДЗ			Внутрішній моніторинг			Зовнішній моніторинг і його вплив на формування змісту навчання
Оцінювання ІНДЗ			30 б.			30 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 б.)			Модульна контрольна робота (25 б.)		
Підсумковий контроль	Залік (40 б.)					

Розрахунок рсйтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**6**
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	**1**	**6**
3	Виконання завдання для самостійної роботи	**5**	**30**
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь; – виступ; – повідомлення; – участь у дискусії, тощо.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**60**
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	**30**	**60**
6	Виконання модульної контрольної роботи	**25**	**50**
	Загальна кількість балів:		**212**
Коефіцієнт перерахунку 212 : 60 = 3,53			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Залік			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. **Внутрішній моніторинг**			
Поняття педагогічного моніторингу. Мета. Задачі. Класифікації (5 год.)	Практичне заняття Звіт про виконання	5	I-II
Психолого-педагогічні та методичні особливості формування та проведення моніторингових тестувань (5 год.)	Практичне заняття Звіт про виконання	5	II-III
Моніторинг систем управління якістю освіти вищих навчальних закладів. Традиційний підхід (5 год.)	Практичне заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	III-IV
Змістовий модуль 2. **Зовнішній моніторинг і його вплив на формування змісту навчання**			
Аналіз індикаторів якості освіти та їх вплив на формування національної освіти (7 год.)	Практичне заняття Звіт про виконання	5	IV-V
Міжнародні порівняльні дослідження навчальних досягнень учнів (12 год.)	Практичне заняття Звіт про виконання	5	V-VI
Світові університетські рейтинги та місце українських вищих навчальних закладів у них (6 год.)	Практичне заняття Звіт про виконання	5	VI-VII
Разом: 40 год.	**Разом: 30 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань і визначення методів дослідження	3 бали
2.	Складання плану проекту	3 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження. Наявність складових проекту.	20 балів
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (проекту)	4 балів
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Поняття «якість освіти».
2. Якість освіти як філософська категорія та педагогічна проблема.
3. Різні аспекти якості освіти: якість знань, якість навчання, результати освітньої діяльності.
4. Підходи до трактування поняття «якість освіти».
5. Внутрішні та зовнішні компоненти якості освіти.
6. Індикатори якості освіти.
7. Класифікації пакетів показників якості освіти.
8. Індикатори якості освіти Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).
9. Показники якості освіти, що використовуються ЮНЕСКО.
10. Індикатори ООН щодо рівня людського розвитку.
11. Індекс людського розвитку. Технологія його обчислення.
12. Освітні індикатори, рекомендовані Радою з освіти Європейського Союзу.

13. Класифікація індикаторів в освіті за зовнішньою соціальною якістю та внутрішньою якістю шкільної освіти.

14. Міжнародні програми з оцінки якості освіти (загальний огляд).

15. Хронологія становлення моніторингу в освіті.

16. Міжнародне дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти TIMSS.

17. PISA – Міжнародна програма оцінки знань та умінь учнів за напрямками «грамотність читання», «математична грамотність», «природничо-наукова грамотність».

18. Міжнародний проект «Вивчення якості читання та розуміння тексту» PIRLS.

19. Дослідження порівняльної оцінки математичної підготовки учнів IEAP.

20. Порівняльне дослідження інформаційних і комунікаційних технологій в освіті SITES.

21. Міжнародні програми з оцінювання діяльності вищих навчальних закладів (загальний огляд).

22. Вебометричний рейтинг університетів світу. Параметри здійснення рейтингу за версією Webometrics ranking of world's universities.

23. Академічний рейтинг університетів світу (Academic Ranking of World Universities) і його показники.

24. Рейтинг кращих університетів світу за версією організації QS (QS World University Ranking). Методика оцінювання.

25. Всеукраїнські рейтинги навчальних закладів (загальний огляд).

26. Проект «Компас».

27. Моніторинг навчально-виховного процесу на прикладі школи.

28. Система внутрішньошкільного педагогічного моніторингу.

29. Порівняльний, пролонгований, констатувальний, діагностуючий і прогнозуючий характери педагогічного моніторингу.

30. Ефективність педагогічного моніторингу.

31. Задачі та класифікації, що використовуються під час педагогічного моніторингу.

32. Дидактичний моніторинг, виховний моніторинг, психолого-педагогічний моніторинг, медичний моніторинг.

33. Специфіка моніторингу якості освіти навчального закладу.

34. Моніторинг навчальних досягнень як основний елемент оцінки і управління навчальним процесом.

35. Використання рейтингу в моніторингових дослідженнях.

36. Етапи введення рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень учнів.

37. Приклади застування рейтингу в загальноосвітньому навчальному закладі.

38. Тест як основна форма моніторингу знань учнів. Поняття педагогічного тесту і його класифікація.

39. Переваги та недоліки педагогічних тестувань. Їх ефективність.

40. Послідовність створення та використання тестів.

41. Поняття «таксономія». Таксономія Блума та її модифікації.

42. Приклади освітніх таксономій.

43. Технології моніторингу якості освітнього процесу у вищих навчальних закладах.

44. Вимоги, функції, методи моніторингу якості вищої освіти.

45. Типові моніторингові функції на кожному з організаційних рівнів вищих навчальних закладів.

46. База даних інформаційного середовища.

47. Віртуальна кафедра, віртуальна спеціальність в підсистемі Історія становлення системи управління якістю вищих навчальних закладів.

48. Процесний підхід до управління.

49. Система управляння якістю.

50. Система моніторингу систем управляння якістю вищих навчальних закладів за стандартами ISO 9000:2000.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ V

Основна література:

Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти: метод. посіб. [Електронний ресурс] / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу: http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html.

Барахсанова Е. Педагогическая оценка готовности студентов к творческой деятельности/ Е. Барахсанова // Стандарты и качество. – 2003. – № 8. – С. 96 – 98.

Березанская Н., **Шурков В., Химичева Л., Хвостов К.** Разработка системы психологического обследования и мониторинга универсальных умений в целях аттестации и подбора персонала / Н. Березанская, В. Шурков, Л. Химичева, К. Хвостов // Развитие личности. – 2002. – № 2. – С. 136 – 156.

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Болюбаш Я. Я., Булах І. Є., Мруга М. Р., Філончук І. В. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила. Стандарти. Відповідальність. Наукове видання / Я. Я. Болюбаш, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, І. В. Філончук. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 1. Теоретические аспекты: Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 150 с.

Боровкова Т. И., **Морев И. А.** Мониторинг развития системы образования. Часть 2. Практические аспекты. Учебное пособие / Т. И. Боровкова, И. А. Морев. – Владивосток. Изд-во Дальневосточного уневерситета, 2004. – 134 с.

Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, – 1997. – 376 с.

Гриневич Л. М. Освітні індикатори для міжнародного оцінювання [Електронний ресурс] / Л. М. Гриневич // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/7/3.pdf.

Гуськова Н., **Макаркин И., Салимова Т.** Мониторинг качества образования [Електронний ресурс] / Н. Гуськова, И. Макаркин, Т. Салимова. – Режим доступу: htpp://ISO9000.by.ru

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Єльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [Колективна монографія] / Г. В. Єльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. [За заг. та наук. редакцією докт. пед. наук, професора Г. В.Єльникової] – Чернівці: Технодрук, 2009. – 570 с.

Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.

Інші світові рейтинги ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.euroosvita.net/index.php/?category=59

Карпенко Д. С., **Карпенко О. М., Шлихунова Е. И.** Автоматизированная система мониторинга – эффективное усвоение знаний и качества тестовых заданий / Д. С. Карпенко, О. М. Карпенко, Е. И. Шлихунова // Информатизация образования. – 2001. – № 2. – С. 69 – 85.

Компас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bestuniversities.com.ua.

Кузьмінський А. І., **Єфименко В. І.** Тест навчальних досягнень особистості як засіб педагогічного вимірювання: Навчальний посібник для викладачів ВНЗ, вчителів ЗОШ / А. І. Кузьмінський, В. І. Єфименко – Черкаси: Видавничий відділ Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2002. – 64 с.

Кухар Л. О., **Сергієнко В. П.** Конструювання тестів. Курс лекцій: Навч. посібник. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Локшина О. І. Міжнародні порівняльні дослідження якості знань учнів як інструмент діагностики якості освітніх систем / О. І. Локшина // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 60 – 70.

Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

Лукіна Т. О. Оцінювання і управління якістю загальної середньої освіти: навч. модуль для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. і управл. кадрів район. (міськ.) від. освіти та обл. упр. освіти і науки / Т. О. Лукіна; [рец. О. І. Ляшенко, Г. В. Єльникова]; АПН України, Центр. ін-т після диплом. пед. освіти АПН України. – Київ: [б.в.], 2007. – 71 с.

Ляшенко О. І. Організаційно-методичні засади моніторингу якості освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. – № 2. – С. 34 – 40.

Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., «Интеллект-центр», 2002. – 296 с.

Матрос Д. Ш. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. Издание 2-е, исправленное и дополненное / Д. Ш. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 128 с.

Михайлычев Е. А. Дидактическая тестология / Е. А. Михайлычев. – М.: Народное образование, 2001. – 432 с.

Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник / Д. М. Бодненко, О. Б. Жильцов, О. Л. Лещинський, Н. П. Мазур. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

Моніторинг стандартів освіти / За ред. А. Тайджнмана і Т. Н. Послтвейта. – Львів: Літопис, 2003. – 328 с.

Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

Овчинникова И. В., Кирмач Г. А. Диагностический инструментарий для мониторинга развития ключевых компетентностей учащихся. Методическое пособие / И. В. Овчинникова, Г. А. Кирмач. – Луганск: СПД Резников В. С., 2009. – 356 с.

Паращенко Л. І. Наукове обґрунтування критеріїв і показників для національної системи моніторингу якості освіти / Л. І. Паращенко // Освіта і управління. – 2009. – Т. 12. – С. 110–117.

Самылкина Н. Н. Современные средства оценивания результатов обучения / Н. Н. Самылкина. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007. – 172 с.

Уилмс Дуглас. Системы мониторинга и модель «вход – выход» // Директор школы. – 1995. – № 1. – С. 37 – 40.

Цюк О. Забезпечення якості вищої освіти: освітні індикатори та міжнародні організації [Електронний ресурс] / О. Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 4 (18). – С. 119 – 124. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2013/chast-4/19.pdf.

Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 320 с.

Шкарин В., Буланов Г. Внутривузовское управление качеством обучения / В. Шкарин, Г. Буланов // Высшее образование в России. – 2002. – № 5. – С. 29 – 33.

Andreas Frey, Nicki-Nils Seitz. Multidimensional adaptive testing in educational and psychological measurement: Current state and future challenges. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 2 – 3. – P. 89 – 94.

Antonio Calvani, Antonio Fini, Marcello Molino, Maria Ranieri. Visualizing and monitoring effective interactions in online collaborative groups. – British Journal of Educational Technology. – 2010. – Vol. 41. – № 2. – P. 213 – 226.

IEA International Association for the Evaluation of Educational Achievement. – http://www.iea.nl

ISO/TR 10017 Guidance on statistical techniques for ISO 9001:2000, ISO 2003 page 26

OECD Programme for International Student Assessment (PISA). – http://www.pisa.oecd.org

Ranking Web of Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine

TIMSS & PIRLS International Study Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://timss.bc.edu/

Додаткова література:

Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М., Ассоциация инженеров-педагогов, 1996. – 191 с.

Анастази А., Урбина С. Психологическое тестирование / А. Анастази, С. Урбина. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 688 с.

Андрущенко В. П. Університетська освіта: тенденції змін / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2012. – № 2 (45). – С. 5 – 15.

Бабінець С. Моніторингові дослідження ефективності інноваційних процесів як засіб забезпечення якості шкільної освіти / С.Бабінець // Рідна школа. – 2008. – № 3 – 4 (939 – 940) березень – квітень. – С. 34 – 36.

Биков В. Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В. Ю. Биков; АПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 127 с.

Бобак Н. В. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід / Н. В. Бобак, О. В. Мартинюк, Н. М. Марочко // Педагогічний пошук. – 2010. – № 1 (65). – С. 5 – 11.

Вербицкий А. А. Возможности теста как средства диагностики качества образования: мифы и реальность / А. А. Вербицкий, Е. Б. Пучкова // Высшее образование в России : науч.-пед. журн. МОН РФ. – 2013. – № 6. – С. 33 – 44.

Горбунова Л. Г. Квалиметрический мониторинг учебных достижений студентов / Л. Г. Горбунова // Высшее образование в России. – 2010. – № 3. – С. 96 – 101.

Дослідження TIMSS в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.google.com/site/ukrtimss

Иванов С. А. Мониторинг и статистика в образовании: Учебно-методический комплект материалов для подготовки тьюторов / С. А. Иванов, С. А. Писарева, Е. В. Пискунова, О. Э. Крутова. – М.: АПК и ППРО, 2007. – 128 с.

Іващенко А. А. Комп'ютерне адаптивне тестування та умови його реалізації / А. А. Іващенко // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 19 – 21.

Індикатори якості освіти за класифікацією OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.timo.com.ua/wiki/index.php

Карасаева Х. О. Педагогический мониторинг как система прогнозирования учебного взаимодействия учащегося и преподавателя / Х. О. Карасаева // Инновации в образовании. – 2009. – № 4. – С. 13 – 17.

Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи стандартів вищої освіти / за заг. ред. В. Д. Шинкарука: [укл.: К. М. Лемківський та

ін.]; до упорядкування матеріалів залучали: [В. І. Калініченко та ін.].; МОН України: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. – К., 2007. – 79 с.

Лосєва Н. Тестування в умовах багаторівневої підготовки фахівців у вищій школі / Н. Лосєва // Освіта і управління. – 2002. – № 4. – С. 150 – 156.

Лунячек В., Рябова З. Система моніторингу загальної середньої освіти в регіоні як умова забезпечення якості освіти / В. Лунячек, З. Рябова. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 8 – 13.

Майоров А. Н. Тесты школьных достижений: Конструирование, проведение, использование / А. Н. Майоров. – СПб.: Образование и культура, 1997. – 284 с.

Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект: монографія / авт. кол. О. А. Дубасенюк [та ін.] / за заг. ред. Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 300 с.

Монахов В. М. Технологические основы конструирования и проектирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград: «Перемена», 1995. – 260 с.

Мусина В. Е. Мониторинг учебных достижений школьников в профессиональной деятельности учителя / В. Е. Мусина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 2 (59). – С. 71 – 73.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25.06.2013 № 344/2013

Огнев'юк В. О. Освіта – важіль економіки / В. О. Огнев'юк // Освіта. – 2013. – 2 – 9 січ. – С. 12.

Одайник С. Моніторинг якості педагогічної освіти: теоретичний аспект / С. Одайник. // Молодь і ринок. – 2010. – № 9 (68). – С. 64 – 67.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Підласий І. П. Поглиблення євроінтеграції української системи вищої технічної освіти [Електронний ресурс]: посіб. / І. П. Підласий, А. І. Підласий; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 123 с.

Сидоренко О. Л., Раков С. А., Русанова Н. О. Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти [Електронний ресурс] / О. Л. Сидоренко, С. А. Раков, Н. О. Русанова – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2008/articles/Sidor.pdf

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Скубашевська О. Моніторинг якості освіти: поняття та реальність здійснення / О. Скубашевська // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 37 – 42.

Сологуб В. С. Функції моніторингу як механізму контролю та покращення якості освіти у школі / В. С. Сологуб // Вісник ТІМО. Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – № 3/4. – С. 34 – 36.

Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н. Ф. Талызина. – М., 1975. – 343 с.

Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.testportal.gov.ua/.

Ханна М. Управління виробництвом з метою задоволення споживача / М. Ханна. – Київ, 2003. – 225 с.

Шамова Т. И. Управление образовательными системами / Т. И. Шамова, П. И. Третьяков, М. П. Капустин. – М.: Владос, 2001. – 320 с.

Юртанова Е. М. Мониторинг качества знаний в учебном процессе / Е. М. Юртанова // Информатика и образование. – 2007. – № 5. – С. 106 – 107.

International Project on Mathematical Attainments – IPMA // International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide, Monograph 4, 2004. – 292 p.

Kassel Project, final report, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 3, 2004. – 130 p.

Peter W. Airasian (1991). Classroom Assessment. Boston: McGraw-Hill Inc.

Seongah Im, Yue Yinb. Diagnosing skills of statistical hypothesis testing using the Rule Space Method. – Studies in Educational Evaluation. – 2009. – Vol. 35. – № 4. – P. 193 – 199.

Teacher Training, International Monographs on Mathematics Teaching Worldwide // Monograph 2. – Centre for Innovation in Mathematical Teaching, University of Exeter, United Kingdom, 2004. – 272 p.

МАКРОМОДУЛЬ VI : ОСВІТОМЕТРІЯ (ОСВІТНІ ВИМІРЮВАННЯ)

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 243

Структура програми навчальної дисципліни 247

I. Опис предмета навчальної дисципліни 247

II. Тематичний план навчальної дисципліни 248

III. Програма 248

Змістовий модуль 1. Освітні вимірювання (освітометрія) 248
Тема 1. Основи освітніх вимірювань 249
Тема 2. Розробка тестових завдань і тестів: їх вирівнювання, шкалювання, оцінка та використання 252
Тема 3. Основи теорії ймовірності та математичної статистики. Загальні принципи перевірки статистичних гіпотез 258

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)» 262

V. Карта самостійної роботи студента 264

VI. Контроль за індивідуальною роботою студентів 264

VII. Підсумковий модульний контроль 265

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю VI 267
Основна література 267
Додаткова література 268

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливим пріоритетним напрямом розвитку суспільства у XXI столітті є якість освіти. Беззаперечним є той факт, що якість освіти є наріжним каменем сучасної парадигми освіти, пріоритетом освітньої політики більшості країн світу.

Якісна освіта розглядається сьогодні як один з індикаторів високої якості життя, інструмент соціального та культурного благополуччя й економічного зростання. Тож, цілком закономірно, одним із головних напрямів модернізації освіти сучасного періоду постає докорінна зміна якості підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Сучасні реалії потребують фахівців із сформованими уявленнями про різноманітність видів перетворювальної діяльності із застосуванням інформаційних і комунікаційних технологій, про наслідки їх впливу на особистість, культуру та науку, природу, економіку і суспільство взагалі. Головною метою навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі стає формування високоосвіченої особистості, підготовленої до життя й активної трудової і природовідповідної, перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Підготовка такого фахівця потребує системної роботи, де *освітні вимірювання* виступають тим інструментарієм, який дає змогу оцінити рівень знань студентів та якість організації навчально-виховної роботи. В свою чергу, важливим складником цього процесу є соціологічні вимірювання, що передбачають процедуру, за допомогою якої одержують числові характеристики якісних ознак соціального явища чи об’єкту, що вивчається. Еталоном виміру є шкала, що створюється в певному масштабі у процесі дослідження.

Знання з освітометрії покликані забезпечувати вимірювання (порівнювання із стандартами та за певними критеріями) освітніх програм, освітніх досягнень (кваліфікацій), їхню чітку ідентифікацію (класифікацію) і зрозумілу кодифікацію.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми з підготовки магістрів згідно із навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає один заліковий кредит (36 годин), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (18 години), самостійна робота (16 годин), індивідуальна робота (4 години), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі заліку.

Програма складається з одного змістового модулю, який включає за кожною темою, яка входить до нього, опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання і видами контролю. Структура опису кожної теми така: назва теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Освітометрія (освітні вимірювання)» є теоретичною і світоглядною основою фахової підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної та управлінської діяльності в галузі освіти.

Мета курсу «Освітометрія (освітні вимірювання)» – забезпечити поглиблену теоретичну підготовку фахівця у галузі освіти щодо розуміння особливостей освітніх вимірювань, сприяти формуванню знань, умінь і навичок з їх проведення експертами у галузі освіти, а також розвиток професійної компетентності управлінця в галузі освіти.

Завдання вивчення дисципліни:

– отримання знань про основи освітніх вимірювань;

– оволодіння системою знань з розробки тестових завдань і тестів, їх вирівнювання, шкалювання, оцінку та використання;

– опанування знаннями про основи теорії ймовірності та математичної статистики;

– оволодіння системою знань про загальні принципи перевірки статистичних гіпотез;

– формування наукового світогляду та методологічної культури експерта у галузі освіти;

– опанування знаннями про розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Зміст навчальної дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)» розроблений з урахуванням того, що магістранти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси із загальної педагогіки та психології. До навчальної дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)» входять теоретичні і технологічні теми з підготовки експертів у галузі освіти. Вона спрямована на розвиток професійно-значущих якостей управлінця, його здатності до науково-педагогічної та інноваційної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)» **магістрант має:**

– оволодіти теорією вимірювань і теорією тестів;

– засвоїти основні завдання та специфікації тесту;

– вивчити якісні показники тестів різних типів;

– оволодіти особливостями адміністрування тестів;

– засвоїти процеси розробки, вирівнювання, шкалювання, оцінки і використання тестів;

– оволодіти такими інструментами експертно-консультативних вимірювань як: теорія ймовірності, математична статистика і статистичні гіпотези;

– удосконалити уміння і навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел;

– на основі самопізнання сформувати власний стиль наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування;

– розвивати уміння й навички навчання упродовж життя.

Зміст самостійної роботи з курсу «Освітометрія (освітні вимірювання)» спрямований на поглиблення теоретичних знань і формування наукового світогляду, розвиток методологічної та управлінської культури згідно із змістом навчальної дисципліни, самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, вмінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації й методичних джерел.

Все це має сприяти професійному розвитку і саморозвитку управлінців в галузі освіти, їх професійній підготовці до інноваційної професійно-педагогічної та управлінської діяльності.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
3. Доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями наукових уподобань.
4. Порівняння змісту матеріалу з певного питання, який взято з різних джерел.
5. Формувати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру згідно із кожною темою, що сприяє усвідомленню актуальних проблем і пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають в певних умовах педагогічного процесу.
6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)», важливо проаналізувати оцінку магістрантами якості його засвоєння в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни в науковому світогляді кожного магістранта, рівень сформованості його методологічної та управлінської культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **1 кредит** Змістові модулі: **1 модуль** Загальний обсяг дисципліни (години): **36 годин** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	Нормативна Рік підготовки: 1/2 **Семестр: 2/2** Аудиторні заняття: **20 годин,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **6 годин** Семінарські заняття: **8 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Самостійна робота: **14 годин** Модульний контроль: **2 години** Вид підсумкового контролю[16]: залік **2 години**

16 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем в залежності від обсягу матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	**Аудиторні**	**Лекції**	**Семінарських**	**Індивідуальна робота**	**Самостійна робота**	**Модульний контроль**	**Підсумковий контроль**
Змістовий модуль 1. **ОСВІТНІ ВИМІРЮВАННЯ (ОСВІТОМЕТРІЯ)**									
1.	Основи освітніх вимірювань	9	4	2	2		5		
2.	Розробка тестових завдань і тестів: їх вирівнювання, шкалювання, оцінка та використання	15	10	2	4	4	5		
3.	Основи теорії ймовірності та математичної статистики. Загальні принципи перевірки статистичних гіпотез	8	4	2	2		4		
Разом:		**36**	**22**	**6**	**8**	**4**	**14**	**2**	2

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ОСВІТНІ ВИМІРЮВАННЯ (ОСВІТОМЕТРІЯ)

Основні поняття модулю:

Освітні вимірювання; тест; структура тесту; якість тесту; валідність і похибки вимірювання; надійність тесту; тестове завдання; тестові оцінки; тестові бали; типи завдань; вирівнювання тестів; калібрація тесту; шкалювання тестів; оцінка тесту; використання тестів; адміністрування тесту; теорія ймовірності; математична статистика; статистична гіпотеза; специфікації тесту.

ТЕМА 1.
ОСНОВИ ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ

ЛЕКЦІЯ 1.

Вступ в теорію вимірювань і мета тестування. Визначення поняття «теорія тестів». Статистичні концепції в теорії тестів.

Основні завдання і специфікації тесту: завдання тесту; обґрунтування; зміст (зміст проти стандартів виконання); навички (когнітивна складність, таксономія Блума і Гілфорда); матриця навичок, їх зміст; поняття «специфікації»; кількість завдань на тип завдання; кількість завдань на ятку матриці; очікуваний рівень складності.

Якісні показники тестів різних типів: структура тесту; якість тесту; валідність і похибки вимірювання (статистичні процедури для прогнозування і класифікації; систематична похибка відбору; факторний аналіз); надійність (надійність і класична модель істинної оцінки; процедури для оцінювання надійності; вступ у теорію генералізації; коефіцієнти надійності для критеріально орієнтованих тестів).

Особливості адміністрування тестів: розробка і удосконалення тестів; шкали, норми та порівнюваність балів; адміністрування оцінювання тестів; повідомлення результатів тестувань; супроводжуюча документація.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Використання тестів у практиці експертно-консультативної діяльності в освіті

План

1. Психологічне тестування й оцінювання.
2. Освітнє тестування й оцінювання.
3. Професійне тестування й атестація.
4. Тестування в оцінюванні програм і державній політиці.
5. Обов’ язки тих, хто використовує результати тестувань.
6. Використання тестів в експертній практиці.
7. Застосування тестів у консультативній діяльності.
8. Практика використання тестів експертами у галузі освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Авраменко О. В., Павличенко Г. Ю., Паращук С. Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Частина І. Класична теорія тестування: Навчально-методичний посібник / О. В. Авраменко, Г. Ю. Павличенко, С. Д. Паращук. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 120 с.

Андронатій П. І., Котяк В. В. Комп'ютерні технології в освітніх вимірюваннях: Навчально-методичний посібник / П. І. Андронатій, В. В. Котяк. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 144 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Ковальчук Ю. О. Теорія освітніх вимірювань / Ю. О. Ковальчук. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 200 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лісова Т. В. Моделі та методи сучасної теорії тестів: [навчально-методичний посібник] / Т. В. Лісова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 112 с.

Лупан І. В., Авраменко О. В. Комп'ютерні статистичні пакети: навчальний посібник / І. В. Лупан, О. В. Авраменко. – Кіровоград, 2010. – 218 с.

Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 72 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / Д. С. Сільвестров, О. Д. Борисенко, О. В. Авраменко та ін.; за заг. ред. Д. С. Сільвестрова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 1. – 362 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сергієнко В. П., Кухар Л. О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.

Сергієнко В. П., Малежик М. П., Сіткар Т. В. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч. посіб / В. П. Сергієнко, М. П. Малежик, Т. В. Сіткар. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2012. – 290 с.

Додаткова література:

Виміри освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nagolos.com.ua/ua/articles/3358-vimiri-osvitnih-vimiryuvan

Дьяконов Г. В. Інтерсуб'єктні методи оцінювання психології особистості: Навчальний посібник для вищої школи / Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 36 с.

Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

Кашина Г. С., Сергієнко В. П. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г. С. Кашина, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 115 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання» / За ред. професора В. П. Сергієнка – К : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 164 с.

Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ndu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=234

Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – 140 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати таке завдання:

1. Класифікувати супроводжувальну документацію з освітніх вимірювань.
2. Підібрати науково-педагогічну літературу із заданої проблематики.

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Авраменко О. В., Павличенко Г. Ю., Паращук С. Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Частина І. Класична теорія тестування: Навчально-методичний посібник / О. В. Авраменко, Г. Ю. Павличенко, С. Д. Паращук. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 120 с.

Андронатій П. І., Котяк В. В. Комп'ютерні технології в освітніх вимірюваннях: Навчально-методичний посібник / П. І. Андронатій, В. В. Котяк. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 144 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Ковальчук Ю. О. Теорія освітніх вимірювань / Ю. О. Ковальчук. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 200 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лісова Т. В. Моделі та методи сучасної теорії тестів: [навчально-методичний посібник] / Т. В. Лісова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 112 с.

Лупан І. В., Авраменко О. В. Комп'ютерні статистичні пакети: навчальний посібник / І. В. Лупан, О. В. Авраменко. – Кіровоград, 2010. – 218 с.

Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В. Ф, 2012. – 72 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / Д. С. Сільвестров, О. Д. Борисенко, О. В. Авраменко та ін.; за заг. ред. Д. С. Сільвестрова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 1. – 362 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сергієнко В. П., Кухар Л. О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.

Сергієнко В. П., Малежик М. П., Сіткар Т. В. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч. посіб / В. П. Сергієнко, М. П. Малежик, Т. В. Сіткар. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2012. – 290 с.

Додаткова література:

Виміри освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nagolos.com.ua/ua/articles/3358-vimiri-osvitnih-vimiryuvan

Дьяконов Г. В. Інтерсуб'єктні методи оцінювання психології особистості: Навчальний посібник для вищої школи / Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 36 с.

Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

Кашина Г. С., Сергієнко В. П. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г. С. Кашина, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 115 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання» / За ред. професора В. П. Сергієнка – К : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 164 с.

Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ndu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=234

Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – 140 с.

ТЕМА 2.
РОЗРОБКА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ І ТЕСТІВ, ЇХ ВИРІВНЮВАННЯ, ШКАЛЮВАННЯ, ОЦІНКА ТА ВИКОРИСТАННЯ

ЛЕКЦІЯ 2.

Вступ до шкалювання. Процес конструювання тестів. Тестові оцінки. Мета теста. Контекстуальні дані: здібності проти досягнень, поточне проти підсумкового, сертифікація (національна / міжнародна); демографія та інші.

Процес розробки тестів і тестових завдань: розробка тестових завдань; перевірка тестових завдань і контроль якості; пілотування / апробація (на великій вибірці); перевірка тесту на неупередженість; адаптація / переклад тесту.

Аналіз завдань під час розробки тестів: аналіз тестових завдань; вступ в сучасну теорію тестів (IRT); виявлення завдань, що призводять до систематичних помилок.

Типи завдань. Тестові бали та їх інтерпретація: поправка на вгадування та інші методи оцінювання; встановлення стандартів; норми і стандартні оцінки; вирівнювання балів різних тестувань.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Вирівнювання освітніх тестів

План

1. Специфіка освітнього тесту.
2. Поняття вирівнювання освітніх тестів.
3. Вирівнювання тестів в межах одного адміністрування.
4. Вирівнювання тестів в межах кількох адмініструвань.
5. Калібрація тесту.
6. Встановлення стандартів.
7. Практика використання тестів експертами-консультантами з освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Авраменко О. В., Павличенко Г. Ю., Паращук С. Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Частина І. Класична теорія тестування: Навчально-методичний посібник / О. В. Авраменко, Г. Ю. Павличенко, С. Д. Паращук. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 120 с.

Андронатій П. І., Котяк В. В. Комп'ютерні технології в освітніх вимірюваннях: Навчально-методичний посібник / П. І. Андронатій, В. В. Котяк. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 144 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Ковальчук Ю. О. Теорія освітніх вимірювань / Ю. О. Ковальчук. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 200 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лісова Т. В. Моделі та методи сучасної теорії тестів: [навчально-методичний посібник] / Т. В. Лісова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 112 с.

Лупан І. В., Авраменко О. В. Комп'ютерні статистичні пакети: навчальний посібник / І. В. Лупан, О. В. Авраменко. – Кіровоград, 2010. – 218 с.

Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В. Ф, 2012. – 72 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / Д. С. Сільвестров, О. Д. Борисенко, О. В. Авраменко та ін.; за заг. ред. Д. С. Сільвестрова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 1. – 362 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сергієнко В. П., Кухар Л. О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.

Сергієнко В. П., Малежик М. П., Сіткар Т. В. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч. посіб / В. П. Сергієнко, М. П. Малежик, Т. В. Сіткар. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2012. – 290 с.

Додаткова література:

Виміри освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nagolos.com.ua/ua/articles/3358-vimiri-osvitnih-vimiryuvan

Дьяконов Г. В. Інтерсуб'єктні методи оцінювання психології особистості: Навчальний посібник для вищої школи / Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 36 с.

Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

Кашина Г. С., Сергієнко В. П. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г. С. Кашина, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 115 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання» / За ред. професора В. П. Сергієнка – К : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 164 с.

Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ndu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=234

Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – 140 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Шкалювання освітніх тестів

План

1. Шкалювання тестів у межах одного або кількох адмініструвань.
2. Теоретичні основи шкалювання результатів тестування.
3. Узагальнення класифікацій шкал.
4. Алгоритм перенесення латентних параметрів, одержаних у паралельних варіантах тесту, на єдину метричну шкалу.
5. Перетворення єдиної метричної шкали в нормовану.
6. Алгоритм отримання остаточного балу учасників тестування.
7. Методи підвищення диференціації учасників тестування.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Авраменко О. В., Павличенко Г. Ю., Паращук С. Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Частина І. Класична теорія тестування: Навчально-методичний посібник / О. В. Авраменко, Г. Ю. Павличенко, С. Д. Паращук. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 120 с.

Андронатій П. І., Котяк В. В. Комп'ютерні технології в освітніх вимірюваннях: Навчально-методичний посібник / П. І. Андронатій, В. В. Котяк. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 144 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Ковальчук Ю. О. Теорія освітніх вимірювань / Ю. О. Ковальчук. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 200 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лісова Т. В. Моделі та методи сучасної теорії тестів: [навчально-методичний посібник] / Т. В. Лісова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 112 с.

Лупан І. В., Авраменко О. В. Комп'ютерні статистичні пакети: навчальний посібник / І. В. Лупан, О. В. Авраменко. – Кіровоград, 2010. – 218 с.

Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В. Ф, 2012. – 72 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / Д. С. Сільвестров, О. Д. Борисенко, О. В. Авраменко та ін.; за заг. ред. Д. С. Сільвестрова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 1. – 362 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сергієнко В. П., Кухар Л. О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.

Сергієнко В. П., Малежик М. П., Сіткар Т. В. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч. посіб / В. П. Сергієнко, М. П. Малежик, Т. В. Сіткар. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2012. – 290 с.

Додаткова література:

Виміри освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nagolos.com.ua/ua/articles/3358-vimiri-osvitnih-vimiryuvan

Дьяконов Г. В. Інтерсуб'єктні методи оцінювання психології особистості: Навчальний посібник для вищої школи / Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 36 с.

Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

Кашина Г. С., Сергієнко В. П. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г. С. Кашина, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 115 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання» / За ред. професора В. П. Сергієнка – К : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 164 с.

Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ndu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=234

Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – 140 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Розкрити зміст питання звітування і розповсюдження тестів.
2. Визначити види інформації, яка використовується у звітах.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 1.1.

Тема: Алгоритм створення тесту.

Мета: оволодіння практичними навичками у розробці тестів в експертно-консультативній діяльності.

Завдання: визначити тему, мету, завдання, цільову аудиторію майбутнього тестування; сформувати банк тестових запитань; встановити стандарти оцінки; здійснити вирівнювання та шкалювання тесту.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Авраменко О. В., Павличенко Г. Ю., Паращук С. Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Частина І. Класична теорія тестування: Навчально-методичний посібник / О. В. Авраменко, Г. Ю. Павличенко, С. Д. Паращук. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 120 с.

Андронатій П. І., Котяк В. В. Комп'ютерні технології в освітніх вимірюваннях: Навчально-методичний посібник / П. І. Андронатій, В. В. Котяк. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 144 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Ковальчук Ю. О. Теорія освітніх вимірювань / Ю. О. Ковальчук. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 200 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лісова Т. В. Моделі та методи сучасної теорії тестів: [навчально-методичний посібник] / Т. В. Лісова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 112 с.

Лупан І. В., Авраменко О. В. Комп'ютерні статистичні пакети: навчальний посібник / І. В. Лупан, О. В. Авраменко. – Кіровоград, 2010. – 218 с.

Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В. Ф, 2012. – 72 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / Д. С. Сільвестров, О. Д. Борисенко, О. В. Авраменко та ін.; за заг. ред. Д. С. Сільвестрова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 1. – 362 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Сергієнко В. П., Кухар Л. О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.

Сергієнко В. П., Малежик М. П., Сіткар Т. В. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч. посіб / В. П. Сергієнко, М. П. Малежик, Т. В. Сіткар. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2012. – 290 с.

Додаткова література:

Виміри освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nagolos.com.ua/ua/articles/3358-vimiri-osvitnih-vimiryuvan

Дьяконов Г. В. Інтерсуб'єктні методи оцінювання психології особистості: Навчальний посібник для вищої школи / Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 36 с.

Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

Кашина Г. С., Сергієнко В. П. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г. С. Кашина, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 115 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання» / За ред. професора В. П. Сергієнка – К : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 164 с.

Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ndu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=234

Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – 140 с.

ТЕМА 3.
ОСНОВИ ТЕОРІЇ ЙМОВІРНОСТІ ТА МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПЕРЕВІРКИ СТАТИСТИЧНИХ ГІПОТЕЗ

ЛЕКЦІЯ 3.

Визначення понять «математична статистика» і «статистична гіпотеза».

Параметричні та непараметричні статистичні гіпотези. Нульова й альтернативна гіпотези. Прості та складні статистичні гіпотези. Статистичний критерій. Область прийняття гіпотези. Критична область. Критична точка.

Вибірка. Подія. Частота події. Принцип групування даних. Інтегральні характеристики вибірки.

Теорія ймовірностей. Визначення ймовірності. Характерологічні властивості ймовірності. Закон стійкості частот, частотне визначення ймовірностей.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.1.
Принципи перевірки статистичних гіпотез

План

1. Поняття «статистична гіпотеза».
2. Провідні принципи перевірки статистичних гіпотез.
3. Помилки під час перевірки статистичних гіпотез.
4. Статистичні критерії.
5. Критична область.
6. Перевірка статистичних гіпотез відносно середніх.
7. Критерій Пірсона.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.1.

Основна література:

Барковський В. В., Барковська Н. В., **Лопатін О. К.** Теорія ймовірностей та математична статистика. – К.: ЦУЛ, 2002. – 448 с.

Бобик О. І., Берегова Г. І., **Копитко Б. І.** Теорія ймовірностей і математична статистика / О. І. Бобик, Г. І. Берегова, Б. І. Копитко. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 102 с.

Бойко Л. Ф. Теорія ймовірностей та її застосування: Курс лекцій в трьох частинах, Ч. І. / Л. Ф. Бойко. – Львів: НЛТУ України, 2007. – 70 с.

Глеч С. Г. Теорія ймовірностей та математична статистика: навч. посібник / С. Г. Глеч, С. Ф. Ледяєв, І. В. Ольшанська. – Севастополь: СевНТУ, 2011. – 176 с.

Жильцов О. Б. Використання інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні теорії ймовірностей та математичної статистики студентів нематематичних спеціальностей : научное издание / О. Б. Жильцов // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій / Київський ін-т бізнесу та технологій. – Київ : КІБІТ, 2007. – Вип. 1(6). – С. 97 – 99.

Жлуктенко В. І., Наконечний С. І. Теорія ймовірностей і математична статистика / В. І. Жлуктенко, С. І. Наконечний. – К.: ІЗМН, 1997. – 408 с.

Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. / В. М. Руденко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

Сеньо П. С. Теорія ймовірностей та математична статистика: Підручник / П. С. Сеньо. – К.: ЦНЛ, 2004. – 448 с.

Теорія ймовірностей та математична статистика («Академія») / Донченко В. С., Сидоров М. В.-С., Шарапов М. М., 2009. – 288 с.

Чорней Р. К., Дюженкова О. Ю., Жильцов О. Б., Торбін Г. М., Юртин І. І. Практикум з теорії ймовірностей та математичної статистики: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом / Руслан Костянтинович Чорней (ред.). – К. : МАУП, 2003. – 328с. – Бібліогр.: с. 321 – 322.

Шефтель З. Г. Теорія ймовірностей / З. Г. Шефтель. – К.: Вища школа, 1994. – 192 с.

Додаткова література:

Андронов А. М., Копытов Е. А., Гринглаз Л. Я. Теория вероятностей и математическая статистика: Учебник для вузов / А. М. Андронов, Е. А. Копытов, Л. Я. Гринглаз. – СПб.: Питер, 2004. – 461 с.

Дьяконов В. Mathcad 2001: учебный курс. – СПб.: Питер, 2002. – 622 с.

Жильцов О. Б. Сучасні підходи до проектування навчального процесу в умовах євроінтеграції / О. Жильцов // Вища школа. – 2009. – N 11. – С. 40 – 49.

Королюк В. С., Портенко Н. И. и др. Справочник по теории вероятностей и математической статистике. – М.: Наука, 1985. – 640 с.

Тернер Д. Вероятность, статистика и последовательность операцій / Д. Тернер. – М.: Статистика, 1976. – 431 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Систематизувати основні поняття модулю.
2. Визначте статистику ставлення до експертно-консультативної діяльності в освіті.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Барковський В. В., Барковська Н. В., **Лопатін О. К.** Теорія ймовірностей та математична статистика. – К.: ЦУЛ, 2002. – 448 с.

Бобик О. І., Берегова Г. І., **Копитко Б. І.** Теорія ймовірностей і математична статистика / О. І. Бобик, Г. І. Берегова, Б. І. Копитко. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 102 с.

Бойко Л. Ф. Теорія ймовірностей та її застосування: Курс лекцій в трьох частинах, Ч. І. / Л. Ф. Бойко. – Львів: НЛТУ України, 2007. – 70 с.

Глеч С. Г. Теорія ймовірностей та математична статистика: навч. посібник / С. Г. Глеч, С. Ф. Ледяєв, І. В. Ольшанська. – Севастополь: СевНТУ, 2011. – 176 с.

Жильцов О. Б. Використання інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні теорії ймовірностей та математичної статистики студентів нематематичних спеціальностей : научное издание / О. Б. Жильцов // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій / Київський ін-т бізнесу та технологій. – Київ : КІБІТ, 2007. – Вип. 1(6) . – С. 97 – 99.

Жлуктенко В. І., Наконечний С. І. Теорія ймовірностей і математична статистика / В. І. Жлуктенко, С. І. Наконечний. – К.: ІЗМН, 1997. – 408 с.

Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. / В. М. Руденко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

Сеньо П. С. Теорія ймовірностей та математична статистика: Підручник / П. С. Сеньо. – К.: ЦНЛ, 2004. – 448 с.

Теорія ймовірностей та математична статистика («Академія») / Донченко В. С., Сидоров М. В.-С., Шарапов М. М., 2009. – 288 с.

Чорней Р. К., Дюженкова О. Ю., Жильцов О. Б., Торбін Г. М., Юртин І. І. Практикум з теорії ймовірностей та математичної статистики: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом / Руслан Костянтинович Чорней (ред.). – К. : МАУП, 2003. – 328с. – Бібліогр.: с. 321 – 322.

Шефтель З. Г. Теорія ймовірностей / З. Г. Шефтель. – К.: Вища школа, 1994. – 192 с.

Додаткова література:

Андронов А. М., Копытов Е. А., Гринглаз Л. Я. Теория вероятностей и математическая статистика: Учебник для вузов / А. М. Андронов, Е. А. Копытов, Л. Я. Гринглаз. – СПб.: Питер, 2004. – 461 с.

Дьяконов В. Mathcad 2001: учебный курс. – СПб.: Питер, 2002. – 622 с.

Жильцов О. Б. Сучасні підходи до проектування навчального процесу в умовах євроінтеграції / О. Жильцов // Вища школа. – 2009. – N 11. – С. 40 – 49.

Королюк В. С., Портенко Н. И. и др. Справочник по теории вероятностей и математической статистике. – М.: Наука, 1985. – 640 с.

Тернер Д. Вероятность, статистика и последовательность операцій / Д. Тернер. – М.: Статистика, 1976. – 431 с.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)»

Разом: 36 год., лекції – 6 год., семінарські заняття – 8 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 14 год., модульний контроль – 2 год., залік.

Коефіцієнт перерахунку балів 117: 60 = 1,95					
	Семестр				
	Тиждень	1	2		3
	Модулі	Змістовий модуль 1			
	Назва модуля	**Освітні вимірювання (освітометрія)**			
	К-ть балів за модуль	117 балів			
	Лекції	1	2		3
	Дати				
	Теми лекцій	Основи освітніх вимірювань	Тестові завдання і тести: їх розробка, вирівнювання, шкалювання, оцінка та використання		Теорія ймовірності, математична статистика і статистичні гіпотези як інструменти експертно-консультативних вимірювань
	Відвід, лекц.	1б.	1б.		1б.
	Теми семінарських занять	Використання тестів у практиці експертно-консультативної діяльності в освіті	Вирівнювання освітніх тестів	Шкалювання освітніх тестів	Принципи перевірки статистичних гіпотез
	Відвід. семін.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
	Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
	Самостійна робота	5 б.	5 б.		5 б.
	ІНДЗ	Алгоритм створення тесту			
	Оцінювання ІНДЗ	30 б.			
	Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			
	Підсумковий контроль	Залік (40 балів)			

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Освітометрія (освітні вимірювання)»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**3**
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	**1**	**4**
3	Виконання завдання для самостійної роботи	**5**	**15**
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь; – виступ; – повідомлення; – участь у дискусії, тощо.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**40**
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	**30**	**30**
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	**10**	**-**
7	Написання реферату	**15**	**-**
8	Виконання модульної контрольної роботи	**25**	**25**
9	Виконання тестового контролю, експрес-контролю	**10**	**-**
10	Лабораторна робота у тому числі: – допуск; – виконання; – захист.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**-**
11	Творча робота (у тому числі есе)	**20**	**-**
	Загальна кількість балів:		**117**
Коефіцієнт перерахунку 117 : 60 = 1,95			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Залік			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. **Освітометрія (освітні вимірювання)**			
Основи освітніх вимірювань (5 год.)	Семінарське заняття	5	I-II
Розробка тестових завдань і тестів: їх вирівнювання, шкалювання, оцінка та використання (5 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	II-III
Основи теорії ймовірності та математичної статистики. Загальні принципи перевірки статистичних гіпотез (4 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	III-IV
Разом: 14 год.	**Разом: 15 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідність змісту меті і завданням роботи	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання	12 балів
3.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв’язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Вступ в теорію вимірювань і мета тестування.
2. Статистичні концепції в теорії тестів.
3. Основні завдання і специфікації тесту: завдання тесту; обґрунтування; зміст (зміст проти стандартів виконання); навички (когнітивна складність, таксономія Блума і Гілфорда); матриця навичок, їх зміст; поняття «специфікації»; кількість завдань на тип завдання; кількість завдань на ятку матриці; очікуваний рівень складності.
4. Якісні показники тестів різних типів: структура тесту; якість тесту; валідність і похибки вимірювання (статистичні процедури для прогнозування і класифікації; систематична похибка відбору; факторний аналіз); надійність (надійність і класична модель істинної оцінки; процедури для оцінювання надійності; вступ до теорії генералізації; коефіцієнти надійності для критеріально орієнтованих тестів).
5. Особливості адміністрування тестів: розробка і удосконалення тестів; шкали, норми і порівнюваність балів; адміністрування оцінювання тестів; повідомлення результатів тестувань; супроводжуюча документація.
6. Психологічне, освітнє і професійне тестування та оцінювання.
7. Тестування в оцінюванні програм і державній політиці.
8. Обов’ язки тих, хто використовує результати тестувань.
9. Використання тестів в експертно-консультативній практиці.
10. Практика використання тестів експертами-консультантами з освіти.
11. Вступ до шкалювання.
12. Процес конструювання тестів.
13. Тестові оцінки.
14. Мета теста.
15. Здібності проти досягнень; поточне проти підсумкового; сертифікація (національна/ міжнародна); демографія та інші контекстуальні дані.
16. Процес розробки тестів і тестових завдань: розробка тестових завдань; перевірка тестових завдань і контроль якості; пілотування/ апробація (на великій вибірці); перевірка тесту на неупередженість; адаптація/переклад тесту.

17. Аналіз завдань під час розробки тестів: аналіз тестових завдань; вступ до сучасної теорії тестів (IRT); виявлення завдань, що призводять до систематичних помилок.
18. Типи тестових завдань.
19. Тестові бали та їх інтерпретація: поправка на вгадування та інші методи оцінювання; встановлення стандартів; норми і стандартні оцінки; вирівнювання балів різних тестувань.
20. Специфіка освітнього тесту.
21. Поняття вирівнювання освітніх тестів.
22. Вирівнювання тестів в межах одного адміністрування.
23. Вирівнювання тестів в межах кількох адмініструвань.
24. Калібрація тесту.
25. Встановлення стандартів.
26. Практика використання тестів експертами-консультантами з освіти.
27. Шкалювання тестів в межах одного або кількох адмініструвань.
28. Теоретичні основи шкалювання результатів тестування.
29. Узагальнення класифікацій шкал.
30. Алгоритм перенесення латентних параметрів, одержаних у паралельних варіантах тесту, на єдину метричну шкалу.
31. Перетворення єдиної метричної шкали в нормовану.
32. Алгоритм отримання остаточного балу учасників тестування.
33. Методи підвищення диференціації учасників тестування.
34. Визначення поняття «математична статистика», «статистична гіпотеза».
35. Параметричні та непараметричні статистичні гіпотези.
36. Нульова й альтернативна гіпотези.
37. Прості та складні статистичні гіпотези.
38. Статистичний критерій.
39. Область прийняття гіпотези.
40. Критична область і критична точка.
41. Вибірка. Подія. Частота події.
42. Принцип групування даних.
43. Інтегральні характеристики вибірки.
44. Визначення ймовірності та характерологічні властивості ймовірності.

45. Закон стійкості частот, частотне визначення ймовірностей.
46. Провідні принципи перевірки статистичних гіпотез.
47. Помилки при перевірці статистичних гіпотез.
48. Статистичні критерії.
49. Перевірка статистичних гіпотез відносно середніх.
50. Критерій Пірсона.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ VI

Основна література:

Авраменко О. В., Павличенко Г. Ю., Паращук С. Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Частина І. Класична теорія тестування: Навчально-методичний посібник / О. В. Авраменко, Г. Ю. Павличенко, С. Д. Паращук. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 120 с.

Андронатій П. І., Котяк В. В. Комп'ютерні технології в освітніх вимірюваннях: Навчально-методичний посібник / П. І. Андронатій, В. В. Котяк. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 144 с.

Барковський В. В., Барковська Н. В., **Лопатін О. К.** Теорія ймовірностей та математична статистика. – К.: ЦУЛ, 2002. – 448 с.

Бобик О. І., Берегова Г. І., **Копитко Б. І.** Теорія ймовірностей і математична статистика / О. І. Бобик, Г. І. Берегова, Б. І. Копитко. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 102 с.

Бойко Л. Ф. Теорія ймовірностей та її застосування: Курс лекцій в трьох частинах, Ч. І. / Л. Ф. Бойко. – Львів: НЛТУ України, 2007. – 70 с.

Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О. В. Авраменко. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2011. – 360 с.

Глеч С. Г. Теорія ймовірностей та математична статистика: навч. посібник / С. Г. Глеч, С. Ф. Ледяєв, І. В. Ольшанська. – Севастополь: СевНТУ, 2011. – 176 с.

Жильцов О. Б. Використання інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні теорії ймовірностей та математичної статистики студентів нематематичних спеціальностей : научное издание / О. Б. Жильцов // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій / Київський ін-т бізнесу та технологій. – Київ : КІБІТ, 2007. – Вип. 1(6) . – С. 97 – 99.

Жлуктенко В. І., Наконечний С. І. Теорія ймовірностей і математична статистика / В. І. Жлуктенко, С. І. Наконечний. – К.: ІЗМН, 1997. – 408 с.

Ковальчук Ю. О. Теорія освітніх вимірювань / Ю. О. Ковальчук. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 200 с.

Кухар Л. О., Сергієнко В. П. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Лісова Т. В. Моделі та методи сучасної теорії тестів: [навчально-методичний посібник] / Т. В. Лісова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 112 с.

Лупан І. В., Авраменко О. В. Комп'ютерні статистичні пакети: навчальний посібник / І. В. Лупан, О. В. Авраменко. – Кіровоград, 2010. – 218 с.

Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В. Ф, 2012. – 72 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / Д. С. Сільвестров, О. Д. Борисенко, О. В. Авраменко та ін.; за заг. ред. Д. С. Сільвестрова. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Частина 1. – 362 с.

Підготовка фахівців з освітніх вимірювань в Україні: [навчально-методичний комплекс] / О. В. Авраменко, Ю. О. Ковальчук, В. П. Сергієнко та ін.; за заг. ред. О. В. Авраменко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Частина 2. – 398 с.

Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. / В. М. Руденко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

Сеньо П. С. Теорія ймовірностей та математична статистика: Підручник / П. С. Сеньо. – К.: ЦНЛ, 2004. – 448 с.

Сергієнко В. П., Кухар Л. О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.

Сергієнко В. П., Малежик М. П., Сіткар Т. В. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч. посіб / В. П. Сергієнко, М. П. Малежик, Т. В. Сіткар. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2012. – 290 с.

Теорія ймовірностей та математична статистика («Академія») / Донченко В. С., Сидоров М. В.-С., Шарапов М. М., 2009. – 288 с.

Чорней Р. К., Дюженкова О. Ю., Жильцов О. Б., Торбін Г. М., Юртин І. І. Практикум з теорії ймовірностей та математичної статистики: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом / Руслан Костянтинович Чорней (ред.). – К. : МАУП, 2003. – 328с. – Бібліогр.: с. 321 – 322.

Шефтель З. Г. Теорія ймовірностей / З. Г. Шефтель. – К.: Вища школа, 1994. – 192 с.

Додаткова література:

Андронов А. М., Копытов Е. А., Гринглаз Л. Я. Теория вероятностей и математическая статистика: Учебник для вузов / А. М. Андронов, Е. А. Копытов, Л. Я. Гринглаз. – СПб.: Питер, 2004. – 461 с.

Виміри освітніх вимірювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nagolos.com.ua/ua/articles/3358-vimiri-osvitnih-vimiryuvan

Дьяконов В. Mathcad 2001: учебный курс. – СПб.: Питер, 2002. – 622 с.

Дьяконов Г. В. Інтерсуб'єктні методи оцінювання психології особистості: Навчальний посібник для вищої школи / Г. В. Дьяконов. – Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2012. – 36 с.

Жильцов О. Б. Сучасні підходи до проектування навчального процесу в умовах євроінтеграції / О. Жильцов // Вища школа. – 2009. – № 11. – С. 40 – 49.

Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. Канівець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

Кашина Г. С., Сергієнко В. П. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г. С. Кашина, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 115 с.

Королюк В. С., Портенко Н. И. и др. Справочник по теории вероятностей и математической статистике. – М.: Наука, 1985. – 640 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання» / За ред. професора В. П. Сергієнка – К : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 164 с.

Освітні вимірювання адаптовані до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ndu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=234

Тернер Д. Вероятность, статистика и последовательность операцій / Д. Тернер. – М.: Статистика, 1976. – 431 с.

Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – 140 с.

МАКРОМОДУЛЬ VII : ЕКСПЕРТИЗА ІННОВАЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 271

Структура програми навчальної дисципліни 275

I. Опис предмета навчальної дисципліни 275

II. Тематичний план навчальної дисципліни 276

III. Програма 277

Змістовий модуль 1. Інноваційні процеси в освіті 277

Тема 1. Інновації в освіті: сутність, характеристика, експертиза 277

Тема 2. Інноваційні процеси як механізм розвитку освітніх систем: критерії їх ефективності 282

Питання до модульного контролю 1 287

Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1 288

Змістовий модуль 2. Експертиза для управління інноваційними процесами в освіті 291

Тема 3. Інноваційна діяльність в освіті: параметри аналізу та оцінювання 292

Тема 4. Управління процесом впровадження педагогічних інновацій у практику роботи навчальних закладів 298

Питання до модульного контролю 2 305

Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2 306

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» 310

V. Карта самостійної роботи студента 312

VI. Контроль за індивідуальною роботою студентів 313

VII. Підсумковий модульний контроль 313

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю VII 315

Основна література 315

Додаткова література 317

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасному етапові розвитку освіти в Україні властиве активне впровадження освітніх інновацій, спрямованих на модернізацію освіти згідно із вимогами часу, новітніх надбань науки, культури і соціальної практики. Це актуалізує проблему дослідження освітніх інновацій, які є дієвим чинником підвищення якості освітніх послуг, зростання творчого потенціалу учасників навчального процесу. Експертиза освітніх інновацій у загальному інноваційному процесі є важливим компонентом інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо реалізації певних інновацій у конкретному навчальному закладі. Кваліфікована, відкрита експертиза інноваційних освітніх проектів спрямована на підтримку і науково-консультативний супровід інноваційної діяльності педагогів. Попередня оцінка й прогнозування наслідків нововведення дозволяє уникнути ризиків та підвищити ефективність інноваційних процесів.

Тому підготовка педагогічних працівників і керівників навчальних закладів до управління інноваційними процесами в освіті та проведення експертизи освітніх інновацій сьогодні розглядаються як одне із найважливіших завдань розвитку освіти.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів згідно із навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно із навчальним планом за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає два залікових кредити (72 год.) і включає всі види навчальної діяльності магістранта: аудиторні заняття (28 год.), самостійна робота (36 год.), індивідуальна робота (4 год.), модульний контроль (4 год.), підсумковий модульний контроль (2 год.). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі заліку.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма передбачає 2 змістові модулі, кожен з яких складається з опису конкретних тем навчальної дисципліни, форм організації навчання, видів контролю. Структура опису кожної теми така: назва теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; список літератури до теми (базової і допоміжної); запитання для модульного контролю.

Програма визначає обсяги знань, які повинен засвоїти магістрант згідно із вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти», необхідне методичне забезпечення, складові й технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» є теоретичною і світоглядною основою фахової підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної та управлінської діяльності в галузі освіти. Дисципліна орієнтована на розвиток інноваційного мислення магістранта і передбачає підготовку фахівця у галузі освіти, здатного виокремлювати педагогічні проблеми та шукати способи їх ефективного вирішення у процесі професійної діяльності. Викладання курсу дозволить наблизити майбутню професійну діяльність педагогів-управлінців до створення, оцінювання і реалізації інновацій у сфері освітньої діяльності. Тому в навчальній програмі представлені підходи до розуміння інновацій, інноваційної діяльності та способів її реалізації, формування готовності до інновацій, включаючи проектування й експертизу освітніх інновацій.

Мета курсу «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти**»** – розвиток професійної компетентності фахівців-управлінців у галузі освіти шляхом формування умінь вирішувати нові професійні завдання, зокрема, завдання дослідження, проектування, управління та експертизи у сфері освітніх інновацій.

Завдання вивчення дисципліни:

– поглиблення знань магістрантів про сутність інновацій та інноваційних процесів в освіті;

– виробити у магістрантів уміння самостійно орієнтуватися в різних видах інноваційної діяльності, співвідносити їх з передовим досвідом і специфікою регіону;

– сформувати вміння експертизи педагогічних інновацій, інноваційного розвитку навчального закладу, вивчення рівня готовності педагогів до здійснення інноваційної професійної діяльності;

– виробити вміння проектувати, реалізовувати і розповсюджувати інноваційний педагогічний досвід;

– ознайомити магістрантів з нормативно-правовими основами менеджменту інновацій.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Зміст навчальної дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» базується на системі знань, умінь і універсальних компетентностей, отриманих під час вивчення комплексу гуманітарних, загальнопедагогічних, профільних дисциплін у рамках бакалаврату та дисциплін за програмою магістратури. Вивчення курсу орієнтоване на розвиток цілісного сприйняття ролі інноваційних процесів у забезпеченні якості освіти, їх взаємозв'язку з минулим і майбутнім.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» **магістрант має:**

– засвоїти основні категорії, поняття і терміни педагогічної інноватики;

– усвідомити проблеми і тенденції розвитку освіти в сучасному світі;

– засвоїти систему знань щодо сутності, специфіки, класифікацій і видів інновацій в освіті;

– оволодіти знаннями основних напрямів інноваційної діяльності в освіті;

– оволодіти інструментарієм інноваційних процесів в освіті (пріоритети, стратегії, закономірності, принципи, методи, критерії оцінки);

– набути здатності збирати, аналізувати, систематизувати і оцінювати інформацію з питань інновацій та інноваційних процесів в освіті;

– вміти застосовувати сучасні технології діагностики та оцінювання якості освітнього процесу;

– формувати освітнє середовище, використовувати свої здібності в реалізації завдань інноваційної освітньої політики;

– застосовувати методики діагностування готовності педагога до інноваційної діяльності в інноваційному середовищі навчального закладу;

– здійснювати експертизу і оцінку освітніх програм;

– вміти організовувати та проводити дослідно-експериментальну діяльність;

– оволодіти навичками впровадження інновацій, планування і реалізації інноваційної діяльності на основі нормативної документації, встановлених правил оформлення, звітності та експертизи результатів інноваційної діяльності;

– застосовувати сучасні методики і технології організації та реалізації освітнього процесу на різних освітніх ступенях в різних освітніх установах;

– набути готовності до розробки і реалізації моделей, методик, технологій навчання та управління, а також до аналізу результатів процесу їх використання в освітніх закладах різних типів.

Зміст самостійної роботи з курсу «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» спрямований на опрацювання нормативних документів, основної та додаткової літератури, виконання творчих проектів, різних видів науково-дослідницької роботи.

Від магістрантів вимагається: ведення тематичного словника, опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно, але передбачає визначення особистого ставлення до змісту джерела (за бажанням), доповнення списку рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями наукових уподобань.

Вивчення магістрами навчальної дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти» завершується ПМК.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **2 кредити** Змістові модулі: **2 модулі** Загальний обсяг дисципліни (години): **72 години** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	**Нормативна** **Рік підготовки: 2/2** **Семестр: 2/2** Аудиторні заняття: **28 годин,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **12 годин** Семінарські заняття: **12 годин** Індивідуальна робота: **4 години** Модульний контроль: **4 години** Самостійна робота: **38 годин** Підсумковий модульний контроль[17]: ПМК **2 години**

17 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1. **ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ**									
1.	Інновації в освіті: сутність, характеристика, експертиза	19	9	4	4	1	10		
2.	Інноваційні процеси як механізм розвитку освітніх систем: критерії їх ефективності	14	5	2	2	1	9		
Разом:		**35**	**14**	**6**	**6**	**2**	**19**	**2**	
Змістовий модуль 2. **ЕКСПЕРТИЗА ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ОСВІТІ**									
3.	Інноваційна діяльність в освіті: параметри аналізу та оцінювання	14	5	2	2	1	9		
4.	Управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи навчальних закладів	19	9	4	4	1	10		
Разом:		**35**	**14**	**6**	**6**	**2**	**19**	**2**	
Всього за навчальним планом:		**72**	**28**	**12**	**12**	**4**	**38**	**4**	**2**

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

Основні поняття модулю:

Інновація; новація; освітня інновація; педагогічна інновація; класифікація освітніх інновацій; інноваційна школа; експертиза інновацій; інноваційний освітній процес; закономірності інноваційних процесів; принципи розвитку інноваційних процесів; структура інноваційного процесу; критерії ефективності інноваційного освітнього процесу.

ТЕМА 1. ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: СУТНІСТЬ, ХАРАКТЕРИСТИКА, ЕКСПЕРТИЗА

ЛЕКЦІЯ 1.

Інновації в освіті як основа модернізації галузі в сучасних умовах. Сутність і характеристика понять: «нове», «новація», «інновація», «освітня інновація», «педагогічна інновація», «інновація в освіті». Специфіка інновацій в освіті.

Проблеми вивчення і освоєння інновацій в освіті. Джерела нового в освіті. Новизна педагогічного засобу як головний показник інновації. Характеристика новизни (абсолютна новизна, відносна новизна, суб'єктивна новизна, псевдо новизна), її рівні, сфера застосування.

Системи класифікацій інновацій в освіті (технологічні, методичні, організаційні, управлінські, економічні, соціальні, юридичні). Класифікації освітніх інновацій (І. М. Дичківська, М. М. Поташник, А. В. Хуторський та ін.).

Характеристики інновацій в освіті. Теоретичні інновації (нові дидактичні ідеї, концепції, підходи, гіпотези, напрями, закономірності, класифікації, принципи, що отримані в результаті науково-дослідної діяльності і покладені в основу інноваційних процесів). Практичні інновації (нові освітні стандарти, освітні програми, методики, рекомендації в сфері дидактики, теорії виховання, нові технології навчання і виховання тощо). Дидактичні інновації (нові методики

викладання, нові форми організації занять, новації в організації змісту освіти (інтегровані (міжпредметні) програми, методи оцінювання освітніх результатів).

Авторські школи у вітчизняній і світовій освітній практиці. Сучасні інноваційні навчальні заклади (дослідницькі університети, ліцеї, гімназії, коледжі, школи – дитячі садки, дитячі садки – школи, Центри розвитку дитини та ін.).

Поняття експертизи освітніх інновацій. Об'єкти педагогічної експертизи. Предмет експертизи. Функції експертизи освітніх інновацій. Завдання експертизи освітніх інновацій. Принципи експертизи освітніх інновацій. Критерії експертизи освітніх інновацій. Технологія проведення експертизи освітніх інновацій. Методи експертизи освітніх інновацій.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Освітні інновації як основа модернізації галузі в сучасних умовах

План

1. Сутність і співвідношення понять «інновація» – «новація», «педагогічна інновація» – «освітня інновація».
2. Сучасні класифікації інновацій в освіті.
3. Проблеми вивчення і освоєння інновацій в освіті.
4. Джерела і носії нового в освіті.
5. Інноваційні дидактичні системи та їх роль у розвитку освіти і суспільства.
6. Сучасні інноваційні навчальні заклади.
7. Функції та принципи експертизи освітніх інновацій.
8. Критерії експертизи освітніх інновацій.
9. Технологія проведення експертизи освітніх інновацій.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець XX – початок XXI століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М.П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Коновальчук І. І. Теоретичні й технологічні аспекти експертизи освітніх інновацій / І. І. Коновальчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, №4(22), 2012. – С. 24-31.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Огнев'юк В. О. Інноваційна освіта як фактор інноваційного поступу суспільства / В. О. Огнев'юк // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки». – Х.; Житомир, 2003. – № 598: Філософські проблеми науки, освіти та культури постмодерну. – С. 7.

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – 417 с.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Буркова Л. В. Класифікація педагогічних інновацій – перший етап науково-педагогічної експертизи / Л. В. Буркова // Директор школи. – 2000. – № 35. – С. 1 – 9.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Козак Л. В. Сучасні підходи до класифікації педагогічних інновацій / Л. В. Козак // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали Міжнародної наук.-практ. конфер. (28 – 29 березня 2012 р.). / заг. ред. В. О. Огнев'юка. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 227 – 232.

Козак Л. В. Інновації в системі вищої педагогічної освіти: теоретичний аспект / Л. В. Козак // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць – К. Університет, 2010. – Вип. 3. – Ч.1. – С. 207 – 216.

Кушнір В., Кушнір Г., ***Рожкова Н.*** Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика: Научное издание / А.В.Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі завдання:

1. Виписати у термінологічний словник і проаналізувати наукові підходи до визначення понять: «новація», «інновація»; «освітня інновація»; «педагогічна інновація»; «інновація в освіті»; «експертиза освітніх інновацій».
2. Зробити порівняльну характеристику класифікацій освітніх інновацій.
3. Навести приклади інновацій за масштабом перетворення (часткові, модульні, системні); за інноваційним потенціалом (модифікаційні; комбінаторні; радикальні, або фундаментальні, глобальні – за вибором).
4. Описати методи експертизи освітніх інновацій.

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець XX – початок XXI століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М.П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. **Дичківська**. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Коновальчук І. І. Теоретичні й технологічні аспекти експертизи освітніх інновацій / І. І. Коновальчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, №4(22), 2012. – С. 24-31.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Огнев'юк В. О. Інноваційна освіта як фактор інноваційного поступу суспільства / В. О. Огнев'юк // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Серія «Теорія культури і філософія науки». – Х.; Житомир, 2003. – № 598: Філософські проблеми науки, освіти та культури постмодерну. – С. 7.

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – 417 с.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій*:* освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Буркова Л. В. Класифікація педагогічних інновацій – перший етап науково-педагогічної експертизи / Л. В. Буркова // Директор школи. – 2000. – № 35. – С. 1 – 9.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Козак Л. В. Сучасні підходи до класифікації педагогічних інновацій / Л. В. Козак // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали Міжнародної наук.-практ. конфер. (28 – 29 березня 2012 р.). / заг. ред. В. О. Огнев'юка. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 227 – 232.

Козак Л. В. Інновації в системі вищої педагогічної освіти: теоретичний аспект / Л. В. Козак // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць – К. Університет, 2010. – Вип. 3. – Ч.1. – С. 207 – 216.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника. – М.: Новая школа, 1994. – 64 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика: Научное издание / А. В.Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

ТЕМА 2.
ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ СИСТЕМ: КРИТЕРІЇ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

ЛЕКЦІЯ 2.

Сутність інноваційних процесів в освіті. Закономірності інноваційних процесів в освіті. Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Типи структур інноваційного процесу. Етапи інноваційного освітнього процесу.

Основні напрями інноваційних процесів в системі освіти на сучасному етапі її розвитку: гуманізація, демократизація, інтеграція, інформатизація, технологізація, стандартизація освіти, її оптимізація, активізація й інтенсифікація, утвердження самоосвіти і самонавчання в якості провідних форм освіти, компетентнісний підхід в освіті, перехід до неперервної освіти (освіта у продовж життя).

Інновації в освітніх системах. Інноваційні процеси в дошкільній освіті. Інноваційні процеси в середній освіті. Інноваційні процеси у вищій освіті.

Методи вибору і прогнозування інноваційних процесів в освіті, критерії їх ефективності.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Інноваційні процеси в освіті

План

1. Сутність та закономірності інноваційних процесів в освіті.
2. Структура і динаміка розвитку інноваційних процесів в освіті.
3. Типи структур інноваційних процесів.
4. Основні характеристики інноваційного освітнього процесу.
5. Напрями розвитку інноваційних процесів в освіті.
6. Інноваційні процеси в дошкільній освіті.
7. Інноваційні процеси в системі закладів середньої освіти.
8. Інноваційні процеси у вищій освіті.
9. Критерії ефективності інноваційних процесів в освіті.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець XX – початок XXI століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М. П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI столітті) від 03.11.1993 р. № 896 [Електронний ресурс] – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF

Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (затверджено Постановою кабінету міністрів України від 13 квітня 2011 р. N 629) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. **Дичківська**. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст] : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Закон України «Про вищу освіту». Від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про освіту». Від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – 1991. – Режим доступу: // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://www.setlab.net/?view=education-doctrine-2002

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф., Даниленко Л. І. Тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті України. Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В.В.Олійник (гол. ред.) та ін. / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – С. 154. – 167.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Попова О. В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті: Дис. … докт. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / О. В. Попова. – Харків, 2001. – 468 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

Юсуфбекова Н. Р. Тенденции и законы инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова // Новые исследования в педагогических науках. Вып.2 / Сост. И.К. Журавлев, В.С. Шубинский. – М.: Педагогика, 1991. – С. 6 – 9.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі завдання:

1. Виписати у термінологічний словник і проаналізувати наукові підходи до визначення понять: «інноваційна освіта»; «інноваційний освітній процес».
2. Провести аналіз інноваційних процесів в системі дошкільної, загальної середньої та вищої освіти України. Підготувати анотований каталог наукових праць, присвячених проблемам розвитку інноваційних процесів в освіті.
3. Порівняти традиційний та інноваційний освітній процес за такими параметрами: цілі; зміст; організація освітньої діяльності; контроль і оцінка.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець ХХ – початок ХХІ століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М. П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI столітті) від 03.11.1993 р. № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF

Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (затверджено Постановою кабінету міністрів України від 13 квітня 2011 р. N 629) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. **Дичківська**. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст] : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Закон України «Про вищу освіту». Від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про освіту». Від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – 1991. – Режим доступу: // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Коновальчук І. І. Теоретичні й технологічні аспекти експертизи освітніх інновацій / І. І. Коновальчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, №4(22), 2012. – С. 24-31.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://www.setlab.net/?view=education-doctrine-2002

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф., Даниленко Л. І. Тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті України. Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В.В.Олійник (гол. ред.) та ін. / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – С. 154. – 167.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Попова О. В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті: Дис. … докт. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / О. В. Попова. – Харків, 2001. – 468 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / Под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2006. – 452 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

Юсуфбекова Н. Р. Тенденции и законы инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова // Новые исследования в педагогических науках. Вып.2 / Сост. И.К. Журавлев, В.С. Шубинский. – М.: Педагогика, 1991. – С. 6 – 9.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1.

1. Інноваційні тенденції в розвитку освіти.
2. Сутність і специфіка інновацій в освіті.
3. Характеристики інновацій в освіті.
4. Сучасні класифікації інновацій в освіті.
5. Проблеми вивчення і освоєння інновацій в освіті.
6. Джерела і носії нового в освіті.
7. Інноваційні дидактичні системи та їх роль у розвитку освіти і суспільства.
8. Авторські школи у вітчизняній і світовій освітній практиці.

9. Сучасні інноваційні навчальні заклади.
10. Предмет та завдання експертизи освітніх інновацій.
11. Функції експертизи освітніх інновацій.
12. Принципи експертизи освітніх інновацій.
13. Критерії експертизи освітніх інновацій.
14. Технологія проведення експертизи освітніх інновацій.
15. Методи експертизи освітніх інновацій.
16. Закономірності розвитку інноваційних процесів в освіті.
17. Принципи управління інноваційними освітніми процесами.
18. Життєвий цикл освітньої інновації.
19. Види структур інноваційного процесу.
20. Основні напрями та механізми розвитку інноваційних процесів в освіті.
21. Інноваційні процеси в системі дошкільної освіти.
22. Інноваційні процеси в системі загальної середньої освіти.
23. Інноваційні процеси у вищій освіті.
24. Методи вибору і прогнозування інноваційних процесів в освіті.
25. Критерії ефективності інноваційних процесів в освіті.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець ХХ – початок ХХІ століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М. П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об’єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI столітті) від 03.11.1993 р. № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF

Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (затверджено Постановою кабінету міністрів України від 13 квітня 2011 р. N 629) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст]: підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст]: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про освіту». Від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс] / – 1991. – Режим доступу: // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Коновальчук І. І. Теоретичні й технологічні аспекти експертизи освітніх інновацій / І. І. Коновальчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, №4(22), 2012. – С. 24-31.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2003. – 216 с.

Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://www.setlab.net/?view=education-doctrine-2002

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Огнев'юк В. О. Інноваційна освіта як фактор інноваційного поступу суспільства / В. О. Огнев'юк // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки». – Х.; Житомир, 2003. – № 598: Філософські проблеми науки, освіти та культури постмодерну. – С. 7.

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – 417 с.

Паламарчук В. Ф., Даниленко Л. І. Тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті України. Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В.Олійник (гол. ред.) та ін. / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – С. 154 – 167.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Буркова Л. В. Класифікація педагогічних інновацій – перший етап науково-педагогічної експертизи / Л. В. Буркова // Директор школи. – 2000. – № 35. – С.1 – 9.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Козак Л. В. Сучасні підходи до класифікації педагогічних інновацій / Л. В. Козак // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали Міжнародної наук.-практ. конфер. (28 – 29 березня 2012 р.). / заг. ред. В. О. Огнев'юка. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 227 – 232.

Козак Л. В. Інновації в системі вищої педагогічної освіти: теоретичний аспект / Л. В. Козак // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць – К. Університет, 2010. – Вип. 3. – Ч.1. – С. 207 – 216.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Попова О. В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті: Дис. … докт. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / О. В. Попова. – Харків, 2001. – 468 с.

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С.О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Слободчиков В. И. Инновации в образовании: основания и смысл [Електронний ресурс] / В. И. Слободчиков. – Режим доступу: http://www.abitu.ru/researcher/methodics/nauka/a_1xizkd.html

Слободчиков В. И. Проблемы научного обеспечения инновационной деятельности в образовании (концептуальные основания) / В. И. Слоблдчиков. – Киров, 2003. – 112 с.

Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника. – М.: Новая школа, 1994. – 64 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инноватика : методология, теория, практика : Научное издание / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Шевцов М. Г., Козлова О. Г., Харламов Ю. І. Учителеві про педагогічну інноватику: Навчально-методичний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2001. – 60 с.

Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / Под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2006. – 452 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

Юсуфбекова Н. Р. Тенденции и законы инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова // Новые исследования в педагогических науках. Вып.2 / Сост. И. К. Журавлев, В. С. Шубинский. – М.: Педагогика, 1991. – С. 6 – 9.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКСПЕРТИЗА ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ОСВІТІ

Основні поняття модулю:

Інноваційна освітня діяльність; інноваційна педагогічна діяльність; готовність педагога до інноваційної діяльності; критерії оцінювання педагогічної діяльності; педагогічне проектування; інноваційний проект; інноваційний розвиток навчального закладу; управління інноваційним розвитком; управління процесом упровадження інновації; програма інноваційного розвитку навчального закладу; програмно-цільовий підхід; банк педагогічних інновацій; експертиза інноваційної освітньої діяльності.

ТЕМА 3.
ІННОВАЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ: ПАРАМЕТРИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНЮВАННЯ

ЛЕКЦІЯ 3.

Сутність та характеристика інноваційної діяльності в освіті. Напрями інноваційної освітньої діяльності. Зміст інноваційної освітньої діяльності.

Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога. Критерії, показники та рівні готовності педагога до інноваційної діяльності.

Методи діагностики готовності педагога до інноваційної діяльності.

Поняття педагогічного проектування. Педагогічне проектування як форма інноваційної діяльності педагога. Освітні маршрути, стандарти, технології, освітні і навчальні програми як продукти проектування в освіті.

Проектування і реалізація інновацій на різних рівнях педагогічного процесу. Інновації у змісті освіти. Інновації у навчальному процесі. Інновації у навчальному курсі. Інновації в навчальному закладі.

Дослідно-експериментальна робота як умова розробки освітніх проектів. Функції і логіка побудови експериментальної діяльності педагога.

Основні процедури проектування педагогічних нововведень. Етапи педагогічного проектування. Технологія педагогічного проектування.

Типи і види експертизи інноваційної діяльності. Експертні оцінки в інноваційній педагогічній діяльності. Методи експертної діяльності.

Критерії оцінювання інноваційних педагогічних проектів.

Вивчення та експертиза інноваційного педагогічного досвіду. Параметри педагогічного аналізу та оцінювання інноваційної освітньої діяльності.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Інноваційна діяльність в освіті: сутність, зміст, експертиза.

План

1. Сутність та характеристика інноваційної педагогічної діяльності.
2. Критерії, показники та рівні готовності педагога до інноваційної діяльності.

3. Методи діагностики готовності педагога до інноваційної діяльності.
4. Проектування інновацій на різних рівнях педагогічного процесу.
5. Етапи і зміст педагогічного проектування.
6. Розробка змісту інноваційних освітніх і навчальних програм.
7. Розробка технології інноваційного освітнього процесу.
8. Критерії оцінювання інноваційних педагогічних проектів.
9. Експертиза та оцінювання інноваційної освітньої діяльності.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець ХХ – початок ХХІ століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М. П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. **Дичківська**. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст] : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

Інноваційний потенціал проектної діяльності у навчальному закладі: Практико зорієнтований збірник / За загальною редакцією О. А. Федоренка, І. Г. Єрмакова. – К. – 2006. – 242 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с. – С. 10 – 70; 140 – 152.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. – 96 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Адольф В. А., Ильина Н. Ф. Инновационная деятельность педагога в процессе его профессионального становления: монография / В. А. Адольф, Н.Ф. Ильина. – Красноярск: 2007. – 204 с.

Державін В. Технологія проведення демократичної експертизи / В. Державін // Управління освітою. – 2004. – № 18 (90). – С. 11 – 12.

Еленский Н. Г. Инновационная и экспериментальная деятельность: сущность, общее и отличное / Н. Г. Еленский // Адукацыя и выхавание. – 2007. – № 6. – С. 31 – 34.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Мкртычян Г. А. Психолого-педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика: дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01 / Герасим Амирович Мкртычян. – Н. Новгород, 2002. – 351 с.

Петренко Л. Система внутрішньошкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Л. Петренко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 83 – 90.

Слободчиков В. И. Проблемы научного обеспечения инновационной деятельности в образовании (концептуальные основания) / В. И. Слоблдчиков. – Киров, 2003. – 112 с

Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика: Научное издание / А. В.Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Шевцов М. Г., Козлова О. Г., Харламов Ю. І. Учителеві про педагогічну інноватику: Навчально-методичний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2001. – 60 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі практичні завдання:

1. Виписати у термінологічний словник і проаналізувати наукові підходи до визначення понять: «інноваційна діяльність»; «інноваційна педагогічна діяльність»; «інноваційний потенціал педагога»; «педагогічне проектування»; «педагогічний проект»; «експертизи інноваційної педагогічної діяльності».
2. Спроектувати соціально-психологічний портрет педагога-інноватора.
3. Написати есе на тему: «Кредо педагога-управлінця інноваційної формації».
4. Розробити проект освітньо-виховного заходу із застосуванням педагогічних інновацій.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова

редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець XX – початок XXI століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М. П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. **Дичківська**. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст] : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

Інноваційний потенціал проектної діяльності у навчальному закладі: Практико зорієнтований збірник / За загальною редакцією О. А. Федоренка, І. Г. Єрмакова. – К. – 2006. – 242 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с. – С. 10 – 70; 140 – 152.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. – 96 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Адольф В. А., Ильина Н. Ф. Инновационная деятельность педагога в процессе его профессионального становления: монография / В. А. Адольф, Н.Ф. Ильина. – Красноярск: 2007. – 204 с.

Державін В. Технологія проведення демократичної експертизи / В. Державін // Управління освітою. – 2004. – № 18 (90). – С. 11 – 12.

Еленский Н. Г. Инновационная и экспериментальная деятельность: сущность, общее и отличное / Н. Г. Еленский // Адукацыя и выхавание. – 2007. – № 6. – С. 31 – 34.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Мкртычян Г. А. Психолого-педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика: дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01 / Герасим Амирович Мкртычян. – Н. Новгород, 2002. – 351 с.

Петренко Л. Система внутрішньошкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Л. Петренко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 83 – 90.

Слободчиков В. И. Проблемы научного обеспечения инновационной деятельности в образовании (концептуальные основания) / В. И. Слоблдчиков. – Киров, 2003. – 112 с

Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика: Научное издание / А. В.Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Шевцов М. Г., Козлова О. Г., Харламов Ю. І. Учителеві про педагогічну інноватику: Навчально-методичний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2001. – 60 с.

ТЕМА 4.
УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ УПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У ПРАКТИКУ РОБОТИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ЛЕКЦІЯ 4.

Інноваційна політика держави в галузі освіти. Характеристика законодавчих і нормативних документів, що регламентують інноваційну освітню діяльність. Характеристика понять: «інноваційний освітній проект», «інноваційний розвиток навчального закладу», «управління інноваційним процесом».

Управління розвитком навчального закладу як частина здійснюваної в ньому управлінської діяльності. Принципи управління інноваціями. Функції управління інноваціями. Програмно-цільовий підхід в управлінні інноваційним процесом.

Програма розвитку навчального закладу. Освітня програма навчального закладу. Розробка проекту розвитку навчального закладу.

Інноваційний проект. Етапи створення інноваційного проекту. Зміст програми інноваційного розвитку навчального закладу.

Формування банку педагогічних інновацій. Сучасні банки інновацій.

Способи впровадження новацій в навчальні заклади: розвиток свого власного досвіду, використання іншого перспективного педагогічного досвіду, освоєння наукових розробок, проведення педагогічного експерименту.

Класифікація учасників інноваційного процесу. Проблеми включення педагога в інноваційний процес. Основні причини опору педагогічних працівників нововведенням. Загальне уявлення про антиінноваційні бар’єри. Види психологічних бар’єрів. Методи стимулювання інноваційної діяльності в педагогічному колективі.

Критерії оцінювання рівня інноваційного потенціалу педагогічного колективу. Оцінка ефективності впровадження інновації в практику роботи навчальних закладів.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.1.
Управління процесом упровадження освітніх інновацій

План

1. Програмно-цільовий підхід до управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи вищої школи.
2. Технологія розробки інноваційного освітнього проекту.
3. Експертиза інноваційного освітнього проекту.
4. Банк педагогічних інновацій.
5. Етапи впровадження освітніх інновацій у практику роботи навчального закладу.
6. Сучасні підходи до оцінювання ефективності впровадження педагогічних інновацій у практику роботи навчального закладу.
7. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики навчального закладу.
8. Процедура проведення експертизи інноваційної діяльності навчального закладу та форма представлення її результатів.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.1.

Основна література:

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М. : Смысл, 1999. – 137 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об’єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко . – К.: Шк. світ, 2007. – 120 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Инновационная политика высшего учебного заведения / [Девяткина М. А., Мирошникова Т. А., Петрова Ю. И. и др.]; под ред. Р. Н. Федосовой. – М. ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 178 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Мармоза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармоза. – Харків, 2004. – 240 с.

Навроцкий А. И. Высшая школа: теория и практика модернизации / А. И. Навроцкий. –Х.: Изд-во Харьк. нац. ун-та имени В. Н. Кармазина, 2007. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад (від 20.02.2002 р. № 114)

Положення про здійснення моніторингу виконання інноваційних проектів за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків (від 17.04.2003 р. № 245).

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. – 96 с.

Додаткова література:

Буркова Л. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій / Л. Буркова // Рідна школа. – 2003. – С. 26 – 28.

Васильченко Н. П. Упровадження освітніх інновацій як зміна компонентів навчального процесу // Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В.Олійник (гол. ред.) та ін. / Н. П. Васильченко. – К., 2005. – С. 180 – 194.

Делия В. П. Формирование и развитие инновационной образовательной среды гуманитарного вуза: Научное издание / В. П. Делия. – М.: ООО «ДЕ-ПО», 2008. – 484 с.

Державін В. Технологія проведення демократичної експертизи / В. Державін // Управління освітою. – 2004. – № 18 (90). – С. 11 – 12.

Еленский Н. Г. Инновационная и экспериментальная деятельность: сущность, общее и отличное / Н. Г. Еленский // Адукацыя и выхавание. – 2007. – № 6. – С. 31 – 34.

Єльникова Г. В. Атестація загальноосвітніх навчальних закладів в Україні: передумови, зміст, експеримент : наук.-метод. посіб. / Г. В. Єльникова. – Харків : Гімназія, 1999. – 160 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Касьянова О. М. Теоретичне узагальнення сутності експертизи як педагогічного феномену / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 29 (82), 2013 – С. 191 – 196.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Лаарев В. С. Системное развитие школы / В. С. Лазарев. – М.: Педагогическое общество России, 2002. – 304 с.

Ліговицький А. О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем / А. О. Ліговицький. – К.: Техніка, 1997. – 210 с.

Мкртычян Г. А. Психолого-педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика: дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01 / Герасим Амирович Мкртычян. – Н. Новгород, 2002. – 351 с.

Петренко Л. Система внутрішньошкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Л. Петренко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 83 – 90.

Салига С. Я. Управління вищими навчальними закладами: Монографія / Под ред. проф. С. Я. Салиги / С. Я. Салига, Яришко О. В. – Запоріжжя.: ЗУНТЕІ, 2005. – 194 с.

Субетто А. Качество образования: проблемы оценки и мониторинга / А. Субетто // Образование. – 2000. – № 2. – С. 62 – 66.

Тубельский А. Экспертиза инновационной школы / А. Тубельский // Инновационное движение в российском школьном образовании. – М., 1997. – С. 158 – 179.

Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника / О. Г. Хомерики. – М.: Новая школа, 1994. – 64 с.

Щедровицкий Г. П. О методе исследования мышления / Г. П. Щедровицкий.– М., 2006. – 600 с.

Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / Под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2006. – 452 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі практичні завдання:

1. Виписати у термінологічний словник і проаналізувати наукові підходи до визначення понять: «інноваційний потенціал навчального закладу», «інноваційний розвиток навчального закладу», «управління інноваційним розвитком навчального закладу», «управління процесом упровадження інновації», «програма інноваційного розвитку навчального закладу».

2. Підготувати аналітичну записку про рівень інноваційності навчального закладу. Послідовність виконання:

3. Опрацювати рекомендовану літературу до курсу та нормативно-правові документи, що регламентують інноваційну освітню діяльність.

4. Вибрати конкретний навчальний заклад для експертного аналізу його інноваційного розвитку. Провести експертний аналіз ефективності впровадження інновації в практику роботи навчального закладу.

5. Підготувати аналітичну записку.

Список рекомендованої літератури до теми 4.

Основна література:

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М. : Смысл, 1999. – 137 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко . – К.: Шк. світ, 2007. – 120 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Инновационная политика высшего учебного заведения / [Девяткина М. А., Мирошникова Т. А., Петрова Ю. И. и др.]; под ред. Р. Н. Федосовой. – М. ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 178 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Мармоза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармоза. – Харків, 2004. – 240 с.

Навроцкий А. И. Высшая школа: теория и практика модернизации / А. И. Навроцкий. –Х.: Изд-во Харьк. нац. ун-та имени В. Н. Кармазина, 2007. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій : теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад (від 20.02.2002 р. № 114)

Положення про здійснення моніторингу виконання інноваційних проектів за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків (від 17.04.2003 р. № 245).

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Суббето А. И. От квалиметрии человека – к квалиметрии образования (Генезис) / А. И. Суббето // Введение в квалиметрию высшей школы. – В 4 кн. – Кн.III. – Общая квалиметрия и специальные методы квалиметрии. – М. : Иссл. Центр Госкообразования СССР по проблемам управления качеством подготовки специалистов, 1991. – 240 с.

Томашевський В. М. Моделювання систем / В. М. Томашевський. – К. : ВНМ, 2005. – 352 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. – 96 с.

Додаткова література:

Буркова Л. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій / Л. Буркова // Рідна школа. – 2003. – С. 26 – 28.

Васильченко Н. П. Упровадження освітніх інновацій як зміна компонентів навчального процесу // Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В.Олійник (гол. ред.) та ін. / Н. П. Васильченко. – К., 2005. – С. 180 – 194.

Делия В. П. Формирование и развитие инновационной образовательной среды гуманитарного вуза: Научное издание / В. П. Делия. – М.: ООО «ДЕ-ПО», 2008. – 484 с.

Державін В. Технологія проведення демократичної експертизи / В. Державін // Управління освітою. – 2004. – № 18 (90). – С. 11 – 12.

Еленский Н. Г. Инновационная и экспериментальная деятельность: сущность, общее и отличное / Н. Г. Еленский // Адукацыя и выхавание. – 2007. – № 6. – С. 31 – 34.

Єльникова Г. В. Атестація загальноосвітніх навчальних закладів в Україні: передумови, зміст, експеримент : наук.-метод. посіб. / Г. В. Єльникова. – Харків : Гімназія, 1999. – 160 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Касьянова О. М. Теоретичне узагальнення сутності експертизи як педагогічного феномену / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 29 (82), 2013 – С. 191 – 196.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Лаарев В. С. Системное развитие школы / В. С. Лазарев. – М.: Педагогическое общество России, 2002. – 304 с.

Ліговицький А. О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем / А. О. Ліговицький. – К.: Техніка, 1997. – 210 с.

Мкртычян Г. А. Психолого-педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика: дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01 / Герасим Амирович Мкртычян. – Н. Новгород, 2002. – 351 с.

Петренко Л. Система внутрішньошкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Л. Петренко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 83 – 90.

Салига С. Я. Управління вищими навчальними закладами: Монографія / Под ред. проф. С. Я. Салиги / С. Я. Салига, Яришко О. В. – Запоріжжя.: ЗУНТЕІ, 2005. – 194 с.

Субетто А. Качество образования: проблемы оценки и мониторинга / А. Субетто // Образование. – 2000. – № 2. – С. 62 – 66.

Тубельский А. Экспертиза инновационной школы / А. Тубельский // Инновационное движение в российском школьном образовании. – М., 1997. – С. 158 – 179.

Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника / О. Г. Хомерики. – М.: Новая школа, 1994. – 64 с.

Щедровицкий Г. П. О методе исследования мышления / Г. П. Щедровицкий.– М., 2006. – 600 с.

Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / Под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2006. – 452 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Тема: Управління інноваційною педагогічною діяльністю. Розробка проекту інноваційного розвитку навчального закладу «Школа моєї мрії».

Мета: аналіз і наукове осмислення інноваційних процесів в освіті; набуття здатності здійснювати впровадження інновації, планування інноваційної діяльності на основі нормативної документації, встановлених правил оформлення, звітності та експертизи результатів інноваційної діяльності.

Завдання: на основі вивчення наукової літератури і практики роботи освітнього закладу розробити концепцію та програму інноваційного розвитку навчального закладу за вибором.

Структура дій з формування концепції школи. Пошук і оцінка ідей, реалізація яких дозволить вирішити виявлені у процесі аналізу

проблеми, формування «місива ідей». Уточнення «місії» нової школи (на яких дітей вона буде орієнтована). Вибір ідей для концепції на основі врахування рівня їх технологічної розробленості, можливостей, умов та інших факторів, що забезпечують реалізацію «місії школи». Формування концепції нової школи. Формування концепції нової управлінської системи, що відповідає новому об'єкту.

Зміст програми інноваційного розвитку навчального закладу включає: інформаційно-аналітичну характеристику стану розвитку навчального закладу; цілі і завдання навчального закладу; концептуальне і теоретичне обгрунтування основних положень програми розвитку; основні напрями програми розвитку; план реалізації програми розвитку; ресурсне забезпечення програми розвитку (фінансові ресурси, кадрові ресурси, інформаційні ресурси); механізми реалізації управління; джерела фінансування програми; контроль та експертизу реалізації програми розвитку.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.

1. Сутність та характеристика інноваційної педагогічної діяльності.
2. Критерії та показники готовності педагога до інноваційної діяльності.
3. Рівні готовності педагога до інноваційної діяльності.
4. Методи діагностики готовності педагога до інноваційної діяльності.
5. Педагогічне проектування як форма інноваційної діяльності педагога.
6. Проектування і реалізація інновацій на різних рівнях педагогічного процесу.
7. Етапи педагогічного проектування. Об'єкти педагогічного проектування.
8. Основні процедури проектування педагогічних нововведень.
9. Програмно-цільовий підхід до управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи вищої школи.
10. Технологія розробки інноваційного освітнього проекту.
11. Зміст програми інноваційного розвитку навчального закладу.
12. Способи впровадження інновацій у навчальні заклади.

13. Етапи впровадження освітніх інновацій у практику роботи навчального закладу.

14. Експериментальна педагогічна діяльність та її рівні.

15. Види педагогічного експерименту, логіка і етапи педагогічного експерименту.

16. Проектування програми дослідно-експериментальної роботи в навчальному закладі.

17. Класифікація учасників інноваційного процесу.

18. Проблеми включення педагога в інноваційний процес.

19. Загальне уявлення про антиінноваційні бар'єри.

20. Методи стимулювання інноваційної діяльності в педагогічному колективі.

21. Вивчення та експертиза інноваційного освітнього досвіду.

22. Технологія здійснення експертизи інноваційного освітнього проекту.

23. Критерії оцінювання інноваційної педагогічної діяльності.

24. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики навчального закладу.

25. Сучасні підходи до оцінювання ефективності впровадження педагогічних інновацій у практику роботи навчального закладу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець XX – початок XXI століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М.П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М. : Смысл, 1999. – 137 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Гуманитарная экспертиза: возможности и перспективы : сб. науч. тр. / [под ред.: В. И. Бакштановского, Т. С. Караченцевой]. – Новосибирск : Наука, 1992. – 221 с.

Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко . – К.: Шк. світ, 2007. – 120 с.

Делия В. П. Формирование и развитие инновационной образовательной среды гуманитарного вуза: Научное издание / В. П. Делия. – М.: ООО «ДЕ-ПО», 2008. – 484 с.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст] : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Инновационная политика высшего учебного заведения / [Девяткина М. А., Мирошникова Т. А., Петрова Ю. И. и др.]; под ред. Р.Н. Федосовой. – М. ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 178 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

Інноваційний потенціал проектної діяльності у навчальному закладі: Практико зорієнтований збірник / За загальною редакцією О. А. Федоренка, І. Г. Єрмакова. – К. – 2006. – 242 с.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Мармоза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармоза. – Харків, 2004. – 240 с.

Навроцкий А. И. Высшая школа: теория и практика модернизации / А. И. Навроцкий. –Х.: Изд-во Харьк. нац. ун-та имени В.Н. Кармазина, 2007. – 196 с.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. – К., 2005. – 417 с.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад (від 20.02.2002 р. № 114)

Положення про здійснення моніторингу виконання інноваційних проектів за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків (від 17.04.2003 р. № 245).

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Суббето А. И. От квалиметрии человека – к квалиметрии образования (Генезис) / А. И. Суббето // Введение в квалиметрию высшей школы. – В 4 кн. – Кн.III. – Общая квалиметрия и специальные методы квалиметрии. – М. : Иссл. Центр Госкообразования СССР по проблемам управления качеством подготовки специалистов, 1991. – 240 с.

Томашевський В. М. Моделювання систем / В. М. Томашевський. – К. : ВНМ, 2005. – 352 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Буркова Л. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій / Л. Буркова // Рідна школа. – 2003. – С. 26 – 28.

Васильченко Н. П. Упровадження освітніх інновацій як зміна компонентів навчального процесу // Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В. Олійник (гол. ред.) та ін. / Н. П. Васильченко. – К., 2005. – С. 180 – 194.

Державін В. Технологія проведення демократичної експертизи / В. Державін // Управління освітою. – 2004. – № 18 (90). – С. 11 – 12.

Еленский Н. Г. Инновационная и экспериментальная деятельность: сущность, общее и отличное / Н. Г. Еленский // Адукацыя и выхавание. – 2007. – № 6. – С. 31 – 34.

Єльникова Г. В. Атестація загальноосвітніх навчальних закладів в Україні: передумови, зміст, експеримент : наук.-метод. посіб. / Г. В. Єльникова. – Харків : Гімназія, 1999. – 160 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Касьянова О. М. Теоретичне узагальнення сутності експертизи як педагогічного феномену / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 29 (82), 2013 – С. 191 – 196.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт.

пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Лазарев В. С. Системное развитие школы / В. С. Лазарев. – М.: Педагогическое общество России, 2002. – 304 с.

Ліговицький А. О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем / А. О. Ліговицький. – К.: Техніка, 1997. – 210 с.

Мкртычян Г. А. Психолого-педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика : дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01 / Герасим Амирович Мкртычян. – Н. Новгород, 2002. – 351 с.

Петренко Л. Система внутрішньошкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Л. Петренко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 83 – 90.

Салига С. Я. Управління вищими навчальними закладами: Монографія / Под ред. проф. С. Я. Салиги / С. Я. Салига, Яришко О. В. – Запоріжжя.: ЗУНТЕІ, 2005. – 194 с.

Субетто А. Качество образования: проблемы оценки и мониторинга / А. Субетто // Образование. – 2000. – № 2. – С. 62 – 66.

Тубельский А. Экспертиза инновационной школы / А. Тубельский // Инновационное движение в российском школьном образовании. – М., 1997. – С. 158 – 179.

Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника / О. Г. Хомерики. – М.: Новая школа, 1994. – 64 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / Под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2006. – 452 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти»

Разом: 72 год., лекції – 12 год., семінарсько-практичні заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 36 год., модульний контроль – 4 год.

Коефіцієнт перерахунку балів 182: 60 = 3,03

Семестр	I	II	III	IV
Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	**Інноваційні процеси в освіті**		**Експертиза для управління інноваційними процесами в освіті**	
К-ть балів за модуль	76 балів		106 балів	
Лекції	1	2	3	4
Дати				
Теми лекцій	Інновації в освіті: сутність, характеристика, експертиза	Інноваційні процеси як механізм розвитку освітніх систем: критерії їх ефективності	Інноваційна діяльність в освіті: параметри аналізу та оцінювання	Управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи навчальних закладів
К-ть балів	2 б.	1 б.	1 б.	2 б.
Теми семінарських занять	Освітні інновації як основа модернізації галузі в сучасних умовах	Інноваційні процеси в освіті	Інноваційна діяльність в освіті: сутність, зміст, експертиза	Управління процесом упровадження освітніх інновацій
К-ть балів	2 б.	1 б.	1 б.	2б.
Самостійна робота	10 б.	5 б.	5 б.	10 б.
Робота на семінарах, практичних	20 б.	10 б.	10 б.	20 б.
ІНДЗ	30 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 бали)		Модульна контрольна робота (25 бали)	
Підсумковий контроль	ПМК (40 балів)			

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	**1**	**6**
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	**1**	**6**
3	Виконання завдання для самостійної роботи	**5**	**30**
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь; – виступ; – повідомлення; – участь у дискусії, тощо.	**Всього 10, у тому числі за видами**	**60**
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	**30**	**30**
6	Виконання модульної контрольної роботи	**25**	**50**
	Загальна кількість балів:		**182**
Коефіцієнт перерахунку 182 : 60 = 3,03			
Підсумковий рейтинговий бал			**60**
Залік			**40**
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАЗ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. **Інноваційні процеси в освіті**			
Інновації в освіті: сутність, характеристика, експертиза (10 год.)	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10	I-II
Інноваційні процеси як механізм розвитку освітніх систем: критерії їх ефективності (9 год.)	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	5	II-III
Змістовий модуль 2. **Експертиза для управління інноваційними процесами в освіті**			
Інноваційна діяльність в освіті: параметри аналізу та оцінювання (9 год.)	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	5	III-IV
Управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи навчальних закладів (10 год.)	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10	IV-V
Разом: 36 год.	**Разом: 30 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обгрунтування актуальності, формулювання мети, завдань і визначення методів дослідження	5 балів
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання.	10 балів
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи. Презентація проекту у програмі PowerPoint	10 бали
4.	Презентація проекту (виступ перед аудиторією)	5 балів
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Інноваційні тенденції в розвитку освіти.
2. Сутність і специфіка інновацій в освіті.
3. Характеристики інновацій в освіті.
4. Сучасні класифікації інновацій в освіті.
5. Проблеми вивчення і освоєння інновацій в освіті.
6. Джерела і носії нового в освіті.
7. Інноваційні дидактичні системи та їх роль у розвитку освіти і суспільства.
8. Авторські школи у вітчизняній і світовій освітній практиці.
9. Сучасні інноваційні навчальні заклади.
10. Предмет та завдання експертизи освітніх інновацій.
11. Функції експертизи освітніх інновацій.
12. Принципи експертизи освітніх інновацій.
13. Критерії експертизи освітніх інновацій.
14. Технологія проведення експертизи освітніх інновацій.
15. Методи експертизи освітніх інновацій.
16. Закономірності розвитку інноваційних процесів в освіті.

17. Принципи управління інноваційними освітніми процесами.
18. Життєвий цикл освітньої інновації.
19. Види структур інноваційного процесу.
20. Основні напрями та механізми розвитку інноваційних процесів в освіті.
21. Інноваційні процеси в системі дошкільної освіти.
22. Інноваційні процеси в системі загальної середньої освіти.
23. Інноваційні процеси у вищій освіті.
24. Методи вибору і прогнозування інноваційних процесів в освіті.
25. Критерії ефективності інноваційних процесів в освіті.
26. Сутність та характеристика інноваційної педагогічної діяльності.
27. Критерії та показники готовності педагога до інноваційної діяльності.
28. Рівні готовності педагога до інноваційної діяльності.
29. Методи діагностики готовності педагога до інноваційної діяльності.
30. Педагогічне проектування як форма інноваційної діяльності педагога.
31. Проектування і реалізація інновацій на різних рівнях педагогічного процесу.
32. Етапи педагогічного проектування. Об’єкти педагогічного проектування.
33. Основні процедури проектування педагогічних нововведень.
34. Програмно-цільовий підхід до управління процесом упровадження освітніх інновацій у практику роботи вищої школи.
35. Технологія розробки інноваційного освітнього проекту.
36. Зміст програми інноваційного розвитку навчального закладу.
37. Способи впровадження інновацій у навчальні заклади.
38. Етапи впровадження освітніх інновацій у практику роботи навчального закладу.
39. Експериментальна педагогічна діяльність та її рівні.
40. Види педагогічного експерименту, логіка і етапи педагогічного експерименту.
41. Проектування програми дослідно-експериментальної роботи в навчальному закладі.
42. Класифікація учасників інноваційного процесу.

43. Проблеми включення педагога в інноваційний процес.

44. Загальне уявлення про антиінноваційні бар'єри.

45. Методи стимулювання інноваційної діяльності в педагогічному колективі.

46. Вивчення та експертиза інноваційного освітнього досвіду.

47. Технологія здійснення експертизи інноваційного освітнього проекту.

48. Критерії оцінювання інноваційної педагогічної діяльності.

49. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики навчального закладу.

50. Сучасні підходи до оцінювання ефективності впровадження педагогічних інновацій у практику роботи навчального закладу.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ VII

Основна література:

Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОНмолодьспорт *України* від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/

Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець XX – початок XXI століття: Монографія / І. М. Богданова. – Одеса : М. П. Черкасов. – 2009. – 157 с.

Братченко С. Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С. Л. Братченко. – М. : Смысл, 1999. – 137 с.

Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [моногафія] / Л. М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 360 с.

Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (затверджена Наказом МОН України від 14.08.2013 № 1176) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

Гуманитарная экспертиза: возможности и перспективы : сб. науч. тр. / [под ред.: В. И. Бакштановского, Т. С. Караченцевой]. – Новосибирск : Наука, 1992. – 221 с.

Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко . – К.: Шк. світ, 2007. – 120 с.

Делия В. П. Формирование и развитие инновационной образовательной среды гуманитарного вуза: Научное издание / В. П. Делия. – М.: ООО «ДЕ-ПО», 2008. – 484 с.

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI столітті) від 03.11.1993 р. № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF

Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (затверджено Постановою кабінету міністрів України від 13 квітня 2011 р. N 629) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум [Текст] : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Слово, 2013. – 447 с.

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15

Закон України «Про освіту». Від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – 1991. – Режим доступу: // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р., № 433-IV [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12

Инновационная политика высшего учебного заведения / [Девяткина М. А., Мирошникова Т. А., Петрова Ю. И. и др.]; под ред. Р. Н. Федосовой. – М. ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 178 с.

Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 160 с.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Мармоза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармоза. – Харків, 2004. – 240 с.

Навроцкий А. И. Высшая школа: теория и практика модернизации / А. И. Навроцкий. –Х.: Изд-во Харьк. нац. ун-та имени В. Н. Кармазина, 2007. – 196 с.

Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу: http://www.setlab.net/?view=education-doctrine-2002

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України № 344/2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/15828.html

Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.

Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. – К., 2005. – 417 с.

Паламарчук В. Ф., Даниленко Л. І. Тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті України. Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В.Олійник (гол. ред.) та ін. / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – С. 154. – 167.

Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р., № 522 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.

Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 308 с.

Суббето А. И. От квалиметрии человека – к квалиметрии образования (Генезис) / А. И. Суббето // Введение в квалиметрию высшей школы. – В 4 кн. – Кн.III. – Общая квалиметрия и специальные методы квалиметрии. – М. : Иссл. Центр Госкообразования СССР по проблемам управления качеством подготовки специалистов, 1991. – 240 с.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник / В. І. Уруський. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. − 96 с.

Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

Додаткова література:

Андреев В. И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1988. – 228 с.

Буркова Л. В. Класифікація педагогічних інновацій – перший етап науково-педагогічної експертизи / Л. В. Буркова // Директор школи. – 2000. – № 35. – С. 1 – 9.

Буркова Л. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій / Л. Буркова // Рідна школа. – 2003. – С. 26 – 28.

Васильченко Н. П. Упровадження освітніх інновацій як зміна компонентів навчального процесу // Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В. Олійник (гол. ред.) та ін. / Н.П. Васильченко. – К., 2005. – С. 180 – 194.

Державін В. Технологія проведення демократичної експертизи / В. Державін // Управління освітою. – 2004. – № 18 (90). – С. 11 – 12.

Еленский Н. Г. Инновационная и экспериментальная деятельность: сущность, общее и отличное / Н. Г. Еленский // Адукацыя и выхавание. – 2007. – № 6. – С. 31 – 34.

Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Єльникова Г. В. Атестація загальноосвітніх навчальних закладів в Україні: передумови, зміст, експеримент : наук.-метод. посіб. / Г. В. Єльникова. – Харків : Гімназія, 1999. – 160 с.

Інноваційний потенціал проектної діяльності у навчальному закладі: Практико зорієнтований збірник / За загальною редакцією О. А. Федоренка, І. Г. Єрмакова. – К. – 2006. – 242 с.

Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Г. М. Перевознікова (упоряд.); Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук (ред.); Центр. ін-т післядипломної пед. освіти АПН України. – К.: Логос, 2005. – 220 с.

Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти: Бібліогр. покажчик (1995-2006) / Укл. Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т.О. Ліщук; НаУКМА. – К.: Стилос. 2006. – 630 с.

Касьянова О. М. Теоретичне узагальнення сутності експертизи як педагогічного феномену / О. М. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 29 (82), 2013 – С. 191 – 196.

Клочко В. Е., Галажинский Э. В. Психология инновационного поведения. Научное издание. – Томск: Томский государственный университет, 2009. – 240 с.

Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія / Л. В. Козак; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. – 600 с.

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень.– К. : Грамота, 2005. – 448 с.

Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип / В. Кушнір, Г. Кушнір, Н. Рожкова // Рідна школа. – 2012. – № 6 (990). – С. 3 – 8.

Лазарев В. С. Системное развитие школы / В. С. Лазарев. – М.: Педагогическое общество России, 2002. – 304 с.

Ліговицький А. О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем / А. О. Ліговицький. – К.: Техніка, 1997. – 210 с.

Мкртычян Г. А. Психолого-педагогическая экспертиза в образовании: теория и практика : дис. на соискание учёной степени доктора психол. наук : 19.00.01 / Герасим Амирович Мкртычян. – Н. Новгород, 2002. – 351 с.

Огнев'юк В. О. Інноваційна освіта як фактор інноваційного поступу суспільства / В. О. Огнев'юк // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки». – Х.; Житомир, 2003. – № 598: Філософські проблеми науки, освіти та культури постмодерну. – С. 7.

Паламарчук В. Ф., Даниленко Л. І. Тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті України. Вісник післядипломної освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1 / Ред. кол.: В. В. Олійник (гол. ред.) та ін. / В. Ф. Паламарчук. – К., 2005. – С. 154 – 167.

Петренко Л. Система внутрішньошкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Л. Петренко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 83 – 90.

Попова О. В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті: Дис. … докт. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / О. В. Попова. – Харків, 2001. – 468 с.

Салига С. Я. Управління вищими навчальними закладами: Монографія / Под ред. проф. С. Я. Салиги / С. Я. Салига, Яришко О. В. – Запоріжжя.: ЗУНТЕІ, 2005. – 194 с.

Слободчиков В. И. Инновации в образовании: основания и смысл [Електронний ресурс] / В. И. Слободчиков. – Режим доступу: http://www.abitu.ru/researcher/methodics/nauka/a_1xizkd.html

Слободчиков В. И. Проблемы научного обеспечения инновационной деятельности в образовании (концептуальные основания) / В. И. Слоблдчиков. – Киров, 2003. – 112 с.

Субетто А. Качество образования: проблемы оценки и мониторинга / А. Субетто // Образование. – 2000. – № 2. – С. 62 – 66.

Тубельский А. Экспертиза инновационной школы / А. Тубельский // Инновационное движение в российском школьном образовании. – М., 1997. – С. 158 – 179.

Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. − Тернопіль: ТОКІППО, 2005. – 96 с.

Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс: Методическое пособие для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника / О. Г. Хомерики. – М.: Новая школа, 1994. – 64 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инноватика : методология, теория, практика : Научное издание / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.

Хуторской А. В. Педагогическая инновация : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по педагогической специальности / А. В. Хуторской. – Москва : Академия, 2008. – 256 с.

Шевцов М. Г., Козлова О. Г., Харламов Ю. І. Учителеві про педагогічну інноватику: Навчально-методичний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2001. – 60 с.

Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / Под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2006. – 452 с.

Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прозументовой. – Томск, 2007. – 127 с.

Юсуфбекова Н. Р. Тенденции и законы инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова // Новые исследования в педагогических науках. Вып.2 / Сост. И. К. Журавлев, В. С. Шубинский. – М.: Педагогика, 1991. – С. 6 – 9.

МАКРОМОДУЛЬ VIII : КОМПАРАТИВІСТИКА: ЯКІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСВІТНІХ СИСТЕМ. ПАРАМЕТРИ ЕКСПЕРТИЗИ

Зміст навчальної програми

Пояснювальна записка 322

Структура програми навчальної дисципліни 327

I. Опис предмета навчальної дисципліни 327

II. Тематичний план навчальної дисципліни 328

III. Програма 329

Змістовий модуль 1. Методологія порівняльних досліджень. Параметри експертизи освітніх систем, явищ, процесів 329
Тема 1. Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень 329
Тема 2. Світова науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень у галузі вищої освіти 335
Питання до модульного контролю 1..... 339
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1 340

Змістовий модуль 2. Системи освіти провідних країн світу: їх структура, організація, якість функціонування 342
Тема 3. Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації . 342
Тема 4. Системи освіти США, Японії, Ізраїлю, Австралії 346
Питання до модульного контролю 2 350
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2 352

Змістовий модуль 3. Світові тенденції розвитку сучасної освіти 354
Тема 5. Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу 354
Тема 6. Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти 359
Питання до модульного контролю 3..... 364
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 3 365

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» . 367

V. Карта самостійної роботи студента 369

VI. Контроль за індивідуальною роботою студентів 370

VII. Підсумковий модульний контроль 370

VIII. Список рекомендованої літератури до Макромодулю VIII 374
Основна література 374
Додаткова література 377

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» – навчальна дисципліна, що займає важливе місце в системі підготовки магістрів. Як галузь наукового знання компаративістика у сфері освіти спрямована на розкриття закономірностей функціонування освітніх систем у різних країнах шляхом пізнання спільного й відмінного у їх розвитку. Пошуки загального і специфічного в освітніх системах різних країн, ознайомлення з міжнародним досвідом реформування освіти дозволяють осмислити наукове тлумачення освітніх традицій, збагатити власну національну освіту й культуру. Знання про оновлення теорії і практики освіти в інших країнах надають можливість використовувати цей досвід (з урахуванням вітчизняних традицій) у сучасних умовах модернізації освітньої системи в Україні, а також відстежувати генезис багатьох педагогічних теорій і концепцій.

Навчальний курс «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» передбачає ознайомлення магістрів із закономірностями світового освітнього процесу, набуття ними здатності до виокремлення загального, особливого й одиничного у розвитку освітніх систем, сприяє розвитку загальної та педагогічної культури магістрів. Головна увага під час вивчення дисципліни повинна надаватись аналізу позитивних й негативних наслідків зарубіжного освітянського досвіду, що дає можливість глибше осмислити власні проблеми, попередити помилки і прорахунки, підвищити ефективність діяльності вітчизняної системи освіти та використання світового досвіду.

Вивчення цього курсу відіграє важливу роль у підвищенні методологічної культури магістрантів, сприяє озброєнню новими методами досліджень, демонструє кращі традиції гуманістичної педагогіки і тим самим допомагає студентові у його навчальній діяльності.

Об’єктом компаративістики у сфері освіти є освіта як процес соціально-культурного відтворення людини у сучасному світі та соціальний інститут у глобальному, регіональному і національному масштабах.

Предметом компаративістики у сфері освіти є тенденції та закономірності розвитку зарубіжних і вітчизняної систем освіти на ґрунті загальнаціональних та національних культурних традицій і цінностей.

Основне методологічне питання компаративістики у сфері освіти полягає у тому, якою мірою і в яких формах можливо та доцільно

використовувати у вітчизняній системі освіти досягнення сучасного зарубіжного досвіду розвитку освіти.

Курс побудований з урахуванням європейського досвіду викладання дисципліни, зокрема у Республіці Польщі, а також на основі вивчення і порівняльного аналізу нормативно-правових баз (документів ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з економічного співробітництва та розвитку, національних міністерств освіти країн світу тощо), концепцій і стратегій розвитку освіти у провідних країнах світу, педагогічних досліджень зарубіжних і вітчизняних науковців, статистичних джерел.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів згідно з навчальними планами за спеціальністю 8.180110021 «Педагогіка вищої школи», 8.180110020 «Управління навчальним закладом» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальними планами за спеціальністями 8.180110021 «Педагогіка вищої школи», 8.180110020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає три з половиною залікові кредити (126 годин) і включає всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (40 годин), самостійна робота (50 години), індивідуальна робота (6 годин), консультації (11 годин), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі екзамену. Кількість модулів і, відповідно, залікових кредитів може змінюватися згідно з навчальним планом.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма складається з 3-х змістових модулів.

Кожна тема, яка входить до змістового модулю включає: опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами

навчання, видами контролю, а також тими компетенціями й професійними функціями, які розвиваються у процесі вивчення кожної теми і сформованість яких визначає результат навчання. Для кожного модулю сформульовано основні поняття, які зустрічаються у процесі вивчення цього модулю. Структура опису кожної теми така: назва теми; основні поняття; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; запитання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати магістранти згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи», необхідне методичне забезпечення, складові і технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» є теоретичною і світоглядною основою професійної підготовки магістрантів до професійно-педагогічної та управлінської діяльності.

Мета курсу «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» – дати студентам знання про стан і основні тенденції розвитку освіти у світовому, регіональному, національному масштабах. В умовах модернізації всіх ланок освіти в Україні, спрямованої на підвищення якості освіти, досягнення кращих світових стандартів та інтеграцію у світовий освітній простір, ознайомлення із розвитком освіти у країнах світу є надзвичайно актуальним.

Завдання програми передбачають вивчення студентами педагогічної теорії та практики у зарубіжних країнах, порівняння зарубіжного досвіду з досягненнями в освітній сфері України.

Завданнями курсу є:

1) Ознайомлення студентів із концептуальними положеннями:

– інтеграції національної освітньої системи у європейський і світовий освітній простір;

– експертизи освітніх систем, явищ, процесів;

– розвиток педагогічного мислення, здатності до використання досвіду освіти й педагогічної науки і практики у різних країнах;

– забезпечення реального права особистості на якісну освіту;

– неперервність освіти як умови забезпечення конкурентоспроможності особистості та її професійної мобільності;

– гуманізація всіх сфер життя;

– застосування інноваційних технологій.

2) Ознайомлення студентів з новітніми джерелами, сучасними педагогічними дослідженнями вітчизняних і зарубіжних науковців та особливостями Болонського процесу.

3) Ознайомлення студентів з:

– сучасними працями вітчизняних і зарубіжних науковців з проблем компаративістики у сфері освіти;

– напрямами освітньої політики в галузі освіти Європейського союзу;

– рапортами експертів ЮНЕСКО та їх значенням для теорії і практики освіти.

4) Подальший розвиток професійної компетентності та здатності до самовдосконалення.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Програма навчальної дисципліни «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» враховує, що студенти протягом навчання в університеті прослухали навчальні курси з загальної педагогіки і психології. Навчальна дисципліна «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» є логічним продовженням професійної підготовки магістрантів і посилює розвиток їх професійно-значущих якостей як майбутніх викладачів вищої школи та управлінців, їх здатності до науково-педагогічного аналізу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

– новітні досягнення теорії і практики освіти в різних країнах;

– сучасний стан теорії і практики освіти в Україні;

– основні тенденції розвитку освіти у провідних країнах світу.

Уміти:

– здійснювати експертизу освітніх систем, аналізувати освітні проблеми, порівнюючи їх вирішення у різних країнах;

– встановлювати і пояснювати взаємозв’язок політичного, соціально-економічного, історичного та культурного розвитку країни з розвитком освітніх систем;

– творчо використовувати у вітчизняній системі освіти (з урахуванням національних традицій й досвіду) здобутки теорії і практики освіти провідних країн світу;

– здійснювати порівняльні дослідження в галузі освіти.

Самостійна робота з курсу «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи» спрямована на поглиблення теоретичних знань та формування наукового світогляду студентів, розвиток їх методологічної культури згідно зі змістом навчальної дисципліни; розвиток самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до аналітичної та дослідницької діяльності, вмінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації та методичних джерел, навчання упродовж життя. Навчальний курс має сприяти професійному становленню і професійному розвитку та саморозвитку майбутніх викладачів вищої школи й управлінців, підготовці їх до інноваційної професійно-педагогічної діяльності.

Від магістрантів вимагається:

1. Ведення тематичного словника.

2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).

3. Доповнення списку рекомендованих джерел до кожної теми науковими працями, які студент підібрав самостійно і які відображають напрями його магістерської праці або наукових уподобань.

4. Порівняння викладу (або змісту) матеріалу з певного питання в різних джерелах.

5. Уміння формувати власну думку з питань проблемного характеру відповідно до кожної теми, що сприяє усвідомленню актуальних проблем освіти й пошуку засобів їх вирішення, зосередженню уваги на суперечностях, які виникають за певних умов перебігу педагогічного процесу та життєвих ситуацій.

6. Виконання завдань з розвитку рефлексивних умінь, аналізу і самооцінки власної професійно-педагогічної діяльності, формування професійно-значущих рис особистості.

Наприкінці вивчення курсу важливо проаналізувати оцінку магістрантами якості його засвоєння в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни у науковому світогляді та рівні сформованості методологічної культури кожного студента.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: **3,5 кредити** Змістові модулі: **3 модулі** Загальний обсяг дисципліни (години): **126 годин** Тижневих годин: **2 години**	Спеціальності 8.180110021 «Педагогіка вищої школи», 8.180110020 «Управління навчальним закладом» Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»	Нормативна РікНормативна Рік підготовки: 2 **Семестр: 4** Аудиторні заняття: **40 годин,** з них: Лекції (теоретична підготовка): **12 годин** Семінарські заняття: **16 годин** Індивідуальна робота: **6 годин** Модульний контроль: **6 годин** Консультації: **11 годин** Самостійна робота: **50 годин** Підсумковий модульний контроль[18] : екзамен **36 годин**

18 Форма підсумкового модульного контролю обирається викладачем у залежності від обсягу і вивчення матеріалу та цільової аудиторії.

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль (екзамен)
Змістовий модуль 1. **МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. ПАРАМЕТРИ ЕКСПЕРТИЗИ ОСВІТНІХ СИСТЕМ, ЯВИЩ, ПРОЦЕСІВ**									
1.	Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень. Параметри експертизи	16	6	2	4		10		
2.	Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень у галузі освіти, її застосування для експертної діяльності	14	4	2	2		10		
Разом:		**32**	**12**	**4**	**6**		**20**	**2**	
Змістовий модуль 2. **СИСТЕМИ ОСВІТИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ: ЇХ СТРУКТУРА, ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ**									
3.	Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації	18	8	2	2	4	10		
4.	Системи освіти США, Китаю, Японії, Ізраїлю, Австралії	16	6	2	2	2	10		
Разом:		**36**	**16**	**4**	**4**	**6**	**20**	**2**	
Змістовий модуль 3. **СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ**									
5.	Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу в контексті забезпечення якості освіти	9	4	2	2		5		
6.	Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти, експертної діяльності в освіті	11	6	2	4		5		
Разом:		**58**	**12**	**4**	**6**		**10**	**2**	**36**
Всього за навчальним планом:		**126**	**40**	**12**	**16**	**6**	**50**	**6**	**36**

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. ПАРАМЕТРИ ЕКСПЕРТИЗИ ОСВІТНІХ СИСТЕМ, ЯВИЩ, ПРОЦЕСІВ

Основні поняття модулю:

Компаративістські дослідження; структура порівняльних досліджень; наукова теорія; методологічні стандарти порівняльних досліджень; критерії порівняння; ЮНЕСКО; Організація з міжнародного співробітництва і розвитку (ОЕСД); Рада Європи; Міжнародне товариство з дослідження шкільних досягнень; види порівняльних досліджень; етапи проведення порівняльного дослідження; експериментальний матеріал; аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження; науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень; центри документації; порівняльна статистика; товариства порівняльної педагогіки; дослідницькі осередки; компаративістська періодика; параметри експертизи освітніх систем, явищ, процесів.

ТЕМА 1.
СТРУКТУРА, МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРИКЛАДИ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. ПАРАМЕТРИ ЕКСПЕРТИЗИ

ЛЕКЦІЯ 1.

Роль наукової теорії для компаративістських досліджень. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юкстапозиція, моделювання. Методологічні стандарти порівняльних досліджень: вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація; вибір методів, технік і засобів дослідження; відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації; організація дослідження; аналіз та інтерпретація одержання результатів. Міжнародні дослідження шкільної успішності (IEA) як приклад порівняльних досліджень. Проблема критеріїв порівняння.

Параметри експертизи освітніх систем, явищ, процесів.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.
Інститути та організації, що ініціюють порівняльні дослідження в галузі вищої освіти та вивчають якість освіти

План

1. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з освіти таких організацій:
   – Міжнародне бюро з виховання ЮНЕСКО.
   – Римський клуб.
   – Організація з міжнародного співробітництва і розвитку (ОЕСД).
   – Рада Європи.
   – Міжнародне товариство з дослідження шкільних досягнень.
2. Провідні напрями дослідження педагогічної освіти.
3. Порівняльні дослідження професійної підготовки вчителів.
4. Дослідження міграційних процесів в контексті розвитку освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2 – 6.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437 – 446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Чижевський Б. Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти / Б. Чижевський // Шлях освіти. – 1998. – № 3. – С. 46 – 48.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – № 2. – С. 3 – 7.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 3 – 14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.
Структура та методологічні засади порівняльних досліджень

План

1. Які види порівняльних досліджень Ви знаєте? Відповідь обґрунтуйте.
2. Розкрийте структуру і основні етапи проведення порівняльного дослідження.
3. Покажіть як здійснюється вибір мети і предмету дослідження та їх концептуалізація.
4. В чому полягають особливості вибору методів, технік і засобів проведення порівняльного дослідження?

5. Як відбувається відбір експериментального матеріалу в порівняльному дослідженні?

6. Опишіть механізм вибору засобів отримання інформації для проведення порівняльного дослідження?

7. Особливості організації порівняльного дослідження.

8. Аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Додаткова література:

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання дисертаційних досліджень з порівняльної педагогіки виконати такі практичні завдання:

Проаналізуйте методологічні засади проведення дослідження: 3-4 докторські дисертаційні дослідження з порівняльної педагогіки та 3-4 кандидатські дисертаційні дослідження з порівняльної педагогіки. Що є спільним, а що є відмінним у методології проведення і структурі цих досліджень.

Відповідь обґрунтуйте.

Список рекомендованої літератури до теми 1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю.С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало,

С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: Монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2 – 6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437 – 446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М. : Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Лутай В. С. Філософія сучасної освіти : навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 3 – 14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

ТЕМА 2.
НАУКОВО-ДОСЛІДНА ІНФРАСТРУКТУРА ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ, ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЛЕКЦІЯ 2.

Поняття про науково-дослідну інфраструктуру порівняльних досліджень, її класифікація. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування. Центри документації та їх види. Документація з глобальних проблем освіти. Осередки порівняльної статистики. Товариства порівняльної педагогіки: світові. Європейські, окремих країн. Найважливіші дослідницькі осередки. Компаративістична періодика.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.
Світова науково-дослідна інфраструктура компаративістики у сфері освіти

План

1. Розкрити зміст поняття «науково-дослідна інфраструктура».
2. Напрями діяльності осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти.
3. Центри документації з вищої освіти та порівняльних досліджень з вищої освіти.
4. Осередки порівняльної статистики в галузі вищої освіти, їх призначення і мета діяльності.
5. Товариства з компаративістики у сфері освіти (в світі, в Європі, в Україні).

6. Журнали з порівняльної педагогіки та їх роль у проведенні порівняльних досліджень.

7. Документація з глобальних проблем освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2 – 6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437 – 446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 3 – 14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання інформаційних джерел виконати такі практичні завдання:

Увійти на сайт провідних осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти. Проаналізувати зміст інформації. Знайти у мережі Інтернет осередки порівняльної статистики з освіти. Проаналізувати інформацію. Увійти на сайти провідних компаративістських видань з проблем освіти. Проаналізувати їх зміст.

Список рекомендованої літератури до теми 2.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2 – 6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437 – 446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 3 – 14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1.

1. Роль наукової теорії для компаративістських досліджень.
2. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юкстапозиція, моделювання.
3. Методологічні стандарти порівняльних досліджень.
4. Вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація.
5. Вибір методів, методик і засобів дослідження.
6. Відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації, організація дослідження.
7. Методологічні засади аналізу та інтерпретації одержаних результатів.
8. Міжнародні дослідження шкільної успішності (IEA) як приклад порівняльних досліджень.
9. Проблема критеріїв порівняння.
10. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти ЮНЕСКО.
11. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти Римського клубу.
12. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти Організації з міжнародного співробітництва і розвитку (OECD).
13. Провідні напрями порівняльних досліджень педагогічної освіти.
14. Порівняльні дослідження професійної підготовки вчителів.
15. Дослідження міграційних процесів і розвиток вищої освіти.
16. Види порівняльних досліджень.
17. Структура і основні етапи проведення порівняльного дослідження.
18. Засоби отримання інформації для проведення порівняльного дослідження.
19. Особливості організації порівняльного дослідження.
20. Аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження.
21. Докторські дисертації з порівняльної педагогіки.

22. Кандидатські дисертації з порівняльної педагогіки.

23. Загальна характеристика світової науково-дослідної інфраструктури порівняльних досліджень.

24. Класифікація науково-дослідної інфраструктури порівняльних досліджень.

25. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування.

26. Центри документації з освіти і порівняльних досліджень з освіти та їх види.

27. Документація з глобальних проблем освіти.

28. Осередки порівняльної статистики в галузі освіти.

29. Товариства порівняльної педагогіки: світові, європейські, окремих країн.

30. Найважливіші дослідницькі осередки з порівняльних досліджень.

31. Компаративістична періодика.

32. Напрями діяльності осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти.

33. Значення журналів з порівняльної педагогіки для проведення порівняльних досліджень.

34. Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень. Параметри експертизи.

35. Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень у галузі освіти, її застосування для експертної діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2 – 6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437 – 446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 3 – 14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СИСТЕМИ ОСВІТИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ: ЇХ СТРУКТУРА, ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Основні поняття модулю:

Структура освіти; фінансування освіти; управління освітою; система відбору до вищих навчальних закладів; приватна освіта; топ-університет; типи вищих навчальних закладів; вищі професійні школи; університети; термін навчання; навчальна програма; моделі вищої освіти; відкритий університет; модернізація вищої освіти; процес глобалізації; процес інтеграції; інформатизація освіти; дистанційна освіта; європейські стандарти освіти; стандартизація освіти; національна рамка кваліфікації; децентралізація в управлінні; автономія.

ТЕМА 3. СИСТЕМИ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНИ, ШВЕЦІЇ) ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

ЛЕКЦІЯ 3.

Структура освіти Великої Британії. Фінансування й управління. Система відбору до вищих навчальних закладів. Приватна вища освіта. Проблеми британської освіти до їх розв’язання у XXI столітті. Топ-університети Великої Британії.

Освіта Німеччини. Вищі професійні школи. Провідні університети Німеччини. Терміни навчання та особливості навчальних програм. Управління і фінансування. Проблеми освіти у Німеччині до їх розв’язання у XXI столітті.

Освіта Франції. Демократичність як принцип розвитку освіти. Особливості навчання у навчальних закладах Франції. Вищі школи: технічні і професійні. Університети. Топ-університети Франції. Фінансування й управління вищою освітою. Проблеми освіти у Франції.

Освіта Швеції. Структура, типи навчальних закладів. Моделі вищої освіти. Відкриті університети. Особливості управління вищою освітою в Швеції. Фінансування. Проблеми освіти у Швеції до їх розв’язання у XXI столітті.

Освіта Російської Федерації. Основні тенденції розвитку. Структура і типи вищих навчальних закладів. Фінансування й управління. Проблеми освіти у Російській Федерації до їх розв'язання у XXI столітті.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.2.
Вища освіта України

План

1. Стратегії модернізації вищої освіти в Україні.
2. Зміни у вищій освіті в Україні зумовлені соціально-економічними трансформаціями та вимогами ринку праці.
3. Вища освіта України в контексті входження до єдиного європейського простору вищої освіти.
4. Вплив процесів глобалізації та інтеграції на розвиток освіти в Україні.
5. Інформатизація освіти в Україні. Дистанційна освіта. Проблеми створення відкритих університетів.
6. Стан вищої освіти в Україні та європейські стандарти вищої освіти.
7. Стандартизація вищої освіти в Україні.
8. Національна система і національна рамка кваліфікації.
9. Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.2.

Основна література:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіка. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001. – № 11. – С. 70 – 74.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23 – 27.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17 – 21.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2 – 30.

Уланов В. Российская школа в европейском контексте / В. Уланов // Директор школы. – 1996. – № 3. – С. 83 – 87.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54 – 55.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – № 5. – С. 103 – 107.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. – 1998. – № 8. – С. 96 – 102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001. – № 2. – С. 74 – 77.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 1.2.

Тема: Порівняння систем освіти Великої Британії, Швеції, Німеччини і Франції.

Мета: Навчитися здійснювати порівняльний аналіз.

Завдання: На основі вивчення систем освіти Великої Британії, Швеції, Німеччини і Франції провести їх порівняння за етапами здійснення порівняльного дослідження. Визначити критерії порівняння. Обґрунтувати висновки і перспективні напрями запозичення досвіду цих країн у розвитку освіти в Україні.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури описати системи освіти Австрії, Республіки Польщі, Угорщини, Італії та Іспанії. Що спільного у розвитку систем освіти цих країн? Що відмінне? Відповідь обґрунтуйте. Приготувати презентації, які розкривають особливості систем освіти зазначених країн.

Список рекомендованої літератури до теми 3.

Основна література:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіка. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Вища освіта Німеччини: структура, доступ / О. В. Васюк, М. Ю. Богдан // Науковий вісник Національного аграрного університету: зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 45 – 51.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Єгоров Г. Система освіти у Франції / Г. Єгоров // Історія в школі. – 2001. – № 3 – 4. – С. 13 – 17.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001. – № 11. – С. 70 – 74.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23 – 27.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17 – 21.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2 – 30.

Уланов В. Российская школа в европейском контексте / В. Уланов // Директор школы. – 1996. – № 3. – С. 83 – 87.

Додаткова література:

Василенко Н. Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн / Н. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 19 – 22.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54 – 55.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – № 5. – С. 103 – 107.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. – 1998. – № 8. – С. 96 – 102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001. – № 2. – С. 74 – 77.

ТЕМА 4.
СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ США, КИТАЮ, ЯПОНІЇ, ІЗРАЇЛЮ, АВСТРАЛІЇ

ЛЕКЦІЯ 4.

Характеристика системи вищої освіти США. Цілі вищої освіти США. Децентралізація в управлінні. Фінансування вищої освіти. Роль влади штату у розвитку вищої освіти. Структура вищої освіти і типи вищих навчальних закладів. Топ-університети США. Проблеми системи освіти США до їх розв’зання у XXI столітті.

Вища освіта Японії. Структура вищої освіти і типи вищих навчальних закладів. Особливості вступу до університетів. Терміни й програми навчання. Управління і фінансування вищої освіти. Проблеми у розвитку вищої освіти Японії.

Вища освіта Ізраїлю. Структура вищої освіти та типи вищих навчальних закладів. Фінансування й управління. Проблеми у розвитку вищої освіти Ізраїлю.

Характеристика системи вищої освіти Австралії. Структура вищої освіти. Топ-університети. Особливості вступу до вищих навчальних закладів. Фінансування й управління. Проблеми у розвитку вищої освіти Австралії.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5.2.
Система освіти Китаю

План

1. Основні тенденції у розвитку освіти Китаю.
2. Стратегії змін в освіті.
3. Вплив світових процесів глобалізації, інтеграції та інформатизації на розвиток освіти.
4. Взаємодія системи освіти та ринку праці.
5. Вплив системи освіти на економічний розвиток суспільства.
6. Топ-університети Китаю.
7. Особливості розвитку освіти у Китаї.
8. Порівняльний аналіз системи освіти Китаю і США.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 5.2.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.

Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – № 8. – С. 67 – 74.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6 – 10.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформы образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Додаткова література:

Беспалько В. П. Проблеми образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – № 1. – С. 89 – 94.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Малькова З. А. Тринадцать лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – № 5. – С. 102 – 110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 102 – 106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 23 – 28.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 2.2.

Тема: Порівняння тенденцій розвитку освіти в США та Японії.

Мета: Навчитися проводити порівняльні дослідження.

Завдання: На основі вивчення систем освіти США та Японії провести їх порівняння за етапами здійснення порівняльного

дослідження. Визначити критерії порівняння. Обґрунтувати висновки і перспективні напрями запозичення досвіду цих країн у розвитку вищої освіти в Україні.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.2.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури описати системи освіти 3-4 країн СНД. Що спільного у тенденціях їх розвитку? Що є відмінним? Відповідь обґрунтуйте. Приготувати презентації щодо розвитку освіти обраних країн.

Список рекомендованої літератури до теми 4.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Боярчук Ю. В. Японская школа: проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 107 – 110.

Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – № 8. – С. 67 – 74.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6 – 10.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформы образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Додаткова література:

Беспалько В. П. Проблеми образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – № 1. – С. 89 – 94.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Малькова З. А. Тринадцать лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – № 5. – С. 102 – 110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 102 – 106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 23 – 28.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.

1. Структура освіти Великої Британії.
2. Фінансування й управління освітою Великої Британії.
3. Система відбору до вищих навчальних закладів Великої Британії.
4. Проблеми британської освіти до розв’язання у XXI столітті.
5. Топ-університети Великої Британії.
6. Освіта Німеччини.
7. Вищі професійні школи та університети Німеччини.
8. Терміни навчання та особливості навчальних програм у вищій школі Німеччини.
9. Управління і фінансування освіти Німеччини.

10. Проблеми освіти Німеччини до розв'язання у XXI столітті.
11. Освіта Франції.
12. Демократичність як принцип розвитку освіти Франції.
13. Характеристика вищих навчальних закладів Франції.
14. Топ-університети Франції.
15. Фінансування й управління освітою Франції.
16. Проблеми освіти Франції.
17. Освіта Швеції.
18. Структура і типи вищих навчальних закладів Швеції.
19. Моделі вищої освіти Швеції.
20. Діяльність відкритих університетів у Швеції.
21. Особливості управління та фінансування освіти в Швеції.
22. Освіта Російської Федерації.
23. Структура і типи вищих навчальних закладів Російської Федерації.
24. Фінансування й управління освітою Російської Федерації.
25. Стратегії модернізації освіти в Російській Федерації.
26. Освіта України в контексті входження до єдиного європейського простору освіти.
27. Вплив процесів глобалізації та інтеграції на розвиток освіти в Україні.
28. Інформатизація освіти в Україні.
29. Дистанційна освіта в Україні.
30. Стандартизація освіти в Україні.
31. Національна система і національна рамка кваліфікації в Україні.
32. Структура освіти Австрії.
33. Структура освіти Республіки Польщі.
34. Структура освіти Угорщини.
35. Структура освіти Італії.
36. Структура освіти Іспанії.
37. Характеристика системи освіти США.
38. Роль влади штату у розвитку освіти в США.
39. Освіта Японії.
40. Освіта Ізраїлю.
41. Характеристика системи освіти Австралії.
42. Основні тенденції у розвитку освіти Китаю.
43. Якість функціонування освітніх систем провідних країн світу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

Основна література:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіка. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Боярчук Ю. В. Японская школа: проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 107 – 110.

Васюк О. В. Вища освіта Німеччини: структура, доступ / О. В. Васюк, М. Ю. Богдан // Науковий вісник Національного аграрного університету: зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 45 – 51.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Єгоров Г. Система освіти у Франції / Г. Єгоров // Історія в школі. – 2001. – № 3 – 4. – С.13 – 17.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – № 8. – С. 67 – 74.

Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001. – № 11. – С. 70 – 74.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6 – 10.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23 – 27.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17 – 21.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформы образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2 – 30.

Уланов В. Российская школа в европейском контексте / В. Уланов // Директор школы. – 1996. – № 3. – С. 83 – 87.

Додаткова література:

Беспалько В. П. Проблеми образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – № 1. – С. 89 – 94.

Василенко Н. Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн / Н. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 19 – 22.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – № 5. – С. 103 – 107.

Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54 – 55.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Малькова З. А. Тринадцать лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – № 5. – С. 102 – 110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 102 – 106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. –1998. – № 8. – С. 96 – 102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001. – № 2. – С. 74 – 77.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 23 – 28.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Основні поняття модулю:

Глобальні стратегії розвитку освіти; інтернаціоналізація освіти; інформатизація освіти; диверсифікація освіти; економічна ефективність освіти; державна освіта; приватна освіта; топ-університети; рейтинг навчального закладу; централізовані освітні системи; децентралізовані освітні системи; неперервна професійна освіта.

ТЕМА 5.
ГЛОБАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ. ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 5.

Глобальні стратегії розвитку освіти, її інтернаціоналізація, інформатизація та диверсифікація. Поняття економічної ефективності вищої освіти. Освіта і вимоги ринку праці. Державна та приватна освіта. Соціальний попит на вищу освіту. Поняття топ-університету. Рейтинги у вищій освіті. Рейтинг вищого навчального закладу. Критерії порівняння вищих навчальних закладів.

Основні напрями політики Європейського Союзу у галузі освіти. Стратегії розвитку освіти Європейського Союзу. Європейський освітній простір. Полікультурніть і міжкультурність освіти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6.3.
Глобальні тенденції розвитку освіти

План

1. Засоби забезпечення якості вищої освіти у провідних університетах світу.
2. Стандарти в централізованих і децентралізованих освітніх системах.
3. Диверсифікація освіти.
4. Вищі приватні навчальні заклади.
5. Стратегії педагогічної освіти в контексті Болонського процесу.
6. Тенденції розвитку вищої професійної освіти у провідних країнах світу.
7. Інформатизація освіти.
8. Відкриті університети.
9. Система виховання цінностей у вищій школі (на прикладі 2-3 країн).
10. Роль вищої освіти у соціалізації фахівця з вищої освіти.
11. Вплив міграційних процесів на розвиток вищої освіти у провідних країнах світу.
12. Інноваційність діяльності провідних університетів світу.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 6.3.

Основна література:

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис. – XXI. – 2001. – № 4. – С. 40 – 42.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э. А. Манушин. – М.: ИИТО,1997. – 75 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2 – 6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 33 – 35.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8 – 15 листопада.

Тріленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Тріленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4. – С. 1 – 7.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – 1997. – №1. – С. 21 – 25.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Додаткова література:

Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 3 – 6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

САМОСТІЙНА РОБОТА 5.3.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури та електронних джерел мережі Інтернет виконати такі практичні завдання:

Систематизувати основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі:

– вищої освіти;
– неперервної професійної освіти.

Проаналізувати їх зміст. Результати опрацювання подати у вигляді презентації.

Список рекомендованої літератури до теми 5.

Основна література:

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис – XXI. – 2001. – № 4. – С. 40 – 42.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи / О. І. Локшина. – К.: КМІУ ім. Грінченка. – 2002. – 52 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э.А. Манушин. – М.: ИИТО,1997. – 75 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2 – 6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 33 – 35.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалєта С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалєта // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Трілленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Трілленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4. – С. 1 – 7.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – №1. – 1997. – № 1. – С. 21 – 25.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8 – 15 листопада.

Додаткова література:

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 3 – 6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

ТЕМА 6.
РАПОРТИ ЕКСПЕРТІВ ЮНЕСКО ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ОСВІТИ, ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

ЛЕКЦІЯ 6.

Зміст і структура рапортів експертів ЮНЕСКО: «Навчання аби бути», «Навчання без кордонів», «Освіта – національний пріоритет», «Освіта – прихований в ній скарб», «Біла книга навчання і вдосконалення», «Навчання й учіння на шляху до суспільства, яке навчається», «Освіта для Європи».

Нормативні документи щодо розвитку освіти в Україні. Значення рапортів ЮНЕСКО для теорії і практики освіти в Україні.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7.3.
Провідні напрями і стратегії розвитку освіти в Україні у контексті рапортів ЮНЕСКО

План

1. Тенденції розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграції.
2. Рапорти експертів ЮНЕСКО про навчання упродовж життя.
3. Зміст рапорту експертів ЮНЕСКО: «Освіта – прихований в ній скарб».
4. Структура і зміст Білої книги, її значення для розвитку освіти.
5. Головні тези рапорту «Навчання аби бути».
6. Структура і зміст рапорту «Навчання без кордонів».
7. Характеристика рапорту «Освіта – національний пріоритет».
8. Зміст рапорту «Навчання й учіння на шляху до суспільства, яке навчається».
9. Рапорт «Освіта для Європи», його значення для створення єдиного європейського простору.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 7.3.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало,

С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: Монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалєта С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалєта // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Додаткова література:

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха. // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8.3.
Порівняльний аналіз нормативної бази вищої освіти України та документів Європейського Союзу в галузі вищої освіти

План

Проаналізувати основні документи, що визначають розвиток вищої освіти в Україні, та порівняти їх з документами Європейського Союзу в галузі вищої освіти.

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про вищу освіту».
3. Указ Президента України від 25.09.2008р. № 857/2008 «Про забезпечення подальшого розвитку вищої освіти в Україні».
4. Указ Президента України від 20.03.2008р. № 244/2008 «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні».
5. Указ Президента України від 04.07.2005р. № 1013 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти».
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.2009 року № 1158 «Про затвердження Змін до Умов прийому до вищих навчальних закладів України».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004р. № 1095 «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.2005р. № 1312 «Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти».

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 8.3.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Закон України «Про загальну середню освіту». – Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 28.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалєта С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалєта / Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8 – 15 листопада.

Додаткова література:

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 6.3.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перекласти основну інформацію теми мовою таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання рапортів експертів ЮНЕСКО виконати такі практичні завдання:

1. Систематизувати в хронологічному порядку рапорти експертів ЮНЕСКО з питань розвитку освіти.
2. Проаналізувати ґенезу основних тенденцій розвитку освіти в Європейському союзі згідно із змістом рапортів експертів ЮНЕСКО. Зробити висновки щодо напрямів розвитку вищої освіти в Україні. Відповідь обґрунтуйте.
3. Випишіть основні положення з рапортів експертів ЮНЕСКО, які розкривають їх значення для теорії і практики вищої освіти в Україні.

Список рекомендованої літератури до теми 6.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Закон України «Про загальну середню освіту». – Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 28.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) : монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалєта С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалєта // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Додаткова література:

Галус О.М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8 – 15 листопада.

Штейнер Р. Познание человека и учебный процесс / Р. Штейнер. – М.: Парсифаль, 1998. – 128 с.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 3.

1. Глобальні стратегії розвитку освіти.
2. Інтернаціоналізація освіти.
3. Інформатизація освіти.
4. Диверсифікація освіти.
5. Поняття економічної ефективності освіти.
6. Освіта і вимоги ринку праці.
7. Державна і приватна освіта.
8. Поняття топ-університету.
9. Рейтинг вищих навчальних закладів.
10. Критерії порівняння вищих навчальних закладів.
11. Основні напрями освітньої політики Європейського Союзу у галузі освіти.
12. Європейський освітній простір.
13. Засоби підвищення якості вищої освіти у провідних університетах світу.
14. Централізовані та децентралізовані освітні системи.
15. Стратегії педагогічної освіти в контексті Болонського процесу.
16. Тенденції розвитку вищої професійної освіти у провідних країнах світу.
17. Вплив міграційних процесів на розвиток освіти у провідних країнах світу.
18. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі освіти.
19. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі неперервної професійної освіти.
20. Зміст і структура рапортів експертів ЮНЕСКО з проблем розвитку освіти. Їх значення для освіти.
21. Значення рапортів ЮНЕСКО для розвитку освіти в Україні.
22. Тенденції розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграції.
23. Рапорти експертів ЮНЕСКО про навчання упродовж життя.
24. Проаналізувати Закон України «Про освіту».
25. Проаналізувати Закон України «Про вищу освіту».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 3.

Основна література:

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис. – XXI. – 2001. – № 4. – С. 40 – 42.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи / О. І. Локшина. – К.: КМІУ ім. Грінченка. – 2002. – 52 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э. А. Манушин. – М.: ИИТО,1997. – 75 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2 – 6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 33 – 35.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С.15 – 21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалєта С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалєта // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Тріленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Тріленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4. – С. 1 – 7.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – 1997. – № 1. – С. 21 – 25.

Додаткова література:

Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге ХХІ века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 3 – 6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8 – 15 листопада.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи»

Разом: 126 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 16 год., індивідуальна робота – 6 год., самостійна робота – 50 год., модульний контроль – 6 год., ПМК (екзамен) – 36 год.

Коефіцієнт перерахунку балів 239 : 60 = 4

Семестр								
Тиждень								
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		
Назва модуля	**Методологія порівняльних досліджень. Параметри експертизи освітніх систем, явищ, процесів**			**Системи освіти провідних країн світу: їх структура, організація, якість функціонування**		**Світові тенденції у розвитку сучасної освіти**		
К-ть балів за модуль	80 балів			89 балів		70 балів		
Лекції	1		2	3	4	5	6	
Дати								
Теми лекцій	Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень. Параметри експертизи		Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень у галузі освіти, її застосування для експертної діяльності	Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації	Системи освіти США, Китаю, Японії, Ізраїлю, Австралії	Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу в контексті забезпечення якості освіти	Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти, експертної діяльності в освіті	
Відвід, лекц.	1 б.		1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	
Теми семінарських занять	Інститути та організації, що ініціюють порівняльні дослідження в галузі вищої освіти та вивчають якість освіти	Структура та методологічні засади порівняльних досліджень	Світова науково-дослідна інфраструктура компаративістики у сфері освіти	Вища освіта України	Система освіти Китаю	Глобальні тенденції розвитку освіти	Провідні напрями і стратегії розвитку освіти в Україні в контексті рапортів ЮНЕСКО	Порівняльний аналіз нормативної бази вищої освіти України та документів Європейського Союзу в галузі вищої освіти
К-ть балів	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
Самостійна робота	5 б.		5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	
Робота на семінарах, практичних	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
ІНДЗ								
Оцінювання ІНДЗ				15 б.	15 б.			
Опрацювання першоджерел	10 б.							
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)							

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю з дисципліни «Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	1	6
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	1	8
3	Виконання завдання для самостійної роботи	5	30
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: – доповідь; – виступ; – повідомлення; – участь у дискусії, тощо.	Всього 10, у тому числі за видами	80
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	30	30
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	10	10
7	Написання реферату	15	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	75
9	Виконання тестового контролю, експрес-контролю	10	-
10	Лабораторна робота у тому числі: – допуск; – виконання; – захист.	Всього 10, у тому числі за видами	-
11	Творча робота (у тому числі есе)	20	-
	Загальна кількість балів:		239
Коефіцієнт перерахунку 239 : 60 = 4			
Підсумковий рейтинговий бал			60
Залік			40
Разом:			**100**

V. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. **Методологія порівняльних досліджень.** **Параметри експертизи освітніх систем, явищ, процесів**			
Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень. Параметри експертизи (10 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	5	I-II
Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень у галузі освіти, її застосування для експертної діяльності (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	II-III
Змістовий модуль 2. **Системи освіти провідних країн світу:** **їх структура, організація, якість функціонування**			
Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	III-IV
Системи освіти США, Китаю, Японії, Ізраїлю, Австралії (10 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	IV-V
Змістовий модуль 3. **Світові тенденції розвитку сучасної освіти**			
Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу в контексті забезпечення якості освіти (5 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	V-VI
Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх знаження для теорії і практики освіти, експертної діяльності в освіті (5 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання Модульний контроль Підсумковий модульний контроль: екзамен	5	VI-VII
Разом: 50 год.	**Разом: 30 балів**		

VI. КОНТРОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідність змісту меті і завданням роботи	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку цього питання	12 балів
3.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
Разом:		**30 балів**

VII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Роль наукової теорії для компаративістських досліджень.
2. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юкстапозиція, моделювання.
3. Методологічні стандарти порівняльних досліджень.
4. Вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація.
5. Вибір методів, методик і засобів дослідження.
6. Відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації, організація дослідження.
7. Методологічні засади аналізу та інтерпретації одержаних результатів.
8. Міжнародні дослідження шкільної успішності (IEA) як приклад порівняльних досліджень.
9. Проблема критеріїв порівняння.

10. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти ЮНЕСКО.

11. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти Римського клубу.

12. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти Організації з міжнародного співробітництва і розвитку (OECD).

13. Провідні напрями порівняльних досліджень педагогічної освіти.

14. Порівняльні дослідження професійної підготовки вчителів.

15. Дослідження міграційних процесів і розвиток вищої освіти.

16. Види порівняльних досліджень.

17. Структура і основні етапи проведення порівняльного дослідження.

18. Засоби отримання інформації для проведення порівняльного дослідження.

19. Особливості організації порівняльного дослідження.

20. Аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження.

21. Докторські дисертації з порівняльної педагогіки.

22. Кандидатські дисертації з порівняльної педагогіки.

23. Загальна характеристика світової науково-дослідної інфраструктури порівняльних досліджень.

24. Класифікація науково-дослідної інфраструктури порівняльних досліджень.

25. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування.

26. Центри документації з освіти і порівняльних досліджень з освіти та їх види.

27. Документація з глобальних проблем освіти.

28. Осередки порівняльної статистики в галузі освіти.

29. Товариства порівняльної педагогіки: світові, європейські, окремих країн.

30. Найважливіші дослідницькі осередки з порівняльних досліджень.

31. Компаративістична періодика.

32. Напрями діяльності осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти.

33. Значення журналів з порівняльної педагогіки для проведення порівняльних досліджень.

34. Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень. Параметри експертизи.

35. Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень у галузі освіти, її застосування для експертної діяльності.

36. Структура освіти Великої Британії.

37. Фінансування й управління освітою Великої Британії.

38. Система відбору до вищих навчальних закладів Великої Британії.

39. Проблеми британської освіти до розв'язання у XXI столітті.

40. Топ-університети Великої Британії.

41. Освіта Німеччини.

42. Вищі професійні школи та університети Німеччини.

43. Терміни навчання та особливості навчальних програм у вищій школі Німеччини.

44. Управління і фінансування освіти Німеччини.

45. Проблеми освіти Німеччини до розв'язання у XXI столітті.

46. Освіта Франції.

47. Демократичність як принцип розвитку освіти Франції.

48. Характеристика вищих навчальних закладів Франції.

49. Топ-університети Франції.

50. Фінансування й управління освітою Франції.

51. Проблеми освіти Франції.

52. Освіта Швеції.

53. Структура і типи вищих навчальних закладів Швеції.

54. Моделі вищої освіти Швеції.

55. Діяльність відкритих університетів у Швеції.

56. Особливості управління та фінансування освіти в Швеції.

57. Освіта Російської Федерації.

58. Структура і типи вищих навчальних закладів Російської Федерації.

59. Фінансування й управління освітою Російської Федерації.

60. Стратегії модернізації освіти в Російській Федерації.

61. Освіта України в контексті входження до єдиного європейського простору освіти.

62. Вплив процесів глобалізації та інтеграції на розвиток освіти в Україні.

63. Інформатизація освіти в Україні.

64. Дистанційна освіта в Україні.
65. Стандартизація освіти в Україні.
66. Національна система і національна рамка кваліфікації в Україні.
67. Структура освіти Австрії.
68. Структура освіти Республіки Польщі.
69. Структура освіти Угорщини.
70. Структура освіти Італії.
71. Структура освіти Іспанії.
72. Характеристика системи освіти США.
73. Роль влади штату у розвитку освіти в США.
74. Освіта Японії.
75. Освіта Ізраїлю.
76. Характеристика системи освіти Австралії.
77. Основні тенденції у розвитку освіти Китаю.
78. Якість функціонування освітніх систем провідних країн світу.
79. Глобальні стратегії розвитку освіти.
80. Інтернаціоналізація освіти.
81. Інформатизація освіти.
82. Диверсифікація освіти.
83. Поняття економічної ефективності освіти.
84. Освіта і вимоги ринку праці.
85. Державна і приватна освіта.
86. Поняття топ-університету.
87. Рейтинг вищих навчальних закладів.
88. Критерії порівняння вищих навчальних закладів.
89. Основні напрями освітньої політики Європейського Союзу у галузі освіти.
90. Європейський освітній простір.
91. Засоби підвищення якості вищої освіти у провідних університетах світу.
92. Централізовані та децентралізовані освітні системи.
93. Стратегії педагогічної освіти в контексті Болонського процесу.
94. Тенденції розвитку вищої професійної освіти у провідних країнах світу.
95. Вплив міграційних процесів на розвиток освіти у провідних країнах світу.

96. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі освіти.

97. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі неперервної професійної освіти.

98. Зміст і структура рапортів експертів ЮНЕСКО з проблем розвитку освіти. Їх значення для освіти.

99. Значення рапортів ЮНЕСКО для розвитку освіти в Україні.

100. Тенденції розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграції.

101. Рапорти експертів ЮНЕСКО про навчання упродовж життя.

102. Проаналізувати Закон України «Про освіту».

103. Проаналізувати Закон України «Про вищу освіту».

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО МАКРОМОДУЛЮ VIII

Основна література:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіка. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 101 – 111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99 – 166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Боярчук Ю. В. Японская школа: проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – № 3. – С.107 – 110.

Васюк О. В. Вища освіта Німеччини: структура, доступ / О. В. Васюк, М. Ю. Богдан // Науковий вісник Національного аграрного університету: зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 45 – 51.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.

Де Гроот Рональд. Дифференциация в образовании / Де Гроот Рональд // Директор школы. – 1994. – № 5. – С. 83 – 89.

Єгоров Г. С. Система освіти у Франції / Г. С. Єгоров // Історія в школі. – 2001. – № 3 – 4. – С. 13 – 17.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Закон України «Про загальну середню освіту». – Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 28.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – № 8. – С. 67 – 74.

Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001. – № 11. – С. 70 – 74.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис – XXI. – 2001. – № 4. – С. 40 – 42.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6 – 10.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2 – 6.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 3 – 6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23 – 27.

Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи / О. І. Локшина. – К.: КМІУ ім. Грінченка. – 2002. – 52 с.

Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э. А. Манушин. – М.: ИИТО,1997. – 75 с.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17 – 21.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437 – 446.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2 – 6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 33 – 35.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформы образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалєта С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалєта // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Сисоєва С. О., Соколова І. В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навчальний посібник / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2 – 30.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – № 2. – С. 3 – 7.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Тріленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Тріленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4. – С. 1 – 7.

Уланов В. Российская школа в европейском контексте / В. Уланов // Директор школы. – 1996. – № 3. – С. 83 – 87.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – №1. – 1997. – № 1. – С. 21 – 25.

Чижевський Б. Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти / Б. Чижевський // Шлях освіти. – 1998. – № 3. – С. 46 – 48.

Додаткова література:

Бек У. Что такое глобализация? / Бек У.; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Беспалько В. П. Проблеми образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – № 1. – С. 89 – 94.

Василенко Н. Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн / Н. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 19 – 22.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Де Гроот Рональд. Дифференциация в образовании / Де Гроот Рональд // Директор школы. – 1994. – № 5. – С. 83 – 89.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – № 5. – С. 103 – 107.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54 – 55.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8 – 12.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 3 – 6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 20 – 24.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Локшина О. Зарубіжна практика структурування базового компонента змісту освіти / О. Локшина // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 21 – 23.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82 – 87.

Малькова З. А. Тринадцать лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – № 5. – С. 102 – 110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 102 – 106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – № 1. – С. 15 – 21.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 3 – 14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 23 – 37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. –1998. – № 8. – С. 96 – 102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001. – № 2. – С. 74 – 77.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 23 – 28.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8 – 15 листопада.

РОЗДІЛ ІІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПРОГРАМИ З ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

ЗМІСТ

Вступ 381
2.1. Методика підготовки і проведення лекцій 385
2.2. Методика проведення семінарських і практичних занять 394
2.3. Організація самостійної роботи 406
2.4. Індивідуальна науково-дослідна робота 411
2.5. Оцінювання навчальних результатів 414
Список використаних джерел 425

ВСТУП

Актуальність реалізації навчальної міждисциплінарної програми «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» визначається необхідністю розробки нових підходів до підготовки управлінців для сфери освіти. Освітологія об'єднує цільові установки різних навчальних дисциплін і створює у сфері підготовки сучасного керівника навчального закладу середовище багатопрофільності та міждисциплінарності.

Програма спрямовується на уточнення, розширення функцій цілепокладання і змісту структурних компонентів освітологічної підготовки у різних видах навчально-професійної діяльності магістрантів.

Процес впровадження програми поділяється на такі етапи:

І. Знайомство викладачів з програмами і змістом навчальних дисциплін, що складають зміст освітологічної підготовки.

ІІ. Розробка технології реалізації програми: визначення цільових установок, цінностей, мотивів, можливих труднощів, критеріїв оцінювання процесу реалізації, тестовий контроль тощо.

ІІ. Організація процесу навчання, внесення відповідних коректив у зміст і форми організації, тести контролю та оцінювання знань.

Методичні рекомендації щодо мети реалізації міждисциплінарної програми ґрунтуються на методологічних положеннях, теоретичних поняттях, комплексі форм, методів і засобів організації та управління навчальним процесом.

Міждисциплінарні зв'язки в програмі поділяються на такі типи:

– пріоритетно-фундаментальні;
– інноваційно-інформаційні;
– професійно-компетентнісні.

Пріоритетно-фундаментальний тип властивий навчальним дисциплінам, у змісті яких закладено методологію науки, принципи та закономірності становлення нових вимог до освіти та науки на різних етапах розвитку суспільства.

Інноваційно-інформаційний тип міждисциплінарного зв'язку властивий навчальним дисциплінам, зміст яких потребує внесення змін згідно із суспільними змінами в освіті.

Професійно-компетентнісний тип міждисциплінарного зв'язку властивий навчальним дисциплінам, у змісті яких із необхідністю дотримуються динаміки пізнання культури професійних знань.

Об'єктно-предметну основу міждисциплінарних зв'язків визначають викладачі з урахуванням категорії фахівців і рівня їх готовності до оволодіння освітологією.

При реалізації міждисциплінарних зв'язків перед викладачами ставляться такі завдання:

– виявити поле спільних проблем для дисциплін;

– провести порівняльний аналіз специфіки підходів різних дисциплін до поля загальних проблем;

– розробити курс лекцій, методичний посібник міждисциплінарного дослідницького типу;

– адаптувати методику викладання: бінарні лекції, проблемні лекції-дискусії двох-трьох фахівців, які з різних позицій висвітлюють розв'язання однієї і тієї ж проблеми;

– розробити тематичні творчі завдання, проекти для магістрантів на стику двох-трьох наук;

– організувати конференції міждисциплінарного типу.

Механізмами встановлення міждисциплінарних зв'язків можуть виступати традиційно визначені дослідницькі методи і методи навчання. До дослідницьких методів віднесено:

Теоретичні методи – теоретичний аналіз філософських, економічних, культурологічних, політичних, соціологічних когнітивних орієнтирів для визначення концептуально-методологічних положень освітології, на основі яких формується мета і завдання фахової підготовки;

– аналіз навчальних планів, програм, посібників, підручників для з'ясування змісту та особливостей процесу підготовки, а також стану готовності майбутніх фахівців до вибору виду професійної діяльності в рамках освітології, зокрема, готовності до розв'язання освітологічних завдань;

– вивчення, систематизація та узагальнення (психолого-педагогічного) інноваційного досвіду з метою визначення пріоритетних методів навчання фахівців способам встановлення освітньо-наукових зв'язків між дисциплінами освітології;

Емпіричні методи – тестування, анкетування, твори-мініатюри, опитування, застосування ситуативних завдань, проектування елементів процесу професійного самоздійснення, моделювання, контент-аналіз продуктів інтелектуальної діяльності;

Активно-творчі методи – пояснювально-інформаційний або інформаційно-рецептивний метод (організовує засвоєння нової інформації); дослідницький метод; метод проблемного викладу; частково-пошуковий (евристичний) метод (метод наближення студентів до вирішення проблем); метод ділових ігор; метод конкретних ситуацій; метод інциденту; метод соціально-психологічного тренінгу; метод мозкової атаки; метод проектів.

Методи математичної статистики – методи обробки результатів рефлексивного оцінювання фахівцями професійного самоздійснення в галузі освітології, визначення рейтингу знань і умінь, якими обґрунтовуються стратегія освітології у фаховій підготовці та готовність фахівців до професійного самоздійснення завдань освітології.

Системоутворювальним ядром комплексу методів освітології у фаховій підготовці є аналіз результатів інтегрованого пізнання залежностей розвитку сфери освіти від наукових та суспільних інновацій.

Згідно з наведеним комплексом методів освітології, типів міждисциплінарних зв'язків, наукових підходів і прогнозованої стратегії фахової підготовки на засадах освітології, рекомендовано до програм кожної навчальної дисципліни сформулювати мету, завдання та зміст, який співвідносний із змістом освітологічних парадигм. Тим самим, міждисциплінарною програмою «Освітологія» «пронизується» понятійно-категоріальний простір кожної навчальної дисципліни, орієнтованої на професійну підготовку магістра.

Особливу роль у встановленні та реалізації міждисциплінарних зв'язків виконують особистісні орієнтири.

До таких особистісних орієнтирів віднесено: мотиваційно-смисловий, пізнавально-комунікативний, емоційно-регулятивний.

Орієнтири міждисциплінарної програми, відображені в організації та її цілепокладальній реалізації, забезпечують формування самостійності та здатності до оволодіння такими професійними діями:

– уміння приймати і реалізовувати рішення;
– знаходити джерела нової інформації;
– вибирати відповідні методи розв'язання проблеми;
– уміти користуватися обчислювальними і моделюючими приладами;
– визначати цілепокладальну основу роботи;
– уміти аналізувати документи;

– уміти конспектувати;
– комплектувати роботу за окремими етапами її виконання;
– узагальнювати результати;
– оцінювати реальність і можливість розв'язання проблеми;
– розуміти взаємозв'язки технологічних систем;
– здійснювати самоконтроль якості виконаної роботи;
– раціоналізувати окремі процеси виконання роботи.

Зміст кожної конкретної навчальної дисципліни реалізується за таким планом і формами реалізації: мета; освітні завдання; вимоги до знань, умінь та навичок, набуті магістрантами в процесі навчання; міждисциплінарні зв'язки; очікувані результати; контроль знань; критерії контролю та оцінювання професійних знань і досягнень; можливі труднощі у процесі підготовки і проведення заходу.

До організаційних форм реалізації міждисциплінарної програми належать: лекції, семінари, практикуми, самостійна робота, індивідуальна науково-дослідна робота, діагностика результатів навчально-пізнавальної діяльності, система і норми оцінювання.

Підкреслимо, що форма організації цілепокладального компоненту як провідного в програмі, має відповідати визначеним типам міждисциплінарних зв'язків, цінностям (суспільним і особистісним), рівням компетентності магістрів у конкретному змісті їх діяльності.

До форм організації та реалізації навчальної міждисциплінарної програми доцільно віднести «круглі столи», «засідання презентаційних студій», завдяки яким актуалізуються пошуки і знахідки ідей щодо удосконалення змісту програми.

У програмі актуальною є розробка міждисциплінарних проектів, які спрямовуються на вирішення практичних проблем життєдіяльності магістрів.

Важливо зазначити, що форми реалізації програми зумовлені матеріально-технічною базою, комплексом розроблених технологій, здатністю викладачів працювати в партнерстві, їх компетентністю узгоджувати спорідненість наукових позицій, на основі яких планується подальший розвиток програмних тем з освітології.

В організації навчально-пізнавальної діяльності магістранта викладач виконує різні функції: організатора пошуку нових форм організації навчального процесу, джерела нових знань, консультанта,

експерта, «вимірювача» ефективності організації засобів реалізації міждисциплінарної магістерської програми «Освітологія».

2.1. МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙ

Провідною формою організації навчальної діяльності при вивченні міждисциплінарної програми «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти» є лекція. Завдання лекції полягає у формуванні інноваційно-професійних орієнтирів, що діють у процесі оволодіння інтегрованими знаннями, відповідними уміннями і навичками пізнавальної діяльності.

Організація лекцій співвідноситься зі змістом інноваційно-інформаційного типу зв'язку. Зміст лекцій наповнюється інформаційними інноваціями, що стосуються обсягу інтегрованих дисциплін. Стиль проведення лекції наближається до стилю подачі доповіді.

Характерною особливістю лекції з освітології є те, що в ній закладено великий за обсягом навчально-пізнавальний матеріал, змістом якого є вирішені та невирішені наукові проблеми зі споріднених дисциплін. Освітологічні лекції не тільки містять цінний науковий матеріал, але й вчать майбутніх фахівців науково мислити.

Сучасна вузівська лекція виконує такі функції: методологічну, виховну, інформаційну (освітню), розвивальну, орієнтаційну, організаційну.

Методологічна функція лекції забезпечує вироблення певного наукового підходу до предмету, що полягає у вивченні предмету в його русі й розвитку. При цьому лектор демонструє творчу лабораторію появи ідеї, закону, принципів, теорії пізнання явищ природи, суспільства, культури.

Виховна функція лекції дає змогу виконати складне завдання формування особистості майбутнього фахівця, виховання в ньому переконливості і свідомої активності.

Інформаційна (освітня) функція лекції дає змогу одночасно з передачею системи потрібних знань про предмет допомагати аудиторії самостійно вибудовувати цю систему в процесі «образ-мислення».

Розвивальна функція лекції пов'язана із завданням формування пізнавальної активності аудиторії, вимагає ведення лекційного викладання як процесу самостійного творчого пізнання.

Організаційна функція лекції надзвичайно значуща, саме вона робить лекцію незамінною, найважливішою ланкою навчального процесу. У всій багатоманітності форм і методів навчальної діяльності тільки лекція здатна об'єднати всі елементи складного процесу пізнання, організувати й спрямувати його на досягнення поставлених педагогічних цілей.

Лекція повинна бути структурована і складатися зі вступу, основної частини і висновків.

Вступ має бути коротким і суттєво виразним. У ньому викладач зосереджує увагу магістрантів на предметі лекції, її цілях і завданнях, прикладному значенні.

Основна частина лекції тісно поєднана із метою і завданнями лекції. В ній передбачено розкриття зв'язків і очікуваних результатів лекції, визначення власної позиції викладання, формування відповідних висновків. Для організації активного сприймання слухачами нової навчальної інформації викладач може:

– поставити питання, на яке немає готової відповіді, але яке загострює увагу;

– запросити слухачів до повідомлення своїх міркувань щодо конкретних ідей;

– зробити екскурс в історію розвитку явищ, понять, що розглядаються на лекції;

– шляхом методу мозкової атаки стимулювати слухачів до обміну ідеями щодо визначеної викладачем проблеми.

Заключна частина передбачає: формулювання викладачем загальних висновків про основні поняття, положення, теорії, що розглядалися. Викладач дає відповіді на запитання, окреслює завдання для самостійної роботи магістрантів, дає методичні поради щодо їх виконання. У заключній частині він також формулює проблему, яка буде розглядатися на наступній лекції, дякує магістрантам за увагу, прощається з аудиторією.

Ефективність лекції значною мірою залежить від чіткості та послідовності розгортання її змісту. У процесі підготовки до лекції викладач повинен з'ясувати співвідношення її змісту зі змістом наявних підручників і навчальних посібників з дисципліни. Зміст лекції має ґрунтуватися на власному погляді викладача на матеріал, його самостійному трактуванні. Важливе також використання різних засобів

унаочнення та демонстрування, які допомагають інтенсифікувати навчальний процес.

Запорукою ефективності лекції є вдало підібраний фактичний матеріал. Лекція покликана не тільки формувати у магістрантів основи знань з певної наукової галузі, але й визначати напрями, зміст і характер інших видів навчальних занять (семінарів, практичних і лабораторних робіт) та самостійної роботи. З огляду на це, лекції необхідно вибудовувати на матеріалі, який буде поглиблюватися і розширюватися на семінарських та лабораторно-практичних заняттях. Акцентувати увагу слід на тій інформації, яка найнеобхідніша для майбутньої діяльності магістранта.

Підбираючи матеріал до лекції, викладач має обміркувати її зв'язок з попереднім і наступним матеріалом, вибудувати його так, щоб вся лекція і окремі її частини відповідали принципам дидактики вищої школи. По можливості матеріал лекції потрібно подати у вигляді схем, діаграм, таблиць, графіків, малюнків (опорний конспект), які добре запам'ятовуються. За їх допомогою магістранти можуть легко відтворити зміст навчального матеріалу.

Вимоги до проведення лекцій з освітології:

– науковість та інформативність викладання;
– доказовість, аргументованість змісту основних нових положень;
– доступність інтерпретації наукових понять і відповідних інновацій;
– включення у зміст актуальних соціальних проблем, які мають практичне значення для майбутньої професійної діяльності;
– опора на життєвий досвід магістрантів шляхом активізації мовно-мисленнєвої діяльності.

Експертиза (самоекспертиза) лекції здійснюється за такими вузловими критеріями:

1. Інформаційна новизна.
2. Методика викладу навчального матеріалу.
3. Керівництво роботою магістрантів.
4. Лекторські дані.
5. Результативність лекції.

Для успішної реалізації міждисциплінарної програми доцільним є використання таких видів лекцій як проблемна, бінарна, інтегрована, лекція-круглий стіл та лекція-прес-конференція.

Коротко розкриємо характеристики видів лекцій, які рекомендовано використовувати під час навчального процесу.

Проблемна лекція є формою спільної діяльності викладача й магістрантів. На відміну від змісту інформаційної лекції, під час якої викладач розкриває відомий від початку матеріал, що підлягає лише механічному запам'ятовуванню, матеріал проблемної лекції подається як невідоме, яке необхідно «відкрити».

Така лекція доцільна для здійснення інноваційно-інформаційного та професійно-компетентнісного типу міжпредметних зв'язків.

На лекціях проблемного характеру процес пізнання магістрантів наближається до пошукової дослідницької діяльності. При цьому ставляться такі дидактичні цілі:

– привернути увагу магістрантів до навчальної теми, викликати у них пізнавальний інтерес;

– поставити магістрантів перед таким посильним пізнавальним ускладненням, подолання якого активізувало б їхню розумову діяльність;

– створити ситуацію вирішення магістрантами суперечності між пізнавальною потребою, що виникла у них, та неможливістю її задоволення за допомогою наявного запасу знань (створити ситуацію «мотив-стимул»);

– допомогти магістрантам з'ясувати проблему і накреслити напрями виходу із ситуації, що виникла;

– досягнути оволодіння магістрантами теоретичними знаннями, розвитку їх мислення та формування професійної мотивації майбутнього фахівця.

Виокремлюють кілька типів проблемних лекцій:

1. Лекція, під час якої основний матеріал викладається проблемно: викладач по ходу лекції порушує проблеми і сам їх розв'язує. Це – лекція проблемного викладу. Викладач, порушивши проблему, розмірковує вголос, висловлює свої міркування, обґрунтовує, доводить істинність положень, спростовує помилкові тлумачення фактів, звертає увагу магістрантів на нерозв'язані наукою питання і окреслює можливі напрями їх розв'язання.

2. Лекція проблемного засвоєння. Під час такої лекції основний навчальний матеріал вивчається шляхом самостійного (частково чи повністю) розв'язання проблем самими магістрантами. Головні

положення теми засвоюються магістрантами шляхом розв'язання проблем, порушених викладачем і самими магістрантами. Проблемні питання поєднуються з інформаційними, спрямовуючими і такими, що потребують доведення. Це – лекція проблемного засвоєння. Такий тип лекції потребує високої майстерності викладача. Тут потрібна й підготовленість магістрантів. Лекції другого типу проходять вдало під час вивчення тем, знайомих магістрантам із попереднього досвіду, саме вони викликають особливий інтерес. Такі лекції доцільно проводити для невеликої аудиторії (1–2 групи).

3. Лекції, під час яких проблемний виклад поєднується з проблемним засвоєнням. Такі лекції називають комбінованими проблемними лекціями.

Для створення проблемної ситуації пропонується використовувати такі прийоми:

– пряма постановка проблеми;
– проблемне завдання у вигляді запитання;
– повідомлення інформації, якій властива суперечність;
– повідомлення протилежних думок з будь-якого питання;
– зосередження уваги на тому або іншому життєвому явищі, яке потрібно пояснити;
– повідомлення фактів, які викликають непорозуміння;
– порівняння життєвих і наукових уявлень;
– постановка питання, на яке повинен відповісти магістрант, прослухавши частину лекції, і зробити висновки.

Засобом управління мисленням магістрантів на проблемній лекції має бути система заздалегідь підготовлених викладачем проблемних та інформаційних запитань, які скеровують навчально-пізнавальну діяльність суб'єкта.

Пізнавальна діяльність магістрантів у процесі проблемної лекції передбачає: усвідомлення проблеми; висунення гіпотез; пропозиції щодо вирішення проблеми; обговорення варіантів вирішення проблеми; перевірку рішення.

Основні умови успішності проблемного навчання:

– забезпечення мотивації, здатної збудити інтерес до суті проблеми;
– забезпечення «посильної» праці для розв'язання проблем, які виникають на кожному етапі;

– значущість для магістрантів інформації, одержуваної при вирішенні проблеми.

Проблемна лекція передбачає використання таких методів: бесіда, дискусія, мозковий штурм, аукціон ідей та ін.

Бінарна (від лат. binarius – який складається з двох частин) *лекція,* або лекція-дискурс є продовженням і розвитком проблемного викладу матеріалу у діалогічному спілкуванні двох викладачів. Тут моделюються реальні професійні ситуації обговорення з різних позицій теоретичних і практичних питань двома спеціалістами, наприклад, представниками двох різних наукових шкіл, наукових напрямів, теоретиком і практиком.

Така лекція доцільна для здійснення інноваційно-інформаційного типу міжпредметних зв'язків, коли одна проблема стає інтегральною для викладачів різних навчальних дисциплін, наприклад, філософії освіти, історії освіти й освітньої політики. Якщо два або більше лектори розглядають одну загальну для них тему в одній і тій самій аудиторії, відповідаючи при цьому на запитання магістрантів або ведучи з ними бесіду, то виникає ситуація, відома під назвою «круглий стіл». Ця методика, що отримала розповсюдження в лекційній практиці, максимально демократизує спілкування лекторів і студентів, тому що передбачає їх рівність як співрозмовників, котрі колективно обговорюють певну проблему.

Перевагами такої лекції є: актуалізація наявних у магістрантів знань, необхідних для розуміння діалогу та участі у ньому; створення проблемної ситуації; розгортання системи доведення тощо. Наявність двох джерел інформації під час бінарної лекції змушує порівнювати різні точки зору, приймати якусь з них чи формувати власну.

Бінарна лекція передбачає глибоке попереднє обговорення теоретичних питань викладачами-учасниками бінарної лекції, їх володіння розвиненою комунікативною і загальною культурою, наявність у них здібностей до імпровізації, інтелектуальної та психологічної сумісності.

Підготовка бінарної лекції передбачає:

1. Вибір теми. Найбільш ефективними є теми дискусійного типу (де можливі різні точки зору, історично склалася боротьба думок), а також цікаві або складні теми.

2. Вибір партнера. Він передбачає інтелектуальну і психологічну сумісність, приблизно однаковий рівень компетентності, а також уміння

думати вголос. Бінарна лекція дає можливість досвідченому викладачеві передати досвід викладачеві-початківцю.

3. Розробка сценарію. Визначаються проблеми, тематичні блоки, розподіляється час Кожен із учасників повинен говорити не більше 1,5-2 хв.

Заздалегідь слід спланувати етапи лекції, обов'язково провести репетицію.

В основу лекції може бути покладено принцип взаємодоповнення інформації партнера (міркування вголос) або принцип контрасту, тобто має бути створено таку ситуацію, коли проявляється плюралізм думок, ведеться дискусія. Викладачі або залишаються на своїх позиціях, або приходять до єдиної точки зору. Форма лекції дає можливість магістрантам отримати правильне уявлення про те, як вести дискусію, виокремлювати правдиву інформацію.

Практика застосування бінарної лекції має такі переваги:

– дає вищий рівень активності магістрантів у сприйманні, мисленні й діях;

– робить проблемним не тільки зміст, але й форму викладу, що активізує мислення магістрантів;

– дає можливість передати більший обсяг інформації за рахунок переконструювання матеріалу і підтримки високого рівня уваги й інтересу магістрантів;

– дає більший педагогічний ефект у тому разі, коли тема принципова для певного предмету;

– виробляє альтернативність мислення, повагу до іншої точки зору;

– підвищує культуру ведення дискусії за рахунок демонстрації відповідних рис викладача й участі в ній самих магістрантів.

При цьому необхідно прагнути, щоб діалог викладачів між собою демонстрував культуру спільного пошуку розв'язання проблемної ситуації, що розігрується шляхом залучення до спілкування магістрантів, які ставлять запитання, окреслюють свою позицію, формують своє ставлення до матеріалу, який обговорюється, демонструють свій емоційний відгук на те, що відбувається.

У процесі бінарної лекції відбувається використання наявних у магістрантів знань, необхідних для розуміння навчальної проблеми та участі у спільній роботі, створюється проблемна ситуація або декілька таких ситуацій, висуваються гіпотези щодо їхнього розв'язку,

розгортається система доведень або спростувань, обґрунтовується кінцевий варіант спільного розв'язку.

Бінарні лекції спонукають магістрантів до активної творчої діяльності.

Інтегрована лекція є однією з форм організації та реалізації міждисциплінарних зв'язків. Особливість цього типу лекції в тому, що її підготовку і проведення може здійснювати один або декілька викладачів різних навчальних предметів. При цьому інтегрується зміст навчального матеріалу із споріднених тем кількох дисциплін. Таке інтегрування є доцільним, якщо викладач добре володіє змістом матеріалу з цих дисциплін.

На інтегрованих лекціях інформація з різних наук не тільки взаємодоповнюється, але й утворює комплекс знань, необхідних для сприйняття предмету вивчення в цілому. Предметом аналізу змісту на інтегрованих лекціях можуть виступати об'єкти освіти, інформація про які інтегрована в різних навчальних дисциплінах. При цьому важливе значення має партнерська співпраця викладачів з метою узгодження результатів аналізу вивчення об'єктів освіти.

На інтегрованих лекціях майбутні фахівці здобувають ґрунтовні знання про складний зміст об'єктів освіти, навчаються використовувати інформацію та знання з різних навчальних дисциплін. У них формується дослідницький потенціал, розширюються інтелектуальні можливості синтезувати знання та уміння і трансформувати знання, а також навички обміну знаннями між різними галузями освіти.

Таким чином, зміст і методи інтегрованої лекції стимулюють аналітико-синтетичну діяльність магістрантів, розвивають потребу неперервного вивчення та пізнання ключових об'єктів освіти, вміння порівнювати складні процеси і явища в сучасній освіті. У результаті цього досягається інтегративне, цілісне сприйняття освітньої дійсності як необхідної передумови формування наукового світогляду людини.

Потенціал інтегрованих лекцій реалізується за таких умов:

– правильне виділення міждисциплінарних об'єктів вивчення;

– раціонально організована робота викладачів під час підготовки до лекцій;

– узгодженість дій викладачів і магістрантів під час проведення лекції;

– активізація пізнавальної діяльності магістрантів на всіх етапах лекції;

– використання різних форм організації навчальної діяльності та забезпечення логічного зв'язку між ними;

– дотримання зворотного зв'язку з метою часового регулювання процесів сприймання та уваги магістрантів в інтегрованій лекції.

Тривалість інтегрованої лекції залежить від обсягу навчального матеріалу і, здебільшого, не перевищує двох академічних годин. Час на її проведення виділяється з бюджету навчальних годин, передбачених навчальним курсом з відповідного предмету на вивчення певного багатопланового об'єкту.

На завершальному етапі вивчення окремих тем міждисциплінарної програми доцільно організовувати і проводити інтегровані лекції-конференції та лекції прес-конференції.

Нижче описано методичні рекомендації щодо проведення лекцій-конференцій та інших інтегрованих лекцій.

Лекція-конференція проводиться за схемою наукових конференцій. Вона складається із заздалегідь поставленої проблеми і системи доповідей (до 10 хв. кожна) з кожного питання, що висвітлює проблему. При цьому виступ готується як логічно закінчений текст, який є результатом самостійної роботи магістранта. Функція викладача полягає у керуванні підготовкою таких доповідей до лекції. Під час лекції викладач може дещо узагальнити матеріал, допомогти лектору-початківцю з числа магістрантів, якщо йому не зовсім вдається відповісти на запитання аудиторії. Такий вид лекцій, з одного боку, значно підвищує роль самопідготовки, з іншого, – дозволяє виявляти резерви науково-педагогічних кадрів.

На *лекції-прес-конференції* викладач пропонує магістрантам письмово поставити йому запитання з названої ним теми. Протягом двох-трьох хвилин магістранти формулюють запитання і передають їх викладачеві. Зазначена лекція читається як зв'язний текст, у процесі проголошення якого даються відповіді на запитання.

Таку лекцію можна читати на початку лекційного курсу, що розкриває певну тему, з метою з'ясування інтересів групи або потоку, їх установок, можливостей; в середині курсу – для залучення магістрантів до вузлових моментів курсу і систематизації знань; у кінці – для визначення перспектив розвитку засвоєного змісту.

Якщо два або більше лектори розглядають загальну для них тему в одній аудиторії, водночас відповідаючи на запитання слухачів або проводячи з ними бесіду, то виникає ситуація, відома під назвою «круглий стіл». Ця методика, що набула поширення в лекційній практиці, максимально демократизує спілкування лекторів і магістрантів, оскільки передбачає їх рівність як співрозмовників, які колективно обговорюють певну проблему. Однак, і за «круглим столом» є лідери – спеціалісти з конкретних питань. Має бути і лідер-організатор, функції якого полягають у тому, щоб стежити за регламентом, дисциплінувати учасників бесіди тощо.

Специфіка педагогічної діяльності полягає в тому, що прочитана лекція ще не є кінцевим етапом. Важливо не тільки провести лекцію, але й детально її проаналізувати, тобто здійснити її експертизу.

2.2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінар – вид практичних занять, яким передбачено самостійне опрацювання студентами окремих проблем згідно зі змістом навчальної дисципліни.

На семінарах, як правило, проводиться обговорення питань наміченого плану, рефератів, доповідей, а також їх оцінка із застосуванням ділових ігор, дискусій, круглих столів, конференцій, захисту проектів.

Проведення семінарських занять дозволяє вирішувати такі завдання освітології:

– розширювати знання з дисципліни, що вивчається;

– виховувати здатність до творчого мислення;

– розвивати уміння, навички інтегрування змісту результатів, користуватися теоретичними знаннями під час вирішення практичних професійних завдань;

– розвивати здатність до науково-дослідної роботи і залучати до наукових досліджень, які здійснюються в просторі навчання освітології;

– розвивати здатність до трансформації знань у різних видах майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, *семінарські заняття виконують такі функції*:

– освітню (поглиблення, конкретизація, систематизація знань);

– розвивальну (вдосконалення здатності працювати з різними літературними джерелами, аналізувати факти, нові явища, тематику інноваційних проблем тощо);

– виховну (виховання професійно-організаційної культури мислення та самоменеджменту у процесі з'яусування зв'язків між дисциплінами тощо);

– комунікативну (стимулювання комунікативної активності, «вільна дискусія», обґрунтування своєї думки);

– мотиваційну (виявлення прогалин у власних знаннях стимулює пізнавальні потреби);

– діагностико-корекційну (здійснення самоконтролю за якістю засвоєння знань, виявлення труднощів у способах засвоєння і їх подолання) та ін.

Семінар, як організаційна форма управління навчанням, спрямований, насамперед, на теоретико-методологічну і методичну підготовку магістрантів до самостійного оцінювання явищ та фактів власної професійної діяльності. Водночас семінари дають можливість отримати найбільш важливу й актуальну інформацію з теоретичних питань, досягнень сучасної науки, культури, знайомлять з перспективами подальшого розвитку науки та її практичного застосування. Семінари орієнтують на зміст майбутньої професії, на вдосконалення знань, практичних навичок і вмінь у процесі навчання. Характерною особливістю організації семінарів є органічний взаємозв'язок теорії і практики.

Види семінарів визначають за різною основою: за дидактичними цілями (вступні до теми; вивчення нового матеріалу; дослідження фундаментальних освітніх об'єктів; презентація та захист результатів; поглиблення, узагальнення й систематизація знань тощо); за способом і характером проведення (семінари-проекти; семінари з розв'язання задач; «круглі столи»; семінари-ділові ігри; семінар генерації ідей; семінар-дискусія тощо); за видами роботи (частково-пошукові; дослідницькі; евристичні; інтегровані; міжпредметні тощо).

Семінари в освітологічній підготовці можна поділити на три типи:

а) семінар, що має основною метою поглиблене вивчення певного систематичного курсу і тематично пов'язаний із ним;

б) семінар, що передбачає глибоке, ґрунтовне опрацювання окремих найбільш важливих тем курсу чи однієї теми;

в) семінар дослідницького характеру за тематикою окремих проблем науки для поглибленого їх опрацювання.

Організація семінару потребує визначення мети, актуальності проблеми і питань, що підлягають обговоренню. Сценарієм семінару передбачено використання інформації з основної та додаткової літератури. Викладач розподіляє функції та ролі магістрантів, керує роботою семінару, підводить підсумок дискусії.

Етапи семінарського заняття.

Організаційна частина. Мета – мотивація та стимулювання самостійної навчальної діяльності.

Обговорення навчальних питань семінару. Викладач має подбати про активне обговорення змісту, сприймання, розуміння і застосування магістрантами вивченого навчального матеріалу.

Діагностика (самодіагностика) засвоєних знань. Здійснюється за допомогою комплекту опитувальників, тестових завдань (письмових, графічних, практичних, усних фронтальних опитувань тощо), з використанням комп'ютерної техніки.

Підсумки семінару. Аналітична оцінка процесу і результатів семінару, активності магістрантів, засвоєних знань.

Найпоширенішими серед власне семінарських занять є такі види: розгорнута бесіда; дискусія; заслуховування і аналіз продуктів діяльності магістрантів щодо нових тем пошуків та їх результатів; ігрові ситуації тощо.

Під час вивчення освітологічних дисциплін студентів доцільно залучати до участі у спецсемінарах, спеціально організованому спілкуванні дослідників-початківців із провідними фахівцями в певній науковій галузі. Спецсемінар найчастіше набуває характеру залучення студентів до наукової школи, привчає студентів до науково-професійної творчості.

Критерії ефективності семінарського заняття:

– цілеспрямованість: постановка проблеми, прагнення пов'язати теорію з практикою, з використанням матеріалу в майбутній професійній діяльності;

– планування: виділення головних питань, пов'язаних з профілюючими дисциплінами, наявність у списку нової літератури;

– організація семінару: вміння підтримувати дискусію, конструктивний аналіз всіх відповідей і виступів, наповненість навчального часу обговоренням проблем;

– стиль проведення семінару: пожвавлений, з постановкою гострих питань, сприянням дискусії, збудженням думки, прагненням висловити думку тощо;

– відносини між викладачем і студентом: вимогливі, поважні;

– управління групою: швидкий контакт із студентами, упевнена поведінка в групі, розумні і справедливі взаємодії зі студентами;

– зауваження викладача: кваліфіковані, узагальнені, конкретизовані;

– студенти ведуть записи на семінарах: регулярно, рідко, не ведуть.

Експертиза (самоекспертиза) семінару здійснюється за такими критеріями:

– розширення способів засвоєння знань та їх практичного застосування;

– наявність оціночних суджень та орієнтацій;

– володіння уміннями підбирати нові джерела інформації, комплектувати методи ознайомлення з інформаційним полем знань.

Умови ефективності проведення семінарів:

– наявність високого рівня самостійності;

– сформованість умінь і бажання працювати з різними джерелами інформації;

– максимальна диференціація й індивідуалізація занять;

– застосування активних форм проведення семінару, доцільна зміна форм роботи, використання різних варіантів активізації уваги.

Розв’язання стратегічних освітологічних завдань із підготовки творчих фахівців неможливе без зростання у процесі навчання питомої ваги методів, які активізують пізнавальну діяльність магістрантів і мають чітку евристичну спрямованість.

У процесі підготовки фахівців в умовах магістратури актуальними є такі методи навчання: діалогічні (евристична бесіда, синтез думок, мікрофон; дискусійні: обговорення професійно важливих проблем («круглий стіл», дебати), проблемного навчання (кейс-метод, аукціон ідей), розвитку творчого і критичного мислення (мозковий штурм, метод вільних асоціацій, аналогії, синектики), ігрові (ділові та рольові ігри),

проектні (створення різних типів проектів, підготовка відеофільмів і презентацій).

У процесі реалізації програми доцільним є проведення інтегрованих за змістом і методами організації міждисциплінарних семінарів**.**

Нижче проілюструємо окремі зразки таких занять.

Міждисциплінарний семінар організовується і проводиться різними викладачами з метою реалізації міждисциплінарних зв'язків. На міждисциплінарних семінарах майбутні фахівці здобувають ґрунтовні знання про складні об'єкти, використовуючи інформацію з різних навчальних дисциплін, а також отримують можливість по-новому обмірковувати явища, які вивчаються. За таких умов розширюються можливості для синтезування знань, формування у студентів умінь переносити знання з однієї галузі в іншу. У результаті цього досягається інтегроване, цілісне сприйняття дійсності як необхідна передумова формування наукового світогляду людини.

Потенціал міждисциплінарних семінарів реалізується за таких умов:

– правильне виділення міждисциплінарних об'єктів вивчення;

– раціонально організована робота викладачів у процесі підготовки до семінару;

– узгодженість дій викладачів і студентів у процесі проведення семінару;

– активізація пізнавальної діяльності студентів на всіх етапах заняття;

– використання різних форм навчальної діяльності й забезпечення їх послідовності;

– оперативне використання зворотного зв'язку з метою регулювання педагогічного процесу.

Однією із форм проведення міждисциплінарних семінарів є «круглий стіл» (або «наукова конференція»).

Міждисциплінарний семінар у формі наукової конференції починається зі створення найважливішої проблемної ситуаційної задачі, а завершується її вирішенням. Семінар складається з двох взаємопов'язаних етапів – самостійного вивчення майбутніми фахівцями матеріалу та обговорення результатів їх самостійної пізнавальної діяльності. Готуючись до семінару, майбутні фахівці за завданнями викладача самостійно вивчають окремі питання і теми лекційного курсу,

а на наступному етапі оформлюють навчальний матеріал у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень.

Завдання міждисциплінарного семінару – забезпечити усвідомлення майбутніми фахівцями міжпредметних зв'язків, систематизувати їх знання, навички, вміння. Міжпредметні зв'язки дають змогу краще пізнати факти, явища, процеси, сприяють усвідомленню місця тієї або іншої дисципліни в системі освітологічних наук, її впливу на підготовку майбутнього фахівця.

На таке семінарське заняття доцільно виносити проблему, яка є предметом вивчення декількох освітологічних дисциплін.

Пошуковий семінар (семінар-дослідження) передбачає дослідницьку діяльність магістрантів-управлінців, обмін думками, проведення міні-дискусій. На початку пошукового семінару магістранти об'єднуються в кілька підгруп (для цього бажано використати аудиторію, обладнану круглими столами), які одержують список завчасно підготовлених проблемних запитань. Щоб відповісти на запитання, магістранти мають «завершити дослідження» проблеми, користуючись будь-якими джерелами інформації, обмінятися думками, провести міні-дискусію.

Другий варіант проведення пошукового семінару також передбачає створення невеликих груп магістрантів із 7-9 осіб, які отримують список проблемних запитань за темою заняття. Упродовж 5-15 хвилин магістранти обмінюються думками, готують виступ. Підгрупа обирає доповідача. Інші магістранти підгрупи відповідають на запитання, задані викладачем або магістрантами інших підгруп. Наприкінці заняття викладач підбиває підсумки і оцінює роботу учасників семінару.

Ділова гра – це моделювання реальної діяльності у спеціально створеній проблемній ситуації. Вона є «засобом і методом підготовки та адаптації до професійної діяльності та соціальних контактів», методом активного навчання, який сприяє досягненню конкретних результатів, структуруванню системи ділових стосунків учасників. Її конструктивними елементами є: проектування реальності, конфліктність ситуації, активність учасників, відповідний психологічний клімат, міжособове і міжгрупове спілкування, розв'язання сформульованих на початку гри проблем.

Ділова гра є комплексною, багатофункціональною дією, у межах якої поєднано декілька взаємопов'язаних видів діяльності: аналіз і пошук

розв'язання проблем, навчання, розвиток, дослідження, консультування, формування колективної діяльності.

У випадку використання ділових ігор переважає продуктивно-перетворювальна діяльність магістрантів. Зокрема, для навчальних ігор характерні: багатоваріантність і альтернативність рішень, з числа яких потрібно зробити вибір найбільш раціонального варіанту; прийняття рішень в умовах невизначеності і в обстановці умовної практики; різноманіття умов проведення гри, що відрізняються від стандартних і поява яких можлива в майбутній практичній діяльності майбутнього фахівця; наочність наслідків прийнятих рішень; інтеграція отриманих теоретичних знань з практикою професійної діяльності; придбання навичок роботи за фахом; широкі можливості індивідуалізації навчання та ін.

Ділова гра, імітуючи певну ситуацію, дає змогу розв'язувати конкретно сформульовані завдання і проблеми, розробляти методи їх розв'язання. Вона має жорстку структуру і правила.

До розроблення і проведення ділових ігор висуваються такі вимоги:

1. Ділова навчальна гра має стати засобом розвитку теоретичного і практичного мислення, актуалізації та закріплення наявних знань і вмінь;
2. Мають бути розроблені правила гри та приписи, підпорядковані нормам професійних і соціальних відносин, що формують необхідні якості майбутнього спеціаліста;
3. Слід передбачити проблемні ситуації, що залучатимуть партнерів до спільної діяльності в умовах діалогового спілкування, яке породжує колективістське мислення учасників під час аналізу умов, вироблення спільних рішень, досягнення проміжних і кінцевих цілей гри;
4. Ділова гра за психологічною сутністю і способом організації має бути двоплановою, оскільки мотивує прагнення учасників досягти двох видів цілей –ігрових і педагогічних при провідній ролі освітніх.

Із зазначених вимог випливають такі *принципи організації навчальних ділових ігор:*

1. Принцип імітаційного моделювання конкретних реальних умов і динаміки процесів, моделювання змісту професійної діяльності спеціаліста;
2. Принцип проблемності змісту навчальної ділової гри і процесу його розгортання в пізнавальній діяльності студента;
3. Принцип спільної діяльності учасників в умовах рольової взаємодії;

4. Принцип діалогового спілкування і взаємодії партнерів гри як необхідна умова розв'язання навчальних і виробничих завдань і прийняття узгоджених рішень;

5. Принцип двоплановості ігрової навчальної діяльності, що дає студентові змогу відчути себе інтелектуально і емоційно розкутим, виявити творчу ініціативу.

Важливими елементами ділової гри є сам її процес, результати і нагороди (грамота, широке оголошення результату, самоствердження та підтвердження самооцінки). Зазвичай результат ділової гри сприймається через призму загального успіху, ототожнення успіху команди із власним успіхом кожного учасника.

Ділова гра повинна мати такі основні атрибути:

1. Гра імітує той чи інший аспект цілеспрямованої людської діяльності.

2. Учасники гри отримують ролі, які визначають відмінність їхніх інтересів і спонукальних стимулів до гри.

3. Ігрові дії регламентуються системою правил.

4. У діловій грі трансформуються просторово-часові характеристики модельованої діяльності.

5. Гра носить умовний характер.

6. Контур регулювання гри складається з таких блоків: концептуального, сценарного, постановочного, сценічного, блоку критики і рефлексії, суддівського, блоку забезпечення інформацією.

Етапи ділової гри:

– Складання плану гри та інструкцій.
– Написання сценарію.
– Підбір інформації, засобів навчання.
– Розробка способів оцінки результатів гри.

Стрижнем ділової гри є навчальна проблема, яка може виступати джерелом нових знань, поглиблювати й розширювати уявлення учасників про зміст професійної дійсності. В умовах ігрового моделювання відбувається перехід навчальної діяльності у навчально-творчу, оскільки створені умови сприяють використанню потенційних можливостей і творчих здібностей майбутніх фахівців. Ігрове моделювання дозволяє позбавитися від стереотипів і шаблонів, що особливо важливо для формування та розвитку готовності до здійснення нововведень в освіті

як складової інноваційної поведінки керівника сучасного навчального закладу.

Практичне заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує детальний розгляд магістрантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує уміння та навички їх практичного застосування шляхом виконання згідно з поставленими завданнями. У структурі практичного заняття домінує самостійна робота магістрантів.

Правильно організовані практичні заняття мають важливе виховне та практичне значення (реалізують дидактичний принцип зв'язку теорії з практикою) і орієнтовані на вирішення наступних завдань:

– поглиблення, закріплення і конкретизація знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи;
– формування практичних умінь і навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності;
– розвиток умінь спостерігати та пояснювати явища, що вивчаються;
– розвиток самостійності тощо.

Структура практичного заняття:

а) вступне слово викладача;
б) відповіді на запитання студентів щодо незрозумілого матеріалу;
в) планова практична частина;
г) заключне слово викладача.

Методика практичного заняття може бути різною, вона залежить від авторської індивідуальності викладача. Важливо, щоб різноманітними методами досягалася загальна дидактична мета.

Готуючись до практичного заняття викладач повинен не лише розробити його план, але й організувати самостійну роботу магістрантів з попереднього опрацювання теоретичного матеріалу, який актуалізуватиметься на занятті. На початку заняття відводять кілька хвилин для перевірки підготовленості магістрантів до роботи під час заняття, стану виконання домашніх завдань, які пропонувалися на попередніх заняттях.

Якщо під час виконання якогось завдання у магістрантів є труднощі, то це завдання аналізується і виконується в аудиторії.

Щоб мета заняття була сприйнята магістрантами, викладач у своєму вступному слові формулює її, а наприкінці заняття підводить підсумки

й оцінює роботу окремих магістрантів, враховуючи зазначену на початку мету.

Оцінювання роботи магістрантів може здійснюватися і впродовж заняття, що сприяє вчасному контролюванню й активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Активізації навчально-пізнавальної діяльності магістрантів на практичних заняттях сприяє виконання вправ міждисциплінарного характеру і розв'язування задач професійної спрямованості. Такі вправи і задачі мають бути моделлю практичних завдань, що траплятимуться в майбутній професійній діяльності фахівців-управлінців.

Практичне заняття важливо організувати так, щоб кожний магістрант на ньому напружено і самостійно працював.

Для підвищення інтересу аудиторії до навчання на практичних заняттях доцільно скористатися такими порадами:

1. Варто домагатися, щоб мета заняття була зрозумілою не тільки викладачеві, але й магістрантам. Якщо майбутні фахівці не будуть розуміти, навіщо потрібно таке заняття та як воно має проходити, а викладач цього не пояснить, то вони досить швидко втратять до нього інтерес.

2. Практичне заняття не має бути тупцянням на місці. Практичні заняття необхідно організовувати таким чином, щоб майбутні фахівці постійно відчували зростання складності завдань, які вони виконують, отримували позитивні емоції від переживання власних успіхів у навчанні, були зайняті напруженою творчою роботою, пошуком правильних і точних рішень.

3. Велике значення має реалізація індивідуального підходу і продуктивне педагогічне спілкування. Майбутні фахівці мають одержати можливість розкрити й виявити свої здібності, свій особистий потенціал. Тому при деталізації плану заняття, розробці завдань викладач має враховувати рівень підготовки й інтереси кожного магістранта, підтримувати самостійність та ініціативу.

4. Також варто вказати на значення використання під час практичних занять такого засобу, як сучасні інформаційно-комунікаційні технології, які застосовуються для демонстрації тієї або іншої інформації у вигляді таблиць, алгоритмів, схем, фотодокументів, фрагментів відеофільмів. Зорове сприйняття є найбільш ефективним

у процесі закріплення інформації у свідомості особистості. Тому ці засоби урізноманітнюють процес навчання, роблять його цікавішим та ефективнішим.

Управлінські задачі. На практичних заняттях з освітології майбутніх фахівців доцільно залучати до розв'язування фахових задач.

Сутність задачного методу була визначена Г. О. Баллом. Цей метод полягає в тому, що в кожній навчальній ситуації виділяються певні системи кінцевих (цільових) задач, а паралельно з ними – системи задач, що забезпечують їх розв'язок. Окреслений метод ґрунтується на вивченні конкретної навчальної ситуації, у процесі вирішення якої у магістрантів формуються уміння та навички і колективної, і індивідуальної самостійної роботи.

Застосування задачного методу сприяє формуванню дослідницької компетенції майбутнього фахівця, яка спирається на розвиток спеціальних і загальних здібностей магістрантів. Ці здібності покладені в основу формування умінь раціонального в икористання різної інформації, критичного ставлення до думок і здатності відстоювати власну професійну позицію, готовності до використання різних форм, методів і засобів організації навчально-пізнавальної діяльності магістрантів.

Розглянемо методику розв'язання фахових аналітико-експертних задач (за О. Бондар).

Педагогічна задача (дидактична або виховна) – усвідомлена педагогом проблемна ситуація, пов'язана з необхідністю перевести магістранта з одного рівня його знань і навичок на інший; ціль, поставлена у певних умовах, яка потребує застосування відомого чи невідомого способу її досягнення.

Задачі розв'язуються за допомогою алгоритмів. Алгоритм – припис про виконання у певній послідовності елементарних операцій для розв'язання задачі.

Головне призначення управління освітніми системами полягає в розв'язуванні задач, пов'язаних з функціонуванням і розвитком об'єктів, що входять до складу цих систем.

Управлінські задачі поділяють на типові та нетипові, ситуаційні, прості і складні, разові і довготермінові, оперативні, тактичні і стратегічні. В управлінських процесах також використовують поділ на задачі прямі (якщо вибір ефективного алгоритму управління визначається

певними умовами, які можуть бути описані у вигляді певної математичної формули) та зворотні (якщо задається алгоритм пошуку можливих шляхів розвитку ефективного управління у різних варіантах).

Ефективне управління аналітико-експертною діяльністю у сфері освіти можливе за умови постановки чітких, зрозумілих і реальних задач, пов'язаних з аналізом та оцінюванням педагогічних об'єктів. На різних рівнях управління освітою ці задачі за сутністю і структурою не відрізняються. У залежності від об'єкту дослідження змінюються лише їхні обсяги, складність алгоритмів і специфіка.

Аналітико-експертна задача – це завдання або комплекс завдань, орієнтованих на розв'язання проблем у функціонуванні чи розвитку освітніх об'єктів. Вони розв'язуються шляхом вибору технологій аналізу та експертизи з подальшим перетворенням інформації про об'єкти в аналітико-експертні висновки.

Постановка задачі розпочинається з аналізу ситуації, в якій виникли проблеми, та ідентифікації цих проблем. Чітке формулювання і визначення типу задачі, високий фаховий рівень експертів-аналітиків, апробований, науково обґрунтований інструментарій і налагоджений механізм управління аналітико-експертною діяльністю є певними гарантіями її розв'язання.

Формулювання правильно поставленої задачі має складатися з таких компонентів: визначення об'єкту, якого вона стосується; сукупності умов, за яких можливе її розв'язання (нормативно-правових, організаційних, науково-методичних, інформаційних, соціально-економічних, матеріально-технічних); комплексу питань, на які потрібно дати відповіді; постановку проблем, що стануть предметом аналізу та експертизи. Задачу формулює керівник (органу управління освітою, навчального закладу, робочої чи експертної груп), враховуючи найважливіші фактори впливу на прийняття управлінських рішень. Важливо, щоб формулювання задачі було зрозумілим керівнику і членам аналітико-експертної групи.

Траєкторія руху розв'язування задачі є такою: вибір цілей – аналіз ситуацій – ідентифікація проблеми – постановка задачі – вибір типу задачі – укладання програми – моделювання очікуваних результатів – розроблення алгоритмів – добір інструментарію – розв'язання задачі. Для окремих задач може також моделюватись очікуваний результат.

2.3. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота магістрантів – це робота, яка планується та виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Такий вид роботи необхідний не тільки для освоєння певної дисципліни, але й для формування загальних навичок самостійної роботи в навчальній, науковій, професійній сфері, уміння брати на себе відповідальність самостійно вирішувати проблему, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації тощо.

Самостійна робота зумовлена об'єктивною необхідністю постійного навчання і самовдосконалення. Як відомо, жодні знання, якщо вони не підкріплені самостійною діяльністю, не можуть стати справжнім надбанням людини.

Метою самостійної роботи магістрантів є набуття додаткових, зокрема, міждисциплінарних знань з курсу, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових і дослідницьких вмінь та навичок.

Основні функції самостійної роботи такі:

1. Пізнавальна – засвоєння магістрантом систематизованих знань із навчальних дисциплін;
2. Формування самодостатності – полягає у власне самостійному формуванні умінь і навичок, самостійному їх оновленні і творчому застосуванні;
3. Прогностична – вміння магістранта вчасно передбачати й оцінювати і можливий результат, і саме виконання завдання;
4. Коригуюча – розвиває вміння вчасно коригувати свою діяльність;
5. Виховна – полягає у формуванні самостійності як риси характеру.

Самостійна робота магістранта має бути спрямована на поглиблення теоретичних знань і формування наукового світогляду, розвиток методологічної культури згідно зі змістом навчальної дисципліни, пізнавальних інтересів, самостійного мислення, творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, вмінь щодо пошуку, обробки та аналізу наукової інформації, навчання упродовж життя.

Обов'язковою умовою самостійної роботи під час вивчення освітологічних дисциплін є застосування знань, набутих при вивченні інших освітньо-педагогічних тем, а також інших гуманітарних дисциплін.

У процесі самостійної роботи магістрантів слід спрямовувати на формування власної точки зору і здатності творчо та вміло її відстоювати.

У діяльності магістранта самостійна робота поєднує відтворювальні й творчі процеси. У зв'язку з цим, розрізняють три *рівні самостійної діяльності магістрантів:* 1) репродуктивний (тренувальний) рівень. Тренувальні самостійні роботи виконуються за такою схемою: розв'язування задач, заповнення таблиць, схем та ін. Пізнавальна діяльність магістранта проявляється в пізнанні, осмисленні, запам'ятовуванні. Ціль таких робіт – закріплення знань, формування умінь і навичок; 2) реконструктивний рівень. Реконструктивні самостійні роботи. Під час таких робіт відбувається перебудова рішень, складання плану, тез, анотування. На цьому рівні можуть виконуватися реферативні роботи; 3) творчий, або пошуковий рівень самостійної роботи. Передбачає формування уміння бачити проблему, самостійно виявляти причину її виникнення, розробляти план розв'язку проблеми. Водночас на цьому рівні досягається більш глибоке розуміння явищ і процесів, виявляється інтелектуальний потенціал і творчі здібності магістрантів, реалізуються їхні дослідницькі здібності.

Означені рівні самостійної роботи слід розглядати як етапи, які мають пройти магістранти для досягнення найвищого рівня розвитку здібностей до творчої діяльності.

Для організації та успішного функціонування самостійної роботи магістрантів необхідні:

– комплексний підхід до організації самостійної роботи магістранта при всіх формах аудиторної роботи;

– поєднання всіх рівнів (типів) самостійної роботи;

– вмотивованість навчального завдання;

– чітка постановка пізнавальних завдань;

– визначення викладачем форм звітності, обсягу роботи термінів її подання, критеріїв оцінювання, звітності та ін.;

– забезпечення контролю за якістю виконання (вимоги, консультації, перевірки);

– види і форми контролю (практикум, контрольні роботи, тести, семінари тощо).

Самостійну роботу магістранта забезпечує система навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної

дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум, навчально-методичний комплекс дисципліни тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи майбутніх фахівців повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку магістранта.

Види самостійної роботи з освітології:

– пошук і реферування наукової літератури;
– розв'язування задач;
– написання есе;
– аналіз ситуацій;
– моделювання ситуаційних проблем;
– розробка схеми прочитаного матеріалу.

Реферування наукової літератури полягає у тому, що викладач пропонує магістрантам наукову літературу (книгу, її розділи, декілька книжок, наукові статті тощо) і магістранти самостійно їх опрацьовують і представляють короткий звіт у вигляді невеликого (2-3 стор.) реферату та опису своїх вражень від прочитаного. Реферат варто пропонувати робити писаним, а не друкованим на комп'ютері, щоб запобігти запозиченням із системи Internet.

Пошук наукової літератури за певною темою. Викладач готує теми за курсом або його частиною і надає їх магістрантам, які мають підібрати відповідну літературу у бібліотеці та в мережі Internet. Варто визначити певну мінімальну кількість позицій або ж провести змагання з метою з'ясування того, хто знайде більше літературних джерел. Перший варіант доцільно використовувати, якщо магістранти шукають літературу за індивідуально визначеними темами, другий, – коли визначена лише одна тема для всіх магістрантів.

Розв'язування задач. Викладач пропонує розв'язування у письмовій формі фахових задач за певним розділом (темою) курсу. Залежно від складності та обсягу роботи над конкретним завданням можна пропонувати одну чи декілька задач кожному магістрантові або групі магістрантів із 2-5 осіб. Можна давати всім магістрантам однакові задачі і порівнювати їх розв'язок кожним магістрантом (групою). Можна кожному магістранту (групі) дати різні задачі. Звітувати про їх розв'язок магістранти можуть на практичному занятті перед всією групою магістрантів.

Есе (реферат). Викладач визначає тему або індивідуальні теми для есе. Теми есе варто давати проблемні, пропонуючи магістрантам висловлювати своє власне бачення і не послуговуватися навчальною або науковою літературою. Відповідно варто пропонувати писати есе від руки, а не друкувати на комп'ютері, щоб запобігти запозиченням з мережі Internet.

Підготовка есе (реферату) за одним із питань програми (на вибір магістранта) є самостійною домашньою письмовою роботою. Критерієм оцінки есе є такі його параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел та поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність та аргументованість викладу змісту есе; наявність власної (авторської) позиції; зв'язок змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку і посилань на джерела. Не зараховуються есе, які містять плагіат, або є передруком текстів з підручника чи Інтернету.

Розв'язування проблем. Викладач пропонує магістрантам проблемну ситуацію. Вони мають сформулювати проблему, переформулювати її як задачу і розв'язати. Організовувати цю роботу можна аналогічно до розв'язування задач.

Виконання певної практичної роботи. Магістранти отримують практичне завдання відповідно до певного курсу або спецкурсу, виконують його і подають короткий письмовий звіт або аналогічний результат роботи викладачу.

Аналіз ситуаційних вправ. Викладач розробляє (підбирає) ситуаційні вправи за певним розділом курсу і пропонує магістрантам їх розв'язати у письмовому вигляді.

Залежно від складності та обсягу роботи можна пропонувати аналіз ситуаційного завданням окремо кожному магістрантові або групі магістрантів кількістю 2-5 осіб. Звітувати про аналіз ситуаційної вправи магістранти можуть письмово або (що ефективніше) на практичному занятті перед всією групою магістрантів.

Можна давати всім магістрантам або кільком групам однакові ситуаційні вправи і порівнювати, як кожен магістрант (група) їх розв'язав. Можна кожному магістранту (групі) дати різні ситуаційні вправи.

Обговорення аналізу ситуаційних вправ доцільно проводити на практичному занятті у загальній групі магістрантів, щоб всі магістранти

брали участь у роботі. Після того коли всі студенти проаналізували одну й ту ж ситуаційну вправу, доцільно провести дискусію за результатами її аналізу.

Створення ситуацій. Кожному магістранту індивідуально або групі магістрантів можна запропонувати розробити ситуаційні вправи з певної теми курсу.

Самостійне опрацювання певного матеріалу за навчальною літературою та створення структурної (візуальної) схеми прочитаного матеріалу. Викладач дає магістрантам навчальний матеріал (певний розділ підручника), пропонує його опрацювати і зміст розділу представити у вигляді візуальної схеми, малюнка тощо. Схеми і малюнки, створені магістрантами, слід представити та обговорити на практичному занятті або лекції.

«Портфоліо» – це метод, призначений для систематизації результатів самостійної роботи магістрантів, узагальнення, поглиблення і розширення знань, отриманих на аудиторних заняттях.

У матеріалізованому вигляді портфоліо – це тека, в якій у систематизованому вигляді студент накопичує матеріали, які є результатом його самоосвітньої діяльності з конкретної навчальної дисципліни.

На магістерських студіях «Портфоліо» рекомендується використовувати як «методичну скарбничку», відбиток поглядів магістранта на свою майбутню професійну діяльність: менеджера-керівника навчального закладу, науковця-дослідника чи науково-педагогічного працівника.

Якщо магістрант вибирає професійно-педагогічний напрям і готується до викладацької діяльності, то розділи його портфоліо можуть бути такими:

– бібліографія новинок психолого-педагогічної та фахової літератури;
– конспекти першоджерел;
– анотації та короткі резюме відвіданих у процесі педагогічної практики лекцій і практичних занять викладачів та аналіз їхнього педагогічного досвіду;
– аналіз методів і методик навчання, методів діагностування навчальних досягнень магістрантів і т.п.

Під час роботи з «Портфоліо» магістрантам слід рекомендувати використовувати цитати, виписки, тези, конспект, анотації.

2.4. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота магістрантів (ІНДЗ) – це завершена теоретично-практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, самостійних занять і охоплює декілька тем або весь навчальний курс.

Мета ІНДЗ – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення і практичне застосування знань магістранта з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальні завдання (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, аналіз практичних, проблемних ситуацій, проекти, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції, участь в олімпіадах, робота з кейсами тощо) сприяють більш поглибленому вивченню магістрантом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

До складу ІНДЗ входить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи, який є чинником залучення магістранта до науково-дослідної діяльності. Вона може бути продовжена в результаті виконання магістерської роботи, підготовки наукових доповідей, написання наукових статей тощо.

Зміст, структура, порядок подання та захисту ІНДЗ, критерії оцінювання розробляються викладачем і доводяться до відома магістрантів до початку їх виконання.

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

– орієнтувати на поглиблений аналіз досліджуваної теми;

– передбачати самостійні дослідження, розрахунки, виконані на ПК (діаграми, графіки);

– вимагати формулювання обґрунтованих практичних пропозицій щодо вдосконалення досліджуваного об’єкту.

Особливим видом індивідуальних завдань є виконання проектів.

Метод проектів реалізує диференційований, індивідуально-творчий та активно-дієвий підходи в навчанні. Він передбачає розв'язання магістрантом або групою магістрантів проблеми, яка орієнтує, з одного боку, на використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого, – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості.

Міждисциплінарною магістерською програмою передбачено формування у майбутніх фахівців здатності до розроблення проектів, у межах яких використовується інтегрований матеріал, залучений із різних навчальних дисциплін. Магістрантам пропонується самостійно сформулювати тему проекту, яка б вирішувала інтегровану за змістом проблему з різних галузей освіти.

Проект може мати дослідницький, пошуковий, творчий (креативний), прогностичний, аналітичний або ігровий характер. Основою проектного методу є орієнтація на інтереси і побажання учасників, формування партнерських стосунків між виконавцями проекту та викладачем.

Прикладом проектного завдання може стати моніторинг, аналітичний огляд, здійснення управлінської експертизи, випуск збірника документів, підготовка рольової гри, організація дискусії, дебатів та їх відеозапис тощо.

Для допомоги під час оформлення міждисциплінарного проекту пропонується використовувати відомий у науці метод проекту, розроблений Е. Ф. Зеєром.

Метод проекту за Е. Ф. Зеєром передбачає:

– конструювання образів уяви про структуру міждисциплінарної діяльності;

– розшифрування задуму, ідеї, рішень які можуть бути готовим продуктом діяльності;

– планування кінцевого результату;

– планування дій з урахуванням переваг практичної цінності;

– внесення коректив у раніше прийняті рішення;

– вираження задумів, конструктивних рішень за допомогою технічних малюнків, схем, ескізів, креслень, макетів;

– самостійний пошук необхідної інформації;

– складання схеми необхідних розрахунків (конструктивних, технологічних, економічних), подання їх у вербальній формі;

– оцінювання результатів шляхом визначення досягнення мети, обсягу та якості виконаної роботи, новизни;

– оцінювання проектів, виконаних іншими;

– розробку процедури публічного захисту проектів.

До числа основних критеріїв оцінки проектування належать:

– аргументованість вибору теми, практична спрямованість проекту значущість (значення) виконаної роботи;

– самостійність, завершеність, практичне втілення проектів;

– обсяг і глибина знань за темою (або предметом), ерудиція, використання міжпредметних зв'язків.

Науково-дослідна робота студентів (НДРС) спрямована на оволодіння магістрантами науковими методами та формування навичок самостійного розв'язування науково-дослідних задач.

Важливою формою науково-дослідної роботи магістрантів, що включена до навчального процесу, є впровадження елементів творчості в навчальні семінарські та практичні заняття. Під час виконання таких робіт магістрант самостійно складає план досліджень, підбирає необхідну літературу, здійснює математичну обробку і аналіз результатів експерименту, оформлює науковий звіт.

Формою, що поєднує навчальну і дослідну роботу магістрантів, є проведення спеціальних наукових семінарів при кафедрах. Підготовка семінару організовується так, щоб протягом семестру кожен студент міг виступити на ньому з доповіддю чи повідомленням, присвяченим підсумкам виконаного дослідження.

Кожна із зазначених форм науково-дослідної роботи потребує творчого підходу до її організації. Бажано, щоб більшість магістрантів на засадах власного інтересу була охоплена тими або іншими формами науково-дослідної роботи.

Результати науково-дослідної роботи магістрантів можуть оприлюднюватися у вигляді наукової статті, есе, наукової доповіді або тез наукової доповіді.

Наукова стаття – один із основних видів оперативної інформації про нові наукові дослідження з наукової тематики. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює окреме питання, фіксує науковий пріоритет автора, робить матеріал надбанням широкої спільноти фахівців.

Міждисциплінарною програмою передбачено підготовку фахівців до розробки наукової доповіді та наукового повідомлення. Це – найбільш поширені форми оприлюднення отриманих наукових результатів. Доповіді проголошуються перед учасниками певних наукових зібрань з метою залучення до дискусії і обговорення інформації, тематики та ідей, висвітлених у доповіді.

Тези наукової доповіді – це коротко, точно, послідовно, лаконічно сформульовані основні ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці, наприклад, реферату. Тези висвітлюють основні положення наукової праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини. У тезах дуже коротко обґрунтовують тему, викладають історію питання, методику та результати дослідження. Всі положення наукових тез мають бути пов'язані між собою логічно.

До числа науково-дослідних робіт студентів насамперед належить магістерська робота.

2.5. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Одним з основних елементів оцінки якості освіти є контроль знань. Недостатня організація оцінювання знань може стати однією з причин зниження якості освіти в цілому. В умовах вступу України до європейської освітньої співдружності одним із важливих напрямів реформування національної системи освіти є розроблення і впровадження якісно нових підходів до оцінювання навчальних результатів магістрантів.

Під час оцінювання знань, перевірка й оцінювання результатів навчальної діяльності магістрантів здійснюється в умовах системного підходу до їх пізнавальної сфери. Він є необхідною ланкою управління навчально-пізнавальною діяльністю магістрантів, засобом одержання зворотної інформації. Контрольні заходи дають можливість викладачу отримати дані про результати своєї праці, вчасно внести корективи в методику викладання, а магістрантам – обізнаність з вимогами до рівня знань, умінь і навичок, їх якості тощо.

Головна мета оцінювання полягає у визначенні рівня засвоєння навчального матеріалу, ступеню відповідності сформованих умінь, навичок, досвіду цілям і завданням навчальної дисципліни, в оцінці якості викладання навчальних дисциплін.

Для того, щоб системний підхід в оцінюванні пізнавальної сфери магістрів був об'єктивним і дієвим, необхідна чітка визначеність норми, якою задаються очікувані результати. Операційною формою є перевірка якості знань шляхом їх порівняння, співвідношення досягнутих результатів із заданими нормами. Трактування рівня відношення досягнутого до прогнозованого прийнято називати процесом оцінювання, а результат, зафіксований у певній системі вимірювання (балах, інших цифрових чи словесних характеристиках), – оцінкою.

До оцінювання навчальних результатів ставлять такі *вимоги:*

– об'єктивність;
– відкритість і прозорість;
– систематичність;
– усебічність;
– оптимальність;
– врахування індивідуальних можливостей магістрантів;
– валідність оцінювання. Воно має охоплювати весь обсяг знань, що контролюються, їх надійність (усталеність результатів, одержаних шляхом повторного контролю через певний час), а також близькість результатів, отриманих під час проведення контролю різними викладачами;
– професійна спрямованість контролю, що зумовлюється цільовою підготовкою спеціаліста і сприяє підвищенню мотивації пізнавальної діяльності магістрантів.

У вимогах до контрольного оцінювання можна виділити необхідність дотримання таких взаємопов'язаних функцій: діагностична, навчальна, виховна, стимулююча, розвивальна, коригувальна, прогностична тощо.

Діагностична функція полягає у з'ясуванні стану знань, умінь, навичок, розуміння, досвіду як окремих магістрантів, так і всієї групи. Завдяки цій функції визначають можливості подальшого вивчення програмного матеріалу, контролюють ефективність як викладання, так і учіння.

Навчальна функція вимагає такої організації перевірки знань, щоб її проведення було корисним для всієї групи. Вона виявляється в забезпеченні зворотного зв´язку як передумови підтримання дієвості й ефективності процесу навчання, в якому беруть участь два суб´єкти – викладач і магістрант. Тому система навчання може функціонувати

ефективно лише за умов дії прямого і зворотного зв'язків. Ця функція сприяє активізації самоконтролю (кожен слухач порівнює свої знання зі знаннями того, хто відповідає), активізує діяльність кожного члена групи (кожен студент бере участь в обговоренні відповіді, аналізує її, відповідає на запитання, ставить додаткові запитання тощо), забезпечує закріплення матеріалу, що погано засвоєний, тощо.

Виховна функція полягає в тому, що магістрантів привчають до систематичної навчальної роботи. Сам факт наявності системи контролю дисциплінує, організовує та спрямовує діяльність магістрантів.

Стимулююча функція спрямована на організацію контролю якості професійної підготовки таким чином, щоб сам процес контролю і оцінювання сприяв стимулюванню до активної пізнавальної діяльності, формуванню відповідальності магістрантів і мотивації до покращення власних навчальних результатів.

Розвивальна функція полягає в тому, що за умов виваженого, педагогічно доцільного контролю розвиваються пам'ять, увага, логічне мислення, професійні здібності, мотиви пізнавальної діяльності тощо.

Коригувальна функція полягає у тому, що на основі виявленого рівня знань, умінь і навичок, утруднень, недоліків, причин неуспішності вживаються заходи щодо усунення прогалин у знаннях і компетенціях.

Прогностична функція – викладач отримує дані для оцінки результатів своєї праці, а також методики для подальшого їх удосконалення. Оцінювання результатів навчальної діяльності магістранта допомагає викладачеві скоригувати, поліпшити свою навчальну роботу.

Система поточного і підсумкового контролю навчальних результатів

Під час оцінювання знань, дії педагогічного контролю за навчально-професійною діяльністю магістрантів здійснюється в таких формах: екзамени, заліки, колоквіуми, усне опитування, письмові контрольні роботи, тестова перевірка, захист курсових і дипломних робіт, звіт про результати практики.

В оцінюванні навчальних результатів використовують різні види контролю: попередній (вихідний), поточний, поетапний (тематичний), періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється в ході занять за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання основної і додаткової літератури, написання рефератів, конспектування першоджерел, ведення термінологічного словника, складання тестів тощо). Завдяки йому визначають ступінь розуміння навчального матеріалу, його засвоєння, уміння магістрантів застосовувати знання на практиці.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання на окремих завершених етапах освіти або на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні. Складові такого контролю – семестровий контроль та державна атестація.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового іспиту або диференційованого заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий іспит – форма підсумкового контролю з окремої навчальної дисципліни, що спрямована на перевірку засвоєння теоретичного та практичного матеріалу протягом семестру.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння магістрантами навчального матеріалу на підставі певних робіт, виконаних ними протягои семестру на семінарських, практичних, лабораторних заняттях.

Згідно з цілями контролю й оцінювання навчальних результатів магістрантів використовуються певні методи перевірки. Вони мають забезпечувати найбільш повну й змістовну, систематичну та оперативну інформацію про хід дидактичного процесу і його результативність.

У сучасній вищій школі продовжують діяти такі основні *методи* аналізу й оцінювання знань, умінь та навичок: усна, письмова, графічна, практична, тестова перевірки.

Усна перевірка – найпоширеніший метод контролю знань студентів. Сутність цього методу полягає в постановці перед магістрантами запитань щодо змісту навчального матеріалу, засвоєння якого підлягає контролю, та в оцінюванні їх відповідей. За своїм характером усна перевірка може бути індивідуальною і фронтальною, складною і простою. Цей метод сприяє розвитку у магістрантів уміння мислити, грамотно і логічно та послідовно висловлювати думки, розвивати культуру усного мовлення. Використання цього методу потребує від викладача значних зусиль і майстерності: уміння грамотно, логічно і доцільно формулювати запитання; спонукати магістрантів до активного мислення; уважно

слухати відповіді, об'єктивно оцінювати їх; враховувати індивідуальні особливості. Проте, цей метод не позбавлений недоліків – він призводить до неефективного використання навчального часу на заняттях.

Письмова перевірка порівняно з усною більш ефективна, оскільки протягом певного часу можна одночасно перевірити рівень знань, умінь і навичок усіх магістрантів академічної групи. Це сприяє підвищенню якості самостійної пізнавальної діяльності магістрантів, формуванню культури писемного мовлення, ефективності використання навчального часу. Викладач має готувати з кожної теми багатоваріантні завдання, аби забезпечити самостійність праці магістрантів. Тривалість таких робіт може бути різною (15-30 хвилин). Усі роботи викладач має ретельно перевіряти й об'єктивно оцінювати.

Графічна перевірка спрямована на виявлення умінь і навичок магістрантів у процесі виконання ними різних видів графічних робіт: побудова таблиць, схем, графіків, діаграм та ін. Така робота сприяє розвитку у магістрантів просторового мислення, оволодінню методами систематизації, узагальнення, моделювання опорних схем тощо.

Практична перевірка тісно пов'язана із залученням магістрантів до конкретної практичної діяльності, під час якої перевіряються вміння застосовувати знання на практиці, формувати уміння і навички.

Тестова перевірка. Останнім часом набуває все більшого поширення. Принциповою відмінністю тестів від звичайних завдань, які використовуються для контролю знань магістрантів, є те, що тест – це науково обґрунтований метод і одночасно інструмент дослідження ряду наукових напрямків вивчення особистості.

Тести поділяються на такі групи:

1. Тести загальних розумових здібностей, розумового розвитку.
2. Тести спеціальних здібностей у різноманітних галузях діяльності.
3. Тести досягнень, успішності, академічних успіхів.
4. Тести для визначення певних якостей (властивостей) особистості (пам'яті, мислення, характеру тощо).
5. Тести для визначення рівня вихованості (сформованості загальнолюдських, моральних, соціальних та інших якостей).

Тестова перевірка знань – це метод виміру й оцінювання знань, умінь і навичок магістранта за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань.

Стандартизованим називається завдання, для якого може бути попередньо визначена єдино можлива правильна відповідь.

Відомі два типи стандартизованих завдань:

1) завдання з наданими відповідями (закриті);
2) завдання з вільним складанням відповіді (відкриті).

Завдання з наданими відповідями поділяються на вибіркові завдання (одновибіркові, багатовибіркові та завдання на відновлення послідовності) і на завдання щодо визначення відповідності (перехресні, завдання на порівняння і протиставлення, а також завдання з множинними відповідями).

Також існують два типи завдань з вільним складанням відповіді: завдання на доповнення та завдання на перелік.

Тестова перевірка має низку переваг:

– охоплює контролем великий обсяг матеріалу;
– порівняно з традиційним опитуванням зменшує витрати часу на 50 %;
– дає можливість для впровадження модульного навчання та системи рейтингового контролю;
– підвищує об’єктивність оцінювання знань;
– є стимулюючим чинником, оскільки студенти вивчатимуть саме те, що оцінюється;
– контролює не тільки велику кількість теоретичних питань, але й практичні навички;
– дає можливість розробляти всеосяжний план оцінки знань магістрантів.

Окрім переваг, тестова перевірка має свої недоліки. До недоліків можна віднести той факт, що найчастіше всього тестові завдання дають уже готові варіанти відповідей. А для того, щоб магістрант гармонійно розвивався, дуже важливо забезпечити його вмінням формулювати власну думку. Цих недоліків частково можна уникнути, якщо використовувати тести різного вибору: альтернативного чи множинного, тести на розрізнення, групування, систематизацію та класифікацію елементів.

Сьогодні у вищій школі використовують тести професійної компетенції – систему контрольних завдань стандартизованої форми, орієнтованих на вимірювання і оцінку обсягу, повноти, системності, міцності та осмислення професійних знань, а також дієвості і

самостійності умінь випускника вищого навчального закладу, які дозволяють порівняти рівень його досягнень у процесі професійної підготовки з еталонними вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики до професійних умінь.

Динаміка змін, що відбуваються в сучасному світі, вимагає змін у підходах до оцінювання навчальних досягнень магістрантів. Визначення рівня навчального прогресу магістрантів є особливо важливим, з огляду на те, що навчальна діяльність у кінцевому підсумку повинна не просто дати людині суму знань, умінь чи навичок, але й сформувати певний рівень компетенції. Під компетенцією мається на увазі загальна здатність фахівця до професійної діяльності, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, нахилах, набутих завдяки навчанню.

Сучасні методи оцінювання навчальних результатів повинні показати рівень оволодіння інтелектуальними вміннями, навичками комунікації, вирішення складних проблем, використання правових та інших соціальних інструментів, визначення своїх ціннісних орієнтирів. Якісне оцінювання можливе лише за умови оптимального поєднання різноманітних форм і методів.

Зазначені методи перевірки і оцінювання під час оцінювання навчальних результатів магістрантів не завжди ефективні. Тому викладачі використовують альтернативні і комбіновані методи.

До альтернативних методів оцінювання можна віднести такі: експрес опитування; участь у тематичних засіданнях; написання есе; участь у рольових іграх, диспутах; підготовка виставки або збирання матеріалу з певної теми (портфоліо); самооцінка.

Критеріями ефективності застосування таких методів оцінювання є: вміння виділяти головне; робити порівняння; визначати інформацію, що стосується теми; вміння ставити відповідні запитання (хто? що? де? коли? чому?); здатність послідовно розкривати проблему, відокремлювати об’єктивні факти від суб’єктивного судження, відокремлювати хибну інформацію від істинної, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, знаходити і приводити аргументи, робити висновки, бачити варіанти вирішення, перевіряти висновки на практиці, передбачати наслідки рішень, демонструвати логічно зумовлені судження.

Варто мати на увазі, що на зміну спрощеним методам діагностики знань приходять комплексні системи, які водночас забезпечують і

об'єктивність оцінювання знань студентів, і їх мотивацію щодо плідної роботи упродовж всього періоду навчання. Запровадження комплексного об'єктивного оцінювання контролю знань має вагоме значення. У цьому випадку дуже важливе значення має правильна оцінка виду діяльності магістрантів.

Критерії та норми оцінювання навчальних результатів магістрантів

Процес оцінки, оцінювання означає визначення рівня або якості розвитку когось/чогось.

Критерії оцінки – це ті параметри, згідно з якими викладач оцінює навчальну діяльність.

Норми оцінки – це показники, на які опирається викладач, коли становить оцінку.

Під оцінкою успішності магістрантів розуміють систему показників, які відображають рівень і якість їх об'єктивних знань та вмінь, тобто оцінку можна розглядати як визначення міри засвоєння знань, умінь і навичок згідно з вимогами, що пред'являються програмами.

Основними вимогами до перевірки та оцінки успішності магістрантів у навчальному процесі є орієнтація процесу оцінювання на індивідуальність, його систематичність, достатню кількість даних для оцінки, тематичну спрямованість, об'єктивність, умотивованість оцінок, єдність (однотипність) вимог з боку контролюючих, оптимальність, всебічність, дієвість та гуманність.

Під час *оцінки знань* магістрантів слід враховувати:

1) рівень володіння поняттями, фактами, науковою проблематикою, основними теоріями, законами, закономірностями й методологією навчального предмету, ступінь їх систематизації та узагальнення, що передбачає:

– пізнання і визначення понять, розуміння їх обсягу та розкриття змісту, знаходження ієрархічних та інших зв'язків і залежностей між ними;

– виокремлення значущих наукових проблем, усвідомлення їхньої глибини та визначення необхідності розв'язання;

– знання законів, закономірностей, концепцій і вільне володіння методикою узагальнення, систематизації та обгрунтування;

2) якість засвоєння магістрантами методологічної і теоретичної основ навчального предмету, що передбачає:

– аргументованість, послідовність, впевненість і самостійність викладу магістрантом його знань;

– методологічну обгрунтованість мислення;

3) дієвість знань, наявність простих умінь, їх застосування під час вирішення практичних завдань, що передбачає:

– конкретне визначення основних напрямів застосування знань у практичній діяльності;

– змістовну характеристику методів, процедур і методики дій щодо використання теоретичних і практичних знань тощо.

Таким чином, знання мають бути глибокими, міцними, систематизованими, оперативними та усвідомленими, а їхній рівень може бути репродуктивним, реконструктивним або евристичним і творчим.

Під час оцінювання знань, умінь, навичок і досвіду магістрантів з навчальної міждисциплінарної програми «Освітологія» враховується:

1. Наявність і характер засвоєння знань із навчальної дисципліни (рівень усвідомлення, міцність запам’ятовування, обсяг, повнота і точність знань);

2. Якість актуалізації знань (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);

3. Рівень оволодіння відомими прийомами аналізу педагогічних фактів та освітніх явищ, сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;

4. Прояв творчості і самостійності в навчально-пізнавальній діяльності;

5. Якість виконання самостійної навчальної роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо).

Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS національній системі оцінювання в Україні та Київському університеті імені Бориса Грінченка (іспит)

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	«ВІДМІННО» – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	відмінно	90-100
B	«ДУЖЕ ДОБРЕ» – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	добре	82-89
C	«ДОБРЕ» – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	«ЗАДОВІЛЬНО» – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	задовільно	69-74
E	«ДОСТАТНЬО» – мінімально можливий припустимий рівень знань (умінь)		60-68
FX	«НЕЗАДОВІЛЬНО» з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	незадовільно	35-59
F	«НЕЗАДОВІЛЬНО» з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

Норми оцінювання:

Оцінки *«відмінно»* заслуговує магістрант, який виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, а також показав, що ознайомлений з основною і додатковою науковою літературою.

Зазвичай оцінка «відмінно» ставиться магістрантам, які засвоїли

взаємозв'язок основних категорій і понять навчальної дисципліни, усвідомлюють значення наукових знань для теорії і практики вищої освіти в цілому та науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи зокрема, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних професійно-педагогічних завдань.

Оцінки *«добре»* заслуговує магістрант, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну наукову літературу.

Як правило, оцінка «добре» виставляється магістрантам, які продемонстрували системні знання з навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Магістранти, які отримали оцінку «добре», можуть припуститися несуттєвих неточностей, пропусків, помилок, які змогли самостійно виправити.

На оцінку *«задовільно»* заслуговує магістрант, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково виконав передбачені програмою завдання, ознайомився із частиною рекомендованої основної наукової літератури.

Зазвичай оцінка «задовільно» виставляється магістрантам, які припустилися суттєвих помилок під час відповіді на семінарському занятті, іспиті або при виконанні залікових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка *«незадовільно»* виставляється магістрантові, який виявив значні прогалини у знаннях основного навчального матеріалу, припустився принципових помилок під час виконання передбачених програмою завдань, а також не знайомий з основною науковою літературою.

Як правило, незадовільна оцінка виставляється магістрантам, у яких відсутні знання з навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

Таким чином, оцінювання навчальних результатів магістрантів включає контроль, перевірку, аналіз, оцінку і прогнозування результатів. Загальні принципи оцінювання – об'єктивність, систематичність, гласність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Аксьонова О. В. Практичні й семінарські заняття / О. В. Аксьонова. – К., 1998. – С. 107.

Бондар О. Аналітико-експертні задачі: сутність, структура і алгоритм розв'язання / О. Бондар // Рідна школа. – № 1–2, 2013. – С. 30.

Види та форми науково-дослідної роботи студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.info-library.com.ua/books-text-8404.html

Гузеев В. В. Методы и организационные формы обучения / В. В. Гузеев. – М., 2001. – 128 с.

Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – К. : Ленвіт, 2009. – 194 с.

Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005.– 486 с.

Мачинська Н. І. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н. І. Мачинська, С. С. Стельмах. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 180 с.

Модернизация профессионального образования: компетентностный подход : учеб. пособие для вузов [Гриф УМО] / Э. Ф. Зеер**,** А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. – 211 с. – с. 190 – 199.

Лисак Г. О. Контроль навчальних досягнень студентів в умовах кредитно-трансферної системи навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/ped_2008_1/2008-26-06/lysak.pdf

Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. – К.: Знання, 2005. – 399 с.

Подласый И. П. Педагогика. Новый курс / И. П. Подласый. – М., 2001. – Т. 1. – 576 с.

Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.

Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. / З. І. Слєпкань – К. : Вища шк., 2005. – 239 с.

Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. магістратури вищих навч. закладів непед. профілю / Т. І. Туркот. – Херсон, 2010. – 608 с.

Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. / М. М. Фіцула – К. : «Академвидав», 2006. – 326 с.

Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

ДОДАТКИ

ОСНОВИ КОНСТРУЮВАННЯ ТЕСТІВ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Цілі

Мета цього курсу – ознайомити майбутніх педагогів із сучасними та майбутніми тенденціями в галузі освіти й освітнього тестування. Учасники курсу навчаться оцінювати і робити висновки про тести і тестові бали, сформують навички адекватного й ефективного використання результатів тестування.

Після успішного завершення цього курсу учасники знатимуть: а) як розробляти тести; б) як правильно вибирати тест для конкретної мети серед наявних, вже розроблених тестів; в) як використовувати результати стандартизованих тестів для прийняття рішень щодо учнів, навчання і системи освіти; г) виявляти недоліки програм оцінювання в освіті.

Конкретні теми, які розглядатимуться у рамках курсу, охоплюють такі питання:

– Мета освітнього тесту.
– Стандарти тестування в освіті та психології.
– Фундаментальні складові якості тесту (надійність, валідність).
– Розроблення завдань множинного вибору.
– Розроблення і оцінка завдань з відкритою відповіддю.
– Розроблення оцінювання добірки творчих робіт (портфоліо).
– Аналіз тестових завдань.
– Оцінка валідності висновків/припущень, зроблених на основі тестових балів.
– Визначення стандартів.
– Інноваційні типи тестових завдань і комп’ютерне тестування.
– Пристосування тесту до можливостей учасників з особливими потребами.
– Аналіз чутливості.
– Етичні аспекти конструювання тестів, відбору, адміністрування та інтерпретації результатів.

Структура курсу

Курс поділено на 12 модулів з метою допомогти слухачам систематизовано засвоювати матеріал курсу, загальна тривалість якого становить 16 тижнів. Кожний модуль передбачає вивчення літератури і виконання практичних вправ. Крім виконання завдань до кожного модулю, слухачі братимуть участь в обговоренні кожної теми. Кожний модуль поєднує в собі лекційні та інтерактивні заняття і передбачає обговорення тем, а також виконання практичних вправ. Під час створення власних інструментів вимірювання учасникам пропонуватиметься працювати у групах. У процесі проведення останнього модулю кожна група виступатиме з презентацією якості і способів застосування інструменту вимірювання, розробленого членами групи.

Вимоги курсу

Цей курс передбачає ґрунтовну самостійну роботу слухачів, а саме:

Розроблення тесту. Кожен учасник курсу має розробити тест на вимірювання навчальних досягнень. Протягом курсу учасники поступово працюватимуть над дизайном і детальним розробленням свого тесту. Цей процес включатиме підготовку тестових специфікацій, написання і рецензування тестових завдань та їх реальну апробацію.

Передбачається, що кожний слухач розроблятиме тест щодо певного навчального розділу для учнів 6-го класу або старших класів (у 6-му класі більшість учнів вже зможуть відповідати на ті завдання, над якими працюватимуть учасники курсу). Тест має включати завдання множинного вибору та відкриті завдання або написання есе з відповідною схемою оцінювання. Тестові завдання повинні бути спрямовані на перевірку конкретних результатів навчальної діяльності, які мають бути вказані в таблиці тестових специфікацій.

УВАГА! Все у вашому тесті – питання і схеми оцінювання – має бути побудовано згідно із таблицею специфікацій, тож під час виконання свого проекту надавайте належної уваги тестовим специфікаціям.

Учасникам рекомендується відразу розпочати роботу над проектом, спершу обравши підручник з відповідним навчальним розділом. Домашні завдання більшості тижнів включатимуть роботу над окремими аспектами проекту (формулювання навчальних цілей, написання зразків тестових запитань тощо).

Програма курсу розроблена таким чином, щоб слухачі мали можливість поступово просуватися у виконанні проекту протягом 16 тижнів занять, замість того, щоб одразу виконувати надзвичайно великий обсяг роботи наприкінці курсу.

Література для вивчення

Linn, R. L., & Miller, M. D. (2005). Measurement and assessment in teaching (9th edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

(Підручник, рекомендується для всіх, хто вперше вивчає курс з освітніх вимірювань.)

Рекомендовані джерела

American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education (1999). Standards for educational and psychological testing. Washington, DC: American Educational Research Association. [Текст можна придбати на сайті http://www.aera.net/publications/?id=313#standards.]

(Зазначений нижче текст я рекомендував слухачам багатьох курсів, які викладав у різних країнах, але найновіша редакція цієї роботи вийшла у грудні 2013 року. Незважаючи на це, я, все ж таки, рекомендую цей текст, хоча учасники, напевне, матимуть бажання ознайомитися з найновішим варіантом також.)

Для деяких модулів учасники одержуватимуть одне або два завдання з вивчення літератури. Більшість джерел для вивчення зазначено наприкінці опису модулю. У наведеному нижче переліку зібрано низку статей, які, скоріш за все, будуть включені у завдання з вивчення літератури.

До теми розроблення/типів тестових завдань:

Haladyna, T. M., & Downing, S. M. (1989). A taxonomy of multiple-choice item writing rules. Applied Measurement in Education, 2, 37 – 50.

До теми валідності:

American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education (1999). Standards for educational and psychological testing. Washington, DC: American Educational Research Association

Joint Committee on Testing Practices (2004). Code of Fair Testing Practices in Education. Washington, DC: American Psychological Association. Доступно для завантаження на сайті http://www.apa.org/science/fairtestcode.html.

До теми встановлення стандартів:

Cizek, G. J. (1996). Setting passing scores. [An NCME instructional module]. Educational Measurement: Issues and Practice, 15 (2), 20 – 31.

До теми оцінювання виконання:

Dunbar, S. B., Koretz, D. M., & Hoover, H. D. (1991). Quality control in the development and use of performance assessments. Applied Measurement in Education, 4, 289 – 303.

З різних питань тестування:

Anastasi, A. (1988). Psychological testing (6th edition). New York: Macmillan.

Стислий зміст занять

МОДУЛЬ 1. Визначення характеристик, властивих освітнім дослідженням, зокрема таких, як досягнення, компетенції та відповідні психологічні конструкти

Когнітивну здатність, яку використовує учень під час відповіді на тестове завдання, часто називають «психологічним конструктом». До психологічних конструктів відносять навички вербального або кількісного мислення, наукове чи історичне розуміння, а також більш вузькі конструкти, такі, як здатність виконувати певну математичну операцію або написати есе-розповідь. Про конструкти можна робити лише припущення, оскільки їх неможливо спостерігати безпосередньо в розумовій діяльності учня. Єдиним способом судити про присутність конструкту в структурі розумової діяльності учня або про розмір такого конструкту є застосування опосередкованого вимірювання за допомогою певного механізму «стимул-реакція». Стимулом може бути усне випробування учня експертом, який є знавцем конструкту, або прохання виконати лабораторний експеримент у присутності експерта. В обох випадках експерт оцінює відповіді або поведінку учня і робить висновок про присутність конструкту і, можливо, ступінь його присутності. Стандартизовані тести не є виключенням з цієї методології «стимул-реакція», а лише більш швидким способом її застосування.

Натомість, великою небезпекою моделі «стимул-реакція» є те, що стимул може бути недосконалим способом одержання бажаної відповіді від учня, так що відповідь насправді не надаватиме свідчень про конструкт, який нас цікавить. Ця небезпека є дуже реальною у контексті стандартизованих тестів, особливо тоді, коли конструкт, який ми бажаємо виміряти, є комплексним. У цьому випадку його неможливо адекватно втілити у тестовому завданні чи наборі тестових завдань, або він не дозволяє учню якнайкраще продемонструвати своєю відповіддю необхідні здатності. Навіть якщо такої небезпеки вдасться уникнути, постають подальші питання щодо належної інтерпретації відповідей учня і, відповідно, про присутність конструкту.

Деякі конструкти простіше вимірювати, оцінюючи виконання певних дій, аніж за допомогою тестів на папері. У випадку з тестуванням на папері насамперед важливо зауважити, що деякі конструкти краще

вимірюються за допомогою завдань множинного вибору, а деякі можна виміряти належним чином лише за допомогою завдань з відкритою відповіддю.

Обсяг і предмет цього курсу не дозволяють заглиблюватися у питання когнітивної психології, втім, питання, які піднімає ця наука є надзвичайно важливими, для розробників тестових завдань і рецензентів. Конструкт, який має бути оцінений за допомогою тестового завдання, повинен якомога більше відповідати конструкту, задекларованому або передбачуваному специфікаціями змісту тестового завдання та специфікаціями здатності, яку учень має застосувати, відповідаючи на завдання. Бажану відповідність називають узгодженістю, що розглядатиметься докладніше у наступних модулях. Однак, навіть за гарної узгодженості завдання може мати недоліки, які зменшують вірогідність того, що воно точно вимірюватиме визначений конструкт. Наприклад, якщо у завданні множинного вибору присутня підказка щодо правильної відповіді, або якщо у завданні множинного вибору або у відкритому завданні є двозначність, визначений конструкт не буде правильно або точно оцінений. Багато інших аспектів тестового завдання також створюють потенційні можливості для просування хибним шляхом. Наприклад, неправильний вибір самого питання, нечітке й упереджене формулювання питання, а у завданнях множинного вибору – надання учням правдоподібних дистракторів, які не дозволяють лише методом виключення вочевидь невірних варіантів визначити правильну відповідь. Ці базові правила тестового завдання є темою окремого модулю цього курсу.

Джерела для вивчення:

Chapter 2: The Role of Measurement and Assessment in Teaching.
Chapter 3: Instructional Goals and Objectives: Foundation for Assessment.

МОДУЛЬ 2. Етапи розроблення інструментів вимірювання, спрямованих на конкретну мету вимірювання (наприклад, тестів для оцінки вчителем у класі, широкомасштабного тестування)

Розробники тестів і рецензенти повинні завжди пам’ятати про мету тесту. Якщо метою тесту є об’єктивне вимірювання академічних досягнень учнів конкретного року навчання, тоді такий тест повинен

вимірювати засвоєння тільки такого матеріалу, який відповідає певному рокові навчання. В ньому не має бути нічого такого, що може заплутати або збентежити учнів. Насамперед це стосується рівня складності текстів з точки зору їх сприйняття під час читання. Якщо йдеться про тестування з високими ставками, існують більш суворі вимоги, які повинні бути задоволені, але це не розглядатиметься у рамках цього курсу. Вкажемо лише на те, що розробники тестів і рецензенти мають усвідомлювати, що всі аспекти та компоненти тесту будуть вивчатися і розглядатися дуже ретельно у разі судового або іншого дозволеного законом оскарження.

Окрім цього, конструкти, які перевіряються, можуть бути дуже широкими (наприклад, загальна здатність до вербального чи кількісного мислення), або дуже конкретними (наприклад, певний масив знань, зазначений у стандартах змісту для конкретного року навчання).

Про конструкти можна лише робити припущення, оскільки їх не можна спостерігати безпосередньо. Єдиним способом зробити висновок про присутність конструкту є застосування певного типу опосередкованого вимірювання.

Натомість, великою небезпекою є те, що оцінювання може бути недосконалим способом одержання від учня бажаного знання про конструкт, так що оцінювання насправді не надаватиме свідчень про конструкт, який нас цікавить. Ця небезпека є дуже реальною у контексті стандартизованих тестів, особливо якщо конструкт, який ми бажаємо виміряти, є комплексним. У цих випадках його неможливо адекватно опредметнити у тестовому завданні або наборі тестових завдань. Він або не дозволяє учню якнайкраще продемонструвати своєю відповіддю необхідні здатності, або ж постає як нечітко окреслений чи неадекватно репрезентований у структурі тесту.

Розробники тестів також мають усвідомлювати існування певних припущень щодо тестових завдань, які виникатимуть під час тестування, коли справа дійде до інтерпретації тестових балів. Одним з таких припущень є те, що питання у тестовому варіанті оцінюють лише той масив знань або ту здатність, для вимірювання яких розроблено тест. Наприклад, тест з природничих наук, до складу якого входять численні багатослівні описи умов виникнення певної ситуації, може перевіряти вміння читати на додачу до знання природничої науки. Це особливо є правильним у випадках, коли рівень складності текстів, які презентують

умови завдання, знаходиться на рівні відповідного року навчання або вище. Тож, уміння читати і розуміти текст впливає на здатність деяких учнів правильно відповісти на завдання тесту. Учень, який дає неправильну відповідь, буде вважатися таким, який не має адекватних знань конструкту, для оцінювання якого призначено відповідний тест, навіть якщо цей учень знає правильну відповідь, але не може прочитати умови ситуації з достатнім рівнем розуміння. У такому тесті змішуються знання природничих наук і навички читання, розуміння прочитаного.

Програми оцінювання на національному чи регіональному рівнях надають корисну інформацію для обґрунтованих рішень щодо відповідальності за якість освіти і покращення в системі освіти лише тією мірою, якою оцінювання узгоджується з державними навчальними стандартами і нормативами. Якщо програма оцінювання не вимірює належним чином знання і навички, зазначені в державних стандартах змісту освіти, або вимірює дещо інше, ніж те, що визначено у стандартах, складно визначити, чи досягли учні передбаченого формування знань і навичок. У результаті цього складно виробити належну політику, програму та рішення щодо викладання предметів і спрямовані на покращення досягнень учнів.

Узгодження охоплює кілька вимірів: демонстрація того, що система оцінювання є узгодженою з державними стандартами, вимагає дещо більшого, ніж просте визначення того, чи всі завдання в такому оцінюванні можна віднести до одного або більшої кількості стандартів і чи можна кожний із навчальних стандартів змісту порівняти з одним чи більшою кількістю тестових завдань. Узгодження є чимось більшим, ніж цей двосторонній процес. Для забезпечення узгодженості стандартів з програмами оцінювання держава, регіон чи школа повинні проаналізувати такі питання:

– чи охоплює програма оцінювання повний спектр змісту, включеного до навчальних стандартів змісту, тобто чи всі стандарти правомірно представлені в програмі оцінювання;

– чи вимірює програма оцінювання як аспекти змісту (що учні знають), так і аспекти процесу (що учні вміють) навчальних стандартів змісту;

– чи відображає програма оцінювання той самий ступінь і той самий набір акцентів, які можна виявити у навчальних стандартах

змісту (наприклад, якщо у навчальних стандартах змісту великий акцент робиться на діях, так само має бути і в програмі оцінювання);

– чи відображає програма оцінювання повний спектр когнітивних вимог, рівень складності та глибини описаних понять і процесів, так як це представлено в навчальних стандартах змісту, тобто чи має оцінювання такий самий рівень вимогливості, як і стандарти;

– чи надає програма оцінювання результати, які репрезентують усі рівні досягнень, визначених у рівнях академічної успішності.

Для того, щоб сприяти узгодженості програм оцінювання з навчальними стандартами змісту, необхідно ретельно продумувати дизайн тесту і готувати документи, які можуть використовуватися як довідники під час укладання та рецензування кожного варіанту тесту. Документація з дизайну тесту слугує керівництвом як у процесі укладання тестів, так і в процесі створення «банку» тестових завдань, який використовують розробники під час укладання тестових варіантів. Наявність цих документів гарантує, що у процесі створення нового варіанту тесту він буде порівнюваним з кожним іншим тестовим варіантом, який вже було впроваджено.

Джерела для вивчення

Chapter 1: Educational Testing: Context, Issues, and Trends.
Chapter 2: The Role of Measurement and Assessment in Teaching.
Chapter 3: Instructional Goals and Objectives: Foundation for Assessment.

МОДУЛЬ 3. Вибір типу і формату тестового завдання: завдання множинного вибору, завдання з відкритою відповіддю, інноваційні типи завдань

Тестове завдання – це окреме запитання у тесті, а для деяких типів завдань це також набір потенційних відповідей на запитання. Тестове завдання – це термін, який включає як запитання, так і варіанти відповідей у завданні множинного вибору. Тестове завдання також означає запитання з відкритою відповіддю, хоча у цьому випадку відповіді учнів не вважаються частиною тестового завдання.

Основою будь-якого вибору з широкого кола можливих типів завдань, загальна класифікація яких буде представлена у рамках цього модулю, є набуті знання і вміння, що підлягатимуть перевірці. Розробник

тестових завдань має досягти якомога кращої відповідності між цими знаннями і вміннями та потенційним інструментом оцінювання, основні характеристики якого мають бути описані у специфікаціях.

Усі типи тестових завдань мають переваги і недоліки. Як показано у наведеному нижче прикладі, завдання множинного вибору можуть мати низку потенційних проблем, пов'язаних з їх структурою.

Приклад

1. Дженніфер хоче огородити прямокутну ділянку галявини перед будинком, щоб вона могла залишати свого собаку надворі. Вона придбала матеріал для огорожі, яким можна огородити 252 квадратних фути галявини. Якщо довжина прямокутної ділянки становить 21 фут, якою буде її ширина?

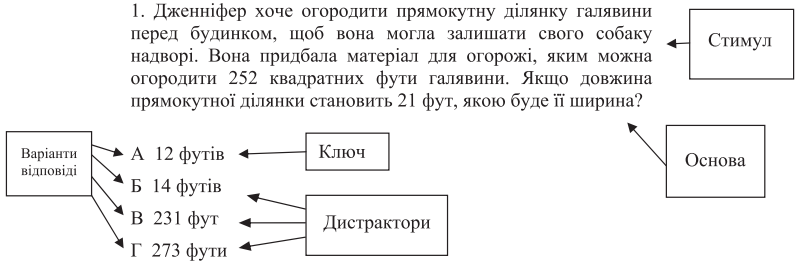

Наприклад, складно назвати правдоподібні дистрактори: тестові завдання представляють неправильну інформацію (дистрактори) так, неначе вона є правильною, і, можливо, посилює хибні уявлення учня, які він винесе з процесу тестування. Цей тип завдань не бере до уваги учнів, які знаходяться на такому етапі розвитку, на якому вони мають частково правильну відповідь або мають частково правильне розуміння матеріалу – такі учні не одержують балів за часткове освоєння матеріалу. Більше того, якщо навчальна програма передбачає перевірку вмінь учнів за естетичними чи емоційними критеріями, або формулювання критичного чи оціночного судження, розробникам завдань множинного вибору буде важко належним чином представити ці аспекти у своїх завданнях. Цей формат також не залишає простору для варіативності правильної відповіді, тобто для того, щоб представити усю повноту і глибину набутих учнем знань, а завдання, в яких розробник намагається це врахувати, зазвичай є механістичними і недосконалими.

Найбільшою проблемою є те, що завдання множинного вибору є «закритими», тобто вони не дають місця розмаїттю думок, яке великою мірою сприяє розумінню і тлумаченню того, чого ми навчаємося. Іноді це не є проблемою, коли в об'єктивному розумінні існує лише одна можлива

правильна відповідь. Але в інших випадках «правильна відповідь» може бути доволі суб'єктивним питанням власної думки розробника тестів, а той, хто виконує тест, може мати іншу – також правомірну – точку зору. Наприклад, під час формулювання критичного судження люди часто відрізняються один від одного тим, що саме вони визнають важливим. Це природно і правомірно – ми маємо право мати власну точку зору, якщо вона ґрунтується на фактах і розумній інтерпретації того, що ми читаємо чи бачимо. Втім, завдання множинного вибору не можуть мати справу з такою варіативністю.

У багатьох випадках такі проблеми вирішуються за рахунок вибору «відкритого» завдання з наданням розгорнутої відповіді, такого, наприклад, як написання есе. Але такі завдання також піднімають проблемні питання, пов'язані з суб'єктивністю, хоча не тоді, коли учень готує відповідь і може аргументувати власну точку зору. Проблеми постають пізніше, коли хтось має приступити до оцінки того, чого вартує виконана робота. Будь-який оцінювач вносить у формування завдання власні погляди на те, що саме має бути належною особистою думкою і відповідями на тему письмової роботи. Іноді це може проявлятися у різних формах упередженості або відверто несправедливої оцінки.

Але замість того, щоб лякатися усіх цих проблем і через це дозволити тестуванню деградувати до рівня простої перевірки знань загального характеру або найбільш спрощених видів розуміння і когнітивної діяльності, ми маємо пам'ятати про те, що тестування здатності до аналізу, синтезу та оцінки на більш високих когнітивних рівнях є можливим і повинне здійснюватися. Просто за допомогою якогось одного типу чи формату завдань не можна охопити всі ці грані. Ми можемо так ніколи і не вирішити повністю проблему вгадування («Чи насправді учень це знає?»), але використання різних типів завдань у тесті може дозволити одержати більш детальну картину. Цього досягти непросто, але це можливо і варте того, щоб робити такі спроби.

Особливо це стосується іспитів. У контексті іспитів існує широке коло цілей, задля яких проводиться тестування, а різні цілі можуть вимагати застосування різних типів завдань. Розмаїття типів завдань не тільки допомагає учням продемонструвати необхідні знання чи здатності, але й певні формати завдань є більш придатними для конкретних цілей, ніж інші. Наприклад, перевірка знань докладної фактичної інформації

легко проводиться з використанням завдань на відповідність або класифікацію, водночас перевірка спроможності особи виконувати інтегровані дії більш високого когнітивного рівня, такі, наприклад, як синтез знання або винесення оцінки, може потребувати постановки більш комплексної задачі для розв'язання або надання розгорнутої відповіді, щоб належним чином оцінити таку спроможність.

Джерела для вивчення

Chapter 7: Constructing Objective Test Items: Simple Forms.
Chapter 8: Constructing Objective Test Items: Multiple-Choice Forms, pp. 193 – 216.
Chapter 10: Measuring Complex Achievement: Essay Questions.
Chapter 11: Measuring Complex Achievement: Performance-Based Assessments.
Chapter 12: Portfolios.

МОДУЛЬ 4. Розуміння сутності та аналіз дистракторів

Квінтильний аналіз надає інформацію про те, як правильна відповідь і дистрактори працюють у тестовому завданні множинного вибору. Цей аналіз дозволяє користувачеві одночасно оцінити розподільчу здатність і складність тестового завдання. У таблицях, наведених нижче, представлено приклади квінтильного аналізу тестового завдання – виконання завдання вибіркою, поділеною на п'ять рівних сегментів, у яких учні з найкращими результатами представлені у 1-му квінтилі, а учні з найгіршими результатами – у 5-му квінтилі.

	А	Б	В	Г (ключ)
1-й квінтиль	4,6	17,9	7,8	69,6
2-й квінтиль	8,9	30,2	13,8	47,0
3-й квінтиль	12,0	36,0	17,2	34,5
4-й квінтиль	14,4	40,0	19,3	25,7
5-й квінтиль	17,5	40,3	22,4	17,0
Разом	11,6	33,1	16,2	38,3

Ключ (правильна відповідь) і дистрактори цього завдання працюють достатньо добре. Якщо подивитися на колонку ключа, відсоток учнів, які вибирають правильну відповідь, зменшується з кожним переходом у наступний квінтиль. Серед найсильніших учнів 69,6% вибирають правильну відповідь, тоді як серед найслабших учнів це роблять 17%. Відсоток

для кожного з дистракторів зростає від 1-го до 5-го квінтилю, а загальні показники в останньому рядку показують, що дистрактор Б є найсильнішим для всіх учнів. Для цього завдання необхідно перевірити бісеріальний корелят дистрактора Б, щоб упевнитися, що він не є від'ємним.

Квінтильний аналіз також є інформативним для завдань з відкритою відповіддю. Наступна таблиця демонструє такий аналіз для відкритого завдання з максимально можливим балом 2.

	0 балів	1 бал	2 бали	Відповідь відсутня
1-й квінтиль	2,4	5,7	91,8	0,1
2-й квінтиль	5,8	7,1	87,0	0,2
3-й квінтиль	9,6	13,2	76,7	0,4
4-й квінтиль	13,4	17,9	68,1	0,6
5-й квінтиль	21,1	26,6	48,5	3,4
Разом	10,2	13,8	75,0	0,9

Як ми бачимо, це завдання працює добре: відсоток учнів, які одержали 0, 1 і 2 бали зростає від 1-го до 5-го квінтилю, а відсоток у кожному квінтилі зростає від 0 до 2 балів.

МОДУЛЬ 5. Стандартна похибка вимірювання, валідність і надійність

Термін *«валідність»* означає корисність для конкретної цілі, тобто його можна інтерпретувати тільки у контексті відношення до певної цілі. Оскільки цілі можуть бути різними, у процесі трактування валідності важливо вказувати, про яку саме ціль йдеться.

Валідність змісту означає те, якою мірою тест відображає зміст, заявлений у стандартах (а також вміння і навички, які передбачає певний зміст). Тест з високою валідністю змісту надає щільну відповідність цілям навчальної програми, що визначають у своїх судженнях експерти і викладачі.

Тест з високою валідністю змісту для однієї навчальної програми може не мати такої ж валідності для іншої програми. Це є проблемою, що створює труднощі у рамках міжнародних порівняльних досліджень, коли один і той самий тест надається учням у кількох різних країнах. Інтерпретація результатів у кожній країні має враховувати те, наскільки

порівняльний тест є валідним з точки зору змісту для кожної країни. Якщо дві країни мають навчальні програми, які лише частково представлені у тесті, тоді порівняння результатів цих країн буде валідним тільки для частини даних.

Коли результати тестів порівнюються з погодженими зовнішніми критеріями, такими, наприклад, як безпосереднє вимірювання фактичного виконання дії у «справжній» життєвій ситуації, такий тип валідності називають *критеріальною валідністю*. Якщо ж проміжок часу між тестом і фактичним виконанням є незначним, критеріальну валідність можуть називати *збіжною*. Якщо проміжок часу між тестом і наступним виконанням дії є довшим, критеріальну валідність можуть називати *прогностичною*. Натомість це не є зафіксованим станом справ. Конкретні тести можуть мати високу валідність конструкту як інструмент вимірювання досягнень або прогностичну валідність як індикатор майбутньої успішності. Якщо обставини зміняться (наприклад, зміниться викладач, який готує до тесту), бали за цей тест можуть значно зрости, не покращуючи прогностичної сили. Зв'язок між тестом і прогнозованою поведінкою, який припускався, вже не працює, а підвищення прохідного балу з тесту проблеми не виправить.

На відміну від валідності, *надійність* означає послідовність вимірювання, незалежно від того, що саме вимірюється. Очевидно, що якщо тест є валідним для своєї цілі, він також має бути надійним (інакше цей тест не задовольняє критерію корисності). Однак тест може бути надійним (послідовним), не відповідаючи бажаній цілі. На надійність тесту впливають схожість тестових завдань, довжина тесту і група, на якій тест випробовується. Коли ми додаємо бали, одержані з різних частин тесту, щоб повідомити загальний тестовий бал, ми виходимо з припущення, що тест у цілому вимірює єдиний конструкт, а аналіз спрямований на виявлення завдань, які суперечать цьому припущенню.

У контексті аналізу тесту усунення завдань, які суперечать припущенню про одновимірність, має забезпечити більш надійний тест. Якщо пілотні тести мають різну довжину, коефіцієнт надійності одного тесту не можна безпосередньо порівнювати з коефіцієнтом надійності іншого тесту. Коригування тестів шляхом приведення їх до однакової довжини у 100 завдань можна проводити із застосуванням формули Спірмена-Брауна.

Якщо група учасників тестування є більш неоднорідною, одержаний коефіцієнт буде вищим, ніж для менш неоднорідної групи. Наприклад, група учнів однієї вікової категорії буде менш неоднорідною на відміну від групи, до якої входять учні кількох вікових категорій. Так, величина надійності тесту для вибірки учнів 4, 5, 6 і 7 класів буде очікувано вищою, ніж надійність того самого тесту, якщо його надати вибірці такого самого розміру, однак лише з одного класу (наприклад, учням 6-го класу).

Існує кілька методів оцінювання надійності тесту, натомість комп'ютерні програми з аналізу тестових завдань зазвичай використовують лише один з них. Загалом виділяють чотири базові підходи:

– Один і той самий тест надається у двох різних випадках одній і тій самій вибірці учасників тестування, після чого коефіцієнт надійності обчислюється на основі співвідношення балів, одержаних при кожному тестуванні.

– Два різні паралельні тести надаються одній і тій самій вибірці учасників тестування, після чого коефіцієнт надійності обчислюється на основі співвідношення балів, одержаних з цих двох тестів. Одним з варіантів цього підходу є відтермінування другого тесту в часі, щоб оцінити стабільність у часі).

– Єдиний тест можна поділити на дві частини; у цьому разі коефіцієнт надійності обчислюється на основі співвідношення балів, одержаних з цих двох частин тесту. У цьому випадку кожна частина тесту не є такої самої довжини, що і цілий тест, тож необхідно провести коригування за допомогою формули Спірмена-Брауна).

– Показник надійності можна обчислювати як внутрішню узгодженість на основі єдиного набору тестових даних; його можна розглядати як еквівалент середнього значення усіх можливих скоригованих коефіцієнтів, обчислених на основі аналізу двох частин одного тесту. Саме цей підхід найчастіше використовується у комп'ютерних програмах з аналізу тестових завдань.

Останні два підходи оцінюють тільки одноразове виконання тесту, тож оцінка стабільності у часі не проводиться.

Іноді надійність визначається для того, щоб оцінити, наскільки точним може бути одержаний учасником бал. Різні програми аналізу тестів використовують різні одиниці вимірювання послідовності тестових завдань. Коефіцієнт надійності можна описати як індекс однорідності

завдань, індекс внутрішньої узгодженості, коефіцієнт за формулою Кудера-Річардсона 20, або коефіцієнт альфа Кронбаха. Наприклад, програма ITEMAN обчислює коефіцієнт альфа, що є показником внутрішньої узгодженості тесту. На практиці коефіцієнт надійності тесту має бути не меншим ніж 0,7, а бажано – більшим 0,8.

Роблячи припущення про схожість певного учасника тестування з іншими, ширину діапазону балів інших учасників можна поєднати з оцінкою надійності для оціночного обчислення сегменту балів, до якого може бути віднесено бал учасника, якщо тестування провести знову. В аналізі тестових завдань цей статистичний показник називається стандартною похибкою вимірювання.

Джерела для вивчення

Chapter 4: Validity.
Chapter 5: Reliability and Other Desired Characteristics.
Appendix A: Elementary Statistics.

МОДУЛЬ 6. Розроблення статистичних специфікацій (складність тестових завдань, розподільча здатність тестових завдань, надійність)

Статистичні специфікації зазвичай включають складність (величину *p* або *P*+) і розподільчу здатність окремих тестових завдань у тесті (коефіцієнт бісеріальної кореляції). Укладачі тесту мають пересвідчитися у тому, що тест ефективно диференціює осіб, які мають різні знання чи здатності. Деякі тести (наприклад, кваліфікаційні іспити чи тести на розподіл за рівнями знань) максимально добре розподіляють учасників в одній точці або граничній ділянці. Інші тести прагнуть мати добру розподільчу здатність по всій довжині конструкту.

Слід пам’ятати про те, що статистичні специфікації однаково залежать як від групи, що складає тест, так і від самих завдань у тесті. Немає сенсу говорити про статистичні специфікації без посилання на певну групу учасників тестування.

Як зазначалося вище, показник класичної статистики, який враховують при розробленні статистичних специфікацій тесту, це коефіцієнт бісеріальної кореляції. Він вказує на те, наскільки добре тестове завдання диференціює тих, хто демонструє обмежене володіння матеріалом, і тих, хто відмінно засвоїв матеріал. Коефіцієнт бісеріальної

кореляції охоплює діапазон від -1,0 до 1,0. Високий позитивний показник кореляції вказує на те, що сильні або здібні учні більш вірогідно вибирають правильну відповідь, ніж слабкі учні. Низький або нульовий показник кореляції вказує на те, що сильні або здібні учні мають таку саму вірогідність вибрати правильну відповідь, як і слабкі учні. Отже, завдання з показником кореляції 0,3 і нижче вважаються неприйнятними для використання у тесті, а завдання з від'ємною кореляцією в жодному разі не можуть вважатися прийнятними. Якщо тестове завдання не диференціює учасників тестування ефективно, воно не додає у тест ніякої додаткової інформації про досягнення учнів, а якщо коефіцієнт бісеріальної кореляції надто низький, він не надає жодної інформації. Крім цього, такі завдання чи тести можуть насправді вимірювати ознаки, які взагалі не стосуються конструкту, що вносить похибку у вимірювання конструкту, визначеного для цього тесту.

У статистичні специфікації тесту також включають показник складності тестових завдань. Такий показник (величина *p*) вказує на відсоток учнів, які правильно відповіли на тестове завдання. Завдання з величиною *p* вище 0,90 загалом є надто легкими для вибірки учасників, яким вони надаються, і це може свідчити про те, що завдання вимірює навички, сформовані в попередні роки навчання. І навпаки, завдання з величиною *p* нижче випадкового рівня (наприклад, нижче 0,25 для завдання з чотирма варіантами відповіді), також будуть означені як небажані. Дуже низький показник p може вказувати на те, що завдання має невірно визначений ключ, або вимірює навички, яких ще не навчали, або завдання є надто складним для цього року навчання.

При визначенні специфікацій складності тесту вказується середнє значення складності тестових завдань. Часто у статистичних специфікаціях тесту також зазначають стандартне відхилення. Більш докладні статистичні специфікації тесту включають зазначення кількості тестових завдань у кожному діапазоні складності. Такі специфікації мають відображати мету тестування. Представлений нижче графік демонструє специфікації для двох гіпотетичних тестів. Розподіл, позначений чорним кольором показує, яким би ми хотіли бачити тест для визначення мінімальної компетенції чи базових навичок. У такому тесті багато легких завдань і лише кілька більш складних завдань, оскільки ми хочемо перевірити, наскільки учні знають базовий матеріал.

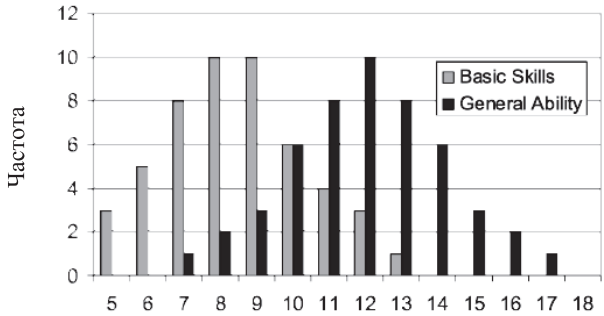

Величина *p*

Отже, статистичні специфікації тесту залежать від мети тестування. Якщо ми бажаємо провести розподіл на конкретному рівні знань чи здатностей, наприклад, за допомогою тесту базових навичок або відбору, тоді ми розміщуємо основну частину завдань на тій ділянці рівня складності, де ми бажаємо провести розподіл. Для загального тесту ми бажали б мати більш широкий діапазон складності завдань. При підготовці статистичних специфікацій тесту слід враховувати зміст тесту. Одновимірні тести, такі, наприклад, як тести для перевірки навичок читання чи тести з математики, можуть мати вищий мінімальний коефіцієнт бісеріальної кореляції, ніж багатовимірні тести, такі, наприклад, як предметні тести. Спочатку можна створювати статистичні специфікації на основі даних, одержаних при апробації. Якщо дані, одержані при операційному застосуванні, вказують на складність послідовного дотримання специфікацій, їх необхідно доопрацювати. Специфікації також можуть змінюватися з часом, оскільки можуть змінюватися групи учасників тестування.

МОДУЛЬ 7. Поєднання тестових завдань у тест на основі тестових специфікацій

У програмах оцінювання висока технічна якість має характеризувати будь-який тест. Якість тесту визначається надійністю, тобто узгодженістю і послідовністю вимірювання; валідністю, або мірою того, наскільки накопичені дані та теорія підтверджують конкретну інтерпретацію тестових балів, отриманих у результаті тестування; а також точністю змісту та правильністю отриманих відповідей.

Відносно легко було б конструювати тест, зважаючи тільки на статистичні дані та ігноруючи питання процесу чи змісту навчання. Так само відносно легко було б конструювати тест, зважаючи тільки на процес чи зміст навчання та ігноруючи технічні питання. Але коли обидві вимоги – щодо технічної якості та змісту й особливостей навчального процесу – потрібно задовольняти одночасно, створення тесту стає більш складним завданням і у багатьох випадках стає мистецтвом.

Аспекти тесту, пов'язані з організаційними або формальними питаннями – побудова, інструкції, виготовлення – є таким же важливими, як і якість тестових завдань. Багато чинників прямо впливають на спроможність учня продемонструвати компетентність при оцінюванні, водночас інші пов'язані зі спроможністю точно та ефективно обчислити результати оцінювання у балах. Низка інших чинників впливає на висновки, які ми робимо на основі тестових результатів. Для того, щоб забезпечити порівнюваність варіантів тесту, необхідно, щоб кожний варіант відповідав специфікаціям тесту. Це означає, що кількість балів у кожній категорії, з якої повідомляються результати, має залишатися незмінною, так само як і кількість завдань і типів завдань для кожного стандарту/показника. Крім дотримання вимог, визначених у специфікаціях, щодо змісту, операційні варіанти тесту також повинні задовольняти статистичні вимоги до тесту. Отже, після того як тестовий варіант укладено і перевірено на відповідність змісту, цей варіант також необхідно перевірити на статистичну прийнятність.

Коли розробник тесту перевіряє тестовий варіант на відповідність змісту, пересвідчившись, що дотримані всі вимоги щодо стандартів/показників завдань, рецензент повинен також перевірити, чи не містять тестові завдання перехресних підказок. Це означає, що у матеріалі одного завдання не повинно бути вказівників на правильну відповідь, на інше завдання. Іншими словами, відповідь учня на будь-яке конкретне завдання не повинна зазнавати впливу та має бути статистично незалежною від відповіді на будь-яке інше завдання тесту. Ця характеристика називається «локальною незалежністю». Найчастіше незалежність порушується, коли одне завдання містить підказку до відповіді на інше. У такому випадку справжні знання учня за допомогою другого завдання не оцінюються.

Як правило, легко помітити, коли одне завдання може підказувати відповідь до іншого. Не так легко побачити, коли одне й те ж завдання

може надати переваги або, навпаки, покарати учня за наявність чи відсутність необхідних знань або вмінь. Це також є порушенням локальної незалежності та зазвичай трапляється у добірках завдань, де два чи більше питань відносяться до одного стимулу. Наприклад, якщо стимулом у тесті з історії мистецтв є репродукція картини, і в першому завданні учнів просять визначити, виходячи зі стилю картини, художника, який є автором цієї роботи, наступне завдання не повинно запитувати, коли була написана картина. Учень, який правильно визначив автора картини, має більше шансів правильно відповісти на запитання про час створення роботи, і протилежне буде вірним для учня, який не зміг правильно визначити художника. Написання таких завдань з подвійним ризиком/винагородою є порушенням принципу локальної незалежності. Для того щоб зробити завдання у наведеному прикладі незалежними одне від одного, друге запитання слід сформулювати так, щоб воно запитувало, яку роль відіграють у картині, колір, перспектива тощо.

Крім цього, у процесі укладання та рецензування варіанту тесту варто враховувати такі загальні правила і вимоги:

– Тестові завдання мають бути розташовані у порядку послідовності.

– Кожне завдання одного типу повинне мати однаковий формат представлення.

– Перелік варіантів відповіді у завданнях множинного вибору повинен мати однаковий формат представлення.

– Варіанти відповіді позначаються літерами (А, Б, В, Г тощо).

– Усі графічні зображення повинні мати однаковий формат представлення.

– Усі таблиці та графіки повинні мати назви і однаковий формат представлення.

– Кількість позначених літерами варіантів відповіді у тестових завдання має бути приблизно однаковою.

– Правильна відповідь має бути перевірена першим рецензентом і додатково одним незалежним рецензентом.

– Усі стимули повинні мати пов’язані з ними тестові завдання.

– Тематика завдань, текстів для читання або стимулів не повинні бути занадто схожими.

– У формулюваннях завдань не має бути орфографічних або граматичних помилок, не повинно бути помилок у графічних зображеннях.

– Формулювання, зовнішній вигляд і формат завдання мають відповідати тому, як це завдання було апробовано.

– Має бути витримано гендерний та етнічний баланс.

– Два завдання з відкритою відповіддю не можуть йти підряд.

– Набори завдань до тексту не повинні починатися або закінчуватися відкритим завданням.

– Запитання, що відносяться до тексту/стимулу, мають бути розташовані на одній сторінці або на двох сторінках, які можна бачити одночасно.

– Сторінки мають бути правильно пронумеровані та розташовані у правильному порядку.

– Позначки літерами і назви мають бути розташовані правильно.

– Верхні та нижні колонтитули на всіх сторінках мають бути вказані правильно і мати однакове розташування.

– На кожній сторінці має бути розташовано вказівник «Перейдіть на наступну сторінку» або «Кінець».

– Увесь текст і формат тестових завдань має бути перевірено щодо відступів, виділення жирним шрифтом або курсивом.

– Вбудовані в тест апробаційні завдання не повинні розташовуватися на одній і тій же сторінці поряд з операційними завданнями.

– Кожне тестове завдання та кожний варіант тесту має бути перевірено відповідно до визначених правил стилю.

– Інструкції мають бути представлені однаково для всіх завдань і мають бути правильними.

Джерела для вивчення

Chapter 14: Assembling, Administering, and Appraising Classroom Tests.

МОДУЛЬ 8. Збалансоване представлення тестових завдань у тесті відповідно до підрозділів навчальної програми

Після виконання початкових кроків розроблення специфікації розробник тесту вже може більш конкретно визначати, яким буде тест. Найпростішим способом оформлення тесту є його подання у формі таблиці, графи якої поступово заповнюються вміру просування роботи над тестом. Розмір і складність такої таблиці можуть дуже сильно варіювати, наприклад, для іспиту з певного предмету чи курсу наприкінці семестру таблиця специфікацій може бути доволі складною, оскільки необхідно охопити багато різного матеріалу і використати різні типи завдань. Як правило, така таблиця (яку часто називають таблицею специфікації) містить категорії, з яких повідомлятимуться бали, кількість балів у кожній категорії і типи тестових завдань, які будуть включені у тест з кожної категорії. Крім цього зазначаються конкретні стандарти, включені до кожної категорії, разом із кількістю і типами завдань для кожного стандарту.

Загалом найпростіша заповнена таблиця специфікацій може мати такий вигляд:

EXAMPLE

Test Blueprint

Test

Score Reporting Categories

The test blueprint describes by standard category the number of items by item type and number of points that will appear on each form of the test.

Item Formats

Ohio Grade 8 Social Studies Achievement Test Blueprint					
Standard Category		Multiple-Choice (1 point)	Short-Answer (2 points)	Extended-Response (4 points)	Total
History (7 benchmarks)	Items	7	1	1	9
	Points	7	2	4	13
People in Societies (3) and Geography (4)	Items	9 or 11	0 or 1	0 or 1	10 or 12
	Points	9 or 11	0 or 2	0 or 4	13
Economics (3), Government (3) and Citizenship Rights and Responsibilities (2)	Items	9 or 11	0 or 1	0 or 1	10 or 12
	Points	9 or 11	0 or 2	0 or 4	13
Social Studies Skills and Methods (4)	Items	5	2	0	7
	Points	5	4	0	9
Total Scored	Items	32	4	2	38
	Points	32	8	8	48

Note: Each operational form of the test will typically include six field-test items.

Shaded Rows are Number of Points

White Rows are Number of Items

Після заповнення таблиці необхідно провести остаточну експертну оцінку специфікацій (у тому числі таблиці). Основне питання під час такої оцінки стосується рішень, що були прийняті з точки зору охоплення та узгодженості з навчальною програмою. Нижче представлено п'ять загальних принципів експертної оцінки:

1. Експертна оцінка має бути зосереджена на змісті або предметній галузі та її особливостях. Узгодженість у природничих дисциплінах може сильно відрізнятися від узгодженості в гуманітарних дисциплінах або мовах.

2. Узгодженість має бути витримана для різних років навчання і вікових груп, тобто узгодженість має дотримуватися не тільки в межах одного класу, але й між різними класами. Наприклад, зростання рівня знань з кожним роком навчання, вираженого у стандартах з математики, має бути подібним до зростання рівня знань, які вимірюються тестами для кожного року навчання.

3. Узгодженість має стосуватися питань справедливості та об'єктивності. Це може стосуватися спеціалізованої освіти чи культурно зумовленого контексту.

4. У процесі узгодження необхідно враховувати педагогічні наслідки, що можуть виникнути.

5. Узгодженість має бути раціональною з точки зору ресурсів, які необхідно витратити задля її досягнення.

Чому оцінка узгодженості є важливою? Без належної узгодженості між стандартами і оцінюванням учні та викладачі можуть нечітко розуміти навчальні очікування. Окрім інших наслідків це може призводити до того, що навчальні очікування для одних учнів будуть заниженими, а для інших – завищеними. Нижче наведено деякі критерії узгодженості, які широко використовуються на практиці:

– *Категоріальна узгодженість* – за допомогою цього критерію вимірюється ступінь того, наскільки однакові чи подібні категорії змісту представлені у стандартах і програмах оцінювання. Цього критерію дотримуються у межах стандарту, який передбачає більше п'яти тестових завдань, спрямованих на перевірку цього стандарту.

– *Узгодженість глибини знань* – за допомогою цього критерію вимірюється ступінь того, наскільки знання, які учням необхідно продемонструвати в рамках оцінювання, є такими ж комплексними у

відповідному контексті, як і те, що учні повинні знати та вміти згідно з тим, що зазначено у стандартах. Цього критерію дотримуються у випадку, коли більше половини визначених навчальних цілей охоплюються тестовими завданнями відповідного рівня складності та глибини.

– *Відповідність діапазону знань* – за допомогою цього критерію визначається чи відповідає обсяг знань, який очікується від учнів на основі стандарту, обсягові знань, необхідних учням для правильної відповіді на завдання певного оцінювання. Цього критерію дотримуються у межах стандарту, який передбачає, що більше половини навчальних цілей, передбачених цим стандартом, охоплюються тестовими завданнями.

– *Збалансованість представлення* – за допомогою цього критерію визначається, чи надано в програмі оцінювання приблизно однакової уваги навчальним цілям, що відносяться до конкретного стандарту.

– *Джерело складності* – цього критерію дотримуються у випадку, коли основна складність виконання завдань в оцінюванні значною мірою відноситься до знань і вмінь учнів у певній предметній галузі, як це представлено стандартами.

Джерела для вивчення

Chapter 14: Assembling, Administering, and Appraising Classroom Tests.

МОДУЛЬ 9. Ознайомлення з аналізом справедливості тестового завдання та диференційним функціонуванням завдання (DIF)

Цю тему доцільно розпочати з огляду мети аналізу чутливості та упередженості. Якість тестового завдання або практичного завдання для виконання залежить від того, чи здатне це завдання одержати належні свідчення про навчальні здобутки учнів. Коли інші чинники відрізняються від знань, умінь чи здатності, які є об’єктом оцінювання, і впливають на успішність виконання учнем тестового завдання, це, в свою чергу, впливає на якість свідчень про навчальні здобутки учнів. Існує багато чинників, які можуть позначитися на здатності тестового завдання давати точні свідчення про знання, уміння чи навички, сформовані в учня. Одним з таких чинників є ступінь наявності у завданні матеріалу, який може створювати упередженість для підгрупи учнів або може бути нечутливим до переконань, звичаїв чи традицій певної підгрупи.

Метою аналізу чутливості та упередженості є визначення того компоненту змісту тестового завдання, який створює проблеми упередженості або чутливості, які можуть негативно вплинути на здатність учня дати відповідь на запитання або виконати завдання, такою мірою, щоб це відображало його знання або вміння, або здатність тестового завдання одержати від учня валідні свідчення про об'єкт оцінювання. Аналіз чутливості та упередженості проводять згідно з рекомендаціями щодо чутливості та упередженості. Такі рекомендації, як правило, містять докладну інформацію з питань чутливості та упередженості, які конкретно стосуються програми оцінювання, зокрема:

– обговорення валідності та справедливості;
– чинники, що створюють перешкоди для справедливості;
– теми та мовні аспекти, які є справедливими і можуть бути включені у тестові завдання;
– теми і мовні аспекти, яких слід уникати в тестових завданнях;
– теми, до яких слід підходити з обережністю;
– представлення різноманітності.

Для прикладу розглянемо таке завдання з математики:

Джиммі є зіркою у своїй футбольній команді. У цьому сезоні він заробив десять тачдаунів, здобув двадцять додаткових очок і мав вісім попадань з гри. Яку загальну кількість очок Джиммі заробив у цьому сезоні?

Це завдання має на меті отримання свідчення про здатність учня використовувати для розв'язання задачі арифметичні дії з цілими числами. Тепер уявімо двох учнів, які однаково добре виконують арифметичні дії. Перший учень багато читає, англійська мова для нього рідна, і він знайомий з грою в американський футбол. Другий учень ще тільки вивчає англійську, і хоча він може добре розібратися у тексті англійською мовою, він не знайомий з багатьма інтересами чи хобі, поширеними у Сполучених Штатах. У той час як завдання дає свідчення про першого учня, які вірно відображають його здатність розв'язувати задачі з використанням арифметичних дій з цілими числами, другий учень може мати труднощі з завданням лише тому, що він незнайомий з грою в футбол і не має інформації про кількість очок, які надають за тачдаун, попадання з гри чи додаткові очки. Те, як це

завдання сформульоване і представлене другому учню, утруднює для нього розуміння змісту завдання. Отже, завдання не вимірює належним чином об'єкт вимірювання у випадку з другим учнем, тобто здатність розв'язувати задачі з використанням дій з цілими числами, а не здатність зрозуміти сутність гри у футбол. З цієї причини завдання викликає запитання щодо упередженості.

Упередженість виникає тоді, коли певний аспект тестового завдання, що не відноситься безпосередньо до знань, умінь чи навичок, які є об'єктом оцінювання, ставить певну підгрупу учнів у невигідне становище або надає їй неправомірні переваги. Деякі характеристики тестових завдань, які можуть створювати упередженість, включають:

– Контекст або приклади, які є незнайомими для підгрупи учнів, такі, наприклад, як види спорту, хобі чи інші види занять.

– Використання імен або назв місцевості, які можуть бути незнайомими або заплутувати підгрупи учнів. Наприклад, використання такого особистого імені, як Сарасота, у вербальному завданні може заплутати деяких учнів.

– Інші приклади включають посилання на події або проблеми, що можуть бути невідомими певним підгрупам (наприклад, специфічні народні свята) чи проблеми місцевого значення (наприклад, проведення трубопроводу в конкретному районі).

Для зменшення упередженості у тестових завданнях слід використовувати імена, реалії, пов'язані зі школою, події та проблеми, які, скоріш за все, будуть відомі учням по всій країні.

Чутливість є ще одним питанням, яке може негативно позначитися на успішності виконання завдань деякими учнями. Як і упередженість, чутливість зосереджена на змісті, що не стосується безпосередньо об'єкту оцінювання, а використовується для створення контексту, в якому вимірюється визначений об'єкт. Чутливість стосується змісту, який може викликати в учня ніяковість, спровокувати негативні почуття або представлятися таким, що репрезентує цінності чи переконання, які суперечать цінностям чи переконанням учня.

Теми, щодо яких можуть поставати питання чутливості, включають:

– релігія, релігійні практики та релігійні діячі;

– політичні теми, наприклад, належність до певної партії, аборти, молитви у школах, вчення про еволюцію;

– питання статі, раси, етнічної приналежності, одностатевих шлюбів, імміграції та культурних звичаїв.

Уникнення змісту, щодо якого можуть поставати проблеми упередженості та чутливості, допомагає розширити коло учнів, для яких завдання здатне оцінювати знання, вміння та навички, що є об'єктом оцінювання.

Диференційне функціонування завдання або DIF – це ще один аналіз, який проводиться перед повідомленням тестових балів. Цей аналіз надає змогу пересвідчитися у тому, що жодне завдання не надає несправедливої переваги одній групі порівняно з іншою. Ситуація, яка є бажаною, має такий вигляд: якщо особи з двох різних груп (наприклад, сформованих за етнічною ознакою чи за ознакою статі) мають однакову здатність, вони повинні мати однакові шанси правильно відповісти на тестове завдання.

Порівняння функціонування завдання для різних груп здійснюється шляхом аналізу відсотків осіб у кожній з двох груп, які, маючи однаковий загальний тестовий бал, правильно відповіли на певне завдання. Таким чином, статистичний показник DIF показує, чи функціонує завдання однаково в умовах тестування різних груп.

Іноді сутність DIF-аналізу розуміють неправильно. Аналіз, який проводиться для виявлення потенційної упередженості, або *впливу*, жодним чином не стосується різниці в успішності різних груп. Дані, які вивчаються, стосуються конкретного тестового завдання, тобто з'ясування того, чи це запитання створює якісь переваги або несприятливі умови для певної групи учнів однакового рівня навчальних досягнень. Потенційна упередженість присутня, якщо особи з однаковим рівнем досягнень, але з різних груп, мають різну ймовірність надати правильну відповідь. І хоча тестові завдання відмічаються як такі, що мають потенційну упередженість, упередженість не можна визначити за допомогою DIF-аналізу, оскільки це можуть бути справжні відмінності між групами, зумовлені особливостями навчального процесу. Тестові завдання слід ретельно аналізувати, щоб визначити, чи насправді ці завдання містять якийсь чинник чи елемент упередженості. Як правило, завдання розглядають незалежні експерти, які разом представляють різноманітність популяції, для якої проводиться тестування.

Представлені нижче таблиці надають приклади аналізу за квінтилями. Перша таблиця не показує ніякої різниці між двома

етнічними групами – білими та афроамериканцями, проте наступна таблиця відображає таку різницю.

	Складність тестового завдання (p) за рівнями здатності				
Етнічна приналежність	Нижній квінтиль	2-й квінтиль	3-й квінтиль	4-й квінтиль	Верхній квінтиль
Афроамериканці	.20	.35	.50	.65	.80
Білі	.20	.35	.50	.65	.80

	Складність тестового завдання (p) за рівнями здатності				
Етнічна приналежність	Нижній квінтиль	2-й квінтиль	3-й квінтиль	4-й квінтиль	Верхній квінтиль
Афроамериканці	.05	.20	.35	.50	.65
Білі	.20	.35	.50	.65	.80

Для експертів/рецензентів DIF позначається літерами A, B і C, де A вказує на відсутність статистичних свідчень про DIF, а C – потенційно серйозну DIF. Плюс (+) або (-) вказує на групу, до якої відноситься літера. Плюс вказує на потенційну упередженість на користь більшості, а мінус – на потенційну упередженість проти меншості.

Для перевірки DIF необхідно розглядати групи, зрівняні за рівнем здатності. Спочатку вибірку ділять на фокусну та контрольну групи, а потім кожну групу розділяють за рівнями здатності. Загальний тестовий бал часто використовується як показник здатності. Отже, для кожного можливого балу, передбаченого тестом, ми розглядаємо учасників, які одержали цей бал. Після цього по кожному завданню окремо визначаємо скільки учасників надали правильну відповідь. Ми аналізуємо співвідношення між правильною відповіддю на завдання та належністю до однієї з груп. Іншими словами, ми шукаємо різницю у відсотках тих, хто у двох різних групах правильно відповів на завдання. Цей аналіз проводиться у межах кожного тестового завдання всіх рівнів здатності, після чого результати поєднуються.

Результати DIF-аналізу можна представити у вигляді графіку, наведеного нижче. Графік відображає відсоток осіб, які правильно відповіли на певне тестове завдання, за загальним тестовим балом і за групою, до якої вони належать. На цьому графіку ми бачимо, що учасники

з певним тестовим балом надають правильну відповідь з однаковою частотою незалежно від групи, до якої вони належать. Отже, це завдання не виявляє диференційного функціонування.

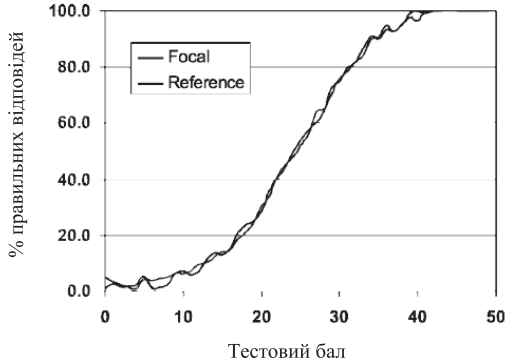

Натомість, наступний графік демонструє тестове завдання, для якого фокусна група має більшу вірогідність надати правильну відповідь, навіть після контролювання загального рівня здатності у вигляді загального тестового балу. Це завдання містить певний елемент, який не стосується загального тестового балу, але стосується належності до групи. Отже, завдання потребує ретельного аналізу задля того, щоб упевнитися, що ніщо не робить його упередженим відносно контрольної групи.

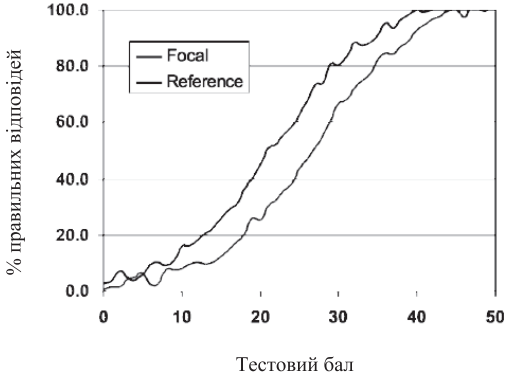

:

МОДУЛЬ 10. Експертна надійність і перевірка робіт екзаменаторами

Кожного разу, коли у процедурах вимірювання беруть участь екзаменатори, виникають побоювання щодо надійності та послідовності одержаних результатів. Людям властиво бути непослідовними: нас легко відволікти, ми втомлюємося при виконанні повторюваних дій, замріюємося та робимо неправильні висновки. Отже, як можна визначити, чи роблять два спостерігачі послідовні спостереження? Ми можемо визначити міжекспертну надійність поза контекстом вимірювання, що здійснюється у процесі дослідження. Надійність зазвичай вимірюється як коефіцієнт кореляції у діапазоні від -1 до +1 (+1 показує ідеальну кореляцію, 0 – відсутність кореляції, а -1 – зворотну кореляцію).

Загальне практичне правило: інструменти вимірювання з коефіцієнтом надійності 70% і вище мають прийнятну надійність.

Існує два основні способи оцінювання міжекспертної надійності. Якщо інструмент вимірювання передбачає категорії – коли оцінювачі відмічають, до якої категорії вони відносять кожне спостереження – можна обчислити відсоток згоди між оцінювачами. Наприклад, маємо 100 спостережень, які оцінювалися двома особами, і для кожного спостереження оцінювач міг відмітити одну з трьох категорій. Уявімо, що для 86 зі 100 категорій оцінювачі відмітили однакові категорії. У цьому випадку відсоток згоди буде 86. Це доволі загальний розрахунок, але він дає уявлення про те, якою мірою існує погодженість, і він працює незалежно від того, скільки категорій передбачено для кожного спостереження.

Інший основний спосіб оцінювання міжекспертної надійності є придатним, коли вимірювана величина є безперервною. Тоді все, що потрібно зробити, це обчислити кореляцію між оцінками двох спостерігачів. Наприклад, спостерігачі можуть оцінювати загальний рівень активності у класі за шкалою від 1 до 7. Можна попросити спостерігачів надавати свої оцінки через регулярні проміжки часу (наприклад, кожні 30 секунд). Кореляція між наданими оцінками дасть величину надійності або узгодженості між оцінювачами.

МОДУЛЬ 11. Ознайомлення з аналізом тестових завдань і психометричними поняттями (IRT)

Після адміністрування тестового завдання проводиться його аналіз. Кожне завдання розглядається з точки зору того, чи працює воно належним чином, зокрема:

– Чи знаходиться це завдання на відповідному рівні складності для цільової вибірки?

– Чи добре воно розрізняє осіб, які складають тест?

– Чи є неправильні варіанти відповідей, які неналежним чином впливають на вибір учасників тестування?

– Чи є неправильний варіант відповіді, який працює так, як має функціонувати правильна відповідь? Тобто наскільки часто учасники тестування вибирають цей неправильний варіант?

Аналіз тестових завдань у багатьох випадках проводять кілька разів: після того, як завдання пройшло апробацію і перед включенням у варіант тесту; після адміністрування тесту, але перед обчисленням тестових балів; після обчислення тестових балів і надання даних усім учасникам тестування.

Під час аналізу тестових завдань, як правило, перевіряють кілька основних речей:

1. Завдання, які є надто легкими (або надто складними) не є інформативними, оскільки всі учасники нададуть правильну відповідь (або залишать запитання без відповіді).

2. Якщо завдання не співвідноситься із загальним тестовим балом, воно вимірює дещо інше, і, можливо, його не варт включати у відповідний тест.

Якщо учні з високим рівнем знань вибирають неправильний варіант відповіді, це завдання може мати більше однієї правильної відповіді, або ключ може бути вказано невірно. Якщо більшість учасників залишають завдання без відповіді, це завдання може не бути корисним для розподілу учнів за рівнями знань чи здатності. У будь-якому випадку такі завдання слід перевірити. Нарешті, якщо під час тестування багато завдань наприкінці тесту залишаються невиконаними, це може означати, що тест занадто довгий.

Наведений нижче малюнок демонструє типовий графік аналізу тестового завдання. По горизонтальній вісі розташовано принцип

загального тестового балу. Вздовж вертикальної вісі вказано відсотки осіб (у кожному можливому рівні тестового балу), які вибирали кожний варіант відповіді. Криві будуються на основі обчислення відсотку осіб, які вибирали кожний варіант, а також на основі застосування функції згладжування.

Графік показує бажану для нас картину: Варіант А – правильна відповідь. Крива, яка позначає правильну відповідь, безперервно зростає, починаючи з лівого нижнього кута і рухаючись праворуч. Це означає, що учасники, які загалом краще склали тест, демонструють більшу тенденційність щодо подання правильної відповіді на це завдання. Варіант С – типовий дистрактор. Він приваблює тільки тих, хто має низький рівень знань. Чим вищий тестовий бал, тим менша вірогідність вибору варіанту С.

Кореляція цього завдання із загальним тестовим балом становить 0.66. Кореляція 1 вказує на ідеальне співвідношення, а кореляція 0 – на відсутність співвідношення, тож це завдання має доволі сильне співвідношення із загальним тестовим балом.

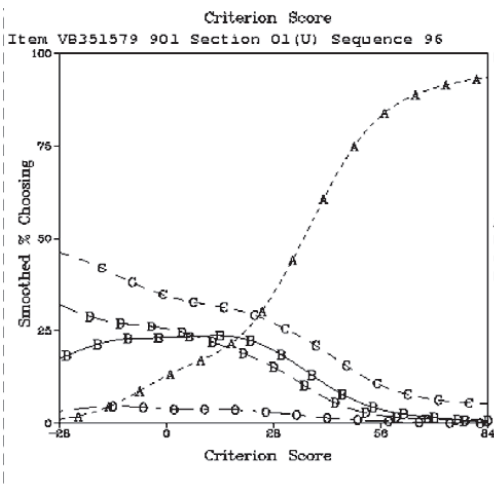

Multiple Choice, 4 choice

Response	N	% Tot	Criterion Mean	SD
*A	549	60.7	50.3	13.1
B	99	10.9	30.2	13.0
C	166	18.3	34.2	15.2
D	76	8.4	27.6	13.6
Omit	15	1.7	29.7	13.5
N.R.	0			
Total	905	100.0	42.9	16.4

	Observed	Ref.
Average Item Score	0.48	0.37
Delta	11.88	12.66
Correlation with Crit.	0.66	
Percent Reached	100.00	

Наступне завдання не є настільки успішним: Варіант В є правильною відповіддю, але цього не можна сказати, просто подивившись на графік. Приблизно третина учасників вибирають варіант А, 20% вибирають варіант В, а всі інші рівномірно розподілені між варіантами С, D і

пропуском завдання. Кореляція цього завдання із загальним тестовим балом – практично нуль. Це таке завдання, яке розробники виключать з тесту.

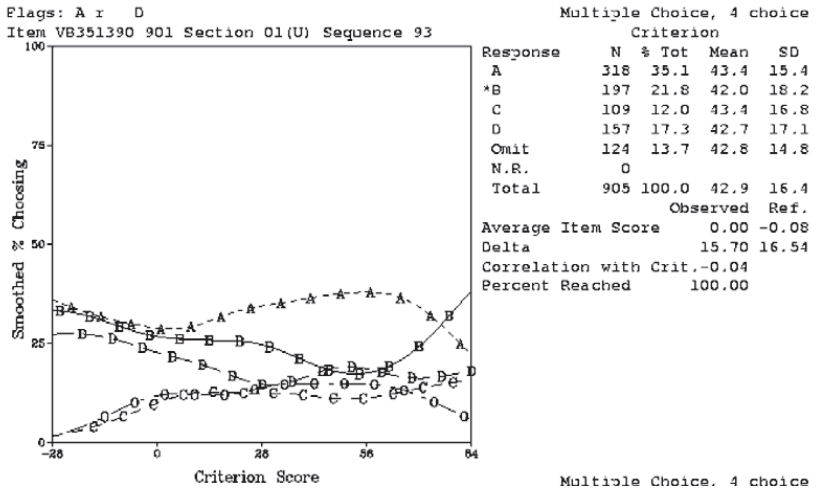

Наведені графіки часто створюються за допомогою теорії відповіді на тестове завдання (Item Response Theory, IRT), яка для формування вичерпної характеристики відповідей учасників тестування спирається на математичний аналіз отриманих даних. Моделі IRT можуть оцінювати складність тестового завдання, розподільчу здатність, а також проводити коригування з огляду на можливість вгадування відповідей у завданнях множинного вибору. Для аналізу тестових завдань і тесту часто використовують однопараметричну модель Раша (Rasch), яка оцінює тільки параметр складності. Модель часткового кредиту Мастерса (Masters' partial credit) використовується для оцінки параметрів тестових завдань з відкритою відповіддю.

У зазначених моделях параметр складності виражається величиною *тета*. Шкала *тета* має середню величину нуль і стандартне відхилення 1, тож з практичних міркувань величина *тета* має діапазон від -3 до 3, де більше число вказує вищий рівень здатності. Величина *тета* визначається як точка, в якій учень з певним рівнем здатності має ймовірність .5 правильно відповісти на тестове завдання.

Банк тестових завдань відцентрований за середнім показником складності першого операційного варіанту, тож середня складність першого операційного варіанту становить нуль. Більш легкі завдання мають нижчі значення *mema*, а складніші завдання – вищі. Моделі IRT є особливо корисними для конструювання та зрівнювання тестових варіантів, оскільки параметри тестових завдань є відносно незалежними від вибірки, що дозволяє розміщувати їх на одній шкалі. Величина *p* завдання залежить від вибірки тих, хто виконував це завдання. У моделях IRT складність завдання калібрується відносно інших завдань з тим, щоб оцінювані значення складності не залежали від вибірки, на основі яких одержують значення здатності.

Джерела для вивчення

Chapter 5: Reliability and Other Desired Characteristics.
Appendix A: Elementary Statistics.

МОДУЛЬ 12. Повідомлення даних тестування учням, батькам і зацікавленим сторонам

У багатьох випадках вчителі, керівники навчальних закладів і політики мають труднощі з розумінням термінології та графічної інформації, що використовуються для представлення результатів оцінювання. І хоча принципи щодо створення якісних звітів про результати тестування вже чітко сформульовані, а професійні стандарти вимагають, щоб учасники тестування одержували чітку й зрозумілу інформацію про результати оцінювання, мету оцінювання та рекомендоване використання (наприклад, Стандарти, спільно вироблені такими професійними асоціаціями, як American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education [AERA, APA, & NCME], 1999), багато звітів про результати тестування, що надаються сьогодні, не передають ефективним способом таку інформацію конкретним аудиторіям. Тож темою цього модулю є розроблення та оцінювання звітів про результати тестування, які ефективно повідомляють певним аудиторіям інформацію про оцінювання.

Система розроблення та оцінювання ефективних звітів про результати тестування у багатьох випадках передбачає такі заходи:

(а) дослідження потреб зацікавлених сторін щодо інформації про оцінювання; (б) досягнення відповідності між потребами та наявною інформацією про оцінювання; (в) розроблення зразків звітів про результати тестування; (г) внутрішня та зовнішня оцінка розроблених зразків.

Описана система представлена на діаграмі нижче.

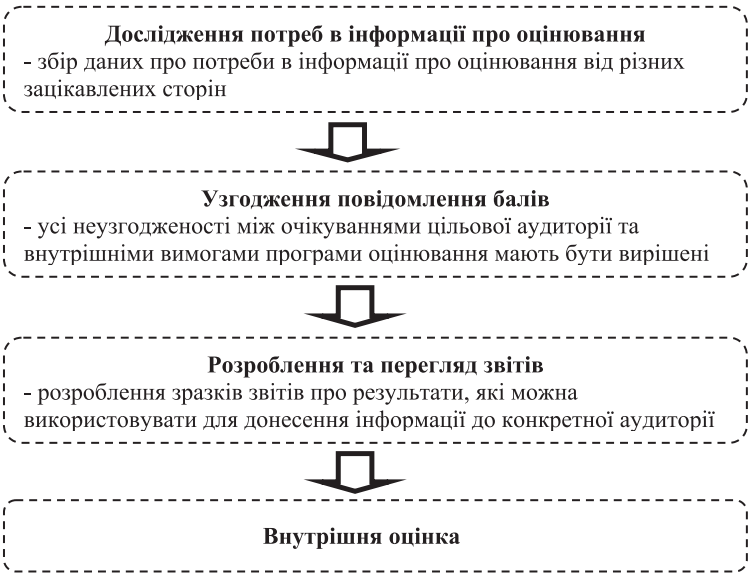

(а) Дослідження потреб в інформації про оцінювання

Цей етап передбачає збір даних про потреби щодо інформації про оцінювання від різних зацікавлених сторін, у тому числі фахівців зі змісту та представників цільових аудиторій. Цей процес також може включати використання вже зібраної інформації, наприклад, результатів попередніх досліджень з оцінювання, що проводилися для тієї самої або подібної аудиторії. Ця інформація фіксується у документі, який називають «потенційним звітом про результати тестування» і який використовується для того, щоб дізнатися про вимоги клієнта щодо оцінювання, та слугує одним з основних документів у процесі розроблення інструменту оцінювання.

Інформація для потенційного звіту зазвичай включає дані, використані у подібних звітах, які готувалися в минулому (звіти для

кожної особи, звіти на рівні класу тощо), визначення основних і другорядних навичок, можливих рівнів успішності, порівняння, дані про прогрес та інформацію на рівні тестових завдань.

Усі неузгодженості між очікуваннями цільової аудиторії та внутрішніми вимогами програми оцінювання мають бути вирішені на цьому етапі. Це зазвичай включає внесення змін у тип інформації про оцінювання, яка надаватиметься і те, як ця інформація буде представлена, для того щоб забезпечити надання цільовій аудиторії необхідної інформації і водночас попередити неналежне застосування цієї інформації. Після досягнення попереднього консенсусу можна розробляти різні варіанти звітів про результати тестування, керуючись прийнятими кращими практиками.

(б) Розроблення зразків звітів про результати тестування

Цей етап включає розроблення зразків звітів про результати тестування, які можна використовувати для донесення необхідної інформації до конкретної аудиторії. Необхідно дотримуватися кращих практик з підготовки якісної зовнішньої інформації. Використання вже розроблених шаблонів звітів про результати тестування, які вже проходили експертну оцінку, може пришвидшити цей процес. Разом з цим виникає необхідність розробляти нові елементи для включення у звіт таких аспектів, які раніше не охоплювалися. Для вивчення альтернативних варіантів остаточного рішення розробляються кілька зразків, які можуть включати різні способи графічного представлення даних і форматування, пояснювальні тексти, інтерактивні компоненти тощо.

(в) Внутрішня і зовнішня оцінка зразків звітів

Варіанти звітів про результати тестування спочатку проходять внутрішню оцінку за допомогою експертів зі змісту, вимірювання, практичного застосування та доступності. Зібрана від експертів інформація використовується для доопрацювання, створення чи відхилення варіантів звітів. Одержані у результаті такої роботи звіти проходять зовнішню оцінку в ході кількісних і якісних досліджень у цільових аудиторіях. Одержані таким чином дані використовуються для вдосконалення звітів, а також для винесення загальних уроків з метою покращення чинного стану підготовки повідомлення результатів.

Наприклад, індивідуальні звіти для вчителів про результати учнів можуть включати п’ять розділів: вступ, належне і неналежне використання, узагальнена інформація про успішність виконання тесту, інформація на рівні завдань про виконання тесту, а також розділ «Що робити далі» із загальними рекомендаціями для подальших кроків вчителя, виходячи з успішності, яку учні продемонстрували з цього, а також з попередніх тестів.

Джерела для вивчення

Chapter 18: Test Selection, Administration, and Use.
Chapter 19: Interpreting Test Scores and Norms.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ НАВЧАЛЬНОЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПРОГРАМИ «ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ»

ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 1**. Сутність і зміст експертної діяльності в освіті	**Сисоєва Світлана Олександрівна**, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка. **Тригуб Ілона Іванівна**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.
ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 2**. Нормативно-правові засади експертної діяльності у галузі освіти	**Жильцов Олексій Борисович**, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-методичної та навчальної роботи Київського університету імені Бориса Грінченка.
ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 3**. Якість освіти та експертний супровід її забезпечення	**Огнев'юк Віктор Олександрович**, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України, ректор Київського університету імені Бориса Грінченка. **Кузьменко Ольга Миколаївна**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.
ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 4**. Освітній моніторинг	**Жильцов Олексій Борисович**, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-методичної та навчальної роботи Київського університету імені Бориса Грінченка. **Мазур Наталія Петрівна**, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформаційних технологій і математичних дисциплін Київського університету імені Бориса Грінченка.
ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 5**. Зовнішній і внутрішній моніторинг якості освіти	**Жильцов Олексій Борисович**, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-методичної та навчальної роботи Київського університету імені Бориса Грінченка. **Мазур Наталія Петрівна**, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформаційних технологій і математичних дисциплін Київського університету імені Бориса Грінченка.
ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 6**. Освітометрія (освітні вимірювання)	**Галицька Майя Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка. **Тригуб Ілона Іванівна**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.

ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 7**. Експертиза інновацій для забезпечення якості освіти	**Козак Людмила Василівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.
ЗМІСТОВИЙ **МОДУЛЬ 8**. Компаративістика: якість функціонування освітніх систем. Параметри експертизи	**Сисоєва Світлана Олександрівна**, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.
Методичні рекомендації щодо реалізації навчальної міждисциплінарної програми з підготовки експертів у галузі освіти	**Побірченко Неоніла Антонівна**, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Київського університету імені Бориса Грінченка. **Рябенко Валерій Олександрович**, кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка. **Козак Людмила Василівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.
ДОДАТКИ Основи конструювання тестів	**Зельман Марк,** доктор математичних наук, експерт у сфері дизайну та розробки тестів у США, тренер із розробки тестових завдань і професійний консультант у рамках програми USETI. **Коцур Олена,** координатор з питань розвитку тестування в Україні альянсу USETI.

Навчальне видання
(українською мовою)

Навчально-методичний
посібник

ОСВІТОЛОГІЯ: ПІДГОТОВКА ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

За редакцією
доктора філософських наук,
професора, дійсного члена НАПН України
В. О. Огнев'юка

Літературне редагування:
В. О. Рябенко

Випускаючий редактор:
І. І. Тригуб

Підписано до друку 17.09.2015. Формат 64х90/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура Times. Ум. друк. арк. ____.
Тираж 500 шт. Зам. № ____.

Друк: ТОВ «Видавниче Підприємство «Едельвейс»
Свідоцтво ДК №4249 від 29.12.2011
03170, м. Київ, вул. Зодчих, 74,
тел.: (044) 361-78-68.